DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

OT

POSTER VE AYRAÇLAR İÇERİDE!

SAYI **48**
ŞUBAT 2017
FİYATI **7 TL**
KKTC FİYATI 7.75TL

SADECE SEVİLMEYENLER NEFRET EDER

Charlie Chaplin

ISSN 1308-450-X

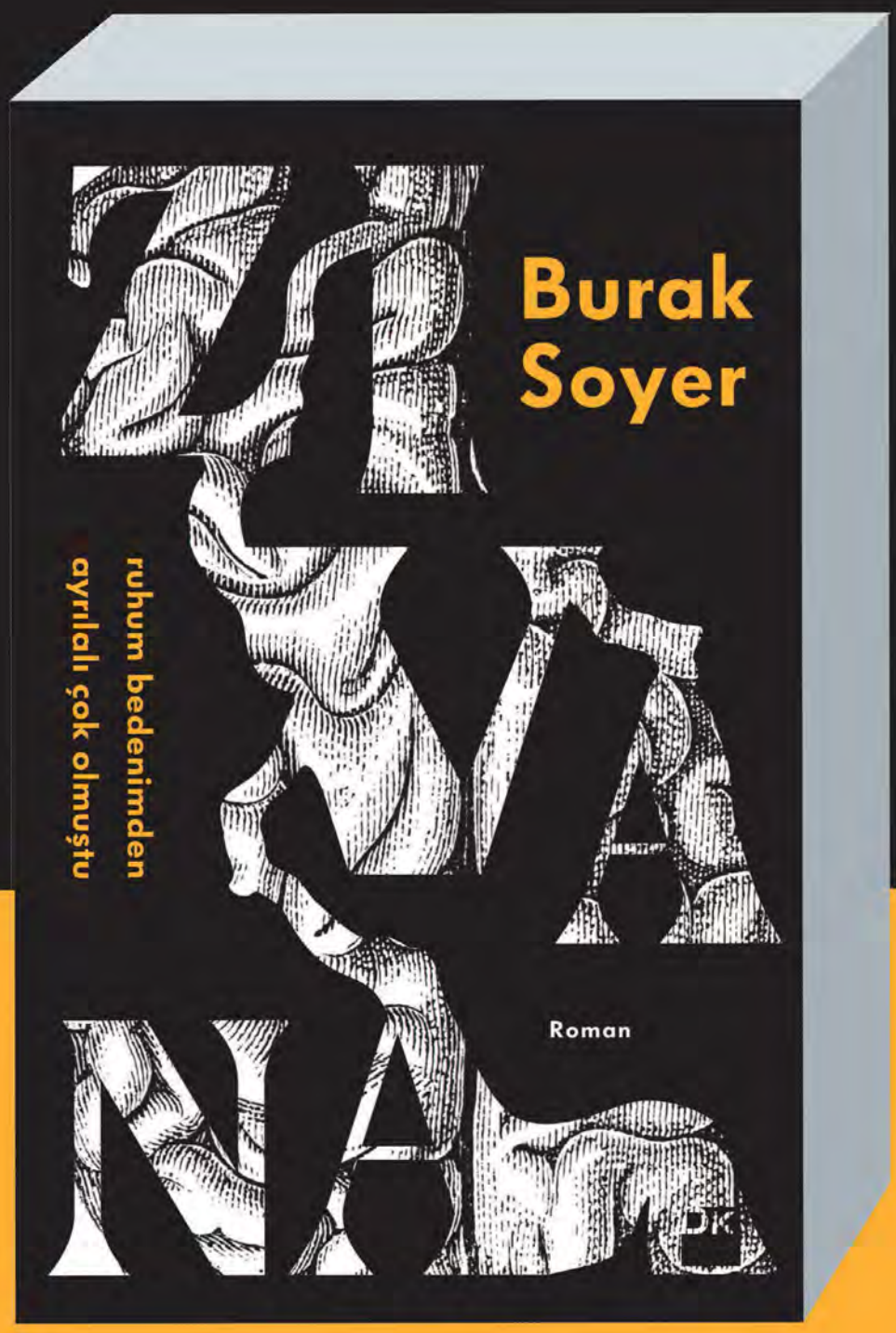
Ayşen Gruda | Cem Yılmaz | Dücane Cündioğlu | İlhami Algör | Mert Fırat | Stephen King | Ömer Laçiner | Ertuğrul Mavioğlu | Nihat Genç | Gaye Su Akyol | Gündüz Vassaf | Alper Canıgüz | Mehmet Ali Kılıçbay | Ali Lidar | Sinem Sal | Murat Menteş
Tuna Kiremitçi | Sezgin Kaymaz | Kaan Boşnak | Türkü Turan | Ozan Önen | Özlem Kumrular | Kaan Çaydemli | Aşkın Kuş | Jehan Barbur | Kemal Varol | Sevim Gözay | Sinan Sülün | Turgut Yüksel | Feride Çetin | Başak Buğday | Selçuk Orhan | Sıddık Akbayır
Altay Öktem | Algan Sezgintüredi | Berxwedan Yaruk | Erdem Aksakal | Onur Gökşen | Ömer Erdem | Birol Tezcan | Ümmiye Koçak | Ayşe Kurucu | Sinan Canan | Besim Dellaloğlu | Kurtcebe Turgul | Uğur Aktaş | Anıl Mert Özsoy | Kutub Şimşek

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://mantey.org

Herhangi bir şeye inanmıyordum. Buna kendim de dahil...

Kaybetmenin dayanılmaz hafifliği ve ağırlığı var bu kitapta...

Burak Soyer'den sarsıcı ve otobiyografik bir ilk roman...

DK DOĞAN KİTAP

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Hırs, insanların ruhunu zehirledi. Dünyayı bir nefret çemberine aldı. Hepimizi kaz adımlarıyla sefaletin ve savaşların içine sürükledi.

SADECE SEVİLMEYENLER NEFRET EDER

İnsancıl değerlerimizi koruyamazsak hayat korkunç olur ve hep yitiririz.

Hızımızı artırdık, ama bunun tutsağı olduk. Bolluk getiren makineleşme bizi yoksul kıldı. Edindiğimiz bilgiler bizi çıkarcı yaptı, zekâmızı da katı ve acımasız. Çok düşünüyoruz, ama az hissediyoruz. Makineleşmeden çok insanlığa, zekâdan çok iyilik ve anlayışa gereksinmemiz var.

Benim hayatımdaki en büyük düşman zamandır.

İnsanlar ölmeyi bildikleri sürece özgürlük yok olmayacaktır.

Hırs, insanların ruhunu zehirledi, dünyayı bir nefret çemberine aldı. Hepimizi kaz adımlarıyla sefaletin ve savaşların içine sürükledi.

Siz insanlar güçlüsünüz. Makineleri yapacak güç sizdedir. Bu hayatı olağanüstü bir mutluluk serüvenine çevirecek olan yine sizlersiniz.

Hayatın bize çizdiği yol, özgürlük ve güzelliklerle dolu olabilir, ama biz bu yolu yitirdik. Din, dil, ulus ayrımcılığı olmayan yeni bir dünya yaratalım.

Hayatta beni mutsuz edebilecek en büyük şey, lükse alışmaktır.

Aşağı bakıyorsanız, asla gökkuşağını göremezsiniz.

Neden bir mânâ arıyorsunuz ki? Hayat bir tutkudur, mânâ değil.

İnsanlar rahat bıraksa hayat harika olabilirdi.

İnsanoğlu tek başına bir dâhidir.
Ancak toplu halde insanoğlu, kafasız bir canavar, gittiği her yeri kışkırtan zalim bir aptal yaratır.

Tanrıyla aram iyi, benim derdim insanla. Karşındaki akıllıyı mı oynuyor? Sen aptalı oyna. Sonra hakiki aptalı keyifle seyret.

Hayat dar alanda trajedi, geniş açıda komedidir.

Gülüşlerim, acılarımı örtmeye çalışan ağır işçilerdir. Kahkahasız geçen bir gün, harcanmış bir gündür.

Dünya herkese yetecek büyüklükte. Onun için, başkasının yerini kapmaktansa, çalışarak gerçek yerinizi bulun.

Amacınız zarar vermekse 'güce' ihtiyacınız vardır.
Diğer her şey için sadece sevgi yeterlidir.

Beni anladıkları için, Albert Einstein'ı ise anlamadıkları için alkışlıyorlar.

Kelimeler yetersiz kalıyor. Söyleyebileceğin en büyük kelime 'fil'.

Benim acım birinin gülüşüne sebep olabilir. Ama benim gülüşüm asla birinin acısına sebep olmamalı. Komedi, yanakta gamze oluşturmalı, alında kırışıklık değil. Komedi yapmam için bana tek lazım olan bir park, bir polis ve güzel bir kız.

Düşünme becerisi, tıpkı keman ya da piyano çalmak gibidir; günlük alıştırma ister. Kötü günleri görmezseniz, mutlu günlerin değerini anlayamazsınız. Felsefem özgürlüğe inanmaktır, silahım gülmektir, lisanım ise kalbimin sesidir. Hayatın yol ayrımında, yön levhası yoktur.

Umutsuzluk şu an üzerimizde ama bunu da atlatacağız. İnsanlığın ilerlemesinden korkanlar ezilip gidecekler. İnsanlığın nefreti geçecek, diktatörler ölecek ve onların insanlardan aldığı güç insanlara geri dönecektir. Son insan ölene kadar özgürlük asla yok olmayacaktır.

Ben, tek bir şey olarak kalacağım, sadece tek bir şey olarak;
o da bir palyaço.

O beni herhangi politikacıdan daha yükseğe ulaştıran bir uçaktır.
Benim geçmişteki ve halen sürmekte olan en müthiş günahım varolan görüşlere uymayan bir kişi olmamdır.

Ben bir politikacı değilim ve benim politik kesinliklerim yoktur. Ben bir bireyim ve özgürlüğe inanırım. İşte benim politik görüşümün tümü budur. Ben aşırı bir vatansever de değilim. Aşırı vatanseverlik Hitler'liğe götürür. Ve biz ondan dersimizi aldık.

Kimseyi yönetmek ya da fethetmek de istemiyorum. Herkese yardım etmek istiyorum. Şu zalim dünyada hiçbir şey kalıcı değildir, dertlerimiz bile.

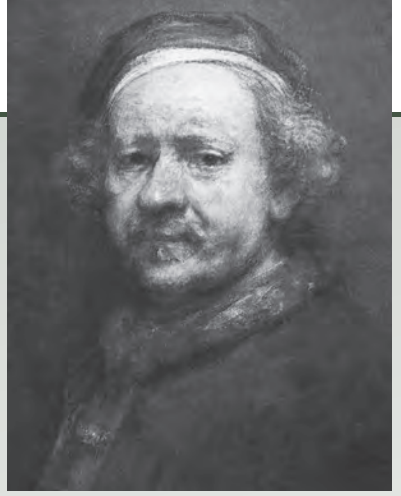

Zaman en iyi yazardır. Her zaman mükemmel sonu yazar. Hayat ön provası yapılmamış bir tiyatro gösterisidir. Bu, alkışı olmayan tiyatronun perdesi kapanmadan; gülün, şarkı söyleyin, dans edin, âşık olun. Hayatınızın her anını değerlendirin.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

JOHN BERGER

Chaplin'in dünyasında "gülme" ölümsüzlüğün takma adıydı.

DÜŞME SANATINA DAİR BAZI NOTLAR

Çizim: John Berger

Kısa boylu, incecik yapılı, delici mavi gözlü. Dans eder ve şarkı söyler. Aynı zamanda pantomim yapar. Yüz ifadeleri, titiz el hareketleri ile kendisini çevreleyen özgür, hiçbir yere ait olmayan hava arasında ince diyaloglar uydurarak pantomim yapar. Bir sokak sanatçısı olarak aynı zamanda usta bir cepçi olur; birbiri ardına ceplerden, karmaşa ve çaresizlikten kahkahalar çekip çıkarır. Kendi yönettiği filmlerde oynar. Sahneleri çorak, anonim ve annesizdir.

Sevgili okur, kimden söz ettiğimi tahmin etmişsindir. Küçük Adam, Berduş, Charlie Chaplin.

Geçtiğimiz yüzyılda dünya ekonomik, siyasi ve toplumsal olarak köklü değişimler geçirdi. "sesli film"in icadı ve Hollywood'un yeniden yapılanmasıyla birlikte sinema da değişti. Buna rağmen Chaplin'in yaptığı ilk filmler ne şaşırtıcılığından, ne mizahından, ne iğneleyiciliğinden ne de aydınlatıcılığından bir şey kaybetti. Dahası, bugün sanki eskiden olduğundan daha manidar ve daha çok bize sesleniyor. Yaşadığımız yirmi birinci yüzyıla derinlemesine dokunan yorumlar bu filmler.

Soytarı, hayatın acımasız olduğunu biliyordu. Kadim şaklabanın rengârenk kostümü, olağan melankolisini şakaya döküyordu. Soytarı kaybetmeye alışkındır. Kayıptan yola çıkar.

Chaplin'in maskaralıklarının enerjisi kendini yineliyor ve kademeli olarak artıyordu. Her düştüğünde yeni bir adam olarak doğruluyordu ayakları üstünde. Bir yandan aynı, diğer yandan farklı olan yeni bir adam. Ayakta kalmasının sırrı çokkatmanlı olmasıydı.

Her ne kadar umutlarının tekrar tekrar tuz buz olmasına alışmış olsa da, aynı çokkatmanlılık onun bir sonraki umuduna sarılmasını sağlıyordu. Birbiri ardına gelen küçük düşmeleri metanetle anlatıyordu. Karşı atağa geçtiğinde bile bunu bir hayıflanma imasıyla yapıyordu. Tavrındaki metanet, onu yıkılmaz kılıyordu. Ölümsüz görünecek derecede yıkılmaz. Biz de, umutsuz hadiseler karnavalımızda bu ölümsüzlüğü seziyor, gülüşümüzle onaylıyorduk.

Chaplin'in dünyasında "gülme" ölümsüzlüğün takma adıydı.

Chaplin'in 80 yaşlarındayken çekilmiş fotoğrafları var. Bir gün bu fotoğraflara bakarken yüzündeki ifade tanıdık geldi. Ama neden böyle olduğunu bilmiyordum. Sonradan hatırladım. Gidip kontrol ettim. Yüzündeki ifade Rembrandt'ın son otoportresindeki ifadeye benziyordu. Gülen Filozof veya Demokritos olarak otoportre.

" Ancak beş paralık bir komedyenim," diyor, "tek isteğim insanları güldürmek."

ŞARLO VE DÜRÜM

Asmalı Mescit Dürümcüsü Türker Üstündeniz, Charlie Chaplin'i anlatıyor...

Bizim dükkanda yıllardır Charlie Chaplin filmleri oynar. Sürekli. İnsanlar gelir, dürümlerini yer, Şarlo'yu izler. Acıkmak ve yemek ve Şarlo... Bu, sonsuz diyebileceğim bir döngüdür.

Yurtta Kemal Sunal, dünyada Chirarlie Chaplin. İkisi de bize mizahın, gülmenin bir gönül işi olduğunu göstermiştir.

Chaplin'in canlandırdığı Şarlo ile Kemal Sunal'ın İnek Şaban'ı akraba, hemşeri gibi gelir bana.

Burada insanlar dürüm yerken bazen Chaplin filmine dalıp yemek yemeyi unutuyorlar. Elde dürüm, ağızlarını oynatmadan, gözlerini kırpmadan Şarlo'ya bakakalıyorlar.

Bazen istek yapanlar oluyor? *Modern Zamanlar'ı aç da izleyelim" diyor mesela.

Chaplin bizim dükkanın müdavimi mi desem, sahibi mi...

Şarlo bir filmde, çocuğun elinden sandviçini alır ondan yer ve geri verir. Bir filmde ayakkabısını ıslatıp yer... Şarlo'ya şöyle bir acılı Adana dürüm ikram etme arzusu duyarım. Yanında şalgam veya ayran, hangisini isterse... "Keşke..." derim. Onu izlerken insan kendi açlığını unutur. Bir yandan da yaşama sevinciyle iştah açar. Karışık duygular verir Şarlo.

Şarlo sayesinde kah neşeye kah hüzne gark oluyoruz. Üç senedir, çok acayip, hiç eskimiyor,

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

yormuyor insanı. Onu görünce insanın içi ısınıyor. Dükkânımızın bir parçası, abimiz olarak görüyorum. Onsuz olmaz diye düşünüyorum.

Şarlo, çok fakir. Aynı zamanda hayat enerjimizi yükseltiyor. Adeta bana "Hayat güzel be Türker" diyor.

Bence Şarlo, yoksulluğun insanı yıkamayacağının sembolü. Hatta hiçbir şeyin bir insanı yıkamayacağının sembolü.

Şarlo filmleri sessiz ya... Arada fonda müzik çalıyor. Sezen Aksu, Müslüm Gürses eşliğinde Şarlo izliyoruz. Mis. Gayet de güzel oluyor.

Diktatör ve Modern Zamanlar gibi filmlerinden, Chaplin'in esaslı bir fikir adamı, felsefi düşünen biri olduğunu anlıyoruz. İyi kalpli ve zeki. En sevdiğim insan modeli.

Şarlo'nun kıyafeti de çok mühimdir. Chaplin'i çıkarın, sadece şapka ve baston koyun, onun Şarlo olduğu şıppadak anlaşılır.

Velhasıl Şarlo'yu yerli, bizim buraların bir insanı gibi görüyorum.

Şarlo'nun bitmeyen yaşam enerjisi ve sonsuz neşesi bakımından... bizim Cem Yılmaz'a benzetilebilir.

Şarlo dükkanımıza gelse... ona "Şarlo Baba, büyüksün" derdim, ellerinden öperdim.

OT SÖZ LÜK

Yetinmek

Bazı fiillerin her iki hali de güzeldir:

- sevmek-sevilmek
- hatırlamak-hatırlanmak
- bağışlamak-bağışlanmak

Güç olan ilkiyle yetinmektir.

Dücane Cündioğlu

Zorunluluk

Bu ülkeyi bölmek çok kolay, bir arada tutmak çok zor. Biz birlikte yaşamak zorundayız. Bizim gidecek başka ülkemiz yok.

Ayşen Gruda

Matematik

Böle çarpa uykularımı, tüm yollar ona çıkıyor. Halbuki toplasan toplasan bir kere görmüştüm onu. Matematik ne tuhaf şey!

Başak Buğday

Mutluluğun Sırrı

Umarım bundan sonraki hayatınızda, kilonuz ne olursa olsun, mutlu bir hayat yaşarsınız. Şunu unutmayın: Mutluluğun sırrı kilomuzda değil, hayata nasıl sarıldığımızda.

Onur Gökşen

Çaresizlik

İnsan, acıları arasında tercih yapabilen bir varlıktır.

Birol Tezcan

Baba

Bir bebek doğdu mu, bir baba da doğar. Babalık, bitmeyen bir acemilik.

Murat Menteş

Sevgi

Koşulsuz ve mutlak özgürlük için gerekli olan tek bir sözcük.

Sinan Sülün

Hayat

Hayat dediğin kalıcı yaralar bırakan geçici bir hevesten ibaret.

Burak Aksak

Alışmak

İşkenceye alışmışızdır, huzura kavuşmaktan korkarız.

Sezgin Kaymaz

Unutmak

Birileri bana, bütün hafıza kuramlarına meydan okurcasına "unutmak istersem unuturum" diyebilmenin, üstelik söylemekle kalmayıp bunu yapabilmenin nasıl olduğunu gösterirse her sabah ekmeğini alıp evine kadar götürürüm yeminle. Balık tutmayı öğretmeyin bana, balık da vermeyin. Becerebiliyorsanız balık olmayı öğretin...

Ali Lidar

Özgürlük

Belki uçmamak da kuşun özgürlüğüdür.

Sinem Sal

Ait olma

Tarihte, ait olma olgusu, doğumdan kaynaklanırdı (kast sisteminde hâlâ böyledir); ama şimdi, yüzyıllar sonra, seçim yoluyla ait olmaya dönüşmüştür bu. İnsan, ait olmalıdır. Taraf seçmenin totalitarizmi budur işte: Yaşama ait olmayı seçmeden, birbirimize ve bizzat kendimize karşı olmak.

Gündüz Vassaf

Adil Yaşam

Yağmur, çatısı delik olana yağar. Ayaz, penceresi kırık olanın evine doluşur. Güneş ise çalışmadığı takdirde aç kalacak olanın beynini kızartır.

Ertuğrul Mavioğlu

İnsanlar

İnsanlardan insanlar diye söz eden insanlardan oldum olası nefret etmişimdir.

Alper Canıgüz

Beyin

İnsan beyni; 1,5 kg ağırlığında, su, yağ, protein, şeker ve tuzdan oluşan bir jöledir.

Sinan Canan

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

DÜCANE CÜNDİOĞLU

Devlet akıl demektir, duygu demek değil, keza devlet fiil demek, infial demek değil. Bu nedenle devlet adamlarına yakışan, duygularını kamuya yansıtmamaktır. Âkil devlet hem sakin hem sakinleştirici olmak zorunda.

MECNUN'DAN KOCA OLMAZ

Resim: Ana yazının görseli: Rene Magritte, La Clairvoyance, 1936

Siyasetten ve onun yıkıcı sonuçlarından kimse kaçınamaz; dünyanın en büyük filozofu Sokrates bile kaçınamadı. Hal böyleyken yine de günceli gündemimiz yapmamalı, aksine kendi gündemimizi güncelleştirmeye çalışmalıyız.

* * *

Siyaset bir çözme sanatı, benim bildiğimse çözümleme sanatı. Ben toplumsal sorunları çözmekle değil, çözümlemekle yükümlüyüm.

* * *

Bizi yönetme iddiasında olanların hatalarını onaylamamız gerekmez. Susmamız da gerekmez. Adalet ve hakkaniyet kılavuzumuz olmalı. Görevimiz, o da eğer varsa, halkın ortak değerlerine saygı göstermek ve ortak değerler alanında halkın arasına bozgunculuk sokmaya çalışanlara izin vermemektir. Her düşünce adamının içinde yaşadığı topluma bu kadarcık olsun itina ve itidal gösterme yükümlülüğü vardır.

* * *

Yaşam deneyiminden yoksun olanlar asla siyaset biliminden pay alamazlar, nitekim Aristoteles, yararlanamayacakları için gençlere siyaset dersi verilmemesi gerektiğini söyler, gerekçesini de şöyle açıklardı: "çünkü deneyimleri yoktur."

* * *

Taraf sözcüğü iki önemli ek alır: 'taraf-dâr' ve 'taraf-gîr'. Tarafgirler genellikle ikiye ayrılır: zekâsı zayıf olanlar ile ahlakı zayıf olanlar.

Tek ayak üstünde yürümek taraftar yazgısıdır, çünkü "ya-ya da" mantığıyla düşünürler; ya onu ya bunu, ama muhakkak birini seçerler ve yola sadece onunla devam ederler. Tek ayak üstünde yürümenin ne demek olduğunu iyi bilirim, çünkü ben de yıllarca tek ayağımla yürüdüm.

"Bî-taraf olan bertaraf olur" deyişi yanlış anlaşılıyor, öyle ki taraf olmayanlar iki zıt kutuptan birine kendini ait hissetmeyen veya elini taşın altına koymayan karaktersiz tipler gibi algılanıyor; dolayısıyla madem taraf değil o halde yok olmalı diye düşünülüyor, "Tarafsız olamazsın, olursan ya taraf ya bertaraf olursun!" deniyor. Oysa bu sözün asıl anlamı şudur: "Taraf olmayan ne yazık ki bertaraf olur", yani taraftarlar maalesef her devirde tarafsız olanların canına okurlar. Bu da çok doğal, çünkü düşüncesizlik, kafasızlık, kültürsüzlük, taassup ve fanatizm daima itidali ve erdemi boğar, ne ki ancak kısa vadede. Mutedil olanlar kaybedebilirler ama yine de uzun vadede kazanan hep itidal olur, çünkü itidal ile adalet aynı kökten gelir.

SİYASAL YOLDAŞLIK

Siyasal rekabetin karşıtı olan siyasal yoldaşlık dostluğun en zayıf biçimlerinden biridir, öyle ki karşı tarafta, inadına, namuslu ve mert çocuklar bulunabilirken, bu tarafta namussuzlar ve korkaklar bulunabilir, külliyen değil, daima kısmen.

Görüşlerini paylaşmadığım insanların içinde erdemlilerin olabileceğini, kendileriyle aynı görüşlere sahip olduğum insanların içindeyse nice erdemsizin bulunabileceğini görecek kadar uzun yaşadım. Sırf bu nedenle sert kutuplaşmaları daima ruhsal eğitim eksikliğinin bir belirtisi olarak yorumlarım.

Toplumun düşünen kafaları, aydınları, sanatçıları ucuz ayrışma hamlelerinden kaçınmayı bilmeli, hiç değilse yüksek düşünce ve sanatın, düşünür ve sanatçının öznel ve kişisel bağlılıklarının üzerinde yer aldığını unutmamalıdır.

Mecnun'dan koca olmaz, kimse kızını Mecnun'a vermez. Evliliği akıl korur, aşk değil, keza bilim ve siyasette de süreklilik Mecnun'larla değil akıllı devlet adamlarıyla sağlanır.

* * *

Ne yazık ki "ya-ya da" mantığın en ilkel basamağıdır. Örneğin ilkel ve ergen zekâ "ya kadın ya erkek" der, çünkü "kadın kadındır, erkek erkektir" diye doğayı onulmaz karşıtlıklar biçiminde kavrar. Pratik zeka "hem kadın, hem erkek" der, çünkü ortayı bulmak ister. Felsefi zekâ ise "ne kadın ne erkek" der, çünkü insanı özünde önce insan olarak kavramak ister. İnsanın dişisi erkeği olmaz. Sadece biyoloji düzleminde dişil ve eril olandan konuşabiliriz, hakikat düzleminde değil. Diyalektik yorumsama (cem'ul-ezdad) bizi tüm karşıtları ve karşıtlıkları birlik içinde görmeye yöneltir. Zıtları birleştirene ne mutlu!

* * *

Türkiye'nin tüm yerli zekâları, yani bu ülkenin ıstırabını çekmiş, dertleriyle dertlenmiş her zekâ, her yürek öznel ve kişisel beğenilerini, arzularını, tercihlerini paranteze almayı bilmeli, ülkenin geleceği için daha yapıcı bir üslup kullanmalı, birliğimizi güçlendirecek adımlar atmalı, birleştirici sözler söylemeli, öyle ki içinde bulunduğumuz koşullarda bu birliğin 'millî' mi, 'ulusal' mı olup olmadığı sorununu ertelemeyi bile erdem bilmeli.

* * *

Türkiye'de muhafazakârlığın belini çatırdatan asıl yük, rasyonel bir gelecek tasarımından yoksunluğudur.

***

Genelkurmay II. Başkanlığından emekli bir paşa anılarında "Türkiye'yi İslam dünyası içinde farklı bir ülke haline getiren iki özelliği vardır" diyor: "biri güçlü ordusu, diğeri laik cumhuriyet." Bu sözün altına imzamı atıyorum.

Bizim petrolümüz yok, doğalgazımız yok, elmas madenlerimiz yok, fakat aklımız-zekâmız, eğitimimiz, nüfusumuz, emeğimiz, alınterimiz var. Çalışıyoruz, çalışmak zorundayız. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları olarak bizler kendi geleceğimizi, kendi varlığımızı kendi ellerimizle, kendi çaba ve emeğimizle, daha da önemlisi kendi insan kalitemizle inşa ediyoruz. Bu nedenle siyasi, ekonomik, toplumsal konularda rasyonellikten, dengeli davranmaktan ve barıştan vazgeçemeyiz.

DEVLET, AKIL DEMEKTİR

Hiçbir devlet halkının tamamını rasyonel kılamaz, bu da çok doğal, zira yaşamda kalmak bakımından akıl kimsenin işine yaramaz. Yaşamak güdüseldir ama iyi yaşamak için şehre ve devlete gereksinim duyarız, devlet demek akıl demektir çünkü.

***

Batı kasıtlı olarak İslam'ı olumsuzluyor ve kötü gösteriyor. Bu işin siyasal ve ekonomik yanı. Peki İran'da veya Suudi Arabistan'da yasaların öyle olmasını da Batılılar mı istiyor?

* * *

Dünya rasyonelleştikçe, küremiz rasyonelleştikçe

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

zihin emeği kol emeğinden de, maddi zenginlikten de daha büyük önem taşıyor. O bakımdan İslam dünyasının en temel sorununun içinde yaşadığımız dünyanın dinamiklerini kavrama yetersizliği olduğunu düşünüyorum. Siyasette ve toplumsal alandaki düşüklükler ve bayağılıklar gerçekte bu yetersizliğin ürünü, İslam'ın değil.

İslam'ın süreklilik kazanması ulemanın sayesindedir, yani bu dine gönül ve emek vermiş düşünen insanların sayesindedir. Bugün İslam'ın temsilindeki sorunlar onun sürekliliğini de tehdit altında bırakıyor. Bu gerçekle yüzleşmeden, sorun İslam'da değil Müslümanlarda demenin bir faydası olmaz.

* * *

Raison d'État için "hikmet-i hükümet" yerine artık "devlet aklı" deniyor, oysa devlet bizatihi akıl demektir.

Devlet *akıl* demektir, *duygu* demek değil, keza devlet *fiil* demek, *infial* demek değil. Bu nedenle devlet adamlarına yakışan, duygularını kamuya yansıtmamaktır. Âkil devlet hem sakin hem sakinleştirici olmak zorunda. Devletin imanı arttıkça aklı azalır dememin nedeni bu!

* * *

MECNUN'DAN KOCA OLMAZ

Mecnun'un Leyla'ya söylediği o şairane sözleri bir koca karısına kolay kolay söyleyemez. Niçin? Çünkü evlilik rasyonel bir kurumdur. Evlilikte yarar, haz, emek, bunların hepsi dengede olmalı. Mecnun'un aşkı en çok iki yıl sürer, kendisi bu arada çölde de ölebilir, hiç mahsuru olmaz, biz onu yine bir kahraman olarak destanlaştırırız. Ancak evli çifte gelince, kırk yıl aynı yastığa baş koyacaklar, kolay mı? Durum ciddi, akla riayet etmeleri gerekir. Devlet için de aynı şey geçerli, akla riayet, hatta hürmet etmek zorunda, çünkü sürekli olmak zorunda. Akıl süreklilik demektir. Sürekliliği arayan hiçbir yapı kendini rasyonelleştirmekten kaçınamaz. Bizler ancak dindar yanımızla, inançlı yanımızla Mecnunlaşır, peşinden koştuğumuz Leyla'larımıza o eşsiz ve harika şiirleri bu yanımızla yazarız. Ne ki Mecnun'dan koca olmaz, kimse kızını Mecnun'a vermez. Evliliği akıl korur, aşk değil, keza bilim ve siyasette de süreklilik Mecnun'larla değil akıllı devlet adamlarıyla sağlanır.

* * *

II. ABDÜLHAMİT & MEHMET ÂKİF

II. Abdülhamit ne kızıl sultandı, ne ulu hakan, sadece dirayetli ve fakat yetenekleri sınırlı bir padişahtı. Mehmed Âkif Abdülhamid'in arabasını cuma namazına giderken gördüğünde kusar, evet düpedüz kusar. Kendisi ömrü boyunca Abdülhamid'den nefret etmiştir. Kimileri Âkif'in sonradan Abdülhamid'in ruhaniyetinden özür dilediğini filan zannediyorlar, Rıza Tevfik'le karıştırıyorlar. Âkif Abdülhamid'i hiç sevmemiştir. Şimdi Âkif ile II. Abdülhamid'i kalbinde yan yana taşıyan muhafazakâr, dindar, İslamcı, sağcı bir çocuğu düşününüz, iyi ki aradaki karşıtlığı bilmiyor dersiniz, çünkü bilse zihninde bu iki değer birbirinden ayrılacak, belki de ikisinden birini seçmek zorunda kalacak. Peki ya daha çok okursa, daha çok bilirse, yani hakikate "ya-ya da" demekle yaklaşılamayacağını anlarsa? Bu durumda belki onları birbirinden ayırmak yerine ikisine de daha gerçekçi bir nazarla bakmayı becerebilir.

HULUSİ KENTMEN & MÜNİR ÖZKUL

Yeşilçam filmlerini hatırlayın: Bir yanda şehirli Hulusi Kentmen var, öte yanda kenar mahalleli Münir Özkul. Münir Özkul'un kızı Hülya Koçyiğit, Hulusi Kentmen'in oğlu Tarık Akan.

Münir Özkul'unki İstanbullu yoksul bir aile, Hulusi Kentmen'inkiyse yine İstanbullu ama zengin bir aile.

Münir Özkul ile Hulusi Kentmen ortak kültürü paylaşıyorlardı. Belki biri zengin diğeri yoksuldu ama aynı İstanbul kültürüne sahiplerdi.

Zengin olanı şampanya içiyor, pahalı kıyafetler giyiniyordu, yoksul olanıysa ayda bir, bir "küçük" içiyor veya içmiyordu, belki yoksulca ama temiz giyiniyordu.

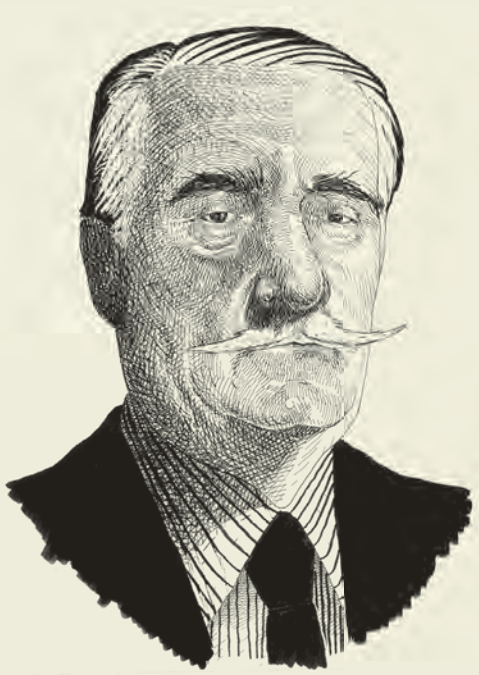
Biri pahalı mezelerle birlikte levrek yerken, diğeri peynirini ve soğanını ekmeğe değil istavritine katık ediyordu.

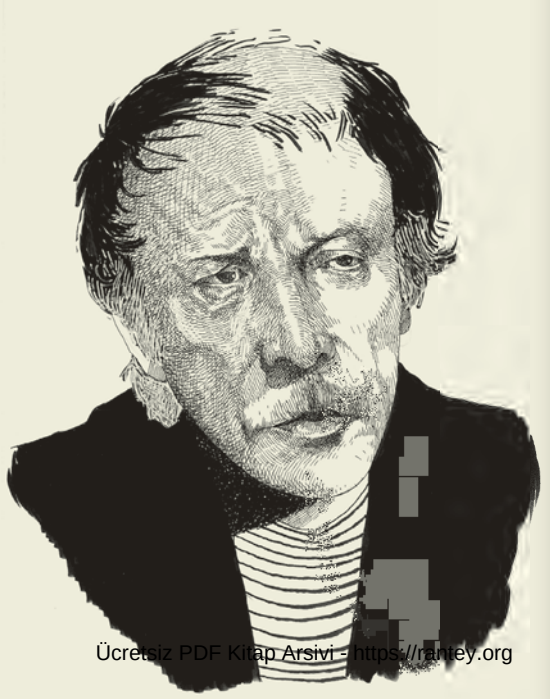
Kısacası zengin Hulusi Bey ile yoksul Münir Bey aynı sofraya oturduklarında çok büyük bir iletişim sorunu yaşamıyorlardı.

Çocukları arasında da, Tarık Akan ile Hülya Koçyiğit arasında büyük uyumsuzluklar doğmuyor, aksine birbirlerine hayranlık duyuyorlardı, çünkü âşık oluyorlardı.

Bugün artık öyle değil. Bugün, İstanbul'un yoksul semtlerindeki yurttaşlar "parayı bulup" merkeze doğru geldiklerinde, merkezle uyum sağlamak için en az bir-iki nesil beklemek zorunda kalıyorlar.

Sonuç itibarıyla dindarlar ile laikler arasında, en temelde, zannedildiği kadar büyük bir inanç ve kültür farkı olmadığını kavramamız iyi olur. Bizler de Hulusi Kentmen ile Münir Özkul kadar ya da Tarık Akan ile Hülya Koçyiğit kadar iyi anlaşabiliriz.

İllüstrasyon: Güray Gönültaş

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ALPER CANIGÜZ

GAUSS-JORDAN YETİMLER KOROSU

Biz yetimler, tek kollu boksörler

Saye-i safkında yetiştik o cangılın

Sevildik yeterince, böylece bildik

yeterince sevilmek hiç sevilmemektir

Bildik, bildikçe bilendik

Kan portakalları büyütürken,

ne fuzuli izahatti bize

elmalarla armutlar toplanmaz

Vicdansız değildik,

biz bu vicdansızlığı hak ettik

İbret değil veridir bize Habil ile Kabil

Biz yetimler, tek kollu boksörler

Hayaletler büyüttü bizi

Ve "yaşayanların gözünde ölüler,

her an yeniden ölürler"

Şimdi o hatıranın

saye-i safkında üşüyorum

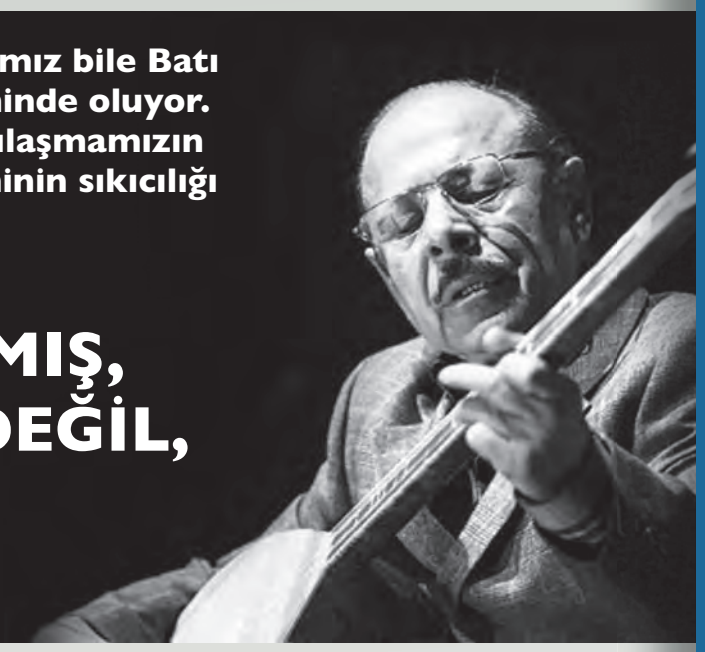
Kışlanın önünde redif sesi var

Başım ağır geliyor, düşüyorum

KAAN BOŞNAK

Kültürümüzü tanımamız bile Batı kontrolünde, Batı izninde oluyor. Kültürümüze yabancılaşmamızın sebebi, eğitim sisteminin sıkıcılığı değil mi?

ATEŞ YANMIŞ, YAKANA DEĞİL, YANANA BAKALIM

Her şey Tayfun Polat'ın bir gün beni arayıp "Olum neden gitarla Neşet Ertaş çalmaya çalışıyorsunuz?" demesiyle başladı. Tayfun Polat'ı tanıtmam gerekirse, kendisi Yüzyüzeyken Konuşuruz'u keşfeden, insanlara duyuran, ilk kez sahneye çıkaran kişidir. (Bazıları bu yüzden ondan nefret ediyor.) Kargart'ın sanat yöneticilerinden ve Karga Mecmua'nın editörlerinden, fikrini önemsediğim bir müzik adamıdır.

Zaten uzun zamandır kategorize etmeden ve yörelere ayırmadan Türk halk müziğinin kült isimlerini hem duygusal hem de profesyonel anlamda takip etmekteydim. Hayranlık duyduğum ve bugün Batı tarafından da oldukça rağbet gören 60'ların Saykedelik Anadolu Pop akımının oluşmasının en büyük sebebini de, dönemin iyi eğitimli İstanbullu genç müzisyenlerinin yine kendi dönemlerinin halk ozanlarının ürettiği eserleri seslendirmesi olduğunu düşünüyorum. Bir de bunun üzerine takip edenler bilecektir; Avustralyalı rock grubu King Gizzard & the Lizzard Wizzard'ın yakın tarihlerde çıkması beklenen albümden yayınladığı iki teklide (Nuclear Fusion ve Rattlesnake) gitarlarının perde düzenini mikrotonal sisteme yani bağlama sistemine göre modifiye ettiklerini gördüm. (Rattlesnake şarkısının klibinde açıkça görebilirsiniz.) Çıkan sound'u (tını) zaten konuşmaya gerek yok, fikir oryantalist çınlasa da pratiğe dökülmüş hali gaza gelişimin son damlası oldu.

Kendime bir saz edindikten sonra etüt yapmak için internette videodan videoya atlıyordum ki çok güzel Neşet Ertaş çalıp söyleyen birini keşfettim. Adı Hulusi Gökmeşe. Kendisi Muharrem Ertaş ve Neşet Ertaş'ın türkülerini o kadar güzel havalandırıyordu ki hemen takip ettim. Fakat araştırmadım, sadece sevdiği türküleri seslendirip paylaştığını düşündüm. Birkaç gün sonra kendisinin YouTube sayfasında gezinirken açıklamasında "Söz & Müzik: Hulusi Gökmeşe" yazan şarkılar olduğuna uyandım. Ve araştırdıktan sonra aslında 2016 çıkışlı bir albümü olduğunu; albümdeki şarkıların birbirinden güzel olduğunu ve albümünde olmayan YouTube'da dinleyebileceğimiz bir o kadar daha muhteşem şarkı...

Yaklaşık bir haftadır ayaklarım yere basmıyor desem yeridir. Kendi tarzını bulup, özgünleştirip, hem bir geleneği yaşatan hem de kendi türkülerini yazıp seslendiren; bu mirası devam ettiren Hulusi Gökmeşe bütün bu değerinin benim için "abi" olsa da buna rağmen genç olan yaşının yanı sıra bir o kadar da mütevazı, alçak gönüllü; güzel güzel, çok güzel bir insan.

Geçtiğimiz aylarda ODTÜ'de verdiği bir konserde sahneye büyük ihtimalle öğrencisi olan (Ama yanlış analiz etmiş de olabilirim) üç gençten oluşan bir perküsyon trio'suyla çıkmış. Tıpkı ustalarının yaptığı gibi, yani Muharrem Ertaş'ın Neşet Ertaş'ı da çocukken çaldığı düğünlere götürmesi gibi... Bu arada düğün demişken, 80 darbesinden önce Türkiye'deki bütün düğünlerde davullu baslı orkestraların çaldığını biliyor muydunuz? Çoğu köy düğünlerinde tıpkı atalarımızın yaptığı gibi kopuzlu, sazlı âşıkların, ozanların uzun havaları, oyun havaları, bozlakları çınlarmış. İki İngiliz DJ Selda Bağcan şarkısı remix'ledikten sonra, bir ABD'li rap'çi Erkin Koray şarkısından sample aldı diye beş sene önce kokmuş çorap muamelesi yaptığımız bu müzik neden şimdi değere bindi a dostlar? Kültürümüzü tanımamız bile Batı kontrolünde, Batı izninde oluyor. Ortak kültürüne, mirasına ve tarihine sahip çıkamayan milletlerin nasıl yönetildiği, nasıl birbirine düşürüldüğü ortadayken biz böyle bir coğrafyada, böyle köklü bir kültüre sahipken nasıl da farkında değiliz, uyuyoruz. Kültürümüze yabancılaşmamızın sebebi, eğitim sisteminin sıkıcılığı değil mi sizce de? Kendine yabancı vasıfsız öğrenciler olarak okuyup, mezun olup maaşlı işlerimiz için yaşarken kültürümüze yabancılaşmamamız nasıl beklenebilir?

Ateş yanmış, yakana değil, yanana bakalım.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

TÜRKÜ TURAN

ŞARKILI SORULAR

Olmalı mı olmamalı mı yoksa hiç düşünmemeli mi? (Bülent Ortaçgil)
- Hiç düşünmemekle oldurmaya çalışmanın tam ortasında bir yer bulabilirsek huzuru kaybetmeyiz belki...

Şu kahpe dünya seni bana düşman eder mi? Dostluklar birden biter mi? (Ahmet Kaya)
- Dostluk bir anda başlar, bir anda biter ama düşman olmamak lazım kimseye. Birine düşman olmak insanın önce kendini kirletir, yıpratır.

Selam almayana yiğit denir mi? (Barış Manço)
- Denmez. Verilen selam alınır. Ötesi öküzlüktür :)

Neresi sıla bize? Neresi gurbet? (Yeni Türkü)
- Gurbet sevgisizliktir, yabancılıktır... Sıla dediğin, ev dediğin yer, her türlü aşkın kendisidir.

Neler oluyor hayatta? (Beyaz Kelebekler)
- Bir de şu rüya gerçek olsa, olsa :)

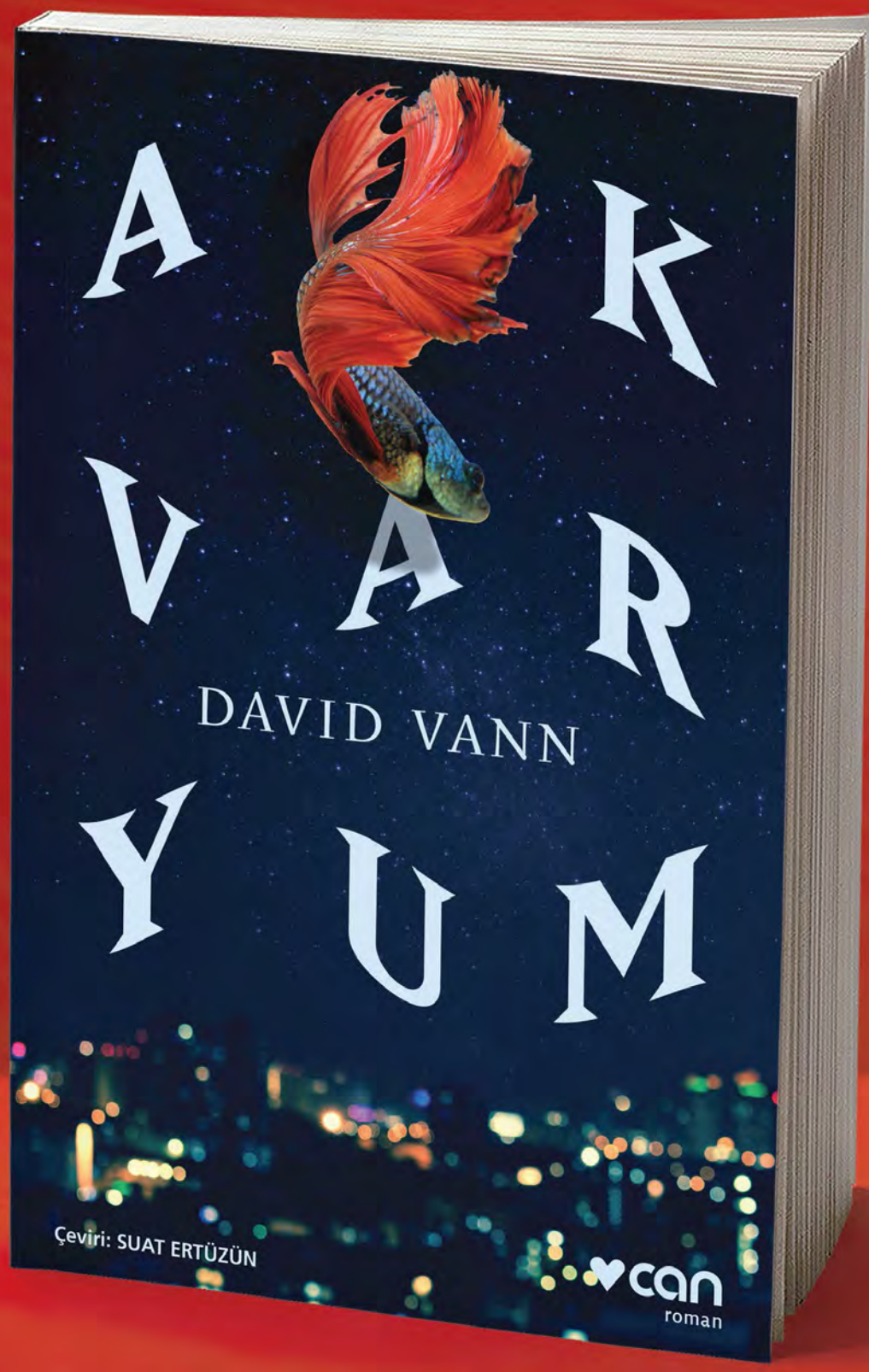
Bir şey sevmeye değerse ölmeye de değer mi? (Teoman)
- Her sevdiğimiz şey için ölmeye kalksak kedi olmamız lazım. Eğer hayatta ölmeye değer bir sevgi bulmuşsak çok nadir bir şey yakalamışız demektir.

Neden sevinir insan zafer kazandığında? Kazanmak neye yarar ki kaybeden olduğunda? (Candan Erçetin)
- Hayatta tek zafer mutluluk ve huzurdur. Bunları kazanabildiysen zafer senindir ve kaybeden de yoktur zaten.

Hazırlayan: Anıl Mert Özsoy

David Vann'ın vurucu bir şiirsellikle şiddeti buluşturan yeni romanı.

canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

can

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SEVİM GÖZAY

CEM YILMAZ'ın kişisel sinema tarihinin arka odasından ilkler, sürprizler ve anılar... Hayatı, filmleri, setleri, romantizmi, aksiyonu, komediyi konuştuk. Tüm bunları, ta önceki kış anlatmıştı. Okumak için geç değil. Buyursunlar...

HAYAL PERDESİ GİBİ İZLEMİYORUM BEN SİNEMAYI

Bambaşka bir açıdan tanıyacağız sizi hazır mısınız?

Eyvah! Ne güzel, ben de kendimi tanımış olurum finalde.

Dalga geçiyorsunuz...

İşim bu. (Kahkahalar)

Birini sinema sorularıyla tanımaya çalışmak o kişiyle yıllarca arkadaşlık etmiş kadar çok done verebiliyor.

Doğru. Sinema hayatla ilgili birçok bilgi içeriyor aslında. Sinema perdesinde izlenen şeylerin gerçek hayattaki tecrübelerle aynı etkiyi bıraktığını düşünüyorum ben bünyede. Hayâl perdesi gibi izlemediğim için, mutlaka öyle bir etkisi vardır.

Kendinizle ilgili en gurur duyduğunuz şey?

Ben iyi bir seyirci olmaya çalışıyorum. Sinemada taviz vermeden devam etmek ve beklentiyle ilgili revizyon yapmamak benim en çok gurur duyduğum şey. Yedi tane de film yaparsın, 150 tane de yaparsın. Bilmiyorum ne kalır geriye ama neticede nevi şahsına münhasır olmak önemli bir detay. G.O.R.A. neye benziyor dendiği zaman, neye benzeyecek işte A.R.O.G.'a benziyor denmesi benim için önemli.

Kaç kere izlersiniz bir filmi çıkana kadar?

Çok. Yüzün üzerindedir. Eğer kendi yazdığım bir şeyse ben reklam filmlerini bile saniye saniye her aşamada izliyorum sette ve editte.

HADİ ÇOCUKLUĞUNA DÖNELİM!..

En geriye saralım, hayatınızda sinemaya ilk gidişiniz?

Hımm, çok iyi hatırlıyorum.

Kim götürdü, ne izlediniz ve olay nerede geçiyor?

Benim çocukluğum Samatya'da geçti, Kocamustafapaşa'da. Orada çok sinema vardı. İlk izlediğim film 'Süt Kardeşler', Gulyabani... Annemler, anneannemler de vardı ve çok korkmuştum. Çok ama bayağı koltuğun altına saklandım. Bir daha da kalkıp oturmadım, çok küçüktüm. 10-15 sene sonrasına kadar da gece pencereden baktığımda, dırn dırn dırrrn Gulyabani geliyor diye hep korktum. (Kahkahalar) Ve biz Gulyabani'yi yaptık Pek Yakında'da, o kafayı o vücudu yaptık -salınan bir vücut o böyle ıyyy- ben ondan da çok korktum sette.

Başka?

80'lerin ortalarında yabancı filmler çok geç geliyordu. Şampiyon, E.T., ancak bunlar zamanına yakın geldi. Şampiyon'da meselâ acayip bir kuyruk vardı, onu hatırlıyorum, Bakırköy'de. Sinema 74, İncirli Sineması. E.T.'de de çok kuyruk vardı püff, acayip. Rocky'i de hatırlıyorum. Küçüktük ama Rocky 1'i izlemedim ben sinemada, 2 ve 3'ü izledim.

O dönem en çarpan film peki?

Jaws! Kışın izledik. Ya plaj mlaj, deniz meniz yani böyle büyük perdede! Ulan ne güzel ortam diye çok çıldırmıştık. Hiç korku morku, ay köpek balığı falan takılmadık. Neresi abi burası böyle cıvıl cıvıl masmavi?! (Kahkahalar) Acayip acayip sahte Bruce Lee filmleri falan. Bir tane vizyon filmi oynuyorsa öbür tarafta 20 tane çerçöp oynuyor çünkü, biz o çerçöpü çok izliyorduk. Çerez filmler, giriyorduk meselâ beş film! Bileti alıyorsun, akşama kadar gir-çık film devam ediyor. Bir tane 'kurt adam' izlemiştik meselâ ne olduğu belli değil hâlâ o filmi IMDb'de bulamadım. Çok var öyle film abimle bizim hayatımızda.

Bir kızla 'Léon'a (1994) gitmiştim, o güzeldi. Kız değil yani film güzeldi.

"GRUBU GÜLDÜRÜYORUM DİYE TİYATRO KOLUNDAN ATILDIM"

Çocukken hayâl eder miydiniz bir gün sinema perdesinde olmayı?

Tabii canım. Kendi kendime afiş mafiş yapıyordum, jenerik akıyor falan, o ille yapılır. (Gülüyor) Ama enteresandır meselâ yalnızca hayâl ettim, hiç harekete geçmedim oyunculukla ilgili. Tiyatro kolundan atıldım meselâ, "Biraz ciddiye alın lütfen" sebebiyle. Grubu güldürüyorum diye de kovdular.

AŞK VE SİNEMA

Sinemada kalbinizi çalan ilk kadın?

Ooo! Benim öyle bir duygum hiçbir zaman olmadı.

Nasıl yani?

Doğruyu söyleyeyim o zaman. (Gülüyor) Çocuk duygusuyla bir cevap: Ben herkese âşıktım. Yüzde 100 yani kim olursa olsun... Tiyatrodan örnek vereyim, gidiyoruz meselâ başrol bir kız ya da başrol değil de sahnenin güzel kızı... Hemen aşk; çok âşık olurdum ben. Çünkü çok idealize edilmiş figürler ya, anti-kahraman falan yoktu bizim dönemimizde.

Son yıllarda hop ettiren kadın oyuncu?

Var var, fizikle ilgili değil ama bir filmi tek başına alıp yüklenmek enerjisiyle ilgili meselâ 'Blue Jasmin'de Cate Blanchett çok acayipti. Jennifer Lawrence da çok başarılı bir kız meselâ. Yaşı da yok, çok enteresan, çok başarılı, çok enerjik.

Bir kızı götürdüğünüz ilk flört filmi?

Hah hah haa! (Ve sessizlik...) İki tane var, biri 'Kurtlarla Dans' (1990) Kevin Costner. Biri de 'Hudson Hawk' (1991) Bruce Willis. Ama yani Hudson Hawk'ın konusunu hiç hatırlamıyorum!

İsmi kalmış bari en azından :) İkisi aynı kız mıydı, başka mı?

Yok, başka kızlar. Bir tane daha hatırlıyorum, 'Léon'a (1994) gitmiştim, o güzeldi. Kız güzeldi değil yani film güzeldi. (Kahkahalar). Çok zevk almıştık, sonra oradan çıkıp İnci Profiterol'e gitmiştik.

Aa, hoş...

Tabii canım, benim de hayatımda hoşluklar var.

CHARLIE CHAPLIN

Cem Yılmaz: Chaplin çok çalışkan bir adammış... Çok başlarda ahali tarafından sevilme işini biraz şansa bağlayabiliriz ama sonrasında işini endüstriye dönüştürecek çok akıllı bir işadamına, bir buluşçuya dönüşmüş... Bu onun artistliğinden hiçbir şey eksiltmemiş. Çok hünerli olması da onu farklı kılıyor. Ben gerçi Buster Keaton'cıyım ama Charlie Chaplin başarının adıdır. Ha, tabii bu başarı beraberinde kendisinden ne alıp ne verdi bilemiyorum ama onca güce rağmen çok dayak yemesi de manidardır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

HADİ HIZLANALIM!

Aksiyon filmi mi, mafya filmi mi?

Aksiyon.

Aksiyon mu, kovboy mu?

Hi hi hi, aksiyon.

Aksiyon mu, korku mu?

Hımm, korku.

Amerikan sineması mı, Fransız sineması mı?

Amerikan.

Mad Max mi, Star Wars mu?

Mad Max.

Oscarlar mı, Cannes Film Festivali mi?

Oscarlar. Hah ha haa, karakterim çıktı ortaya!

DUR DAHA DUR...

Yeşilçam mı, Golden Age Hollywood mu?

Bu zor oldu. (Düşünüyor) Ama yani duygular anlamında Yeşilçam tabii.

Sadri Alışık mı, Ayhan Işık mı?

Ah canım, onları kim ayırabilmiş ki ben ayırayım? İkisi de.

Türkan Şoray mı, Filiz Akın mı?

Ben Filiz Akın'cıyımdır.

Angelina Jolie mi, Nurgül Yeşilçay mı?

Hah ha haa! Buna cevap vermeyeceğim. Ama Angelina Jolie kesin değil. Hiç ilgimi çekmeyen bir figürdür, çok ciddi yönetmenlik maceralarına rağmen. Bir tek 'Changeling'de beğendim.

Nurgül Yeşilçay mı, Scarlett Johansson mu?

Nurgül kusura bakmasın, Scarlett Johansson. Çok akıllı bir kız.

Cate Blanchett mı, Kate Winslet mı?

Blanchett. Winslet da komik kadındır ama saldı işi. Öbürü acayip, çok disiplinli ve sert bir tip. En son Sindirella'yı izledim, orada da üff.

Mission: Impossible mı, James Bond mu?

Ya şu Tom Cruise'a çok gıcık oluyorum, yoksa 'Mission: Impossible' filmlerini seviyorum Şu Scientology olaylarından dolayı hiç sevmiyorum. Bir Scientology dokümanteri çıktı ya, o da bu duygularımı perçinledi. ('Going Clear: Scientology and the Prison of Blief', 2015)

Sacha Baron Cohen mi, Jim Carrey mi?

Sacha. O komik bir herif, ne yapacağını çok merak ediyorum. Çok antipatik de ama. Daha önceki televizyon performansı, Borat fikri, parlak fikirlerdi tabii. Ama 'Diktatör' filmine ben proje filmi olarak bakıyorum, tasarım, iyi bir film de değil ama her yerdeydi yani.

DEVAM...

Bond kızları mı, Çarli'nin Melekleri mi?

Ah canım, eski Çarli'nin Melekleri, Farrah Fawcett'lar. Yeniler ıyy, Drew Barrymore falan. Cameron Diaz'ı, Lucy Liu'yu severim de, eskiler tabii ki.

Tarantino mu, Scorsese mi?

Of be! Bunu Tarantino'ya sorsan Scorsese der! (Kahkahalar) Ben de Scorsese diyeyim bari.

Ahmet Mekin mi, Kadir İnanır mı?

Canım ama bu kadar da acımasız bir ayırım olmaz ki! (Düşünüyor) Ahmet Mekin. Öyküden dolayı, ne yapalım.

Casablanca mı, Rüzgâr Gibi Geçti mi?

Of be, çok iyiymiş! Scarlett... Casablanca da çok acayip bir şey. Casablanca.

Casablanca mı, Vesikalı Yârim mi?

Uuu, Vesikalı Yârim! Çok severim, onun remake'ini yapmak istemiştim bir ara. Çok zor tabii, büyük sorumluluk.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ALİ LİDAR

**Dünyayı merhamet kurtaracak.
Ya her canlıya merhamet etmeyi öğrenecek/öğreteceğiz
ya da hep beraber bu merhametsizlik çağında
gözyaşlarımızla boğulup gideceğiz.**

OT ŞUBAT TASLAK YAHUT MERHAMET!

Her çağ bir şeyle anılır. Komünal çağ, kölelik çağı, sanayi çağı, bilgi çağı vs. Sanırım yaşadığımız çağa yakışacak en güzel isim şu olur: Merhametsizlik çağı!

Kayseri'deki alçak bombalı saldırıda 13 uzun dönem er şehit olduğunda benim de herkes gibi ciğerim yandı. Ne yazabilirim bununla ilgili diye düşündüm, kendi askerlik dönemimden bir anım geldi aklıma. Evet dedim, hem Hasan'ı anmış olurum.

Sekiz ay askerlik yaptım. Ankara'da; Jandarma Okullar Komutanlığı'nda. Mutsuzdum. Emir- komutaya, sürekli giymek zorunda kaldığım yeşil kıyafetlere, sabah içtimalarına... Hiçbirine alışamadım. Çok dayak yedim.

Kısa dönem olduğum için birlikte askerlik yaptığım çocuklardan biraz büyüktüm. Rütbeliler dışındaki herkes severdi beni. Öğretmen olmamdan mütevellit hocam derlerdi ekseriyetle. Hele bir Hasan vardı ki, off ömür törpüsü. Diyarbakırlı Hasan. İkide bir gelip "Hocam şu orucu bozar mı, hocam bu abdesti şeyapar mı, hocam bu günah mıdır?" der dururdu. Köyünden ilk defa askerlik için çıkmış kuzum, okuma yazmayı da askerde ali okulunda öğrenmiş (ali okulu mevzuu da acayiptir, onu bilahare yazayım), beni cami hocası zannetti aylar boyunca!

Kulakları çınlasın bu Hasan, cumartesi geceleri sevinç ve heyecandan sabaha kadar uyuyamazdı. Sabah çarşı izni vardı çünkü. Yataklarımız yan yana olduğundan ve benim lanet olası insomniamdan dolayı uyuyamamadan, heyecanının her anının şahidiyimdir. Sordum bir gün, "Hasan'ım, ne var la bu çarşıda da böyle deli gibi dolanır durursun bütün gece?" diye. "Anamla konuşuyom hocam" dedi. Çaktım hemen köfteyi. Bizim bölükte tek ankesör vardı ve ortalama bir akşamda en az 20 kişi sıra beklerdi. Haliyle uzun konuşamazdı kimse kimseyle. Hasancık da anasıyla rahat rahat konuşabilmek için pazar günlerini iple çekerdi.

Çarşı izni nedir bilmez askerlik yapmayan. Anasıyla konuşmak için, nişanlısıyla, karısıyla, yeni doğmuş bebesiyle konuşmak için gün değil, saat değil, dakika sayar Hasanlar. Yaşları 19-20. Bugün o Hasanları öldürdü alçak teröristler. Kaç Hasan'ın evine, umuduna, hayaline, hasretine kast etti şerefsizler. 13 tane Hasancık bir daha hiç konuşamayacak anasıyla...

Nasıl bağlayacağım lan ben lafı? Bağlayamayacağım. Böyle kalsın, ne diyeyim başka?

Burada bırakmışım yazıyı. Malum, dergi için yazıları 10-15 gün önceden yollamak lazım. Vakit var diye düşünmüşüm demek, yollamaya yakın gözden geçirir, toparlarım. "Ot Şubat Taslak" diye de başlık atmışım. Bu arada yılbaşında alçak Reina saldırısı oldu. Onlarca masuma kıydı katiller. Derken az önce İzmir Adliyesi'nde yine bir terör saldırısı oldu. Şimdilik iki şehit var, yaralılar var, hepsi tez zamanda şifa bulur inşallah... Allah'ım daha 25 gün var ayın bitmesine. Nasıl başa çıkacağız bu vicdansızlıkla? Her şeyle baş edebiliriz ama merhametsizlikle nasıl baş edeceğiz?

Sanırım yaşadığımız çağa yakışacak en güzel isim şu olur: Merhametsizlik çağı!

Bir gün Peygamberimiz'in yanına bir bedevi gelmiş. Bedevi içeri girdiğinde, bir bakmış Hz. Muhammed torunu Hüseyin'le şakalaşıyor, seviyor, öpüyor, oynuyorlar. Şaşırmış adam. Demiş ki "Ya Resulullah, benim on çocuğum var ve hiçbirini öpmedim bugüne kadar." Peygamberimizin cevabı sadece o adama değil, hepimize derstir: "Allah senin kalbinden merhameti almışsa ben ne diyebilirim ki?"

Masumlara kıyanların kalbinden Allah söküp almış merhameti, ben ne yazabilirim, ne söyleyebilirim ki?

Daraldım iyice evde. Tüm yorgunluğuma rağmen duramadım, attım kendimi dışarı. Dilimde tek bir kelime, Şirintepe'den Doktorlar Caddesi'ne kadar yürüdüm. Merhamet... Allah'ım bize merhamet et, onlara merhamet ver, kimsenin kalbinden merhameti söküp alma diye dua ederek yürüdüm. Hava -9 derece, öyle yazıyor cep telefonunun ekranında!

Çöktüm bir mekana. Derdim iki bardak çay içip içimi dinlemek. Rakı içemem, hafta içi çünkü, sabah ders var. Soğuk. Buz gibi Eskişehir gecelerinden biri...

Oturduğum mekanın karşısında, kapı dışında bir kız dikiliyor. Oturduğumdan beri orada, demek ki en az iki saat olmuş. Hava -9, hissedilen -13; öyle diyor akıllı telefon. Kızcağız kapıda, sokaktan geçenlere buyrun demekle vazifeli. Kalınca giyinmiş, boynunda da kalınca bir kaşkol var. Kaşkolla göğsünün arasına da küçücük, kirli bir kedi yavrusu sıkıştırmış. Ben onları fark ettiğimden beri orada kedi. Muhtemelen öncesi de vardır. Kız arada sırada durduğu yerden sağlı sollu sallanıyor. Belki ısınmak, belki de kediciği uyutmak için, bilemiyorum. Sol eli alttan sıkıca tutuyor kediyi, düşmesin diye belli ki...

Kadın duyarlılığı mıdır bunun adı, annelik iç güdüsü mü, şefkat mi, onu da bilmiyorum. Bildiğim, sokağa şu an benim baktığım yerden, benim baktığım gibi bakanların görebileceği tek bir şey var: Merhamet. Elbette sevgi dolu bir merhamet. Sevgi ve merhamet.

Hepimizin, tüm dünyanın, bütün problemlerini tek bir şey çözebilir dostlarım: Merhamet. Adını bile sormaya çekindiğim kızın kediye merhameti, Hasan'ın anasının Hasan'a merhameti, Peygamberimizin Hüseyin'e merhameti, Hz. Ali'nin camide kendisini kılıçla yaralayan müşrike merhameti...

Dünyayı merhamet kurtaracak. Ya her canlıya merhamet etmeyi öğrenecek/öğreteceğiz ya da hep beraber bu merhametsizlik çağında gözyaşlarımızla boğulup gideceğiz. Gerisi hikaye...

İllüstrasyon: Gökçe Erverdi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

VICTOR HUGO'NUN DUVARI

GÖKÇE ERVERDİ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

MURAT MENTEŞ

Vicdanımızın sesini dinleyelim. İyi de, vicdanın sesi, bir bakıma Sait Faik'in, Dostoyevski'nin, Orhan Kemal'in, Balzac'ın, Tanpınar'ın, Victor Hugo'nun... sesi değil midir?

ROMANLAR VE HAKİKATLER

21 yaşında bir hukuku öğrencisiydi. Yoksuldu. Büyük şehirde, ailesinin gönderdiği üç beş kuruşla geçinmeye çalışıyordu. Sisteme karşıydı. Her yerde rastladığı haksızlıklar onu öfkelendiriyordu. Yardımsever bir gençti. Gayet zekiydi. Aşkı arıyordu... Tanıdık birine benziyor, haksız mıyım? Çevremizde bu tarife uyan çok sayıda genç var.
Fakat ben Rodion Raskolnikov'dan bahsediyorum. Dostoyevski'nin şaheseri Suç ve Ceza'nın başkarakterinden.

GEÇMİŞİN GÖLGESİ

21 yaşında bir işçi. Kız kardeşinin 7 yetimi var. Onlara yiyecek götürebilmek için iş arıyor. Bulamıyor. Çocuklar aç. Fırıncıdan ekmek istiyor. "Sonra öderim..." diyor. Fırıncı kabul etmiyor. Bizimki ekmek çalıp kaçıyor. Yakalanıyor ve 5 yıl hapis... Kaçıyor, gene yakalanıyor. Derken tam 19 sene hapis yatıyor. 40 yaşında özgürlüğe kavuşuyor. Bir rahibin yardımıyla yeni bir hayata başlıyor. Belediye başkanı seçiliyor. Hoşgörülü, merhametli, açık fikirli, güvenilir bir adam. İnsanlar ona "Baba" diyor. Fakat ne yazık ki mazi peşini bırakmıyor. Birileri ona "Sen o eski hırsızsın!" diyor.
Jan Valjean. Victor Hugo'nun Sefiller'inden...

PARAYLA SAADET OLMAZ

21 yaşında bir başka genç. Denizci. Bir mektup yüzünden hapse atılıyor. Hapiste tanıştığı ihtiyar "ayaklı kütüphane" ona eğitim veriyor. Bizimki, hapisten kaçıyor. Gizli bir hazineyi buluyor. Ve sınıf atlamış bir adam olarak şehrine dönüyor... Edmond Dantes... Nam-ı diğer Monte Cristo Kontu.
***
21 yaşında bir kadın: Eugene Grandet. Servetini gizleyen cimri babası yüzünden sıkıntılar çeker. Amcasının oğluyla birbirlerine âşık olurlar. Fakat amca iflas etmiştir. Genç adam, hayatını kazanabilmek için uzak diyarlara gider. Eugene, sevgili kuzenini senelerce bekler. Kuzen, aşk yeminini çoktan unutmuştur. Bu vahşi dünyada sözün, vefanın bir manası olduğunu sanan genç kadın yanılmış ve kaybetmiştir. Babası ölünce, ona büyük bir servet miras kalsa da, Eugene saadeti bulamaz...

ŞEHİT İLE TERÖRİST

21 yaşında bir adam. Fotoğrafına bakıyorum. İncecik, fidan gibi bir genç. Çekinden, masum, güleç bir yüzü var. Adı, Burak Yıldız. Polis. Ortaköy'deki yılbaşı katliamında öldürüldü. Kısa süre önce Beşiktaş Stadı'nda ölen arkadaşları hakkında, sosyal medyada şu sözleri yazmıştı: "Yere düştü kaskınız, annenizin öpmeye kıyamadığı alnınızı koruyan. Kim bilir kaçtı yaşınız? 20, 21, 22?.. Şimdi gözlerimizde yaş, yüreğimizde yangın kaldı. Mekanınız cennet olsun kardeşlerim." Ne diyebiliriz? "Senin de mekanın cennet olsun, sevgili şehidimiz" demek yetecek mi? Acı sönecek, kahır bitecek mi?
***
21 yaşında bir genç daha: Uğurcan Koç... 17 Ekim 2016'da öldürüldü. Halbuki sadece 7 sene önce, Tunceli'yi ziyaret eden cumhurbaşkanı, onunla şakalaşmıştı. Elma yanaklı, kara gözlü bir çocuktu. PKK'ya katıldı. Ömrünün baharında "etkisiz hale getirildi."

AŞK YEMİNİNDEN, SESSİZLİK YEMİNİNE GEÇİŞ

Gencecik bir kadın. İktidar partisine mensup, dindar kocasına yalvarıyor: "Neden böyle yapıyorsun, inancımıza aykırı davranıyorsun, seni sevmiştim, niçin benimle konuşmuyorsun..." minvalinde. Siyasetin, ticaretin vahşi evreninde fırdönen koca, pek oralı değil... Bana öyle geliyor ki, en çok da dindar kadınlar, temiz bir aşk, mutlu, meleksi bir hayat için kalplerini ortaya koyuyor ve sonuçta kaybediyorlar. Bereketsiz bir bolluk, neşesiz bir ihtişam içinde, sessiz bir hüsrana gömülüyorlar. Gururlarından ötürü de, aşk yeminlerinin yerine bir sessizlik yemini koyuyorlar. Eugene Grandet gibi.
***
Necmiye Alpay 21 yaşını geride bırakalı epey oldu muhakkak. Hapse girdiğinde de Edmond Dantes'in aksine zaten büyük bir entelektüeldi. Dahası, hapisten çıktıktan sonra intikam peşinde koşmayacağı kesin. Gene de uğradığı haksızlık, sarsılmayan saygınlık ve asalet bakımından Edmond Dantes'e ne çok benziyor. O da zindandan güçlenerek çıktı hem.

DAMGALA, PAKETLE, ETİKETLE

Bana öyle geliyor ki, zulüm ve nobranlık kulvarında, roman okumayanlar koşuyor. Kıssalara kulak vermeyenler, ibret almayanlar, maneviyatın ehemmiyetini idrak edemeyenler... Tefeciliği onlar yapıyor. Açgözlülüğü şecaat, cimriliği dirayet sanıyorlar. Vefayla ilgileri yok. Onların nazarında aşk, budalalık. Hikayeler ile hakikatler arasındaki benzerlikleri anlayamıyorlar. Jan Valjean'ın ekmek çalmasını, Raskolnikov'un işlediği cinayetleri, toplumsal koşulları göz önünde tutmadan yargılamayı kafi görüyorlar. Ne çocuklarını anlıyorlar, ne de eşlerini... Onların nazarında Uğurcan Koç terörist, Burak Yılmaz şehit. Bu kadar basit yani. Ölmüş, öldürülmüş olmalarının bir ehemmiyeti yok. Ne diriye ne de ölüye vefa gösteriyorlar. Damgalamaktan, yaftalamaktan, çuvala tıkmaktan, paketleyip etiketlemekten başka şey bilmiyorlar.

KONUŞAMAYANLAR

Kimse kimseyle konuşmuyor artık. Eugene Grandet, babasıyla konuşabiliyor muydu? Jan Valjean, Komiser Javert'e laf anlatabildi mi?
Sözün bittiği yere gelirken, insanlıktan çıktık. Hayatlarımız artık hikayesiz. Cenazelerin yası tutulmuyor. Kimse kimseye âşık olmuyor. Şehitlerin adları bile anılmıyor artık, sadece sayı söyleniyor: "Bugün 16 askerimiz şehit oldu." Sadece sayı: Dolar ne kadar yükseldi, Meclis'te kaç oy verildi, filancanın teweet'ini kaç kişi retweet'ledi?..

SESSİZ VİCDAN

Vicdanımızın sesini dinleyelim. İyi de, vicdanın sesi, bir bakıma Sait Faik'in, Dostoyevski'nin, Orhan Kemal'in, Balzac'ın, Tanpınar'ın, Victor Hugo'nun... sesi değil midir? Romanlardan, hikayelerden kaçan... Hamasetle, demagojiyle, çarpıtmalarla... beslenen bir kimsenin vicdanı nasıl ses verebilir?
"Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın" diye galeyana getirilen nesiller arasında kaç kişi, 21 yaşında neyi başardı?
Ve... o yaştaki çocukların öldürülmesi, kimi durdurdu, düşündürdü? Hiç. Hiç kimseyi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

STEFAN ZWEIG'IN BÜTÜN ESERLERİ MODERN KLASİKLER DİZİSİ'NDE DEVAM EDİYOR

Amok Koşucusu
Stefan Zweig
çev. Nafer Ermiş
64 s, 7 TL

Satranç
Stefan Zweig
çev. Ahmet Cemal
88 s, 7 TL

Bir Kadının Yaşamından Yirmi Dört Saat
Stefan Zweig
çev. Mahmure Kahraman
80 s, 8 TL

Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu
Stefan Zweig
çev. Ahmet Cemal
68 s, 6 TL

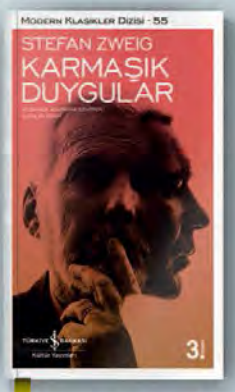
Yakıcı Sır
Stefan Zweig
çev. İlknur İgan
96 s, 9 TL

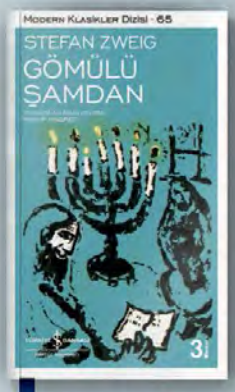
Mürebbiye
Stefan Zweig
çev. İlknur İgan
96 s, 9 TL

Korku
Stefan Zweig
çev. İlknur İgan
80 s, 8 TL

Karmaşık Duygular
Stefan Zweig
çev. İlknur İgan
264 s, 15 TL

Gömülü Şamdan
Stefan Zweig
çev. Regaip Minareci
120 s, 10 TL

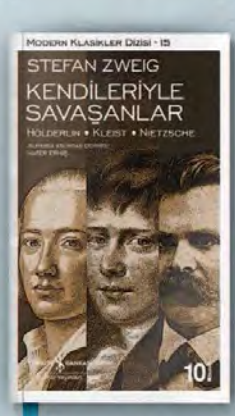
Olağanüstü Bir Gece
Stefan Zweig
çev. İlknur İgan
80 s, 8 TL

Kendi Hayatının Şiirini Yazanlar
Stefan Zweig
çev. Gülperi Sert
407 s, 24 TL

Üç Büyük Usta
Stefan Zweig
çev. Nafer Ermiş
232 s, 14 TL

Kendileriyle Savaşanlar
Stefan Zweig
çev. Nafer Ermiş
362 s, 20 TL

/iskultur /iskultur iskultur.com.tr

Kitabevlerimiz: İstanbul - Kadıköy, Tel: (0216) 348 97 84 Eminönü - Müze, Tel: (0212) 511 13 37
Caddebostan, Tel: (0216) 386 65 62 Beşiktaş, Tel: (0212) 258 77 43 Bakırköy, Tel: (0212) 571 20 32
Nişantaşı, Tel: (0212) 234 80 71 Taksim, Tel: (0212) 238 08 37 • **Ankara** - Yenişehir, Tel: (0312) 430 33 66
Tunalı Hilmi, Tel: (0312) 324 10 73 • **İzmir** - Karşıyaka, Tel: (0232) 364 71 42 • **Diyarbakır** - Ofis, Tel: (0412) 228 42 16
Eskişehir - Tepebaşı, Tel: (0222) 220 49 13 • **Konya** - Selçuklu, Tel: (0332) 351 16 07 • **Manisa**, Tel: (0236) 231 69 24
Mersin, Tel: (0324) 238 18 14 • **Samsun** - Çiftlik, Tel: (0362) 233 38 30 • **Trabzon** Merkez, Tel: (0462) 326 98 39

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BAŞAK BUĞDAY

ÇIRPINMA! SÂDECE YÜZ.

331
Aptallığın dürüstlüğünü,
zekânın ahlâksızlığına tercih ederim.

332
Diyor ki;
"Bak sâkinim, buradayım, sorun yok."
Tam inanıp gözünü 2 dakika ayırıyorsun,
taşıyor! Kahveden bile kazık yiyoruz.
Öyle her şeyden emin olmamak lâzım.

333
Bir duvarım olsaydı şunu asardım:
Çırpınma! Sâdece yüz.

334
Anlam da, zaman ve mekân gibi
genişler, derinleşir, değişir!

335
Hayır, bakışmak yetmiyor!
Ara sıra kelimelerin tozunu almak lâzım.

336
Bu yaşta hâlâ
her şeye ve mütemâdiyen hayret ediyorum.
Ama şaşırmak iyidir;
insanı dinç tutar!

337
Konuşmak için kaldırdığımız parmak ile
"Sus!" diyen parmağın aynı olması...
Şimdi bu tesâdüf, neyi işâret ediyor?

338
Belirsizlikten yorulduğumda;
okuduğum kitapları tekrar okur,
durup durup aynı filmleri izlerim.
Sonunu bildiğim şeyler huzur veriyor.

339
Güven kırılınca;
sönüyor kalbin ateşi.
Yanıyorum ama yalandan!

340
Kalbin girişine levha:
"Çıkarken bütün tâmîrat müstecire âittir."
-ki bu mümkün değil!

İllüstrasyon: Ece Zeber

1987 senesi. Tanrım ne berbat bir yıldı.
Aşk diye bir şey yoktu, ben yanlış anlamıştım!

1987

Küçükken buz pateni yapanları izlemeye bayılırdım. Buz pateni yapan istisnasız her çiftin sevgili olduğunu zannederdim. Onlar yan yana, el ele, göz göze turlarken pisti; birbirlerinin gönüllerini tavaf eden iki sevgili görürdüm her seferinde.

7. yaşımın karne tatiliydi. Dedemlere gitmiştik. TRT ve buz pateni. Televizyonun karşısına geçmiş, gözlerimi kırpmadan en sevdiğim çifti izlerken; o zamanlar henüz aşktan nasibini almamış olan teyzem, temizlik yapmak için televizyonu kapatmak istedi. İtiraz ettim ama ıslak bezle silecekmiş televizyonun camını. Kapatması gerekiyormuş, yoksa patlarmış! "Ama teyzeciiiimm en heyecanlı yeri. Kız şimdi oğlana doğru gidecek ve oğlan onu kucaklayıp kendi etrafında dönecek. Çok güzel olacak. Gel otur sen de seyret, sonra yaparsın temizliği" dediğimde "Zaten biliyorsun ne olacağını, hep seyrettiğin şey. Üstelik de çok saçma!" deyip kestirip attı. "Hayır, her seferinde daha farklı sarılıyorlar. Doğru düzgün seyretmiyorsun ki nereden bileceksin! " dediğim anda teyzem sinirlenip televizyonu gözümün içine baka baka çaaaaaatttt diye kapattı. Çok kızmıştım. Televizyonu kapatmasından çok, gözümün içine baka baka yapması delirtmişti beni. O kızgınlıkla "Zaten bu yüzden evde kaldın sen. Sevmeyi bilmiyorsun! Bak onlara! Ne güzel sevgili olmuşlar" deyiverdim. O gün, bir insanın gözlerini normalden kaç kat fazla açabileceğini ilk kez gördüm ve bu tecrübenin beni ölesiye korkutmadığını söylemek, mutfaktaki anneannesine güvenen torunlar için bile fazla iddialı bir yalan olurdu.

Onlar yan yana, el ele, göz göze turlarken pisti; birbirlerinin gönüllerini tavaf eden iki sevgili görürdüm her seferinde.

Dedemin evinde bana kimse vuramazdı; bundan emindim ama teyzemin gözleri, beni bunun tam aksine ikna etmekte zorlanacak gibi değildi hani... Derken ne oldu bilmiyorum teyzem, birdenbire aynanın karşısına geçip saçlarını düzeltti ve sanki hiçbir şey olmamış gibi koridora doğru yürümeye başladı. Gözlerimle onu takip ederken, salon kapısının önünde durup beni o mesafeden vurabileceğini tahmin etmemiştim: "Onlar sevgili falan değil. Sadece sporcu! Yanlış anlamışsın! Sevgililermişmiş... Hıh! Aptal şey" deyip arkasını döndü ve gitti. Bir kapalı olan televizyona baktım, bir de kendinden emin bir şekilde koridorda yürüyüp giden teyzeme. Kafam karışmıştı. Birbirine öyle güzel bakan iki kişinin âşık olmak dışında imkânları olamazdı ki! Hem teyzem nereden bilecekti; evde kalmıştı o, bilemezdi böyle şeyleri. Ben büyüyünce bilecektim. Ayrıca aptal olan da oydu!

Oturmuş, kapalı bir televizyonla konuşarak içimi rahatlatmaya çalışıyordum. Biraz sessizliğe ve düşünmeye ihtiyacım vardı ama teyzem rahat durmuyordu işte. Elinde toz beziyle salona dönmüş, iş yapmaya devam ederken arada bana bakıp bakıp sinir bozucu bir gülümsemeyle ve sadece ağzını oynatarak sessizce aynı şeyi heceleyip duruyordu. "Ap-tal-şey, ap-tal-şey..." Böyle sinsi kızı kim ne yapsındı? Evde kalması normaldi. Başıma kalmasaydı bari.

O sinir ve kafa karışıklığı ile anneanneme koştum. Aldığım cevap işime gelmedi. Dayımı aradım, açmayınca nişanlısı Nazan Abla'yı... Yetmedi, anneannemin on küsur senelik karşı komşusu Fehime Teyze'nin romantik kızı Emel Abla'ya bile gittim... Sonuç değişmedi!!!

1987 senesi. Tanrım ne berbat bir yıldı. Aşk diye bir şey yoktu, ben yanlış anlamıştım! Üstelik artık herkes aptalın teki olduğumu biliyordu. Yetmezmiş gibi iki ay sonra teyzem apar topar evlendi. Hay aksi!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

GAYE SU AKYOL

Mutluluk amaç değil. Üstelik ne melankolik bir romantizmle geçmişte kaldı, ne zor, ne de olanaksız. Mutluluk bir karar ve istikrar meselesi. Endorfin salgılamaktan çoktan vazgeçen bedenini ikna sanatı.

MUTLULUK: ACI, SİYAH, SICAK BİR KAHVENİN KOKUSU GİBİ

13,5 milyar yıllık Samanyolu Galaksisi'nin, Kainat'a kıyasla henüz bir ergen kadar genç, asi ve başına buyruk Dünya'sından herkese iyi günler dünyadaşlarım;

Bu dev Kainat'ta hepimiz kendi definelerimizin avcılarıyız. Arayanlar, bulamayanlar, aradığını sananlar... Poz kesenler, rol biçenler, kendine bıçak çekenler, başkasını kayıranlar, melankoliden bayılanlar... Var oluşa ve kainata dürüst olanlar ise, aradığıyla barışık, bulduklarıyla mesafesiz, kavuştuklarıyla tamam, kavgaysa kavga, dövüşse dövüş... Ama sahtekarlık mı? Bize uzak dursun.

Bizden geçtici'lere, "ama geçmişte başıma şunlar geldici"lere, "denedim ama olmadıcı"lara, üzgünüm pek eğilemiyorum. Ne de olsa, bu bir yol değil, karar. Yola çıkmak yok, "oluş" var.

Yok oluşlarımı, yitirdiğim ve artık adını bilmediğim güzel yerlerden bana sarılan annemi, acıyı, korkuyu ve insana dair bütün gariplikleri; cesur ve sevgi dolu bir güçle kucaklayan, beni "çocukluğumla dans ettirerek büyüten" (çünkü gerçekten büyümek düpedüz çocukluktur) o büyülü AN'ların en büyük define avcılarından biri benim. Derin bir zaman parçasının, hafif bir şerbetle birbirine karışmış baklava katları gibi akılda dağılmasının, dostlarla yapılan esaslı bir muhabbetin, fezanın en kuytu köşesinde saklanmış bir bilge bakışla, gizemi kabuğunun içine örtülü, gezegenler gibi davetkâr fikirlerin, beni alıp sonsuz yolculuklara çıkarmasının meftunuyum.

Geçen ay işte tam da böyle, sarıp iyileştiren bir şey çıktı karşıma. Ocak 2017'de, buradaki hayatı sonlanan ünlü sosyolog Zygmunt Bauman'ın kısacık bir videosuydu bu. Hani bazı insanlar içinize tohumlar eker, elleriyle sular, yetmiyormuş gibi bir de gelir üstüne güneş kondurur ya... İşte, öyle bir şeydi. Devrimini yaptı, gitti. Çok basit bir bilgiyi, çok büyülü şekilde yerleştirdi zihnime.

Şöyle anlatıyordu Bauman;

"Büyük Alman şair Wolfgang Goethe'ye; "Mutlu bir hayat yaşadın mı?" diye sormuşlar. "Evet" demiş Goethe, "Çok, çok mutlu bir hayat yaşadım." "Ama..." diye eklemiş hemen ardından; "Tamamıyla mutlu geçen tek bir hafta bile hatırlamıyorum." Bu, günümüz ideolojisine tamamen ters duran, bizler için de geçerli büyük bir uyarı. Çünkü bugün medyada, reklamlarda, modada, orada burada bize sürekli pompalanan fikir şu; "Mutluluk asla kesintiye uğramayan, hep ama hep daha iyi ve daha büyük zevkler sağlayan bir memnuniyetler bütünü olmalıdır." Ve Goethe'nin öne sürdüğü -ki o sadece muazzam bir şair değil, aynı zamanda çok bilge bir insandı- şuydu; "Mutluluk, aslında; mutsuzluğun, üzüntülerin ve problemlerin üstesinden gelebilme sanatıdır." Şiirlerinden birinde şöyle der Goethe; "En büyük kabus, ardı arkası hiç kesilmeyen, uzun, çook uzun güneşli günlerdir." Bu durumun alternatifi mutluluk değil can sıkıntısıdır, heyecandan yoksun olmaktır, tutku eksikliği, amaç yoksunluğudur, hayatta mücadele edecek bir sebep bulamamaktır. Goethe'nin söyledikleri, genç insanlar için gerçek bir uyarıydı. "Hayatınızı sonsuz zevkler havuzundan seçtiğiniz hediyeler bütünü olarak düşünmeyin" diyordu. "Hayatı uzun, uzun bir mücadele olarak düşünün. Bu mücadelede bir problemi çözersiniz, bir diğeriyle yüzleşirsiniz ve yan etkiler çoğu zaman can sıkıcıdır. Ve evet, beni kısa vadede karamsar, uzun vadede iyimser yapan da işte tam olarak budur."

"Mutluluk, aslında; mutsuzluğun, üzüntülerin ve problemlerin üstesinden gelebilme sanatıdır."

Ne kadar basit ve ne kadar kadim bir uyanış!

Kapitalizmin vıcık vıcık pembeliğine, hayatla bir türlü örtüşmeyen mutluluk zırvalarına inat, ne kadar gerçekçi ama aynı zamanda hayal dolu bir vaha!

Ara ara gelip gölgem gibi oyuna katılan "var oluş ızdırabı"nı da bir anda yerle yeksan eden, nefes aldıran, güç veren dev öğreti.

Her zaman mutlu olmak zorundaymışız gibi yapmak, üstelik asla mutlu olamayacağımız şeyler üzerinden mutluluğu denemek... Her seferinde yanılmak, düşmek, yaralanmak, daha mutsuz ve depresif birer çöplüğe dönüşmek...

Bu muazzam tılsımı unutalım ve sonsuz bir tüketimle kendimizi var etmeye çabalayalım diye her yerden fışkıran reklamlar, sadece tüketerek ve bunu herkesle paylaşarak hayatta kaldığımızı ispat edebileceğimizi iddia eden sübliminal mesajlar, hiç ihtiyacımız olmayan şeyleri almak, aldıkça borçlanmak ve borçlandıkça köleleşmek, mutluluğu ararken korkunç mutsuzluk kazanında yanmak, kötüleşmek, değersizleşmek, kaybolmak...

İSTİKRAR MESELESİ

Adını koyamadığımız dev boşluklar; var olmanın sinsi ızdırabı mı yoksa kapitalizmin morfinlediği zavallı yığınlar mı? Başa gelen zorluğa, şakkadanak "mutsuzluk" adını vermek, "ben dışında herkes paşalar gibi yaşayıp gidiyor anasını satayım" duygusu... Biri mi öldü, "Vay benim kaderime..." Dünya'da sevdiğini tek kaybeden senmişsin gibi... Başa zor bir şey mi geldi; "Çok şanssızım abi ya..." Evet, zaten herkes pamuklar içinde yaşıyor, mutluluk denizinde yüzüyor, altın çanağa sıçıyor onlar, onları kimseler üzmüyor...

Yalan kardeşim, mutluluk amaç değil. Üstelik ne melankolik bir romantizmle geçmişte kaldı, ne zor, ne de olanaksız. Mutluluk bir karar ve istikrar meselesi. Endorfin salgılamaktan çoktan vazgeçen bedenini ikna sanatı. Saksıya ektiğin tohumun "Merhaba canım, naber?" diyerek kafasını çıkardığı o ilk anda, en sevdiğin yemeğin kokusunda, bayıldığın grubun şarkısında, hayal kurabilmenin en büyük hazine olduğu o kadim tezahürde (çünkü hayalleri fakir olanlar, başkalarının hayallerine ulaşsalar bile mutlu olamazlar), beslediğin kedide, üzerine yürüyüp çoktan geride bıraktığın korkuda, bir engeli aşıp yoluna baktığın, sevgilini alıp koluna taktığın akşamüstünde, dinleyip doyamadığın çok güzel bir insanın gizli hediyesinde... Sevebildiğin her an her yerde kardeşim, her yerde.

Küçük şeylerle mutlu ol demiyorum, çünkü mutlu olabildiğin her şey, büyüktür.

Picasso; "Ben aramam, bulurum" demiş.
Mutluluğu aramak mı? HAŞA!
Aramadan bulacağız onu.
Acı, siyah, sıcak bir kahvenin kokusu gibi,

Tutkuyla; öylece, eşsiz bir ahenkle...

İllüstrasyon: Sadi Güran

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SIDDIK AKBAYIR

ÇEKMECEMDE NOTLAR

1. Neden, şiirlerin **AYSEL**'i hep imkânsız aşkların kadını, filmlerin Aysel'i genellikle fahişe, öykülerin, romanların Aysel'i silik, çekingen mahalle kızıdır? Adalet Ağaoğlu'nun Bir Düğün Gecesi, Ölmeye Yatmak romanlarında doktor-doçent, Hayır romanında profesör olan Aysel'i bütün bunlara bir tepki midir?

2. "Askerken yaptırdığı dövmesinden terhiste utanan delikanlılar / bilek güreşinde yenilince sokağa çıkamayan çocuklar / Konuştuğu çocuğu kız kıza dans edilen düğünlerde görebilen kızlar / Çayına pişti oynarken kağıt çalan adamlar için dövüştüm" diyen **YÜCELAY SAL**, 'J'den sonra, neden yeni bir kitap çıkarmaz; neden gecikmiş bir sual edişin mahcubiyetiyle okurlarına İzmir'den 'merhaba' demez?

3. "Ne alırsan 100 yazan bir tezgâhın önünde / Umarsız ve içtenlikle soruyor hafta sonu bir er / Bütün güzel kızlar nişanlı mıdır bu şehirde? / Dikkatle bakıyorum yüreği Karacaoğlan'dı, yüzü Apollanire" diyen ressam-şair **TURGAY GÖNENÇ,** neden "şiir: konuşan resim / resim: sessiz şiir" formatında bir resim-şiir çalışması hazırlamaz?

4. Düzyazılarında bile, "Ömrü, bir şehri terk edecek ya da bir şehirde kalacak kadar bir insanı sevme şansı bulmadan bitenler varken..." gibi şiiri kıskandıracak cümleler kuran, toplam 100 sayfalık bir şiir kitabı bulunmasına karşın, "acıydı vefanın peşinatı, taksiti kırgınlık, ödedim bitti - ihanet ayrılığa borçlanmaktır - acıyı bile magazin kılacak trajediler içinmiş yüzümüz - bana yalnızlığımı unutturmayacak kadar yaklaş" gibi dizelerinin altı en çok çizilen şairlerden birisi olan **AKİF KURTULUŞ,** neden roman yazan şairler sınıfından ayrılıp şiire dönmez?

5. El kadar kâğıtlara yaptığı resimlerin bile umduğunun üzerinde alıcı bulduğunu görünce, aceleyle Cemal Süreya'yı arayıp "Boşa kürek çekmişiz bunca yıl, gör bak ne denli kolaymış sanattan para kazanmak" diyerek acı acı gülen **METİN ELOĞLU,** Cemal Süreya'nın "Anında parayla buluşan bir sanat emeği, yozlaşmaya da ilk adımını atmış olur" cümlesiyle neden daha bir sarsılır ve yaptığı son resmi küllük niyetine kullanır?

6. Türkiye'nin ilk kişisel şiir sergisini Şubat 1947'de açan Orhan Murat Arıburnu ile ilk karma şiir sergisini Şubat 1950'de açan **YEDİGÜN** şairleri, neden aylardan 'şubat'ı, mekânlardan Beyoğlu'nu seçerler?

7. Çağdaş Yenilgiler Tarihi'nden Parçalanmış Divan'lar çıkaran, "hatalarımızı çıkarırsak geri ne kalır hayatımızdan", "yanlış tariflerle uzatılmış bir yol gibiydik", "yalnızım, çünkü siz varsınız" gibi dizelerin sahibi **ORHAN ALKAYA,** neden Öyle Bir Geçer Zaman ki dizisinde canlandırdığı balıkçı kadar tanınmaz?

8. Bir kitabın basılması için gereken kâğıdın üretilebileceği kereste bile olamayacak bazı isimlerin piyasada 'şair' diye dolaşmaları, neden en çok da Rimbaud'ya Akıl Notları ve Eflatun Sufleler gibi zihin açıcı, yol gösterici kitapların yazarı **KÜÇÜK İSKENDER**'i haklı olarak sinirlendirir?

9. Ciddi şairlerin en büyük sıkıntısı, neden tanıştıkları kişilerin birkaç dakika içerisinde, **"BEN DE ŞİİR YAZIYORUM"** deyip cebinden yazdığı son şiiri çıkarıp okuması, okutmasıdır?

10. Neden, sözcüklerle oluşturulan, ses ve enstrüman gerektirmeyen **ŞİİR,** bu ülkede hâlâ bir hafta sonu ya da boş zaman uğraşı olarak değerlendirilir?

11. Herkesin yazabileceği, yapabileceği bir şeye para verip satın almak, salaklıkmış gibi hissedildiği için mi **ŞİİR KİTAPLARI** rafların küskün konuğu olur?

12. Bir resim ya da karikatüre benzemeyen, orada çizmek istenilen şeyi çizemediğini gören, acemiliğini, yeteneksizliğini fark eden kitle neden şiire yönelir?

13. Bir müzik aleti çalmayı denediğinde, kulakların ortadaki seslerin kötülüğünü kanıtladığını hemen fark eden; tiyatro, sinema gibi ekip işlerine hiç gelemeyen; heykelle de 'kim uğraşacak?' diyen iyi niyetli kitle; bir kalemin, bir kâğıdın, bir bilgisayarın, hatta bir telefonun yeterli olduğu şiir ortamına destursuz girerek neden -yine- şiir dünyasında reddettikleriyle büyüyen küçük İskender'i kızdırır?

14. Bu ülkede **ÂŞIK** olan, kederlenen herkes, neden 'şiirim geldi' dercesine ufka derinden bakar ve şiir masasına oturur?

15. Şiir, bu toprağın insanına neden çok doğal, çok basit gelir?

16. Posta gazetesi neden her sabah ülkemin en büyük şiir atlasına dönüşür?

17. Neden, 'yurdumun şairleri' en çok satılan gazete köşelerinde şiir harikaları yaratırken yayınevleri, 'okuru yok' diye şiir dosyalarına bakmaya bile tenezzül etmez, şiir dosyalarına veresiye defteri gözüyle bakar?

18. Ahmed Arif'in 25, Ahmet Hâşim'in 46, Kemâlettin Kamu'nun 63, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın 76, Ahmet Muhip Dıranas'ın 108 şiirle **'BÜYÜK ŞAİR'** olabildikleri, neden, haftada bir şiir defteri doldurabilen heveslilerin dikkatlerinden kaçar?

19. Neden, bazı şairlerimiz, 100-150 sözcüğünü kullandığı bir dille 300-500 şiir yazıp yanlış anlamalar üzerine kurulu koskoca bir şiir ömrü geçirir?

20. Neden, bu ülkenin insanı, aynı **YORGUN İMGELER**le sever, âşık olur, terk edilir; imgesine küskün sahte keder dizeleriyle içlenip hüzünlenir?

21. Şiir, poetika, akım, pozisyon ezberlemekle şair olunamayacağını anlamak için neden yıllar tüketilir?

22. Şiirin geri çekilme nedeni, istatistiklerin; şairlerin bile diğer şairleri okumadığını göstermesi, nitelikli şair sayısının nitelikli okur sayısının önüne geçmesi midir?

23. Yalnızca öldüklerinde, bir zamanlar hayatta oldukları ve şiir yazdıkları anlaşılan şairlerin (!) sayısı, neden şaşırılacak kadar çoktur?

24. Bir şair, **'BÜTÜN ESERLERİ'** yaşına ne zaman gelir; ne zaman 'antolojilik' olur?

25. Kitabının **KORSAN BASKI**sıyla karşılaşınca gizli bir övünç duymayan ya da "Bir korsan kitabım bile çıkmadı bu alemde!" diye içerlenmeyen kaç şair vardır?

26. Bu ülkede şiir yazanlar mı, **TÜRKÜ** söyleyenler mi daha çoktur; inşaatlar, neden akşama kadar kendi kendine türkü söyleyen binlerce Doğuluyla kaynar ve neden sadece bir tanesi İbrahim Tatlıses olabilir?

27. Neden, para ödüllü bir **ŞİİR YARIŞMASI**na binlerce şiir dosyası gelir de nitelikli bir şiir kitabı binlerce satılamaz?

28. Küçük şiir cemaatlerinde kaç şairin **'TAŞRA BASKISI'** hüznü, sözcüklerden yontulmuş bir sessizlikte tahta masalara okunur?

29. Taşralı kaç genç şairin her akşam kendi sisinde kaybolan gözlerine, **İSTANBUL** özlemli 'kız yurdu yalnızlığı' düşer?

30. Kitaplara ve şiire düşkün çocuklar için neden "Bu çocuk okusun ve kendini kurtarsın" denilir ancak "çocuk okur ve bir türlü kendinden kurtulamaz?" ve kariyerini **YALNIZLIK SEKTÖRÜ**nde yapmak zorunda kalır?

31. Yazarlık değirmeninin suyunun okurluk deresinden geldiğini bilmeyen çocuklar, neden, 'kâğıt kalem ülkesi'nde serüveni sahaflara düşen unutulmuş kitaplara benzerler?

32. Şairleri, gündelik dilden sürgün edilmiş sözcüklere gönül düşüren, 'divan'lara yazılı hüzünlerin şiir tarihindeki yorgun mitolojisi midir?

"Hatalarımızı çıkarırsak geri ne kalır hayatımızdan", "Yanlış tariflerle uzatılmış bir yol gibiydik", gibi dizelerin sahibidir ORHAN ALKAYA.

İllüstrasyon: Ali Çetinkaya

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SİNAN CANAN

Âşık bir erkeğin beyni, ona kendini madara etme konusunda cesaret verir. Acı ama gerçek.

AŞK, BEYNİ NASIL SULANDIRIR?

1980'li, 90'lı yıllar... Heavy metal müziğin şahika dönemi. Hepimiz ejderli, yılanlı siyah tişörtler giyiyoruz. Vidalı, çivili montlar çekmişiz. Bir tek motosikletimiz eksik. Kimi gençler de heavy metal'e tam angaje olmamışlar. "Slow'ları güzel de diğerleri çok şey" diyorlar. İşte bu ılımlı tayfayı tavlamak için hazırlanan karışık kasetler vardı piyasada. Bu kasetlerde 'Akdeniz Akşamları' misali şarkılar olurdu. Özellikle Whitesnake grubuna ait 'Is This Love?' (Aşk Bu Mu?), 'Fool For Your Lovin' (Aşkın İçin Fıttırıyorum) ve 'Looking For Love' (Aşk Arıyorum) gibi şarkılar... Öğrenci evi efkarlanmalarımızın ve flörtöz danslarımızın vazgeçilmez fon müziği. Fakat bu tip popüler rock şarkılarının sözlerine bakacak olsanız, kızana gelmiş bir ergenin cinsel arayışlarından öte pek bir şey bulamazdınız. Sonra, zamanla anladık, adamların "making love" yani "aşk yapmak" dedikleri şey bile aslında bildiğin "çiftleşmek" manası taşıyor! Ve her fani gibi fark ettik ki müzik piyasasının ekseriyeti, aslında bu "dürtü" üzerine bina edilmiş.

Adamı verem eden, maşukun bir bakışına ömrün verildiği efsunlu bir duygu seliydi aşk. Fakat...

AŞKIN SİNİRBİLİMİ

Halbuki biz aşka ne ulvi anlamlar yüklerdik! Zira kültürden bize devrolan haliyle, adamı verem eden, maşukun bir bakışına ömürlerin heder edildiği efsunlu bir duygu seliydi aşk. Fakat özellikle Batı kaynaklı eğlence kültüründen bize doğru akan hissiyat pek öyle değildi.

İşin aslı, "aşkın sinirbilimi"ne daldığınızda, aynen David Coverdale'in seslendirdiği o erotik ve maço şarkılar gibi, çiftleşme güdüsünün yönettiği beyin kimyasının bize neler ettiğini anlarsınız. Bilimsel makalelerde öyle Allah aşkı, bilim aşkı, insanlık aşkı gibi mevzular aramayın. Zira onlar, aşkın kapsamına sadece "bizim buralarda" girebiliyor.

DOPAMİN ŞELALESİ

Yanlış anlaşılmaya yol açmayayım; elbette önemli bir mevzudur bu. Karşı cinsten birine tutulduğu anda şirazesi kayan, deliye dönen, insanlıktan istifa edecek noktalara sürüklenen nice biçarenin durumunu bilimsel olarak anlamak elbette mühim bir meşgale. Mesela, özellikle erkeklerin beyninde çok daha belirgin olmak üzere, kimyasal sistemin alt üst olması gerçekten ilgiye değer bir mevzudur. Adına serotonin denen o mutluluk kimyasalı, bilirsiniz, depresyona giren beyinlerde azalır ya; işte aşk durumunda, depresyondaki seviyelerinin de altına düşer! Neden? İç dünyamız kararsın, onsuz hayat haram olsun, onu düşünmeden bir an bile geçirmeyelim diye! Onu düşününce ne olur peki? Beyindeki ödül ve motivasyon kimyasalı olan dopamin adeta beyninize boca edilir. Edilir ki, onu düşündükçe mutlu olasınız, ikide bir onu düşünmeye bağımlı olasınız. Bu devre o kadar etkilidir ki, bir kez âşık olunca, beyninizde o takıntı hastalığı olarak da bildiğimiz obsesif kompulsif bozukluk denen duruma çok benzeyen bir kısır döngü hasıl olur. Bu nedenle onu düşünmeden rahata eremez hale gelirsiniz.

İşin stresi de ayrı bir konudur: "Şimdi ne yapıyor? Başka kollarda mıdır acep? O da beni özlüyor mu?" gibi anlamsız düşünceler, beyindeki bilumum stres hormonlarını da artırır ki, stresi azaltmak için yine o bol dopaminli maşuk hayallerine dalasınız.

MADARA OLMAYA CESARETİN VAR MI?

Adına limbik sistem denen dürtüsel bölümler, içeriden sözsüz ve bilinçsiz olarak mütemadiyen tam gaz sizi ittirir. Ona vasıl olmak için her türlü garip yeteneğinizi sergilemeniz, şiirler yazmanız, yaratıcı sürprizler hazırlamanız ve dahi kendinizi cümle âleme madara edecek şaklabanlıklara girişmeniz konusunda cesaretinizi körükler. Bu limbik faaliyet, düşünmenizi ve akıl yürütmenizi sağlayan beyninizin ön bölümlerini ise uzun bir süresiz tatile gönderir. O nedenle akıl-fikir sizin için artık dördüncü-beşinci plandaki meseleler haline düşer! Düşer ki sevdiceğinizin hiçbir hatasını, kusurunu görmeyesiniz, tüm kaynaklarınızı onunla bir olmak için seferber edesiniz.

KENDİ KENDİNE PSİKOLOJİK RÜŞVET VERMEK

Niye böyle oluruz? Yanıtı çok sadedir aslında: Rüşvetsiz çalışamıyoruz. İşin içinde bu kadar büyük bir zihinsel ödül olmasa, iki dakikalık bir üreme meselesi için bir başka insanı ikna etmeye hiç girişmezdik bile. Zira biyolojik bir organizma olarak en önemli işimiz budur: Neslin devamını sağlayabilmek.

İşte bu garip macera, neredeyse bütün hayvanların da beyninde olan bitenin hemen hemen aynısıdır. "Hayvani aşk" da diyebilirsiniz buna. Peki, bizi farklı yapan ne? Yahut bir fark var mı gerçekten de?

HAYVAN GİBİ TUTULMAK vs. İNSAN EVLADI GİBİ SEVMEK

Bu dürtüsel ve erotik safhada aslında elle tutulur bir fark yok. Farkımız, yıllanmış ilişkilerde görünmeye başlıyor aslına bakarsanız. Bu dürtülerin ömrü birkaç senedir en fazla; çocuk büyüyene kadar bir arada tutabilir kadın ve erkeği. Ama sonrası, bir amaç, bir hayat, bir vizyon birliği ister. Aynı yöne bakan, aynı filmleri izlemekten hoşlanan (Bukowski'ye selam olsun), aynı dertlerle dertlenen dimağlar, dürtülerden çok ötede bir zihinsel birliktelikle hayatlarına devam ederler. İşte bu hiçbir hayvanda göremeyeceğiniz, insana has, insani aşk diyebileceğimiz, enteresan bir halettir.

Ve aslında baştan beri hayalini kurduğumuz da hep böyle bir şeydir işte...

AŞKIN KİMYASALLARI

DOPAMİN: Âşıkların beyninde dopamin artar. Dopamin, "ödüllendirilme" merkezlerinin kullandığı bir kimyasal iletişim aracıdır. Tam da uyuşturucu müptelalarında olduğu gibi, dopaminin artışı, insanın zihnini gittikçe şiddetlenen bir şekilde âşık olduğu kişiye bağımlı hale getirir.

SEROTONİN: Mutluluk düzeyimizle yakından ilgili bir kimyasal maddedir. Serotonin seviyesi, aşkın ilk safhalarında belirgin şekilde azalır. Serotonin azlığı, depresyona sürükler. Âşık bir beyinde hakim olan "bulutlu hava" hissi, serotonin eksikliğinden kaynaklanır. Bu da, kişinin bütün zihinsel ve fiziksel mesaisini, maşukuna kavuşmak için harcamasını sağlar.

NGF: 'Sinir gelişim faktörü' (Neuro growth factor) olarak bilinen maddedir. Özellikle taze âşıklarda tavan yapar. NGF, normal bir beyinde sinir gelişimini uyarır ve sinir sisteminin arızalarının giderilmesini kolaylaştırır. NGF'in artışına bakarak "aşkın insana iyi geldiğini" söyleyebiliriz. Aşksız cinsel dürtüler söz konusu olduğunda NGF artışı gözlenmiyor, onu da belirtelim.

OKSİTOSİN: İnsanlar arasında bağlılığı sağlayan en önemli hormonlardan biri. Beynimizin hipotalamus bölgesinden salgılanır. Oksitosin sadece cinsel değil, insanların tüm iletişimsel bağlanmalarını sağlayan bir kimyasaldır. Annenin bebeğine olan düşkünlüğü mesela, büyük oranda oksitosine bağlıdır. Âşık beyinde oksitosin normal bir beyinden katbekat fazla salınır.

VAZOPRESSİN: Fizyolojik işlevi, vücuttan idrarla atılacak olan su miktarını kontrol etmektir. Özellikle erkeklerde saldırganlık davranışıyla doğrudan bir ilişkisi vardır. Âşık bir beyinden fazlaca salgılanan vazopressin, erkeği "aşkı için her şeyi yapmayı göze alan" bir yiğide dönüştürür.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TAHAYYÜL

Dücane Cündioğlu

Hayal etmek *tahayyül* sözcüğünün en sıradan karşılığı gibi görünüyor. Zihnin bu işlemi bir anda değil bir süreç içinde gerçekleştirdiğini dikkate almak koşuluyla sıradanlığın bu kertesiyle pekala yetinebiliriz, ne ki daha Türkçesi de var: *imgelem*, en Türkçesi ise: *düşlem*.

"Gözlerini kapamazsan göremezsin!" Gözlerini kapamazsan, yani duyulardan, yani dış dünyadan, yani gerçeklerden uzaklaşıp belleğindeki imgeler arasında bir gezintiye çıkmazsan...

Göremezsin, yani düşleyemezsin, yani geleceğe bakamazsın, yani hayal ve tahayyül edemezsin...

Düşleme, işte bu yüzden, geçmişe yöneldiğinde hemen *anımsama* adını alır, uykuda gerçekleştiğinde ise *düş* adını. Peki ya düşlem geleceğe yönelirse? İşte o zaman sadece ussal *bellek* (mémoire intellectuelle) devinmeye başlamakla kalmaz hemen o anda yaratıcı *imgelem* (imagination créatrice) de ortaya çıkar; böylelikle en sıradan anımsayışlar bilinçli kurgulara, yanısıra bilinçsiz kurgularsa akıl-almaz yaratılara dönüşür.

Bilincin en grotesk bölgesini takdimimdir, hem sanatsal hem bilimsel icad ve keşifler dünyasına hoş geldiniz.

Resim: Goya, El Coloso (El Gigante), 1812

Mehmet Ali Kılıçbay

İnsanı diğer canlılardan farklılaştırmayı severiz. Bulduğumuz en büyük fark ise "zekâ"mız. Yani biz zekiyiz, diğer canlılar değil. Yaklaşık 2-3 milyon yıllık tarihimize baktığımızda hemen görülen yanlışlıklar komedisi, bu tezin pek iler tutar bir tarafının olmadığını gösteriyor. Çok nadir bazılarımızın zeki olmasını, hepimizin zeki olması olarak yorumlayacak kadar "zekâ" yoksunu olduğumuza göre bu konuyu burada kesmek gerekir. Öyleyse fark nerede? Çok basit, ağaçlardaki hippi hayatlarını terk ederek "düze inen" atalarımızın sonunda üretim yapmaya ulaşan bir sürece girmelerinin ürünü olarak ortaya çıkan "iktisat"ta. Yani biz, iktisadı olan yegâne canlılarız, bu da bizim akılsızlığımızın sonucu. Bir bakın etrafınıza, bizden başka üretim yapan herhangi bir canlı var mı? Bu arada yukarıdaki zekâsızlık tezimi kanıtlamak üzere hemen arıların balından dem vurmaya kalkışacakları peşinen ve umutsuzca uyarıyorum.

Üretim yapacak kadar akılsız olan insanoğlu, üretip de başkalarına kaptırdıkları (buna siyaset denilir) sayesinde imal edilen lükse (icabında çarşı ekmeği bile lükstür) arzu duyar. Arzusunu ihtiyaç sanacak kadar akılsız olduğunu artık biliyoruz (ihtiyaç, hayatta kalmaya yetenlerdir, diğerleri arzu nesnesidir). Arzu ettiklerinin neredeyse hiçbirine ulaşamaz (buna da bazıları meta fetişizmi diyorlar, sonucunda ortaya yabancılaşma denilen bir olgunun çıkacağından söz edenler de var). O zaman bizi diğer canlılardan ayıran ikinci temel ama türev öge ortaya çıkar. Üreterek metaya esir düşecek kadar akılsız bir canlı olan insan, kendi ürettiğini hayal edecek kadar da akılsızdır. Tahayyül, insanın kurdudur. Bu akılsızlık düzeninin ebediyen sürmesini sağlar.

Besim Dellaloğlu

Sanırım bizim gibi toplumların en önemli sorunlarından biri de, bizim "gerçeklik" olarak kabul ettiğimiz herhangi bir şeyin aslında başka birilerinin "tahayyül"ü olabileceğini aklının ucundan bile geçirmemek. Etrafımızı kuşatan gerçekliği oluşturan pek çok öğeyi, birileri, bir zamanlar hayal etmişlerdi. Oysa biz çoğu zaman "kültür"ü de "doğa" gibi algılıyoruz. Oysa kültür ile doğanın ilişkisi hep biraz geçimsiz olmuştur. Tahayyül gücümüzün zayıflığının, fazla gelişmiş olmamasının bir nedeni de sanırım "gerçek" ile "hayal" arasında çok büyük bir uçurum olduğunu varsaymamız. Akıl daha gerçekçidir, uyumludur. Tahayyül gücü ise adı üzerinde hayalci. Belki bizim zihinsel genetiğimiz bu. "Teori" ile "pratik" ayrımı da böyledir aslında ama şimdilik konumuz değil. Bir sıkıntımızda tahayyülü sadece "poetik" yanıyla kavrayıp onun sadece şair ve yazarlara terk etmek. Kendimizi, hayat arkadaşımızı, evimizi, sokağımızı, kentimizi, dünyamızı da yeterince tahayyül edemiyoruz. Böyle olunca da, onların öyle olmalarında bizim pek bir katkımız olmuyor, olamıyor. Hayatı daha çok başımıza gelen bir şeymiş gibi yaşıyoruz hep. Biz kendimiz, kendimiz için bir hayat tahayyül edemiyoruz. Tahayyül etmeden de kendilik, kültür, irfan, medeniyet bu kadar oluyor.

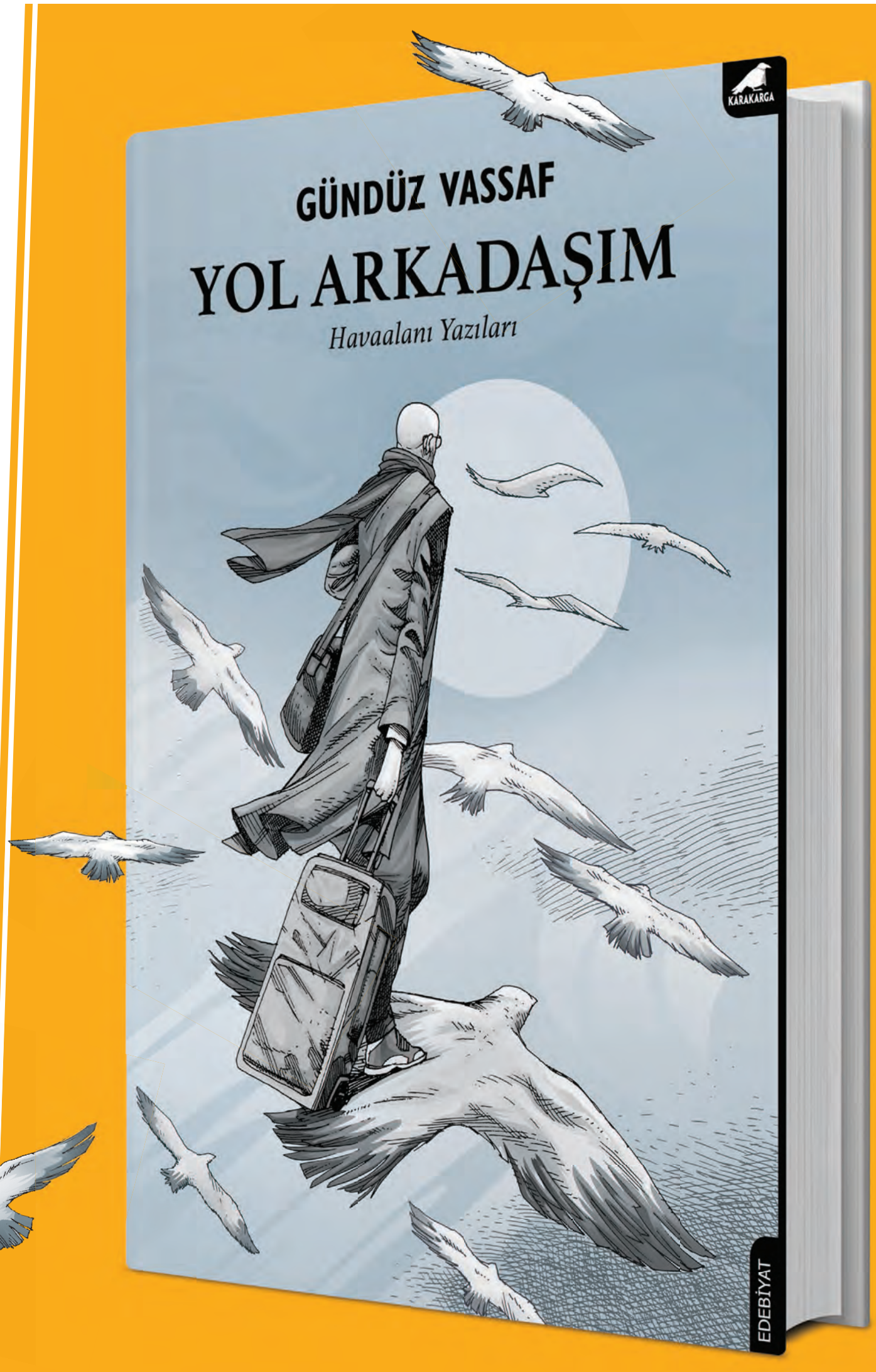
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

YiRMi
ülke

KIRK
havaalanı

ALTMIŞDÖRT
yol hikayesi

ÇIKTI

GÜNDÜZ VASSAF
YOL ARKADAŞIM
Havaalanı Yazıları

karakarga.com karakargayayin KARAKARGA karakargayayinlari karakargayayinlari

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KURTCEBE TURGUL

"AÇIK KAPILAR, AÇIK KİTAPLAR, AÇIK ZİHİNLER, AÇIK YÜREKLER"

Kuzenim, saygıdeğer bir sahafın yanında çalışırdı. Sık sık uğrardım. Bazen bir kitabın peşine düşer, uzun süre dönmezdi. Ben kalkmak isterdim. Sahaf Bey itiraz ederdi. Bir çay daha ısmarlardı bana. Üstümüze yıkılacakmış gibi duran rafları göstererek "Ne yapacaksın dışarıda, burası daha eğlenceli" derdi. Seçtiği kitap, çizgi roman ya da bazen ansiklopedi fasiküllerini önüme dizerdi. Hepsi eğlenceli değildi ama ana fikri anlamıştım.

KİTABEVİNDE KONUŞAN DUVARLAR

Yıllar sonra, vazife icabı dünyanın uzak bir köşesindeyim. San Francisco, herkesin "İstanbul'a pek benziyor" dediği şehir. Karşımda ismini Charlie Chaplin'in güzelim filminden almış o ünlü kitabevi: City Lights (Şehir Işıkları). Buradaki sahafa pek benzemiyor. Ufak tabureleri yok, çay ısmarlayan da... Ama bana verdiği his aynı: Dışarıdan daha eğlenceli! Burası şehrin "tarihi eser sayılan ilk ve tek iş yeri." Bu unvanı yalnızca mekânın mimarisine değil, girenlere, çıkanlara, bazen seviyeli, bazen gürültülü tartışmalara, fotoğraf, resim, yazı dolu duvarlara, herkese "Burada istediğinizi okuyabilirsiniz, satın almak zorunda değilsiniz" diyen tezgâhtarlara vermiş belediye. Yakışır!

İçeride "Demokrasi bir seyir sporu değildir" yazıyor bir duvarda. Bir köşede "Yabancılara soğuk davranmayın, ihtimal ki onlar tebdil-i kıyafet etmiş meleklerdir" diyor. Merdivenden çıkarken kafanızı çarpmamak için eğildiğinizde göz ucuyla gördüğünüz bir başka yazı; fazla havalı ama güzel: "Dünyanın caddeleri, zihnin bulvarlarıyla burada kesişiyor" gibi bir şey... Burada duvarlar konuşmayı seviyor.

Büyüklerin en feci yanılgısı, küçüklerden öğrenecekleri bir şey olmadığını zannetmektir.

HALIYA SİNMİŞ CESET KÜLLERİ

Üst kat tamamen şiire ait. Normaldir, kurucular şair. "Bir gölgedir şiir, hayal gücümüzün sokak lambalarından vuran..." demiş kitabevini kuranlardan biri, Lawrence M. Ferlinghetti. Üç isimli insanların tüm ciddiyetiyle...

Cam kenarında bir koltuk, üstünde "şairin sandalyesi" yazıyor. Hangi şairi kast ediyor, bilmiyorum. Odanın tuhaf bir havası var. Hayatının ciddi bir kısmını bu odada şiir okuyarak geçiren bir beyefendinin külleri etrafta, ondan mı acaba? Evet, hikâye gerçek. Adam öldükten sonra kızı "Babacığım en çok vakit geçirdiği yerde yaşamaya devam etsin" demiş. Babasının küllerini odada kuytuya köşeye serpmiş. Usul usul, kimse fark etmeden. Sonra mektup yazmış yönetime, "Bana deli demeyin, babam da böyle isterdi" diye. Ses ederler mi, mutlu bile olmuşlar. Dolaşırken gözlerim ister istemez yerlerde. Tozları inceliyorum. Acaba toz değil de kül olabilir mi diye. (Olsa ne olacak, rahmetliye selam mı vereceğim?)

BELEŞ BAŞYAPIT

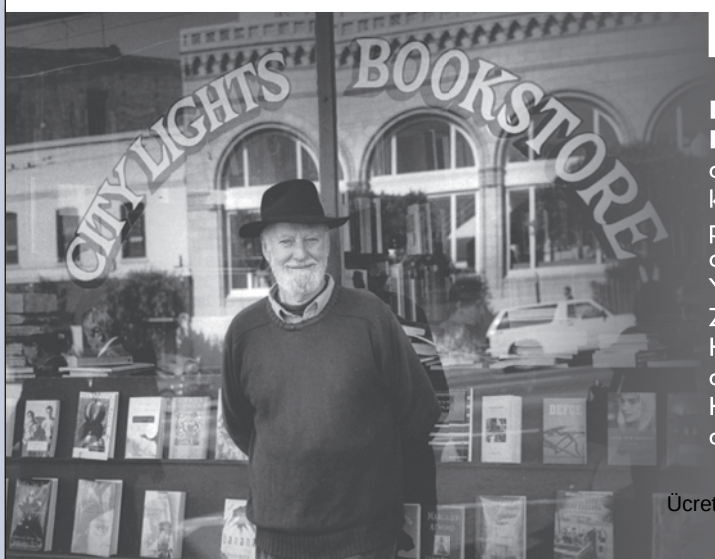
Hatırlıyorum, en sevdiğim yazarın çok sevdiğim bir kitabını ilk bu odada okumuştum. Satılma ihtimaline karşı kitabı aşağıdan, ait olduğu raftan almış, buraya, şiir raflarının arkasına saklamıştım. Her gün gelip yarım saat okuyordum. İyi olduğuna kanaat getirirsem, satın alacaktım. İyi değil, çok iyiydi. Bu sefer de epey kısmını bedava okuduğum kitaba boşu boşuna para ödemek mantıklı gelmedi. Zaten bugün hâlâ duvarda duran o yazı ne diyordu: "Çekin bir sandalye. Kitap okuyun."

İlginçtir, aynı dönemde, bu tür butik kitabevlerinin yok olmasına neden olmuş dev kitabevleri, internet denen canavara karşı ne yapacaklarını kara kara düşünüyorlardı. Buldukları fikir aynıydı: Etrafa koltuk, sandalye koymak. İnsanların oturup bir şeyler okumasına ses çıkarmamak. Böylece "yakınlaşmak." Zamanında buraya baksalar çözümü çoktan görürlerdi. Büyüklerin en feci yanılgısı küçüklerden öğrenecekleri bir şey olmadığını zannetmektir. Dünyada ne kadar iyi, güzel şey varsa küçüklerin akıl ettiğini bilmezmiş gibi...

HÜZÜN KALICI, HUZUR GEÇİCİ

Bugün düşünüyorum, sevdiğim o yazar bana "Niye kitabımı okudun da parasını ödemedin?" diye kızmazdı. Onun kızdığı başkalarıydı. Şu bahsettiğim dev kitabevleri, yayıncılar gibi: "Kitaplar mal değildir. Bizi deodorantmışız gibi satmalarına izin veriyoruz, oysa bir yazarın ödülü kitabının kârlı olması değil, kendisine sağladığı özgürlüktür" demişti bir konuşmasında. Çok alkışlamıştı herkes.

Kitaplar "ürün" olmasın, tamam, ama yazarlara da borçlu kalmayalım deyip evde zaten olan o kitaptan bir tane daha alıyorum. Çıkıyorum. Üst kat pencerelerine asılmış afişler en güzelini söylüyor: "Açık kapılar, açık kitaplar, açık zihinler, açık yürekler." Aralarında binlerce kilometre ve yıllarca mesafe var ama bizim Sahaf Bey buradakilerle güzel anlaşırdı diye düşünüyorum. Vitrine bakıyorum. Bir düşünce gelip geçiyor hızla: "Yazar bunlara deniyor. Sen sadece yazıyorsun." İçimi aynı anda hem garip bir hüzün hem huzur kaplıyor. Hüzün bakî, huzur geldiği gibi hızla yok olup gidiyor.

Beat Kuşağı'nın ünlü şairlerinden Lawrence Ferlinghetti, "Şehir Işıkları"nın önünde. (1996) Foto: Chris Felver

MERAKLISINA CİTY LİGHTS* KİTABEVİ: Genelde kitapların ciltli satıldığı dönemde, 50'li yılların başında, kâğıt kapaklı kitaplar satmak için kurulmuş. Ciltli kitaplar pahalı, ulaşılması zor, böyle bir fikrin kitapta demokrasi yaratacağını düşünmüş kuranlar. Yalnızca kitap satmamışlar, basmışlar da. Zamanında ünlü Beat şairi Allen Ginsberg'in Howl (Uluma) şiirini bastıkları için mahkemeye düşmüşler. Eser müstehcen bulunmuş çünkü. Hem kitabı sivil polise satan tezgahtar hem de yayınevinin kurucusu hapis cezasıyla karşı karşıya kalmışlar. Mahkeme sonunda yargıç "Bu kitap müstehcen değil, bu bir" demiş. "Ayrıca, iki, bir sanat eseri, en ufak bir sosyal öneme haizse, eserin yayıncısı ve yazarı yasalarımızın fikir özgürlüğünü savunan maddeleri tarafından koruma altındadır" diye eklemiş. Yani mutlu son! Bu karar ülke çapında çok ses getirmiş. Bir sürü "sakıncalı" sayılabilecek kitabın basılmasının yolunu açmış. Bakınırken ilginç bir bilgi daha buldum: Yusuf Atılgan'ın Anayurt Oteli'nin İngilizce'sini de City Lights Yayınevi basmış.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

GÖZ HAKKI

LEVENT GÖNENÇ

Oktay Rifat'ın "Şemsiye" şiirinden

Mavi bir gök şemsiyemin altında.

Oktay Rifat'ın "Buraları" şiirinden

İLHAMİ ALGÖR

Emmanuelle Sylvia Hanım, Cemal Süreya Bey ve beynelmilel bir olgu olarak erkek hafızamız...

GEÇEN YÜZYILIN HADİSELERİ

20. yüzyıldaydık. Ben o zamanlar tıfıldım. Mahalle çocukları, bakkala ekmek almaya giderken "Faydası yoktur gözlerdeki yaşın /...iyi düşün taşın" şarkısını mırıldanırdı. Kız çocuklarından duymadım. Belki de kızlar bakkala giderken şarkı söylemez.

Şarkının esası İngilizce'ydi: "For yor informeyşın". Yazılışı "...mation" olan bir kelimeyi, "meyşın" olarak seslendiriyorduk. Üst kuşaklar bu kelimenin sesini "...masyon" olarak veren bir eğitimden geliyorlardı. Ama biz artık "...meyşın"a geçmiştik. İlkokullarda süt tozu içtiğimiz, James Bond'un Ruslar ile kapışırken İstanbul'dan geçtiği zamanlar... Bu James, Sean Connery olanı. Bond da çok değişti zamanla.

Mahalle veletlerinden bazıları "For yor informeyşın"ın melodik yapısını kendilerine yakın buldular ve çeşitlemelere girdiler: "Hamama gittim, hamam sıcaktı / Kızların götü çırılçıplaktı."

Kulağımızda başka sesler olur muydu? Benim burada söyleyeceklerim farklı olur muydu? Başka türlü bir hayat yaşamış insanlar olur muyduk?

Kızların bakkala giderken şarkı söylediklerini ve "meyşın"lı şarkıyı sevdiklerini varsayar isek, bu melodiye başka sözler yazabilirler miydi? Kulağımızda başka sesler olur muydu? Benim burada söyleyeceklerim farklı olur muydu? Başka türlü bir hayat yaşamış insanlar olur muyduk? Türkçe'de, ihtimaller ile çoğalabilecek bir düşünce akışına kısa yolu gösteren bir söz vardır: "Halamın taşakları olsa amcam olurdu." Bu "kestirmeci / gerçekçi"liğin bir motto olarak şahikası şudur: "Mikilmiş damın davası olmaz."

"Halamın şeyleri olsa..." saptamasının, "Amcamın bızırı olsa, halam olurdu" şeklinde bir yorumunu duymadım. Ama bazı halalar için "taşaklı kadın" denildiğini duydum.

Biraz toparlayayım, bizde ("biz" kim isek?) cinsel organların ve eylemlerin, düşünüş biçimimiz ve dilimizde nasıl bir yer tuttuğunu gören/bilen Cemal Süreya, dünyadan kopmayalım, geri kalmayalım diye (bu yorum beni bağlar) memlekete bir güzellik yapmış, Emmanuelle filmlerinin mahkeme engelini aşmasını sağlamış.

Şüphesiz, bu gibi (ne gibi?) filmlerde sinema salonlarının neler yaşadığını biliyordu. Belki her detayın tabak gibi görünür olduğu, "tak/şak" zihniyetli filmler yerine, biraz daha gölgeli, tahayyüle izin veren, daha yumuşak dürtüsel uyarılar ile seyirciyi kıpraştıran filmlerin de var olmasını arzu etti. Belki de, cinselliğini keşfetmek için yola çıkmış Emmanuelle Hanım'ın güzelliğini ve yolculuğunu izlemek isteyen kadınlar da olabilir diye düşünmüş de olabilir.

Veya ten, haz, sen, o, dokunuş, küçük anlar vb. ile; sevişmek denilen şeyin, kümes stili bir an önce sonuca gitmek olmayıp güle oynaya bir yolculuk da olabileceğini... (Bu cümle yayında toplar.) Neticede Cemal Bey, "Küçük bir kamış bana yetti / Şu uzun otları titretmek için" diyebilmiş bir adam.

Cemal Bey haklı çıktı. Emmanuelle Sylvia Hanım, porno ile erotizmi ayırabilen bir erkek kuşağının gelişimine katkıda bulundu. Nitekim hanımefendi yaklaşık 30 sene sonra Fethiye civarlarında belirdiğinde, sözünü ettiğim kuşağın erkekleri zaman denilen şeyin bazen nasıl bir zulüm olabileceğini hissettiler. Filhakika hatıralar ile oluşmuş bu hafıza, Pasifik sahillerinden Güney Çin Denizi'ne, Nizhny Novgorod'dan, Swaziland Maputo'ya paylaşılan bir hafızadır. Bu manada Türkiye bir dünya ülkesidir.

İmkan verilir ise sonraki sayıda devam edeceğim. Şekerim kalmadı, bir Emirdağ türküsü takdim edeyim: "Oğlana bak oğlana / Boyu benzer fidana / O fidan bir gül açmış / Gogulatmaz adama."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

CERVANTES İSTANBUL'A GELDİ Mİ?

Cervantes'in İstanbul'a geldiği, Kılıç Ali Paşa Camii'nin inşasında çalıştığı, hatta bir mezar taşlarından birinde de Cervantes yazdığı iddiası herkese çok sempatik geldi. Keşke gelmiş olsaydı. Don Quijote'yi geriden bırakacak bir kitaba imza atardı kesin İspanyol dahi. Ama ne yazık ki Cervantes İstanbul'a hiç gelmedi. 1575 yılında, İnebahtı savaşında (1571) aldığı liyakat belgesiyle Napoli'den İspanya'ya giderken esir alınıp Cezayir'e getirildi. Beş yıl Osmanlı'ya bağlı bu Garp Ocağı'nda esir kaldı. Esareti sonunda, 19 Eylül 1580'de bir notere giderek bu sürede başından geçenleri tek tek kaydettirdi. Frer Luis Gil'in kaydettiği bu belgede bütün diğer ayrıntıların yanı sıra beş defa kaçmaya çalıştığı, hepsinde nasıl yakalandığı ve sonunda akrabaların gönderdiği fidye ile kurtarıldığını anlattı. Bütün bu arşiv belgeleri olmasa bile İstanbul'u görmüş bir Cervantes'in dönemin Altın Şehri olan bir rüya kenti için sayfalar dolusu yazacağını hayal etmek zor değil. Sadece esir olarak bulunduğu Cezayir'de geçen iki koca oyun yazan ve gördüğü her kenti uzun uzun tasvir eden Cervantes'ten bahsediyoruz.

Osmanlı'yı yenen Avrupa o kadar sevindi ki, bu zaferleri içkilere isim yaptı.

Ayrıca sanıldığı gibi tek kollu da değildi. Çolaktı. Her ne kadar "manco de Lepanto" (İnebahtı'nın tek kollusu) olarak anılsa da sadece İnebahtı Savaşı sırasında koluna aldığı bir top darbesiyle sol kolu hareket kabiliyetini yitirdiği için böyle mübalağalı şekilde anılıyordu. Onlarca eser bırakacağı sağ eli bu savaştan sapa sağlam çıkmıştı neyse ki!

"TÜRKLERİ YENMENİN ŞEREFİNE!"

Tatlı, tuhaf bir zafer ölümsüzleştirme şekli... Osmanlı'ya karşı kazanılan zaferleri alkollü içeceklere marka yapma durumundan bahsediyorum. Avrupa'nın Osmanlı'yı yenmesi her zaman şenlik demekti. Romanslar, tiyatro oyunları, destanlar, tablolar, heykellerden sonra ölümsüzleştirmek için içki şişeleri üzerindeki marka kâğıtları kullanılmaya başladı. Savaşı sanata dönüştürürken diğer taraftan tarihi şişelere yazmak, çok hoş değil mi? Birkaç tanesine göz atalım.

Lepanto: Lepanto, yani bugün Yunanistan sınırlarında olan Nafpaktos. Türkçe adıyla İnebahtı. İspanya, Venedik ve Papalık'tan oluşan, diğer pek çok devletin de asker gönderdiği Kutsal İttifak'ın Osmanlı Donanması'nı bu körfezde yenmesi Avrupa'nın beklediği morali bulması demekti. Madrid, Venedik gibi büyük şehirlerde kutlamalar günler sürdü. Venedik'te dükkânların kapısını "Türkler sebebiyle kapalıyız" levhaları asıldı. Herkes çılgınlar gibi zaferi kutladı. İşte üç yüzyıl sonra 1840 yılında İspanya'da kurulup en güzel jerez (sherry) ve brandy'leri yapmaya devam eden bir üretici bu savaşı ölümsüzleştirdi ve Lepanto Palomino üzümünden üretilen, Amerikan meşe fıçılarında yaşlandırılan enfes bir brandy'ye marka oldu.

Victory 1565: Bugün Malta'da en çok tüketilen bira markalarından biri Osmanlı'nın 1565'te Malta kuşatmasından başarısızlıkla geri dönmesini anan Victory 1565. Kuşatmanın başarısız geçmesi karşı taraf için bir zafer değil, belki bir püskürtme idi ama Malta'da bugün her şeyin 1565'e dayandırılması gibi bu fırsat da kaçırılmadı. Turizmin Malta Kuşatması başarısına dayandığı, video gösterilerinden magnetlere kadar her şeyin 1565'i andığı adanın başkenti de belki de konusunda tek: La Valetta. Osmanlı'yı püskürtmeyi başaran Malta Şövalyeleri (Eski Rodos Şövalyeleri) üstadıâzamı La Valetta'nın adının adaya başkent adı olarak kalmasının yanında zaferin bira markası olması pek de şaşılacak gibi değil tabii. Derecesi de şaşaasına pek yetişemiyor. %4.5. Pale ale bir bira.

Sinopskaya: Tarihe "Sinop baskını" ya da "Sinop Felaketi" Osmanlı donanmasının yaşadığı en büyük felaketlerden birisidir. Kırım Savaşı'nın da en büyük trajedilerinden sayılır. Rus donanması 30 Kasım 1853'te sis altında Sinop'a gelerek burada bulunan Osmanlı gemilerini yok etmiştir. Ruslar ortak alan Karadeniz'de kazandıkları bu zaferi en çok tükettikleri sıvılardan olan votka şişesinde ölümsüzleştirmekte gecikmezler. %40 alkol olan Sinopskaya Rusların bu zaferin şerefine içmelerine hizmet eder. Bu arada daha ziyade periyodik cetvelden tanıdığımız Mendeleyev'in bu ağır çalışma sırasında votkanın en mükemmel formülünü bulduğunu da belirtmeyi unutmayalım. İşte votkanın, kelime anlamı ile "küçük su"yun tarih içindeki tarihi.

İLK ROMANI KİM YAZDI?

Cervantes'e kadar gelen söz Don Quijote'ye uğramalı tabii, değil, mi? Dünyanın en çok dile çevrilen bu muhteşem romanı hep Avrupa'nın ilk romanı olarak kabul edilir. İlk okurla buluşması 1605'te gerçekleşir. Lakin sanıldığı gibi ilk roman Cervantes'in bu şaheseri değildir. Roman Avrupa'da bunlardan yüzyıldan fazla bir zaman önce Ragusa şehir-devletinde doğmuştur. Yani bugün Hırvatistan'a bağlı olan Dubrovnik'te. Ne de olsa Ragusa İtalyan Rönesansı'nı yaşayan nadir Balkan topraklarındandır. Petar Zoranic'in kaleminden çıkan Planine (Dağlar) ilk roman olma şanını kısmen Ragusa topraklarının devrinin sanatın her dalında altın çağını yaşamasına ve yaşatmasına borçludur. Roman 1536'da yazılmış, fakat 1569 yılında devrin matbaa şehri olan Venedik'te basılmıştır. O dönemde Osmanlı'da da gayrimüslim cemaatlerin Venedik'te kitap bastırdığını unutmayalım. Doğduğu şehir olan Nin'den yola çıkan ve karakter olarak kendisini özdeşleştiren başkahraman çoban Zoran'ın dağları, kasabaları, şehirleri aşarak Šibenik ve Zadar'a gelip yeniden Nin'e dönmesini anlatır. Fakat esas sürpriz Avrupa'nın bu ilk romanı içinde Türklerin de yer almasıdır. Avrupa'nın ilk romanında pek de sevimli bir şekilde ölümsüzleştirilmememizin nedeni ise Osmanlı'nın Nin saldırısının payı büyüktür.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

5 DALDA ALTIN KÜRE ADAYI

EN İYİ FİLM
EN İYİ ERKEK OYUNCU
EN İYİ YÖNETMEN
EN İYİ YARDIMCI KADIN OYUNCU
EN İYİ SENARYO

CASEY AFFLECK
MICHELLE WILLIAMS
KYLE CHANDLER
LUCAS HEDGES

"CASEY AFFLECK EN İYİLERİN ARASINA KATILIYOR"
Time Out

"YILIN EN İYİ FİLMİ"
The ChronicleHerald

"BİR BAŞYAPIT"
RollingStone AP Entertainment

BİR KENNETH LONERGAN FİLMİ

YAŞAMIN KIYISINDA

MANCHESTER BY THE SEA

AMAZON STUDIOS SUNAR K PERIOD MEDIA İŞBİRLİĞİYLE BİR PEARL STREET FILMS
IOC MEDIA FARM K PERIOD MEDIA THE A | MIDDLETON PROJECT B STORY YAPIMI
BİR KENNETH LONERGAN FİLMİ "YAŞAMIN KIYISINDA" "MANCHESTER BY THE SEA" CASEY AFFLECK
MICHELLE WILLIAMS KYLE CHANDLER GRETCHEN MOL VE LUCAS HEDGES
OYUNCU SEÇİMİ DOUGLAS ABIEL, C.S.D. MÜZİK LESLEY BARBER MÜZİK SÜPERVİZÖRÜ LINDA COHEN
KOSTÜM TASARIMI MELISSA TOTH KURGU JENNIFER LAME YAPIM TASARIMI RUTH DE JONG
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ JODY LEE LIPES OYUNCU YAPIMCI RYAN STOWELL YÖNETİCİ YAPIMCILAR JOSH GOUFREY
JOHN KRASINSKI DECLAN BALDWIN DALE MIGLIORE YAPIMCILARDA KIMBERLY STEWARD
MATT DAMON CHRIS MOORE LAUREN BECK KEVIN J. WALSH
YAZAN VE YÖNETEN KENNETH LONERGAN

fabula | k. | the farm | b story | amazonstudios

97% | 96 | 8.5 IMDb

3 ŞUBAT'TA SİNEMALARDA

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

AHMET HAMDİ TANPINAR

Tiyatro ve sinemamızın önemli isimlerinden MERT FIRAT, modern Türk Edebiyatı'nın en büyük yazarlarından AHMET HAMDİ TANPINAR'la eserleri üzerinden söyleşti. Ve bu harika sohbet çıktı ortaya.

İNSAN, HER ŞEYDEN EVVEL İNSAN

Sevgiye, aşka hasret kaldık... Size göre aşk nasıl yaşanmalı üstat?
Vücutlarımız, birbirimize en kolay vereceğimiz şeydir. Asıl mesele, hayatımızı verebilmektir. Baştan aşağı âşık olabilmek, bir aynanın içine iki kişi girip, oradan tek bir ruh olarak çıkmaktır!

Aşkın şifalı tarafı aşikar üstat. Peki ya menfi taraflarını bize lütfeder misiniz?
Aşkın kötü tarafı insanlara verdiği zevki eninde sonunda ödetmesidir. Şu veya bu şekilde. Fakat daima ödersiniz. Hiçbir şey olmasa, bir insanın hayatına lüzumundan fazla girersiniz ki bundan daha korkunç bir şey olamaz.

Sanat'la aşk arasında nasıl bir irtibat var mı peki?
Sanat da aşk gibidir; kandırmaz, susatır.

Gençlere ne tavsiye edersiniz? Yeni nesil neye dikkat etmeli?
Gençlerimiz heyecansız. Gençlik birtakım meselelere açılmak, onları hararetle yaşamaktır. Mektep bitirmek için mektep bitirilmez. Her genç enginde bir gemi gibi her an kendi kendisine "Ben neyim?" "Niçin buradayım?" "Ne yapmak istiyorum?" suallerini sormalıdır. Etrafınızdaki çocuklarla, kendinizden küçüklerle konuşun! Onlara anlatın! Her şeyi bilsinler! Siz onların bir hiç yüzünden ne kadar azap çektiklerini bilmezsiniz.

Hayatının amacını bulan kişi için, çalışmanın ölçüsü ne olmalıdır?
Çalışmanın özü, zamanı kullanmasını bilmektir.

'İtaat et rahat et' denilecek kadar bizi düşünmekten, sorgulamaktan alıkoyan sisteme karşı insan ne yapmalı?
Düşünmeyen insan paçavraya dönüşür. Cahilsin; okur, öğrenirsin. Gerisin; ilerlersin. Adam yok; yetiştirirsin, günün birinde meydana çıkıverir. Paran yok; kazanırsın. Her şeyin bir çaresi vardır. Fakat insan bozuldu mu, bunun çaresi yoktur.

Okumak, öğrenmek için en verimli dönem ne zamandır?
En velut okuma devri on beş ila yirmi yaş arasındaki devirdir. Çünkü o zaman okunan şeyler sadece zihni bir ihtiyacı tatmin etmezler, bütün şahsiyeti beslerler. Muhayyilemizin, hislerimizin, tefekkür kabiliyetimizin dereceleri bu ilk okumalara başlanır.

Ya fukaralık?
Ateş gibi; fakirlik insanı güzelleştirir ve asilleştirir. Fakat sefalet hoyratlaştırır; ruhen de sefil eder.

İhtiyarlığa ne buyurulur?
Yoksulluğa alıştım, ihtiyarlığa alışamadım...

Umutsuzluk ölmek midir üstat, ölüm?
Modern hayat, ölüm düşüncesinden uzaklaşmayı emreder!

Batı kültürünün doğunun limanlarına sıklıkla uğramış olduğunu biliyoruz. Dünya edebiyatından sinemasına, müzik ve tiyatrosunun tekniklerinden yararlandığına hatta birebir transferlerine her mecrada şahit olmuşken siz bu zengin coğrafya ve tarihimizden yeterince yararlandığımızı düşünüyor musunuz?
Dede'yi Wagner olmadığı için, Yunus'u Verlaine, Baki'yi Goethe yapamadığımız için beğenmiyoruz. Uçsuz bucaksız Asya'nın o kadar zenginliği içinde, dünyanın en iyi giyinmiş milleti olduğumuz halde çırçıplak yaşıyoruz. Kültür bizden bir yeni terkip bekliyor. Biz misyonumuzun farkında değiliz. Başka milletlerin tecrübesini yaşamaya çalışıyoruz. Bir kere kendimizi bilmeye, kendimizi tanımaya ve sevmeye başlayalım.

İyi de, mesela Tolstoy, Dostoyevski okumayalım mı?
A-a?! Söylediğimden bunu mu anladınız? Teessüf ederim. Dostoyevski'yi genç yaşımda okudum. Muazzam bir şeydi. Düşüncem adeta birkaç gece içinde boy atan o mucizeli nebatlara benziyordu. Ciltten cilde atladıkça ufkum başkalaşıyor, insanlığa ve hakikatlerine kavuşuyordum.

Ya Türk romanı için ne dersiniz?
Şüphesiz ki, bir Türk romanı vardır ve hem de kendi cemiyetimiz içinde kalmakla beraber, oldukça geniş bir okuyucu kalabalığına hitap eder. Cemiyet ve hayatımızla, Türk insanı ve onun meseleleriyle alaka kurmuş, bütünlük gösteren bir Türk romanı yoktur.

Romanlarınızın tezi var mı?
Ben tezli roman yazmam, hiçbir zaman yazmadım. Saatleri Ayarlama Enstitüsü mesela, kahramanı Hayri İrdal'ın hayatıdır. Adeta o söyledi, ben yazdım.

Roman karakterlerinizin hayatta bir benzeri var mı?
Hayır. Zaten anahtarlı romandan hoşlanmam, yazılabileceğine de inanmam. Hatta Proust'un romanlarındaki M. Charlus'un bile tam manasıyla yaşamış bir insanın olduğuna kani değilim. Roman kahramanlarına evvela romanda, sonra hayatta rastlarız. Oscar Wilde'ın dediği söz yok mu, "Tabiat sanatı taklit eder." Ben onun doğruluğuna inanırım

Nasıl ve ne vakit çalışırsınız?
Sabahlan çalışırım, bütün gün de düşünürüm. Birkaç gün üst üste aynı şeye çalıştım mı, içimde onun havası teşekkül eder ve bir daha bırakamam.

İki yıl önce Amerika'da da basılmış olan ve orada da adından sitayişle söz ettiren pek değerli romanınız Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nü ne kadar zamanda yazdınız?
Dört senede. Fakat resmi işim, dersler, diğer yazılarım tabiatıyla araya girdiler tabii.

Romanda sizin için önemli unsur nedir?
İnsan. Her şeyden evvel insan, bütün etrafıyla insan.

Şiir, kendi içimizde kâinatı bulmak sanatıdır.

Beş Şehir...
Beş Şehir' in asıl konusu hayatımızda kaybolan şeylerin ardından duyulan üzüntü ile yeniye karşı beslenen iştiyaktır.

İllüstrasyon: Güray Gönültaş

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://kantey.org

MERT FIRAT

Şiir sizin için nasıl bir ifade biçimidir? Şiir yazmak zor mu?
Şiir, kendi içimizde kâinatı bulmak sanatıdır. Şiir her zaman bizde hazır olmaz ve bir kere sizi yakaladı mı, zaten başka şeye imkân vermez.

Genç şairler arasında, içerindeki kainatı bulmuş olanlar var mı?
Gençleri seviyorum. Fakat daha evvel söylenmiş olandan nefretlerini seviyorum. Hayatta olduğu gibi sanatta da yeninin sonu olamayacağını düşünmüyorlar. Mesele yenide değil, genç, taze ve bakir olmaktadır. Gençleri seviyorum, fakat canım şiir okumak isteyince Baki Efendi'yi açıyorum:

"Nam ü nişane kalmadı fasl-ı bahardan
Düştü çemende berk-i dıraht itibardan"

Şiir cazibesini ve etkisini kaybediyor olabilir mi?
Asrımıza mahsus hava şiir için müsait değil. Hareketin lüzumuna ve hatta esas olduğuna inanılan bir devirde yaşamaktan doğan endişe, bizzat sanatkârın da kendisine ve sanatına olan imanını sarsıyor.

Eski şiirimiz nasıl, ne ifade der size?
Eski şiirimiz bir estetiğin emrinde olan bir üsluptu. Her üslup gibi onun da arkasında dayandığı bir hayat anlayışı ve bir zevk vardı. Eski şiiri sevmek ve anlamak, gelecek zaman için beklenilen bir Rönesans'ın ilk müjdesidir.

Sevdiğiniz ressamlar kimler ?
Brueghel ile Goya beni çok yakaladı. Onlardan hemen hemen ayrılamıyorum. Goya, dinamit gibi adam; Breughel başka bir şey. ikisi de muazzam insanlar. Seyahatimde onlara rastladıkça, bayram yapıyordum. İspanya'da en sevdiğim şey Goya'lar oldu.

Bize bir tavsiyeniz var mı?
Dinlemeyi bilmek mühim bir meziyettir. İnsanın boşluğunu örter. Onu, karşısındakiyle aynı seviyeye çıkarır!

SİYASET MİYASET

Sağcılığı nasıl algılıyorsunuz?
Sağcılar gözü kapalı, ezberde kalmış, övünmenin ötesine geçmeyen bir Türk tarihiyle meşgul. Yalnız iç politika ve propagandayla ilgileniyorlar. Bugünün yaşayan Türkiye'sini ıskalıyorlar.

Sol?
Sol ise başka bir Türkiye istiyor, eldeki Türkiye'ye razı oluyor. Fakat onu anlamıyor da.

Peki ya siz?
Ben dünya içinde, ileriye açık, mazi ile hesabını gören bir Türkiye'nin peşindeyim.

AH... İSTANBUL

Peki üstat ya yüzlerce şaire yazara ilham olan İstanbul?
Kanunî tahta çıktığında İstanbul tam bir Türk şehri idi. Bize ait olan bu manzaranın şimdi deha ile tamamlanması, bir infilâk hâline gelmesi lâzımdı. İşte, Mimar Sinan bunu yapar. Benim zamanımda İstanbul'da her saat, bir sanat eseri gibi güzeldi.

Şimdi maalesef pek iyi durumda değil şehrimiz...
Ah... İstanbul, camilerin şehri, Beyoğlu, Boğaziçi, Üsküdar, Erenköy, Adalar... hayalimize başka türlü yaşama şekilleri ilham eden peyzajlardır.

Şiir gibi konuştunuz?
Her İstanbullu az çok şairdir. Çünkü büyüye çok benzeyen bir muhayyile oyununun içinde yaşar.

İstanbul'u çok seviyorsunuz...
Bir şehri sevmek, aşka sebep aramaktır.

İNSANLIĞIN ŞEREF KAPISI HÜRRİYETTİR

Diktatörlük hakkında ne düşünürsünüz?
Modern diktatörler hâdiselerin peşinde gittiler. Mussolini de öyle yaptı. Avrupa birliğinin sağlam bir uzvu olacak bir İtalya kuracağı yerde, eski Roma'yı diriltmek istedi. Venedik tacı onu günün hakikatlerinden kopardı. Realiteyi, bir opera dekoruna feda etti. Yoksul milletlere el uzatacağı yerde, onları bir sansar gibi boğmayı tercih etti. Bir insan sansar olabilirdi. Fakat dünya tavuk kümesi olmağa razı olamazdı.

Mussolini'nin yanılgısı yendi?
Mussolini evvela dünyayı hesap ederken aldandı. Sonra kendi kuvvetini hesapta aldandı. Bir halk adamı olarak ile başladı. Fakat bir kesimin adamı olarak devam etti. İtalya'ya hizmet etmek istedi. Fakat büyütmek istediği İtalya'yı ikiye böldü.

Mussolini için "iyi hatip" derler halkı etkilemek de en b?
Söz çok defa büyüklüğü öldürür. Çünkü insanı kolay zaferler kazanmaya alıştırır. Konuşmak, insanı yavaş yavaş soyar, çıplak bırakır. Kendisine daima küçük ve mecalsiz düşman seçen bu adam, dünya karşısında çırçıplak kaldı. Onun zaferleri, hakikatte bir iktidar komedisi idi.

Mussolini "halkın adamı" değil miydi?
Millet ile kitle arasında büyük fark vardır. Millet, hayatın muvazenesidir (dengesidir). Kitle ise bu muvazenenin bozuluşundan çıkar. Millet adamı, bu muvazenenin dehasını kendinde duyandır. Kitle adamı, kudretini bir kesimden alır. Birisi yapıcıdır, öbürü yıkar. Hakiki lider milletten doğar. Bir kesimden gelmez. Atatürk milletten gelmişti.

Bir şehri sevmek, aşka sebep aramaktır.

Mussolini, kendini kandırıyordu yani öyle mi?
Öyle. Mussolini'nin üst üste takındığı maskeler düştükten sonra, en altta işsiz bir aktör kalır. Siyaset onda bir hitabet ve sahne meselesiydi. Halbuki sahne ve hitabet kadar siyasete zıt şey yoktur. Aklın hakim olması gereken siyaset makamında, yirmi sene sadece bir hassasiyet hüküm sürdü.

Kendisi güçlendikçe, milletin özgürlüğünü kısıtladı, öyle mi?
"İtalyan milleti benden ekmek istiyor, hürriyet istemiyor" sözü onundur. Halbuki milletler hürriyete âşıktır ve insanlığın şeref kapısı hürriyettir.

Mussolini'nin yaptığı hiç mi iyi bir şey yok?
Mussolini'yi İtalya'da seyredenlerden değilim. Fakat okuduğum birkaç kitap bile onun büyük yapıcı taraflarını kabul etmekliğim için kafidir. Gelgelelim asırlar içinde merhale merhale teşekkül etmiş İtalya'ya, kendi elinden çıkmış bir şey manzarasını vermeğe çalıştı.

Nasıl yani?
Hayata zekasının şeklini vermek, hadiselere kendi iradesini cebretmek istedi. Hür olmayan bir toplumda, bir büyüklük duygusunun bulunacasını tasavvur etmek onun felaketi oldu.

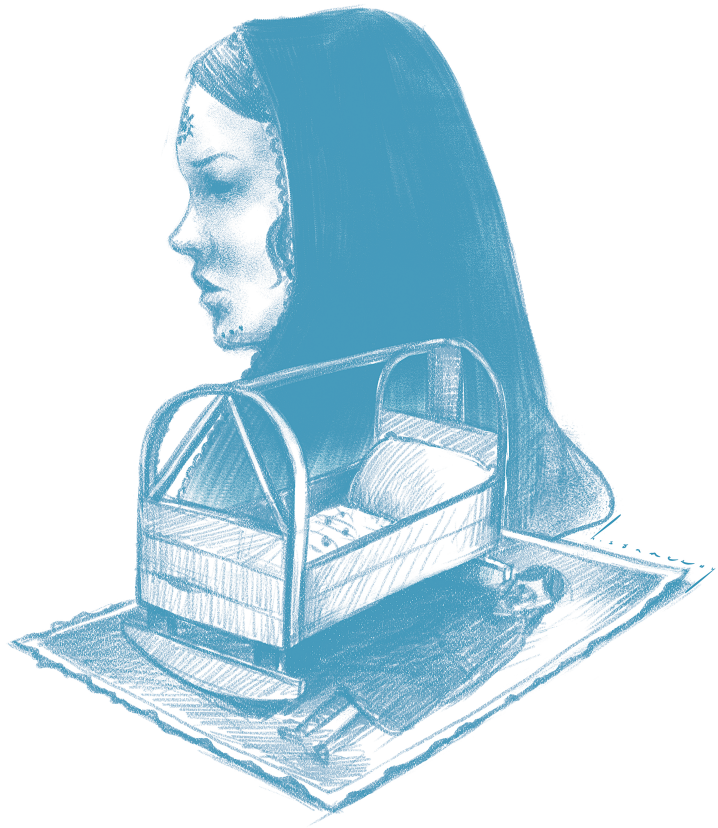
İtayla'nın şanlı tarihinden bahsetmesinin ne sakıncası vardı ki?
İtalyan milletini tarihiyle heyecanlandırmağa çalışan bu adam, gariptir ki, tarihin en büyük kazancı olan bir fikri, hür insan düşüncesini inkara kalktı. 1922'de Mussolini hür, çalışkan, sanatkar, hakikaten demokrat bir milletin başına geçmişti. Mussolini, hayatı fethe alışmış bir milletin öz evlatlarını savaş meydanlarında harcadı. Şüphesiz bu genç adamların "vatan için ölmek" gibi bir tesellileri vardı. Fakat bu kanlı oyun lüzumsuzdu, onu da biliyorlardı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BERXWEDAN YARUK

Dönüp yol arkadaşıma, henüz tanıştığım kuzenime, Ermeni oluşumun hikayesine baktım. Acımız mı akraba etmişti bizi, akrabalığımız mı acımız olmuştu bilmiyordum.

BİR NİNNİNİN HİKÂYESİ

Bir fotoğraf bulmuştum evde yıllar önce. Kutusundan kaçırıp defter defter gizleyerek gezdirmiştim senelerce kendimle. Ben fotoğrafa bakınca, nenem akşamları hiç pazara gitmemiş gibi oluyordu, annemin ise fistanından çiçekleri koparılmamış. O yıllarda siyah pazar poşetiydi nenem. Ben fotoğrafa baktıkça "Bayatı şimdi yeriz, tazesi kalsın yarına" denmiyordu, öğrenilmiyordu bu çok belli. Elleri de değmiyordu beşiğe, beşi birbirinden özgür tilîleri. O yıllarda uzun uzun beklemek demekti nenem. 10 yaşlarında bir kız çocuğu yaşıtı gibi duran nenemin sağ eline iltica etmiş, nenem ise 70'lerinde bilge bir tanrıçanın yanında duruyor fotoğrafta. Fotoğrafın arkasında dört kelimelik bir not, bir tarih ve bir isim. -Diyarbakır Bölge Okulu-1928, Silva Zend.

Annem, annesine dair hiç konuşmadı bizle, sadece ondan işittiği bir ninniyi fısıldadı kulağımıza çocukluğumuzda. Hepsi o. Fotoğrafın bende yarattığı ses de bu oldu baktıkça. "Em koçerên riya dûrin, birîndarin birîn kûrin, tî û birçî li van çolan, pîr û kalin, jin û hûrin. Gûndê me de ko û avin, emin hinarên mahbubanin." Başımın dönmesine denk düşen bu sese nenemin yüzü yerleşiyordu her seferinde. O yıllarda başımın dönmesi demekti nenem. Anneme bir kez sorabildim fotoğrafın hikayesini. Üç saniye sonra evden çıkmış, birkaç ay benle göz teması kurmamıştı. Bu suskunluk mevsimi balkon suyuyla beraber her sabah mahalleye aktı, her akşam annemin gölgesiyle beraber kıyafetlere ilişerek mandalda asılı kaldı. Bense çocukluk imkanlarımla düşmüştüm bu suskunluğun peşine. 1928 senesinin Diyarbakır'ını, yatılı bölge okullarını ve Silva Zend ismine dair her ayrıntıyı kovalıyordum. Uzun uğraşlar sonrası bir adres edindim ve vakti gelince zihnimdeki ninniyle beraber fotoğrafı da sırtlanıp ayrıldım evden.

"Uzun zaman evvel tanışmalıydık" dedi kapatmadan evvel. "Öyle" diyebildim sadece.

Üzerinde adresin yazılı olduğu notla beraber polis bariyerlerinden geçe geçe dar bir sokağa girdim. Her köşede birkaç zırhlı araç, gökyüzünde beş dakikada bir kulakları sağır eden savaş uçaklarının sesi ve her duvarda bambaşka hayallerin aynı renklerle nakşedildiği sloganlar. İçimden dedim ki, "Hoş bulduk Diyarbakır." Kafasının üzerindeki tepside boyunun iki katı simit taşıyan bir çocuğu durdurup adresi gösterdim. Apartmanı bulmuş, üçüncü katına çıkmış, zile basmış, bekliyordum. Kapıyı açan orta yaşlı kadın, kendimi tanıtıp telefonla konuştuğumuzu hatırlattığımda kapıyı aralayarak "Hakikat, Adalet ve Hafıza Merkezi'ne hoş geldin" dedi. Adımımı attığım an her duvardan onlarca suret yüzüme çarpıyor, koridor boyunca her odadan başka bir ses kulağıma nüfuz ediyordu. "Kapıyı açmayınca kırdılar...", "En son o gece gördüm babamı...", "Vurduktan sonrasını hatırlamıyorum...", "Yatağın altındaydım, postalları gördüm, yüzü değil..."

Duvar kağıdı yerine zeminden tavana değin içleri her yaştan suretlerle dolu çerçevelerle kaplanmış bir odaya geçtik. İçim, zihnim anı saldırısına uğrar haldeyken kendi hikayemden bahsetmeye başladım. Ömrü boyunca hiç konuşmamış, hep dinlemiş gibi bakan kadın, fotoğrafı benden alıp hafıza merkezine aktarırken bir yandan ses ve fotoğraflardan oluşmuş anı havuzunu incelemeye başladı. İki ay boyunca sabahtan akşama değin Hafıza Merkezi'nde Diyarbakır'ın zihin kavisleri üzerinde nenemin ve Silva'nın hikayesini kovaladık. Her günün sonunda odama dönerken yemekten iyice kesiliyor, uykudan bütünen uzaklaşıyor ve Diyarbakır sokaklarındaki duvar yazılarının kaderiyle daha çok bağ kurar hale geliyordum. Her gün Hafıza Merkezi'ne onlarca insan gelip anılarını ve ellerindeki fotoğrafları yüklüyor sonra da bunlar isim-tarih olarak kayda alınıyordu. 28'e dair, yatılı bölge okulları ve kız sanat liselerine dair her şeyi öğrenip, her tanıklık anısını dinledikten sonra kendimi balkona atıp surları izleyerek hayatta kalıyordum. Her şeyin ve herkesin en az iki başka ismi ve iki başka işlevi vardı. Yatılı bölge okulları bazı tanıklıklarda birer evlat edindirme merkezi oluyordu ve meslek mektepleri ise kimlik unutturma alanları olarak anılıyordu. "Geride kalanlar" ismiyle anılıyordu bu okullardaki çocuklar, ses kayıtlarında. Bu çocukları anlatan herkes konuşması sürerken defalarca ağlıyor, çoğu ise "İşte öyle" diyerek tanıklığın gölgesinin altında düzensiz nefes almaya başlıyordu. Hikayeler birbirine mıknatıs gibi yaklaştıkça, isimler birçok hatırada ortaklaştıkça soluksuz kalıyordum, ta ki ikinci ayın sonunda bir fotoğrafla yüz yüze kalıncaya değin...

Elimdeki fotoğrafın tıpatıp aynısı... Tek bir farkla... Nefesimi tutmuş halde isme bakakalmıştım. Arkasındaki tarih ve okul isminin yanına başka bir isim not düşülmüştü. 1928 Diyarbakır Yatılı Bölge Okulu-Kuyrig Anuş. Kafamda bin soru ile beraber heyecan içinde dönerek fotoğrafı kimin bıraktığını, Kuyrig'in ne demek olduğunu, Anuş'un kim olduğunu soruyordum soluksuz. Kalbim yerinden çıkacak gibi bakıyordum orta yaşlı Hafıza Merkezi çalışanına. Tüm sakinliğiyle odadan çıktı, kestiremediğim bir zaman dilimi sonra elinde bir numara ile gelerek, fotoğrafın bu numaranın sahibi tarafından bırakıldığını, Kuyrig'in Ermenice kız kardeş demek olduğunu söyledi. Nenem, Ermenilik, dinlediğim ninni, geride kalanlar, annemin suskunluğu...

Numarayı aynı gün aramıştım. Telefonu Felat isimli bir genç açmış, hikayemi dinledikten sonra bir süre sessiz kalıp ertesi günün sabahı yanıma varacağını söylemişti, titreyen bir sesle... "Uzun zaman evvel tanışmalıydık" dedi kapatmadan evvel. "Öyle" diyebildim sadece.

Gözümü kırpmamış halde günün ilk ışığında otogarda aldım soluğu. Kirli sakalıyla bir genç indi otobüsten. Aranır halde etrafına bakarken anladım o olduğunu. Felat diye seslenmemle dönüp bana baktı. İki yabancı ne kadar sarılabilecekse o kadar sarıldık aniden. Böyle tanışılıyormuş demek dedim içimden. Otogarın bekleme salonunda oturup hikayemizi anlattık sonra birbirimize soluksuz. Nenelerimize dair hatırladıklarımızı, annemizi, nasıl büyüdüğümüzü ve elimizdeki fotoğraf dışında neyi bildiğimizi. "Ermeniyiz yani ha?" dedim. "Kalanlarız" dedi. Annemin suskunluğu mandalından çözülüp beni asmıştı hikayeye artık.

Nenemin ninnisini dinlerken son cümleyi defalarca yeniden söyletti; "Gûndê me de ko û avin, emin hinarên mahbubanin.", "Bulduk Berxwedan" dedi yara gibi bir gülümsemeyle, neyi bulduğumuzu anlamayan hâlime şaşırarak. Mahbuban köyün ismi, birçok anıda işitmiştim burayı, Ermenice ismi, yeni ismini bulmamız gerek o köyün dedi heyecanla. Çeşitli telefonlardan sonra önce Kürtçe ismini öğrendik köyün. Peşi sıra ise günümüzdeki Türkçe ismini bulmuş, soluğu Bitlis güzergahında almıştık.

Bindiğimiz dolmuş süzüle süzüle geçiyordu köylerin arasından. Irmaklar gürül gürül, bahar dağlarda bir isimmiş gibi geziniyordu. Çocuklar peşimizden koşturuyor, yol yeşil, kıyı yeşil, evler kireçli ama sanki onlar bile yeşil. İçim içime sığmıyor, elim çantamdaki fotoğrafta gezinirken kafamda nenemin ninnisi yeniden: "Biz uzak yolların göçeriyiz, derindedir yani yara. Aç ve susuz bu ıssızlıkta, neneyiz, dedeyiz, çocuğuz, kadınız. Köyümüz sulak, etrafı dağlı, biziz Mahbuban'ın narı..." Dolmuş çatak bir köprünün üzerinden patikaya saparken güneş üç saniyede bir ön camın içinden sallanışlarla orantılı halde yüzüme vuruyordu. Dönüp yol arkadaşıma, henüz tanıştığım kuzenime, Ermeni oluşumun hikayesine baktım. Elinde bir fotoğraf, bir mektup ve bir sürü ismin olduğu not defterini sıkı sıkı tutuyordu. Acımız mı akraba etmişti bizi, akrabalığımız mı acımız olmuştu bilmiyordum.

"Look mummy, there's an aeroplane up in the sky
Did you see the frightened ones?
Did you hear the falling bombs?
Did you ever wonder why we
had to run for shelter when the..."

Gampos dağının gölgesi suyuna düşerken dolmuşta Pink Floyd'un sesi yükseldi aniden. Bir anlık şaşkın tebessüm, sözleri duyuşumuzla yerini kesif hikayemize bıraktı. Nenemin ninnisi sonbahar ise, bu ses kıştı. "Bak anne, gökyüzünde bir uçak var. Gördünüz mü korkmuş insanları? Duydunuz mu düşen bombaları? Hiç merak ettiniz mi neden sığınaklara kaçıştığımızı?" Londra'ya düşmüş Alman bombasının ninnisi, bizi Bitlis yolunda yakalamıştı.

"Cesur yeni bir dünya için verilen sözün
tutulmadığı ortaya çıktığında,
açık mavi gökyüzünün altında,
gördünüz mü korkmuş insanları?
Duydunuz mu düşen bombaları?
Alevlerin hepsi çoktan yok oldu,
Fakat acı kolay geçmiyor.
elveda mavi gökyüzü,
Elveda"

Dolmuş durmuş, buradan ötesini yayan devam etmemiz gerektiğini söylemişti. Tepedeydi köy, patikamızdan görüyorduk. "Kimse var mıdır köyde?" diye sorduk şoföre. "Geride kalanlar" dedi.

İllüstrasyon: Hüseyin Sönmezay

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kalabalık Olmanın Esasları
Burak Tamdoğan

"Onu emdim. İçime çektim. Artık yoktu."

Kalabalık Olmanın Esasları, yanından geçerken varlığını bile fark etmediğimiz kişi ve şeylerin ağzından anlatılan on dört öyküde, birbirinden olağan yalnızlıkları bir araya getirip kalabalıklaştırıyor.

Şubat 2017 tarihinde satışa sunulacak olan "Kalabalık Olmanın Esasları" hem Burak Tamdoğan'ın hem de PUKSAVİDA Yayınları'nın ilk kitabı.

PUKSAVIDA

ERDEM AKSAKAL

Kimya laboratuvarında deney yapılan cam tüplerin içine, kurutulmuş bir gül itelenmiş, ağzı da şarap mantarını andıran bir mantarla kapatılmış. Yetmezmiş gibi içine de "Seni seviyorum" yazan bir prodüksiyon harikasıyla tanıştık.

SATIŞ KARIYERİ

1997. Üniversiteyi kazanmışım, üçüncü büyük şehirden en büyük şehre geldiğim anı hatırlıyorum. Esenler Otogarı, o zaman üçüncü havalimanı kadar yeni ve iddialı bir gerçekliğiydi bu şehrin. Kamil Koç servisi, biz fukara öğrencileri; tüm Avrupa'nın kıskandığı otogardan alıp Gezi Parkı'nın önünde indirirdi. Gerisi kendi kabiliyetlerine kalmış. Haydarpaşa Garı'nın önünde, elinde tahta valiziyle "Seni yeneceğim İstanbul" diyen taşralının üzerinden on yıl ve bir üniversite sınavı geçmiş hali gibiydim.

Çok değil, 4-5 ay sonra taşın-toprağın altın değil; taş ve toprak olduğunu idrak etmiştik artık. Rutubetli evlerde, demir ranzalı yurtlarda kalan çocuklarız. Gece boyu üşüyüp ertesinde güneş ışığıyla ısınmanın derdindeyiz. Daha önce duyduğumuz ama anlamını tam da çözemediğimiz bir gün yaklaşıyor. Sevgililer Günü. Çoğumuzun sevgilisi var da gününe hakim değiliz. Kimin aklına, hangi vesileyle geldi bilmiyorum; o zamanki sevgilim (şimdiki eşim) yazar Ayşen, o zamanki ev arkadaşım (şimdi kankam) müzisyen Hakan, o zaman sık görüştüğüm arkadaşım (şimdi pek görüşemediğim) aktris Tülin ve o zaman halamın oğlu (şimdi hâlâ halamın oğlu) Remzi ile İstiklal Caddesi'nde gül satmaya karar verdik. Sevgililer Günü'nde gül fiyatları çok artıyormuş. Olanca sosyalistliğimizle bu konuyu çözmek, sevenleri kavuşturup gül piyasasını dengelemek derdindeydik.

O güne kadarki satış kariyerim pazarda buzlu su ve limonata satmaktan ibaret. Bir de yan apartmanın inşaatındaki paslı çivileri, demirleri toplayıp kiloyla hurdacıya satmışlığım var. Gül işini de kıvırırız herhalde. Lakin taze güller pahalıymış, bulunmuyormuş, haraç mezat alınıyormuş, mafyası varmış, Sevgililer Günü'nde bize yedirmezlermiş. Haberler sinir bozucu ama satış kariyerimiz başlamak üzere, o kadar kolay pes edecek değiliz. Hepimiz için dünyanın merkezi sayılan Eminönü'ne gittik. Bütün dertleri çözebilecek bir kaostu Eminönü. Taze çiçek değilse de, taklit bir eşdeğerini bulduk. Kimya laboratuvarında deney yapılan cam tüplerin içine, kurutulmuş bir gül itelenmiş, ağzı da şarap mantarını andıran bir mantarla kapatılmış. Yetmezmiş gibi içine de "Seni seviyorum" yazan bir prodüksiyon harikasıyla tanıştık. Eminönü'nün şaşırtan çözümler sunması bizi şaşırtmıyordu. Eski Türkiye para birimleriyle 20 milyon lira aylıkla geçinmeye çalışıyorduk. Tanesi 100 bin liradan 200 tane deney tüplü kurutulmuş gül alıp Taksim'e, İstiklal Caddesi'ne vardık. Gerisi bizim satış kabiliyetimizdi.

Sosyalizme inanan gençler olarak, yırtık bir battaniyenin üstüne dizdiğimiz işporta güllerimiz sağ olsun, o gün kapitalizmle tanıştık. 100 bin liraya aldığımız bir tane güle (şimdinin 10 kuruşuna denk geliyor olabilir, ama o hesap karışık. Altı sıfır atılması, enflasyon, devalüasyon falan) maliyetinin 10 ila 20 katı para ödemek için birbirini eziyordu insanlar. Üç saat içinde Eminönü'ne yaptığımız dört sorti, zabıtayla ince pazarlıklardan sonra fakirlere maliyetine, zenginlere ise verdikleri kadarına sattığımız güller sayesinde beş kişi, beş ayda harcayamayacağımız bir parayla tanışmıştık.

Satmamak, bizi, satmaktan daha çok mutlu ediyordu... Hayat, Sevgililer Günü gibi kırmızı kalplerle bezeli değildi.

Taksim'in öğleden sonra serinliğinde "Abi daha fazla para kazanmak istemiyorum. Fazla para beni bozabilir" dediğimi, herkesin bunu mantıklı bulduğunu, son kalan 10 gülü gariban sevgililere dağıtıp hep birlikte o parayı ezmek için meyhaneye gittiğimizi hatırlıyorum. Satmaktan vazgeçip güzel bir gece yaşamıştık.

Ticaret hoş bir rahatlık getirmişti bize. Dönem dönem bir şeyler satarak hayatı döndürebilirdik. Sevgililer Günü'nden sonraki hedefimiz Beşiktaş taraftarıydı. İnönü Stadı'na aç giden, sağlıksız köfte ekmekle karın doyuran Beşiktaşlılara, bol malzemeli, tertemiz hazırlanmış yarım ekmek arası yumurta, peynir, taze soğan ve domates sunmaya karar verdik. Sermayemiz vardı. 100 ekmek, 100 yumurta, birkaç kilo malzemeyle sandviçlerimizi yaptık. İki çuval ekmek arası yumurta peynir ile İnönü Stadı'na vardık.

Hayat, Sevgililer Günü gibi kırmızı kalplerle bezeli değildi. Stat önü köfte ekmek mafyası çuvalları götümüze sokma tehdidiyle, bize satış yaptırmamıştı. Neyse ki çevremizde yeterince aç ve bayatlamış sandviçleri dert etmeyecek arkadaşlarımız vardı. Bir hafta boyunca İstanbul'un üç farklı üniversitesinin beş farklı kampüsünde, aşkta kazandığımız parayla yaptığımız sandviçleri yedik. Yüzlerce kişinin karnını doyurduğumuza sevinip rutubetli evlerimize, demir ranzalarımıza döndük.

Satış kariyerimiz başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Satış yapabilmenin, kurumsal dünyanın en büyük meziyeti olarak tanımlanmasına en az 10 yıl vardı. Satıştan çıkmaya karar verdik. Satmamak bizi satmaktan daha çok mutlu ediyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ONUR GÖKŞEN

Sıkıcı, özgüvensiz, tedirgin, ürkek ve Yasemin'le Gece Jimnastiği otuz birine endeksli hayatımda sevdiğim iki şey daima aklımdaydı: Fenerbahçe ve Burcu.

KOYDUK MU?

Kendimi insanlara üç beş kelimede anlatmak istesem;"13 numara miyop, peltek, çok büyük Fenerli, aynı zamanda âşık ve gerizekalı birisi" derdim.

Adım Ali Sami, babam koyu bir Galatasaraylı olduğundan, bana Ali Sami Yen'in ismini vermiş. Fakat ismimi sorduklarında "Ali" derim, çünkü "Ali Tami" dediğimde kimse anlamıyor.

12 yaşına kadar fanatik bir Galatasaraylıydım. Sonradan Fenerli oldum. Annem anlatır, ben hayal meyal hatırlıyorum; babam yurt dışına çalışmak için gittiğinde o kadar üzülmüş ve beni yalnız bıraktığı için o kadar sinirlenmişim ki; babamın bu dünyada en nefret ettiği takım olan Fenerbahçe'yi tutmaya karar vermişim.

Babam yurt dışına gittikten bir sene sonra ölmüş. Annem, babamı kaybettiğimi o öldükten beş sene sonra ve aslında yurt dışına gitmediğini, başka bir kadın için evden kaçtığını da on sene sonra söyledi.

12 yaşımdan 17 yaşıma kadar babamdan gelen tüm mektupları annem yazmış, gönderdiği hediyeleri ise oyuncakçılardan alıp paketlerini kendisi yapmış, postacıyla anlaşıp bizim eve bıraktırmış.

Annemle postacı Ali Abi, ben 20 yaşına bastıktan bir hafta sonra evlendiler. Zaten o güne kadar postacının iki haftada bir evimize gelmesinden şüphelenmeliydim, ama çocuk aklı işte, şüphe bildiğiniz bir duygu değil henüz.

25 yaşına geldiğimde annem Ali Abi'den ayrıldı, artık sadece ikimizdik, babam gitmeden önce kusursuz bir aile gibi yaşadığımız ya da öyle bir taklit yaptığımız evde. Ve annemin de aklı hafiften gitmiş, bu yaşına kadar hayatına giren erkekleri bana şikayet etmeye başlamıştı. Erkekler dediğim de iki kişiydi sadece, babam ve Ali Abi...

Benimse anneme şikayet edebileceğim bir kadın bile yoktu hayatımda, çünkü çok çirkindim. Umutsuzca, hamamböceğiyle sikişmiş bir uğur böceği yavrusu gibi çirkindim. Çirkinliğim yetmezmiş gibi aynı zamanda şişmandım, o kadar şişmandım ki askere bile almamışlardı. Etrafı yağa bulanmış biçimsiz bir iskelet gibi hayatımı sürdürüyordum.

Bu sıkıcı, özgüvensiz, tedirgin, ürkek ve Yasemin'le Gece Jimnastiği otuz birine endeksli hayatımda sevdiğim iki şey daima aklımdaydı:

Fenerbahçe ve Burcu...

Üst komşumuz Turgut Amca'nın iki ya da üç TIR ile yurt içi nakliye yapan mütevazı bir iş yeri vardı. Annem rica etmiş eşinden beni işe alması için, eksik olmasın Turgut Amca da karısını kırmamış. İki yıldır Turgut Nakliyat'ta getir götür işlerine bakıyordum. Burcu da muhasebede çalışıyordu, hemen hemen aynı zamanlarda işe girmiştik.

Cennete gittiğimi sandığım en harika rüyamda bile Burcu kadar güzel bir kız görmemiştim. Omzunun biraz altına kadar gelen koyu kestane saçları, üzerine bal damlatılmış bir bademden daha lezzetli görünen koyu kahverengi gözleri, gözlerinin hemen altında yanağının orta kısımlarına kadar terk edilmiş bir kasabanın gökyüzünde göz kırpan yıldızlara benzeyen çilleri, marketlerdeki reyonlarda gördüğümüz cam şişelerdeki pastörize sütler kadar beyaz bir teni vardı. İzmirli'ydi ve İzmir kadar sakin bir mizacı vardı. Maliye bölümünden mezun olmuştu galiba, bir kere laf arasında söylemişti, ben de lise mezunu olduğumu, Açıköğretim'e devam ettiğimi, bir yıl içinde diplomamı alacağımı söylemiştim. Yalandı tabii, lise iki terktim ben, ortaokul mezunuydum ve Burcu'ya fena halde âşıktım.

Her şey bir çarşamba öğleden sonrası, bankadan ofise döndüğümde Turgut Amca'nın "Ali, bu hafta sonu Fener-Gassaray maçına bilet var, gider misin?" demesiyle başladı.

Gözlerime iki tane bozuk musluk kaçmış gibi hissettim o an. Asla kapanamayan iki musluk, damla damla gözyaşı akıtan iki musluk.

Arada Turgut Amca bana bilet verirdi maçlara gitmem için, bazı müşterileri kulüp üyesiydi, onlardan gelirdi biletler. Kavruk suratlı çaycı Mete piçi mutfaktan kıskanç gözlerle beni izliyordu, o Galatasaraylıydı ve ona hiç bilet falan gelmezdi.

Cumartesi günü öğlendi maç, "O gün gelmezsin işe" dedi Turgut Amca. Çok sevinmiştim, hafta sonuna kadar vakit nasıl geçti anlamadım, heyecanımdan Burcu'ya duyduğum hisler bile yeterince meşgul edemiyordu beni, yatağıma girdiğimde Burcu'nun gözlerini düşünmeye başlıyordum ancak bir süre sonra farkında bile olmadan o hafta maça çıkacak ilk 11'i hayal ederken buluyordum kendimi.

Bu arada ofiste Mete tam bir çaycıya yakışan iğrenç el şakaları eşliğinde "Koyucaz olm, Kadıköy'de koyucaz hem de, görürsün bak, erkeksen iddiaya girelim" diyerek beni tahrik etmeye çalışıyordu. En sonunda başardı, Burcu'nun yanında bana "Ne o, korkuyor musun iddiaya girmeye?" dediğinde ben -Biraz da Burcu'yla aynı odada olmamın etkisiyle- "Ne korkucam senden, nesine lan, nesine?" diye üzerine yürüdüm. Mete'nin göz bebekleri dayak yeme korkusuyla küçülmüştü, ama durumu hemen toparladı ve "Bir kilo fıstıklı baklavasına, kaybeden alır, bütün şirket afiyetle yeriz, beraberlik ortada" dedi. "Tamam lan, senden korkan senden beter olsun!" dedim. Mini düellomuz sona ermişti, ikimiz de köşelerimize çekildik ve asabi bir sessizlikle cumartesi günkü maçı beklemeye başladık.

Cuma akşamı çıkarken Burcu'ya iyi tatiller demek için odasına uğradım, "Biraz otursana, bir iki işim var, onları bitirince beraber çıkarız" dedi. Masasının önündeki sandalyeye, dokunsalar kırılacak porselen bir vazo gibi emaneten oturdum.

İnsanlar âşık olduğu kişilerin yanında asla kendileri gibi olamıyorlar, başka biri gibi yani daha güçlü, daha asil, daha cömert, daha cesur -ne kadar daha varsa hepsi- görünmek isteyip bunu beceremediklerinden, halleri hareketleri acayipleşiyor, kendin olmayan bir kendinle baş başa kalıyorsun onun karşısında. Bu aciz durumumun farkına varıp sandalyedeki oturuşumu düzeltmeye çalıştım ama beceremedim. Burcu telefonla Mete'ye iki orta kahve söyledi, iki

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

dakika sonra Mete gözlerinden haset alevleri çıkararak kahvelerimizi getirdi. Kahveleri masaya bırakırken gözümün içine bakarak "Var mı cebinde baklava paran? Yoksa avans çek Burcu Hanım'dan" dedi. "Tetekkül etelim, palam pulum val Allah'a tükül" dedim, uzun bir cümle kurmuştum, tüm peltekliğim ve bunun farkında olmamın yükselttiği tansiyonum Burcu'nun suratına tokat gibi çarpmıştı fakat Burcu bundan etkilenmemiş gözüküyordu. Metin Ali Feyyaz hayranı bir Beşiktaşlıydı Burcu ama Mete odadan çıktıktan sonra sesini alçaltıp gülümseyerek "Bu hafta Fener'i tutuyorum ben de" dedi. "Niye?" diye sordum merakla, kafasıyla çay ocağının olduğu tarafı işaret ederek, "Sevmiyorum bu çocuğu, lafını sözünü hiç bilmiyor" dedi.

Demek Mete'yi sevmiyordu, demek bana âşıktı, demek benimle evlenecekti Burcu, yoksa bana böyle bir şeyi niye söylesin ya da mesai çıkışı durağa kadar beraber yürümeyi teklif etsindi ki? Bu konuyu daha sonra derinlemesine düşünmeliydim, ama şimdi değil, cumartesi günkü maçtan sonra, pazartesine kadar vaktim vardı, maçın sonucu ne olursa olsun, pazartesi sabahı Burcu'ya açılmaya karar verdim.

2-1 yenildik. Hasan Şaş ve Marcio attı Galatasaray'ın gollerini. Moldovan'ın sonradan gelen golü yetmemişti bize. Elimde mahalledeki pastaneden sabah aldığım bayat ve ucuz baklavayla ceset gibi yürüyordum, bu halde nasıl gidecektim işyerine? İşin en kötü tarafı, akşama kadar Mete'nin pis pis alaylarına katlanacaktım, dışarda bir iki iş ayarlamalı, ofisten uzaklaşmalıydım. Bunları düşüne düşüne yürürken, farkında olmadan işyerinin olduğu apartmanın önüne kadar gelmiştim. Kapıda Turgut Amca ile Burcu duruyor bir şeyler konuşuyorlardı. Yanlarına geldiğimde Turgut Amca bana dönerek "Burcu'yu tebrik etmeyecek misin Ali?" dedi. "Ne oldu ki?" dedim. "Burcu'yu hafta sonu istemeye gelmişler, bir aya söz keseceklermiş" dedi.

Gözlerime iki tane bozuk musluk kaçmış gibi hissettim o an. Asla kapanamayan iki musluk, damla damla gözyaşı akıtan iki musluk. Kafamı öne eğdim ve merdivenlerden hızlıca yukarı çıktım, hemen tuvalete gidip yüzümü yıkamalıydım. Önden ben girdim, arkadan da Turgut Amca ile Burcu geldiler. Mete daha önce gelmiş, Galatasaray bayrağını çay ocağının olduğu yere asmıştı. Beni görünce en yılışık gülümsemesiyle "Noooooldu Ali, koyduk mu?" diye sordu.

Daha sonraları o an niye öyle davrandığımı çok düşündüm. Bir anda delirip, "Tenin ananı tikerim" diye Mete'ye kafa atıp burnunu kırmam, Galatasaray'a yenilmemize üzüldüğümden miydi, yoksa Burcu'nun sözlendiğinin haberini bir dakika önce duymamdan mıydı? Bana kalırsa ikisi de değildi, ben orada sadece gözyaşlarımı gizlemek için Mete'ye saldırmıştım, yoksa Burcu ağladığımı görecekti.

Mete hâlâ şirkette, çaycı... Burcu sözlendiği adamla altı ay sonra evlendi, evlendikten kısa bir süre sonra hamile kalınca o da işten ayrıldı, ikizleri oldu. Turgut Amca kolon kanseri oldu tedavi görüyor, işlere oğlu bakıyor.

Ben iki yıldır işsizim, kendimi insanlara üç beş kelimede anlatmak istesem, "13 numara miyop, peltek, çok büyük Fenerli aynı zamanda hâlâ aşık ve çok gururlu birisi" derdim.

SİNAN SÜLÜN

**Her şey bir çiçekle başlarmış meğer.
Sümbülceden laleceden gülceden. Ne güzel...**

ŞUBATTAN KALANLAR...

BARIŞ MANÇO

Uzun saçları, hilal bıyığı, kocaman yüzükleri...
Sanki başka bir gezegenden gelmiş. İçi çocuk, dışı yetişkin. En faydalı yeri, kol düğmeleri. Zaten arkadaşı eşek olan bir insan nasıl büyüyebilir ki... Her zaman keyifli, her zaman göçmen ve her zaman renkli. Çocukluğumun kahramanı. Kahvaltının pazar neşesi. Ne zaman Moda'ya gitsem, bir köşeden çıkacakmış gibi. "Programımızın sonuna geldik. Bana her konuda; ama her konuda yazmaya devam edin. Adresimi biliyorsunuz. Barış Manço, Moda, 81300 İstanbul. Sağlıcakla kalın..."

FÜRUĞ FERRUHZAD

Kokular ve ışıklar ülkesinden Acem diyarına. Bazen günbatımı. Bazen içindeki mutluluğa yabancı. Bazen çocuğuna uzak bir anne. Hep bir özlem kırlangıçların şölenine. Hep bir özlem anılar bahçesinde üzüntülü gezilere. Hep bir özlem kendine. O yüzden dedi belki de; yaşamak, harap olan bakışımın kapandığı andır gözbebeklerinde... Bir gün bir rüzgar alıp götürdü. Bu dünyaya daha fazla dayanamayan şairler ülkesine. Füruğ ölür dedi, sen uçuşu hatırla.

AYSEL GÜREL

Saçları mor, dudakları kırmızı, kalbi rengarenk. Yanağımdaki makas. Şuh kahkaha. Kestiği yerde utangaç bir kırmızı. Kalbimden sekti masaya aktı. Aldı uzun uzun anlattı. Aşka sevdalı bir kadını. Martıların çığlıklarını. Boyalı kuşun kanatlarını... Sözcükleri patlayan şekerler gibiydi. Turuncu, sarı, mor. Ben bir köşede renkleri yedim. Bu sevda bu şehre sığmaz dedi. Doğru söylüyorsunuz, dedim. Bütün kızlar güzel, dedi. Kesinlikle katılıyorum, dedim. Değer mi, dedi. Değmez mi be Aysel Abla, dedim. Gülüşü yaz güneşi gibi odada patladı. Her şey aynı anda bir hatıraya dönüştü. Ve ben o günden sonra hep inandım. Kadınlar kurtaracaktı bizi.

TEZER ÖZLÜ

Hayat... Her şeyin dibinde. En derininde. Ne para var, ne iş. Gururla sunar. Tutunamayanlar film şirketi. Bir Adnan Çubuk hikayesi... Arkadaşlar arayıp sormuyor. Arayanlar zaten arkadaş değil.

Kitaptan yırtıp yırtıp dökecek kelimeleri. Çünkü böyle olur, yazarın iç dökmesi.

Gazeteciler aç sefil. Hayat desen pek rezil. Herkes bir şey olmuş. Bir şey. Unutmayın bu çok önemli... İş görüşmeleri tiyatro. Babam bas bariton. İntiharlarla dolu gazete haberleri. Bir oda, bir adam ve bir yazar. Yalnız olanın tutunacak neyi var. Kalkıp gidecek tabii. Bir mezarlığa. Boğazın sırtlarında, Aşiyan'a. Oturacak ayaklarının dibine. Elinde çocukluğunun soğuk geceleri. Tek tek anlatacak çektirdiklerini. Dua bilse dua edecek. Ama nafile. Kitaptan yırtıp yırtıp dökecek kelimeleri. Çünkü böyle olur, yazarın iç dökmesi.

HASAN HÜSEYİN KORKMAZGİL

Haziranda ölmek zor. Birinci baskı. Ocak 1977. Dayımdan hatıra. Gençliğinden gençliğime. Her şeyin başladığı yer. İstanbul Üniversitesi... Sol yumruk havada. Sloganlar, boykotlar, kavgalar... Aşka, devrime ve şiire düşkün genç bir adam. Cebinde Merakeş menekşesi. Gülüşü bir bardak sıcacık çay. Otobüs kuyruğunda on beşinci. Dedi ki bana, nehirler boyunca git. Nerelerde ve niçin durgundur nehirler, nerelerde ve niçin hırçındır nehirler. Nerelerde ve niçin çağlayanlı... Ya da üstüme alındım. Kaderim gibi. Hey Amado! Her şey bir çiçekle başlarmış meğer. Sümbülceden laleceden gülceden. Ne güzel, ne güzel...

YAŞAR KEMAL

İstiklal'de kocaman bir adam. Yayınevinden çıkmış, yürüyor zelzele zelzele. Benim gözler fal taşı. Yetiştim, vardım yanına. Ben Çakırcalı Efe. İnce Memed. Çınarına doyamayan gölge... Kekeme kekeme dedim hayranım sana. Gülümsedi tek gözüyle. Kalbimden bir kaya yuvarlandı denize. Sırtımı sıvazladı. Gel yürüyelim, dedi, biraz. Eli de kocamandı. Konuştuk uzun uzun. Neler yaparsın, dedi. Neler yapmam ki, dedim. Güldü yine. Sonra selpakçı bir kız geldi. Çıkardı, en büyük parayı verdi. Bizim aydınlar sevmezler böyle şeyleri. Ama ben veririm. Çünkü onun ne hissettiğini bilirim... Meydana gelince durduk. Sarılabilir miyim, dedim. Yine güldü. Kollarını açtı. Sarıldım. Kocaman bir pamuğa sarılır gibi. Sımsıkı...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

New York Film Festivali'nde ödül alan 'Yün Bebek' filminin yazarı, yönetmeni ve oyuncularından ÜMMİYE KOÇAK...

KENDİMİ ÖZGÜR HİSSEDİYORUM

Adana'nın Çelemli Köyü'nde on kardeşin altıncısı olarak dünyaya geldim güzel yavrularım. Çok yaramaz bir çocuktum. Biz beş kız, beş oğlandık. Rahmetli anam derdi ki "terazinin iki gözü de aynı kızım; beş oğlan, beş kız" derdi. Ama ben diğer kardeşlerimden çok farklıydım. Çok! Canımın istediğini, aklıma geleni tutardım.

BENİM İÇİN ÖZGÜRLÜK HÂLÂ AYNI...

Kendi oyuncaklarımı kendim yaptım hep. Çamurdan tencere, tava, kaşık yapıyordum. Anamdan bebek isterdim. Kalabalığız, hangimize alsın. Anam dedi ki, "Kızım, ben hiç oyuncak görmedim ama anam bana gösterdiydi" Çöpten-bezden dolayıp şöyle kesip küçük küçük bebekler yapardık. O zamanlar gazoz kapakları vardı, ondan da kafasını yapardık. Bez dolardık. Bir de böyle başını bağlardık. İşte bebek... Sonra komşumuzun çocuklarına da yapmaya başladım.

Yani yavrularım ben çok özgür bir çocukluk geçirdim. Benim için özgürlük hâlâ aynı: İstediğini yapabilmek. Ben istediğimi yaptım! Gece yarısı kalkıp istediğim yemeği yaptım. Ondan sonra, büyüklerim ne yaparsa, pekmez mi kaynatıyorlardı; ben de arkadaşlarımı organize ettim, pekmez kaynattım. Sadece ve sadece özgürdüm.

En önemlisi hayal kurardım güzel yavrularım. O hayallerimi de gerçekmiş gibi arkadaşlarıma anlatırdım. Sonra sonra kitap okumaya başladım. Okuduğum kitapları onlara anlattım. Ödünç verdim. Sonra genç kız oldum işte, nişanlanmadan önce, 12-13 yaşlarımdaydım, tabii okulu bitirdim artık. Babam bize harçlık verirdi. Herkes çeyiz alırdı, ben gider kitap alırdım.

MAKSİM GORKİ'NİN KİTABINDA HAYAL KURMAK BELEŞ

Kitapları genellikle dışına bakıp alırdım. Yazarın biyografisini okurdum. İlkokul mezunuysa onu alırdım. Çünkü ben de ilkokul mezunuyum ya... Hep şöyle derdim: "Ben hiçbir şey olamayacağım. Bundan sonra okumayacağım nasıl olsa." Tesadüfen ilkokulu bitirdim, tesadüfen de Maksim Gorki'nin kitabı elime geçti. Orada farkına vardım güzel yavrularım. Maksim Gorki'nin kitabında hayal kurmak beleş ve hayal kurarsan, hayallerinin peşinden koşarsan, kararlı olursan, başaramayacağın hiçbir şey olmadığının farkına vardım; hep bunu düşündüm. Maksim Gorki de evin içini anlatıyordu, hayal kuruyordu; tahta divanıydı, sobasıydı... Ben de dedim ki, "Bak o yazmış hayallerini ve herkes okuyor, ben de okudum, ben de hayal kurarım yazarım. Buna kimse karışamaz"

Nitekim de öyle yapmaya başladım, 13 yaşımda öyküleri yazmaya başladım kafamda, okuduklarımla harmanlayıp. Mesela o dönemlerde Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarının tüm serisini okudum çocuklara: Ah Bu Çocuklar, Çocuklar, Çocuk Pazarı, Kardeşim Tomris, İçler Acısı. Hepsini ezberledim. Sonra tabii ki o dönemlerdeki hangi yazarlar öne çıktıysa onları: Orhan Kemal, Kemalettin Tuğcu, Oğuz Özdeş.

VARLIĞINA ALIŞIK MIYIZ Kİ YOKLUĞU ZORUMUZA GİDECEK?

Sonra Mersin Arslanköy'e gelin geldim. Şimdi, eğer Allah vergisi bir yeteneğiniz varsa, iyi bir gözlemciyseniz, duyarlıysanız da yani içinizde de bir yetenek varsa, bunları hayal gücünüzle harmanladığınızda o kadar güzel şeyler oluyor ki, sizin zaten durmanız mümkün değil; içgüdüleriniz sizi bir şeyler yapmaya itiyor ister istemez. Kendi köyümde kadınlar hiç bağ-bahçede çalışmazdı. Erkekler çalışır, kadınlar evde yemekle, ekmekle, işte evin işleriyle uğraşırlardı ama dışarıda çalışmazdı. Arslanköy'de tam tersiydi; kadınlar çalışıyordu, erkekler de oturuyordu çınarın dibinde. Bu benim canımı acıtıyordu. Bir şeyler yapmalıydım.

Bir gün çocuklarım geldi "Anne köye tiyatro gelecekmiş. Öğretmen dedi ki 'herkesin annesi de gelsin' Gidelim mi?" Ben de gittim önden izledim, tiyatroyu o zaman gördüm yavrularım. Çıktım dedim "Senin adın ne yavrum?" "Ali" dedi. "Demin Veli'ydi" dedim. Güldü, "O benim rol adım teyze" dedi. Ben o zaman fark ettim.

"Kız Ümmiye Abla gerçekten takdir edip alkışlarlar mı ki?" dediler. Ben de dedim ki varlığına alışık mıyız ki yokluğu zorumuza gidecek. Deneyelim, denemesi beleş.

Köy yerinde herkes birbirini tanır. Mesela biri bana gelip diyor ki, "Kıız Ümmiye Abla duydun mu kıız" İşte köyde herkesin lakabı vardır, "Gıldırhuş'un gelini birbirlerini yemişler kaynanasıylan, yüzü, gözü mosmor kalmış" diyor. Oysa kendisi o, ama başkasıymış gibi anlatıyor bana. İçinden rahatlamak istiyor, ama utanıyor anlatmaya. Ben de dedim ki, o zaman ben de bunların yaptıklarını, isimlerini değiştiririm, bunlara da seyrettiririm. Yanlışlarını görsünler kaynanası görsün, kocası görsün, hepsi görsün, kendilerini düzeltsinler; bir tiyatro kurarım dedim.

Kadınların sesini Mersin'e kadar duyuralım dedim.

Arkadaşların yanına gittim, yufka ekmek yapıyoruz biz imece usulü. Dedim kızlar biz de tiyatro yapalım. "O ne ki kıız? Yenilir içilir miymiş nasıl bir şeymiş o?" dedi. "Kız," dedim "ne yenilmesi içilmesi bağ, bahçede çalışmıyor musun?" "E, çalışıyorum," dedi. Evin işini ihmal ediyor musun dedim. "Yoo" dedi. E kocanı ihmal ediyor musun? "Yoo" dedi. E o zaman gel bunları ben yazayım, oynayalım biz de o çocuklar gibi dedim. Ondan sonra belki bizi de takdir edip alkışlarlar dedim. "Kız Ümmiye Abla gerçekten takdir edip alkışlarlar mı ki?" dediler. Ben de dedim ki varlığına alışık mıyız ki yokluğu zorumuza gidecek. Deneyelim, denemesi beleş.

Sonuç itibariyle ben yedi tane bayanı buldum ve tabii ki hiç kolay olmadı. İlk oyunumuzu oynadık, "Ümmiye Abla sanki bizi yazmışsın" dediler. Hâlbuki zaten onlardı! Sonra kendi davranışlarını değiştirdiler ve artık köyde erkek, kadın beraber çalışıyor, her konuda artık hemfikirler, beraberler. E bu da beni mutlu ediyor, istediğim buydu.

NE ZAMAN Kİ BİRİSİ ÇIKIP "BUNU YAPAMAZSIN!" DER, O ZAMAN İNSANIN İÇİNDE BİR VOLKAN PATLAR

"Yün Bebek" öyküsünü yazdım önce, bu çok ses getirdi, çünkü kadında kadına şiddet çok çok önemliydi ama herkes erkeğin kadına uyguladığı şiddetin üstüne gidiyordu. Oysaki üstünde durulması gereken konu, kadında kadına şiddetti. Sonuçta öldüreni de öleni de bir doğuruyoruz ve biz büyütüyoruz. Bir yerde biz yanlış yapıyoruz, biz kendimize gelmeliyiz, bir silkelenmeliyiz. Kendimize şunu sormalıyız: "Ya biz anneyiz. Neden böyle oluyor?"

Yün Bebek öyküsü bu kadar ses getirdi, demek ki filmini de çekersem daha çok kitleye ulaşırız, dedim ve filmi çekmeye karar verdim. Ama tabii ki bu hiç öyle kolay olmadı. Sonuç itibariyle başka bir sektör; tiyatro farklı, sinema farklı. Hani onun bilincindeydim, farkındaydım zorluğunun da. Tabii ki benim bu filmi çekebilmem için, kamera arkasını görmem için birçok dizide rol aldım. Bir bölüm, iki bölüm, üç bölüm, dört bölüm gittim. Dedim böyle böyle ben de film çekeceğim, altyapıyı olgunlaştırmam için, kendime güvenimin gelmesi için, kamera arkasını gözlemlemek için dedim, onlar da seve seve yardımcı oldular. 2005'ten 2011'e kadar kamera arkasını gözlemledim, rol aldım.

Gündüz bağ-bahçede çalıştım, gece geldim kara kalemle senaryoyu, öyküsünü biliyorum, tiyatronun metnini de yazdım tamam ama senaryo farklı. Belki on defa değil, kırk defa. Kara kalemle yazdım, ondan sonra bunu tabii işin uzmanlarına, bilenlere incelettirdim. Şimdi hâlâ hepsi arşivimde. Doğrusunu buluncaya kadar yılmadan, bıkmadan, pes etmeden yazdım. Film, çok da ses getirdi, umduğumun, planladığımın, beklediğimin çok çok üstündeydi, çünkü Avrasya'da "En İyi Kadın Sanatçı Ödülü"nü getirdi bana. Yani bu çok sevindirdi hepimizi, tabii ki beni de çok sevindirdi.

DOĞRULARI AÇIKLAMAK İSTİYORUM ÇÜNKÜ ÇOK CANIMI ACITTI

Ödülümü almak için New York'a gidemedim. Haberim olmadı, yapımcılar bana söylemedi. Yani bu basında hep şöyle yansıdı: "Ya işte yoksulluktan gidemedi." Hayır, yoksulluktan değil güzel çocuklarım. Çünkü Sinema Derneği öyle olmasını istedi, öyle yaptı. Çünkü bütün her şeyi basına onlar hazırlıyordu. Biz de bir sözleşme yapmıştık, hiçbir şekilde filmle ilgili onların dediğinin dışına çıkmayacağım diye. Ben doğruları açıklamak istiyorum, çünkü çok canımı acıttı benim. Benim haberim olmuş olsaydı, ben oraya mutlaka giderdim.

Keşke bana haber verseydiler, benim haberim olsaydı, ben gidip onlara bir kelimeyle şunu sormak isterdim: Türkiye'de bu kadar çok ses getirmedi bu film ama orada neden bize bu ödülü layık gördüler, bunu sormak isterdim. Ama onların bana verdiği cevap şu: "Ümmiye Hanım köylü bir kadının gidip oradan ödül alması hiç kimsenin ilgisini çekmez ama parasızlıktan gidemedi ilgisini çeker, bu da bize prim yapar." Burası daha çok canımı acıttı. Ama inşallah düzelecek; çünkü filmin ben hem diyalog yazarıyım hem eser sahibiyim, hem senaryosu benim, hem yönetmeniyim. Her hâlükârda bu film Anadolu kadınının filmi. Arslanköy Kadınlar Tiyatro Topluluğu'nun ve Türkiye Anadolu kadınlarının gücü bu. Çünkü biz bunu köyde çektik, 3 metre karda çektik, sadece kadınlarla çektik; kadının gücünü göstermek için çektik. Yani kadında kadına şiddeti göstermek için çektik!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

MURAT MENTEŞ

İzmir'de yaşayan ev hanımı AYŞE KURUCU, Eşinden ayrıldıktan sonra 10 yılda 25 ülkeye gitti. O ülkelerde çektirdiği fotoğrafların bulunduğu makineyi kaybedince ünlü oldu...

SİNGAPUR'DA FİLE BİNDİM. ÇOK RAHAT. ATTAN İYİ.

Ben bir ev hanımıyım. İzmir'de oturuyorum. Aslen Denizliliyim. 1956 doğumluyum. İki oğlum, bir kızım var. Hepsi evli. Altı tane torunum var. Büyük torunum liseye gidiyor. İyi anlaşıyoruz. İnsanların özel hayatına girmediğin sürece anlaşırsın. Herkes sırayla konuşacak, herkes birbirini dinleyecek. İnsanları dinlemesini bilmiyor bizim toplum. Ben dış ülkelerde bunu çok gördüm: Dinliyorlar. Burada dövüşüyorlar. Televizyonda görüyoruz, en okumuş adamlar bile kavga ediyorlar. Biz, iklim nedeniyle herhalde, çok böyle cabbar bir toplumuz.

BEKARLIK SULTANLIKTIR...

Dünyayı geziyorum. Hindistan, Fransa, Singapur, İtalya, Mısır... 30'a yakın ülkeye gittim. Neşeli biriyim, heh heh. Şakayı, gülmeyi severim. Sorunlar yaşamadım mı; çok yaşadım. Yani çocukları tek başına büyütürken zorluklar, tsunamiler yaşadım, ama içime atmadım. İçine atınca, kendine acımalar başlıyor. Kendine acıdığın zaman çöküşler başlıyor, maddi manevi. Toplumdan çekiliyorsun, o da insanı daha çok yıpratıyor.

Eşim Romanya'da yaşıyordu. O orada Nataşalarla haşır neşir olunca, ben de bıraktım onu.

Tekrar evlenmeyi düşünmedim. O sayfa kapandı. Evlenme teklifi gelse de hiç, hiç, katiyen evlenmem. Ben "Hür kız"ım, adım üstümde hür kız, heh heh. Bekârlık sultanlık, evlilik muhtarlık, dulluk ise imparatorluktur! Şimdi bu imparatorluğu niye kaybedeyim?

Bekârlık sultanlık, evlilik muhtarlık, dulluk ise imparatorluktur!

TÜRKİYE'Yİ GEZDİM, KARS HARİÇ

Çocukken kitaplarda yabancı ülkelerin resimlerine bakardım. Ben kendim bu tecrübeleri yaşayabileceğimi bilmezdim de hani "Ay ne kadar güzel, böyle şeyler olabilir mi?" diyordum. Çok şükür, dünyayı gördüm. Türkiye'de gitmediğim bir Kars kaldı.

SERÜVENİM HACCA GİTMEKLE BAŞLADI

Benim serüvenim hacca gitmemle başladı. Sonra, Evliya Çelebi gibi "Seyahat Ya Resul Allah" dedim. Elhamdülillah. Çocuklarım evlendikten sonraydı. İşte, babadan emekli aylığı alıyorum, bütçem kısıtlı, ev kira, elektrik, su. Hâlâ kiradayım. Önce umreye, sonra Suriye'ye gittik. Halep ve Şam'ı gezdik. Şimdi oralar savaşta hep paramparça olmuş. Çok üzülüyorum.

ÜMMİYE KOÇAK'IN FİLMİNDE OYNARIM

Ümmiye Koçak'ı televizyonda görmüştüm. Çok takdir ediyorum. Azmin zaferi. Beni filminde oynatmak istediğini söylüyor. Valla olur. Niye olmasın? Bir de onu deneyelim. Birbirimize uyarız. O da benim gibi biraz kilolu... Ümmiye Hanım'a nazar değmesin, maşallah, çok akıllı kadın.

Bizim çocukluğumuz Yeşilçam'la geçti. "Hababam Sınıf"ları, "Selvi Boylum"larla. Yani ben o eski artistlerimizi çok severdim. Eh, onlar da biraz yaşlandılar artık. Hülya Koçyiğit, Türkan Şoray, Kadir İnanır, Cüneyt Arkın, Tarık Akan... Hepsini bir severim. Çünkü bir ülkenin sanatı olmazsa, o ülkenin geleceği de olmaz yavrum.

Dizi teklifleri aldım. Reklam daha çok geldi. Bir havayolu "Sponsor olayım, istediğin ülkeye gidelim" dedi. "İspanya olursa, hemen" dedim ben. Çocukluğumdan beri İspanya'yı görmek istiyorum.

SAİD-İ NURSİ VE ATATÜRK

Okumaya meraklıyım. Said-i Nursi Hazretleri'nin kitaplarını okuyorum. Psikolojik olarak bana iyi geliyor. Sakinleştiriyor beni. Televizyonda belgeseller çok dikkatimi çeker.

İzmir, Atatürkçü bir şehir. Ama ben insanlarla siyasi yönden hiç diyalog kurmadım, hep insancıl yönden kurdum. Mustafa Kemal Paşa iyi yönetmiş, ülkeyi bu duruma getirmiş zamanında. Hayırla yâd ediyorum.

Hem Said-i Nursi okuyorum, hem Atatürk'ü de seviyorum. Çünkü insan olarak bakıyorum, yargılamadan. Atatürk'ü de, Said-i Nursi'yi de ötekileştirmiyorum. Hürmet etmemiz gerekiyor. Emek vermiş, canını vermiş. Ne için? Samsun'a balayına çıkmamış ya! Ben bile dünyayı Atatürk'ten çok gezdim. Adamcağız savaşmaktan seyahate çıkamamış.

KİMSE KİMSEYİ DİNLEMİYOR

Şimdi kutuplaşma diye bir şeyden bahsediliyor. Onun için benim mücadelem işte. Alevi-Sünni, başı kapalı-başı açık, Türk-Kürt... Ama şimdi beni ötekileştirdin mi ailede, millette kopukluk olmuyor mu? Sen beni değiştirmeye kalktığın zaman eş de olsan, ana-baba da olsan, kişiliğimi, insanlığımı yaralarsın.

NAMAZDAN SONRA TÜRKİYE İÇİN DUA EDİYORUM

Elhamdülillah ibadetlerimi, farzlarımı, namazlarımı yerine getiriyorum. Namazlarımın arkasından Türkiye için dua ediyorum. Bak ben parti tutmuyorum. Çünkü çok ülkeler gördüğüm için, biliyorum, mühim olan vatandaşın huzuru ve refahıdır. Dünyanın her yerinde bu böyle. Ama sağdan ama soldan, ama dindar ama değil, benim siyasilerden istediğim şey budur. Eşitlik ve refah kimden gelirse, odur benim tercihim.

Peygamberimizin bir sözü var "Seyahat et, sıhhat bul" diyor. Gezmek hakikaten doping oluyor. Gezdikçe önyargıların da bitiyor.

EMEKSİZ RAHMET OLMAZ

Gençlerimiz çok sevimli ama biraz sabırsız. Bir şey istediği zaman hemen alınacak o şey. Mesela giysi alıp geldin, sahip oldun ya, mutluluğu da, başarıyı da öyle zannediyorlar. Hemen, anında olsun diyorlar. Ama emeksiz rahmet olmaz. Zaman içinde, zahmet içinde, kayıpların, fedakârlıkların içinde olan bir şey bu.

Yoksulluk önce cahillikle başlıyor. Toplum eğitilmedi mi, her fikrin, her siyasetin, her kurumun kullandığı kimselere dönüşüyor. Bir insan okursa, bir insan gezerse, bir insan öğrenmeye devam ederse yoksulluktan da kurtulur.

FİL KADAR OLAMIYORUZ

Singapur'da file bindim. Çok rahat. Sevdim. Attan iyi. Filler güzel hayvanlar. Baba fil, anne fil ve çocuk, çok güzel geçiniyorlar. Kimseye ilişmezler, kimseye de boyun eğmezler. Erkek fil eşini aldatmaz. İnsanların çoğu fil kadar da olamıyorlar.

Paris'te gezdim. "Ne biçim başörtülüsün sen, Müslümansın, Türk'sün" demediler. Aksine güler yüz ve saygı gösterdiler. Siyasi boyutu bilemem ama milletler birbiriyle barışık, bunu gözümle gördüm. Onların rahibeleri de örtülü. Ben de onlara saygılıyım.

KIZLARIMIZ MUHAKKAK OKUMALI

Benim tahsilim yok, üniversite okumadım çünkü ataerkil bir toplumdayız. Baba baskısı, abi baskısı, koca baskısı, kocanın ailesindeki erkeklerin baskısıyla yetiştirilmiş, bu ezilmelerle ayakta kalmaya çalışan kadın, toplumda ne kadar söz sahibi olabilir, ne kadar yer bulabilir? Bir bakın, hayal ettiğimiz kadın, toplum bu muydu? Kızlarımız muhakkak okumalı. Diploma, meslek sahibi olmalı. Ömür geçiyor, biçare, yalnız, kimsesiz, kalıyorsun.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

OZAN ÖNEN

Bu masada şarkılar hep bi' ağızdan okunur. Bu masada Dostoyevski'yle tavla atılır, Müzeyyen'le kadeh tokuşturulur. Begonviller üstümüze sarkar, ayaklar suya dokunur...

BU MASADA YEŞİLLER AKAR

Filozof George Berkeley'in -temel felsefesine hakim bir görüşü olarak- 1734 yılında sarf ettiği "Bir parktaki ağaçlar, (onların varlığını) algılayan birileri olduğu sürece vardırlar" cümlesinden ilham alan Chautauquan Dergisi, Haziran 1883 tarihli sayısında okurlarına şöyle bir soru sormuş: "İnsanların yaşamadığı bir adada bir ağaç devrilse, ses olur mu?"

Bu soru dönmüş, dolaşmış; felsefe tarihinde 'kulaktan kulağa' uzunca bir gezintiye çıkmış. Hatta sadece filozoflar değil, çeşitli alanlarda çalışan bilim insanları da kimi zaman bu tartışmaya dahil olmuşlar... Charles Riborg Mann ve George Ransom Twiss adlı iki fizikçi, 1910'da yazdıkları kitapta, 'bir fizik sınavı sorusu' olarak şunu paylaşmışlar: "Issız bir ormanda bir ağaç devrilse ve civarda bunu duyabilecek hiçbir hayvan da yoksa, ses olur mu? Neden?"

Derken, felsefe tarihinde "ormanda devrilen ağaç metaforu"na çıkmış bu sorunun adı.

ODTÜ Felsefe Bölümü'ndeki felsefecilerden biri de, aynı minvaldeki bir soruyu, öğrencilerine bu defa şu şekilde sormuş: "Issız bir ormanda bir ağaç devrilse ve o ağacın devrilirken çıkarabileceği herhangi bir sesi algılama imkânına sahip herhangi bir canlı ya da herhangi bir ses ölçüm cihazı o ormanda yoksa; o ağaç, devrilirken ses çıkarmış sayılır mı?"

Bu masada aynı derede iki kere yıkanamayız belki ama, aynı dereye beraberce girebileceğimiz en çiçekli ve anadan doğma sulh bizim olur.

DUYGU MESAFE TANIMAZ

"Evet" ya da "Hayır" demeden önce, bu soruya daha gerçekçi bir yanıt bulmak için, bir de şunu düşün:

Senden başka hiç kimsenin oturmadığı bir masada derdini anlatıyorsun... O masa başında, derdini anlatırken hüngür hüngür ağlasan mesela... Sen böyle dertli dertli anlatadururken diyelim ki... Seni duyacağını ve anlayacağını düşündüğün hiç kimse de yanı başında değilse eğer... Derdine derman aradığın bu masada, derdini gerçekten de anlatmış sayılır mısın?

Okuduğun yazının yazarını düşün.

O, yazısını yazadururken, ormanda devrilen o ağaca, masadaki o yalnız dertliye benzer: Anlatır durur... Yazar, kendisini kimsenin duymuyor olduğu zannına kapılsa da, cümle kurma istencinden bu sebeple vazgeçmeye fena hâlde meyilli olsa da, "Yazmak, kendi derdini başkasının dermanına feda etmektir" diye düşünerek yazar. Teselliyi yazmakta bulan yazar, bir başkasının tesellisine dönüşür: Bunu bilmek, onun en hakiki tesellisi olur.

Bu noktada duygu mesafe tanımaz.

ENİNDE SONUNDA, BU MASADA FASILLAR OLUR

Bu masada sesimin sana ulaşacağını bilirim, bilirsin. Bu masa mesafe tanımaz. Buna inanır, bu yüzden yazarız... Buna inanır, bu yüzden okuruz. Yani, seninle baş başaymışız gibi... Yani, birbirimizin gözlerine baka baka... Yani, seninle, birazdan, bu dünyayı benzersiz güzellikte ve yeni baştan kuracakmışız gibi... Afrika'nın orta yerindeki bir madende, bir Kongolu'nun siyah avuç içlerine düşen 'çılgın elmas' bizmişiz gibi... Tüm bu karanlık dünyada, bu karanlık gündemde, adına kötü dediğimiz her ne varsa, tam da bu kanlı pazarın orta yerine kurulmuş bu masaya, yine de pırıl pırıl oturmasını biliriz...

Bu masada fasıllar olur.
Bak, bu masada dert ehli oturur.
Bu masada katharsis yaşanır.
Bu masada filozoflar sabaha kadar konuşur.
Bu masada ağaçlar devrilir ama bu masada parklar yıktırılmaz.
Bu masada piyanolar tutuklanmaz...
Bu masada sorular sorulur; vaatler unutulur, beklentiler unutulur...
Ama bu masada, çok sevdiklerimiz unutulmaz...
Bu masada racon kesilmez...
Bu masada racon, racona meydan okur gibi sevmektir...
Kadehler hep şıngır mıngır...
Ah bu masada ne rakılar içilir.
Bu masada çocuklar akar...
Bulutlar akar... Yeşiller akar...
Bu masada hayaller Babil Kulesi gibi yıkılmaz.
Bu masada fesleğenler avuç içlerimizi öper...
Bu masada güvercin katilleri oturmaz.

BU MASADA YALNIZ DEĞİLİZ

Bu masada yalnız değilsin kardeşim; yalnız değilim. Canım... Hiç tanımadığım... Her kimsen sen; yalnız değiliz... Otur karşıma.

Madem ki aynı masadayız... At nalı tıkırtıları duyabildiğin bi' yerde uyuyakalma ihtimalimizi bir düşün. Bak; nar ağaçları var... Gecemize baygın yasemin kokuları musallat olmuş... Ay hilâl... Mevsim yaz... Açık havadayız.

Gök kubbede yıldızlar var ve geceyi sevmeyenin üzerine yıldız yağmaz, biliyorsun. Yıldızlar üstümüze yağsın diye, gök kubbeye sanki seni doğuran anneye ilk kez bakmışsın gibi bakıyorsun... Baldırı çıplak uyuyakalma imkânının en ferah köşesindesin. Derin ve tertemiz nefesler alıyorsun... Şimdi sadece bunu düşün... Nar ağacı hayaline sığmadıysa eğer, limon ağacı da hayal edebilirsin. Zeytin ağacı da olur... Sakız ağacı da... Hepsinin altında uyumak pek güzeldir çünkü.

Çam kokusunun ciğerinin en kuytu köşesine kadar sinmesinden güzel ne vardır şu âlemde? Hanımeli kokusuyla sarhoş olmak mı? İğde çiçeği kokusuyla aşka gelmek mi?

Kokla, erteleme... Konuş. "Yaz gelsin" de bana. Hadi... "Yaz gelsin" dersen, bu masada kış ortasında bile yaz gelir... Melisalar aniden açar. Biz, yedi iklimde, dünyanın her neresinde olursak olalım, çıplak ayaklarımızla bir yaz akşamı, bir plajın kumlarına ilk kez basmışız gibi mesut oluruz... Bir kıyıda köşede, kıyıların denize dik uzandığı bi' sahilde, suyun içine ahşap bi' masa atarız... İşte o zaman leylaklar açar...

Bu masada çocuklar akar... Bulutlar akar... Yeşiller akar...

Bu masada şarkılar hep bi' ağızdan okunur.
Bu masada Dostoyevski'yle tavla atılır, Müzeyyen'le kadeh tokuşturulur.
Begonviller üstümüze sarkar, ayaklar suya dokunur.
Cam kadehler çın çın eder bu masada, su kabakları rengârenk ışıklar saçar.
Bu masada bir Latin Amerika devrimi oluruz...
Bu masada Ege filozofu kesilir ruhumuz...
Bu masada Atlantik Okyanusu'nu düşünerek geçeriz...
Bu masada aynı derede iki kere yıkanamayız belki ama, aynı dereye beraberce girebileceğimiz en çiçekli ve anadan doğma sulh bizim olur.
Bu masada yıldızlar altında kafamız binbeşyüz olur...
Ah bu masada saçlarımız nebuladır...
Cırcır böcekleri hiç susmaz.
Bu masada küçük hesaplar tutmaz...
Küçük diller yutulur.
Büyük dertlere derman olunur bu masada...
Bu masadan taşar, plajda ateş yakar, patates közleriz...
Ellerimiz kim bilir kaçıncı kez siyaha boyanır ama bu masada yine de çocuklar akar, bulutlar akar, yeşiller akar...
Bu masada çiçekler canlıdır, koparılmaz...
Ancak ve ancak, bir güzelin kulağında daha güzel açacaksa çiçek, onu bu masada koparmak meşrudur. Biliriz.
Bu masada çiçekler akar... Denizler akar...
Güzeller açar...
Bu masadan denize dalma hürriyeti ne güzel şeydir...
Saçlarımızdan süzülür yakamozlar geceleyin...
Bu masada kokular, tepeden tırnağa ele geçirir bizi...
Baştan aşağı, yaz gecesi kokusunun kendisi oluruz...

Hiç beklemediğin bi' anda, senden başka hiç kimsenin olmadığını düşündüğün bu ormanda bir ağaç devrilirse eğer... Sen devrilirsen mesela... Ya da ben devrilirsem... Yine de bilmelisin ki bu masada korkular oturmaz: Biri bizi yazıyorsa hâlâ... Bunları okuyacak bir kişi bile kalmışsa eğer... Bu koskocaman kozmosta, bir yerde elbette duyulur sesimiz. O ağacın elbette duyulur sesi... Hatta kokusu bile... Aklımızı başımızdan alır.

Eğer istersek... Ormanlar bile ayağa kalkar. Ağaçlar hiç devrilmez. Bu masada yeşiller akar.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

GÜNDÜZ VASSAF

Şükrü Martel, Moskova'da tanıdım... Yıllar sonra Başbakan Ecevit'in izniyle Türkiye'ye birkaç haftalığına gelebildi. Bir gece de Levent'te evimde kaldı.

MEKTUP

BABAM
İlk mektubum.
Boyları birbirini tutmayan büyük harfler.
Tek cümle.
Militarist toplum özeti.
Erkek egemenliğinin ifadesi.
"Baba bana tabanca al."

BEN
Yatılı okuldayım.
Ergenlik çağında 235 erkek.
Kızlarla bağlantımız mektuplarda.
Açmadan heyecanlanıyoruz.
Parfüm kokulu.
Zarfın köşesinde kod harfler.
Düşlerimizi tahrik ediyor,
Ellerimizi hareketlendiriyor.

BERRİN MENDERES
Adnan Menderes asılalı birkaç yıl olmuş
Babamla Ankara'da eşini ziyaret ediyoruz.
Korkudan arayanları pek yok.
Bölünmüş Türkiye'de Demokratlar vebalı.
Berrin Hanım anlatıyor.
İdamdan aylar sonra kapı çalınır.
Kapıda subay.
Asker selamı verir.
Elindeki kağıdı imzalattırır.
Berrin Hanım'a mektup verir.
Asker selamıyla ayrılır.
Mektup T.C. devletinden.
Adnan Menderes'in cellat masrafını ödeme emri.

ROBERT KOLEJ
Rekabet esas.
Kim en süratli?
Kim en kültürlü?
Kiminki en uzun?
Sabah teneffüsünde mektup dağıtımı.
En çok mektup kime?
Üçümüz birbirimize meydan okuduk.
Yarış başladı.
Bir ay içinde en çok mektubu kim alacak.
Asya çetele tutuyor.
Atbaşı gidiyoruz.
İbo dengeyi bozdu.
"Otuz iki mektup."
"Bir sayılır" diyoruz.
Başka bir okulda arkadaşlarına yazmış.
Sınıf ayrı kağıtlara adlarını yazıp tek zarfa koymuş.
Yarışımız kural tartışmasında bitti.
Türkiye'de demokrasi gibi.

JIMMY GOODLATTE
Washington'da üniversitede birlikteydik.
Eğlendik. İçtik. Kumar oynadık.
Derslerimize çalışmadık.
Okuldan atıldı.
Askere aldılar.
Vietnam yılları.
Denizci oldu.
Kıyı kıyı Washington açıklarında dolanıyor.
Gemi, gerekirse ABD başkanı için hazır bekliyor.
Jimmy bireyciliği öven Ayn Rand okuyor.
Askeri kurallarla dalga geçiyor.
Törende sağ eldivenini giyiyor, sol el çıplak.
Annesi aradı.
Cesedi kıyıya vurmuş.
İntihar demişler.
Cebinde mektup.
Yazdıklarını sular silmiş.
Zarfta adım.

ŞÜKRÜ MARTEL
Moskova'da tanıdım. İşi, metro ağızını çalı süpürgeleriyle temizleyen kadınlara nezaret.

İlhan Başgöz:
Şükrü Amca'nın hikâyesi uzun. 1930'larda, Mersin'de komünist propagandası yaparken yakalanacağını anlayıp Rusya'ya kaçıyor. Türk Komünist Partisi'ne giriyor. Bir zaman sonra Rusya'da TKP'nin başı İsmail Bilen, bütün idealist komünistleri, bunlar Türk casusudur diye Stalin'e ihbar ediyor. Stalin hepsini Sibirya'ya sürüyor. Şükrü Martel içlerinde. 1952 yılına, yani Stalin ölene kadar, Türk komünistleri sürgünde. Ölenler çok. Şükrü Martel dayanıyor. 1952'de afla Moskova'ya dönüyor. İş vermiyorlar. Ev hapsine koyuyorlar.

Dünyanın yedi çağdaş harikası seçilecek olsa, siyasi tutukluların emeğiyle Stalin döneminde inşa edilen Moskova Metrosu, mutlaka bunlardan biri olur.

Nâzım Moskova'da. Araya giriyor, Şükrü hem ev hapsinden kurtuluyor, işine geri alınıyor, hem de partiye tekrar kayıt oluyor.

Uluslararası Psikoloji Kongresi için annemle 1965'te Moskova'dayım.

Sovyetler'de eşi Sabiha Sertel'le sürgünde yaşayan dayım Zekeriya Bey bizi Şükrü'yle tanıştırdı.

Dünyanın yedi çağdaş harikası seçilecek olsa, siyasi tutukluların emeğiyle Stalin döneminde inşa edilen Moskova Metrosu, mutlaka bunlardan biri olur. Her durak Louvre Müzesi gibi. Köstebek gibi yeraltında değil, tanrının sonsuzluğuna ulaşan katedraldesiniz.

Şükrü metro çıkışını süpüren kadınlara bağırıyor, "Yoldaş hadi", "Sosyalistler görev başına" gibi laflarla dalga geçmelerini, dedikodu yapmalarını engelliyor. Moskova'nın en temiz, en sıkı yönetilen metro ağzı Şükrü'nün denetimindeki olmalı. Her şeye rağmen inanmış komünist. Stalin'in ölüm haberini alır almaz ormana koşmuş ,"Babamız öldü! Babamız öldü!" nidalarıyla kurdu kuşu yuvasından uğratmış.

Bir parça güneş çıksa Şükrü cebinden çıkardığı mendille başını örtüp banklardan birine çöküyor, bulutların güneşi örtmesiyle canlanıyor. On küsur yıl Sibirya sürgününden sonra sıcağa dayanamıyor.

Büyük derdi 40 küsur yıl önce ayrıldığı Adana'daki ailesiyle temasının kesilmiş olması. Moskova'da bir komünistten mektup alacak olsalar hayatları kayacak. Şükrü, anneme teklifte bulundu. Ailesine hitaben yazdığı mektubu New Hampshire'da yaşayan anneme postalayacak. Annem zarfı değiştirip mektubu Adana'ya yönlendirecek. Ailesi, Şükrü'nün bunca yıl ABD'de yaşadığını zannedecek. Haberleşme ağı kuruldu. KGB ve CIA ne anlam verdi bilemiyorum. Hatırladığım, bu iki Soğuk Savaş süper gücü arasında mektubun Moskova'dan bize gelmesinin bir aydan fazla sürdüğüydü.

Ailesine ilk yazdığı mektupta Şükrü, yıllardır haberleşememenin üzüntüsünü, sevgisini, hasretini anlattı. Gelen cevap mutluluk sarhoşluğunun ifadesi. Şükrü'yü bağırlarına basıyor, sevinç gözyaşı döktüklerini anlatıyorlar.

Mektuplar gidip gelmeye başladı. Ta ki Şükrü küplere binene kadar.

Birkaç ay süren hoş beşten sonra Adana'dan, önce yavaş yavaş, sonra giderek büyüyen talepler. Talepler karşılanmayınca yakınmalar, şikâyetler, suçlamalar. Nescafe, sünnet parası, kot pantolon derken, traktör istemeye, bizi de Amerika'da yanına aldırt demeye kadar gitti talepler.

Şükrü, ailesinin paracı çıkmasına kızdı kızmasına, ama inanmış bir komünist olarak, onu mahveden, Sovyetler Birliği'nin ABD'deki yaşam seviyesinin kat kat altında olmasını ideolojisine yedirememesiydi. Sonunda kesti mektuplaşmayı. Yıllar sonra Başbakan Ecevit'in izniyle Türkiye'ye birkaç haftalığına gelebildi. Bir gece de Levent'te evimde kaldı. Adana'ya gitti. Babasından kalan topraklar için ailesine miras davası açtı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

KUTUB ŞİMŞEK

Rabbim! Doğrusu kendimi ziyana uğrattım. Beni bağışla! (kasas-16)

BRAKUJİ

Hasanoğulları, Murat dâhil, bundan böyle 13 kardeşti. Murat olmasa gene 13 kişi olacaklardı.

Kış mevsiminin 43. günü. Murat, okuldan hafta sonu izni için köye döndü. Bulutsuz, bıçak gibi bir hava. İnsan ayaklarının, köpek patilerinin, koyun, inek ve at toynaklarının, tavukların çatal ayaklarının ve dahi traktör, otomobil, bisiklet lastiklerinin çamurda açtığı yarıklar, topaklar ve kesekler buz tutmuş.

Yurttan verdikleri botun tabanı kalınca... O da köyde okuyor olsa, bu çamur buzulcukları üzerinde bunca rahat yürüyecek ayakkabıları olamazdı. Her adımda buz gıcırdıyor, ayağı yavaşça batıyor çamura.

Paltosunun içinde yün var, koyun postu gibi... Sıcacık. Onu da okuldan verdiler. Bütün öğrencilerin paltosu aynı renk. Ama köyde bu paltodan giyen yok.

Hiçbir yurt odası kendi evinin odası kadar sıcak olamaz. Hiçbir damgalı battaniye, yün yorgan kadar; hiçbir petek, soba kadar sıcak olamaz.

İki haftada bir ev izni var. İki haftadır kardeşlerini görmüyor Murat. Okulda dağıtılan fındıkları, kuru üzümleri yemeyip biriktirmiş. Çantası sırtında. Fındıklar, yemişler çantada. Yurttan dönmenin en güzel yanıdır; girer girmez çantayı açarsın, kardeşlerin etrafına toplanır. Yemişi ortaya yığarsın, herkes başına üşüşür. Gurbetten gelen bir akraba gibi...

Okuldan hafta sonu izni için köye döndü. Annesi sarıldı Murat'a, sulu sulu öptü, yeşil sabun koktu, ninni ninni konuştu. Hafta sonu; anneye sarılmak demekti.

Kendinden büyük altı, küçük yedi kardeşi var. Küçüklerden, sondan öncekiler ikiz. En küçükleri ise dört aylık. 14 kardeş olmuşlardı. Adı Harun. Ne az görmüştü onu... Pek de aklına düşmezdi doğrusu. Fakat fazladan bir kardeş hiç de fena değildir. Hatta iyidir. Biraz büyüsün hele... Hamza ve kardeşleri giriyor mu bakalım sahaya... Şimdi horozlanmak kolay... Birkaç yıla küçükler büyüsün de görelim, kim yaman... Bundan böyle biz de... Bir ıslıkla sararız etraflarını... Bir arka çıksınlar bana, bir tutsunlar beni... Evet, peygamberler tarihinde bir Kabil vakası vardı. Ama bir de Harun vardı. Musa, Rabbine şöyle demişti: "Bana ailemden bir yardımcı ver. Kardeşim Harun'u. Onunla arkamı kuvvetlendir." Bir kardeş daha... Bir büyüsünler hele...

Soba yanan odada camlar terlemiş. Buğuluyken çizilen resimler bozulmaya yüz tutmuş. Çocukların her biri yaşına, yeteneğine göre bir şeyler çizmiş. Tablet bilgisayar yok ya, olsa da camlara çizilecek o resimler... Çünkü tablete çizilen hiçbir resim, buğulu cama çizilen kadar mutluluk vermez. Kimse cama üzgün adam çizmez.

Anne gördü Murat'ı. Her evladın yeri ayrı, her birinin hasreti ayrı. Yüz çocuğun varsa ve birini kaybedersen evladını kaybetmiş olursun. Diğerleri onun yerini dolduramaz, acısını dindiremez.

Anne sarıldı Murat'a, sulu sulu öptü, yeşil sabun koktu, ninni ninni konuştu. Belki 30 saniye sürdü. Bitince Murat için hafta sonu da bitti. Çünkü eve dönmek, en önemlisi, anneye sarılmak demekti.

Sevdiği her şeyle iki gün geçirdi Murat. Hem yenebilenlerle hem yenmeyenlerle... Oynananlarla, koklananlarla, okşananlarla... Fakat sayılı gün -veya daha çok "Bu sayılmaz, gene gel" denebilecek iki gün- bitti... Ve Murat ağır bir hüzünle uykuya daldı.

Sabah erkenden kalktı. Henüz aydınlanmamış dünya. Birazdan büyükler namaza kalkacak. Köyden şehre gidecek dolmuş yola çıkmak üzere. Sobada az da olsa bir sıcaklık var hâlâ. Yorganı başına çekesi var. Hep öyle olur. Pazartesi sabahları herkesten önce uyanır, boğazı düğümlenir, gitmek ağır gelir.

Odanın en başında babası, sonra abileri büyükten başlayarak sıralanır, annesine kadar. Annesinden sonra da üç kız kardeş. Yer yatakları karşı duvara kadar dayanırdı. Tek odada yanan sobadan yararlanmanın yolu bu.

Karanlıkta adım atmak için önce bir keşif yaptı Murat. İkizleri geçmek gerekiyordu. Ayağını kaldırdı, ilkinin üzerinden geçirip ikisinin arasına dikkatlice koydu. Birinin el parmaklarına bastığını hissedince yavaşça kaydırdı ayağını. Sonra diğerinin üzerinden de atladı. Annesine varmıştı. Eğilip öptü annesini.

Her biri ondan beslenmişlerdi. 14 kardeş; kemiğinden, kanından, sütünden... Hepsinin izi var, duruyor; dişlerinde hatta saçında. Onun üstünden de atlamak için bir ayağını kaldırdı. İki saniye kadar havada tuttu. Basabileceği bir boşluk görünce yerdeki ayağı üzerinde yaylanarak zıpladı. Boğuk bir ciyaklama, bastığı yerde. Ciğerindeki bütün havanın çıkması gibi... İçi su dolu, yumuşacık bir yastık...

Birkaç adım daha attı. Kafesi daraldı. Tüyleri havalandı.

"Harun!"

Dönüp baksa, "Ohh" dese, "düşündüğüm gibi değilmiş Allah'tan" dese... Fakat şu an geri dönmek dünyanın en zor işi... O yorganı kaldırmak dünyanın en ağır işi...

Anne derin uykuda. Harun'un üstündeki yorgan derin uykuda. Bütün aile derin uykuda. Harun da... Derin bir kuyunun derininde...

Dışarısı sisli... Buz kaplı. Sobanın ısısı duruyor henüz. Ama evde bir saniyeliğine bile durulacak gibi değil. Harun'un yüzüne bakılacak gibi değil.

Traktör lastiğinin oluğundan çıkmadan, yola doğru yürüdü Murat. Keseklere, topaklara basmadan yürüdü. Ayağının altında hep bir yumuşaklık, yastık üstünde yürür gibi...

Harun, kardeşim! Boğazıma takılan yumruk, kalbimi sıkan pençe, omuzlarımı düşüren yüksün. Ayaklarımın altında... Harun...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BAKARSIN GEÇER

SİNEM SAL

geçtiğimiz altı ayda çok şey oldu

herkes koşarken

bağdaş kurmayı öğrendim

enkazdan karınca kurtarmayı

ve hıçkırırken konuşmayı.

bir yumruk, gözlerime indi

yıldızları gördüm, tanrım ne güzel

başımı çarptım yere düşünce

hayatım bir film şeridi

bebekliğim ne güzel.

bir ışık gördüm tünelin sonunda

ışığa yürümedim, hayat ne güzel.

Geçtiğimiz altı ayda çok şey oldu

geyik boynuzlarından meyve topladım.

kanguru ceplerinden ikramiye

kaplumbağa kabuklarından ev aldım.

samanlıkta iğne oldum

biri bulsunu bekledim.

geçtiğimiz altı ayda çok şey oldu

kendi dalına ağır bir meyveydim

lezzetimden eksilmedi ama

rendelendim.

geçtiğimiz altı ayda çok şey oldu

bir tek bunu anla istedim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

JEHAN BARBUR

Şiirin neşesi olmazmış gibi...
Neşeye dil uzatır insan,
El uzatmaz
Yanlış yaşamak böyle bir şey işte!

Hiç sevişmemiş gibi yürüyoruz yan yana
Hiç nefes nefese durmamış gibi?
Böyle bir diz dizelik yalan
Kusura bakma!

Soy boynunu / Öpmeli onu...

Yaşadıklarımı avucuma yazdım ben
Her el tutuşum, geçmişimdir ve şimdim
Arsızlık değil bu, hatırlamak; o kadar...
Acıya teyellenmiş akıllar
Kendilerini kaybetmeye mahkûm etmişken
Anımsamanın kıyısında boyumu uzatıyorum
Sevdim, tutuldum,
aşkı incelttim göğsümün el değirmeninde
Biliyorum ve izliyorum evet, her yer talan

Ama kararmıyor gözüm hâlâ; tersine...
Delilik diyor eşraf,
umut yerine kendimi içre beslememe

Bu yangını ben ateşlemedim
Vurmadım kimseyi
Vurmadım kimseye
Almadım kimseyi
Almadım kimseden

İki göğün arasını örüyorum kurşunî tellerle
Gözlerimle geçiyorum dört yürek arasını
Bir pazar mahallinde
Göğü bölüveriyorum ikiye,
Yüreğiyse, dörde
Karışmasınlar diye...
Çoklu değiliz biz
Tekliyiz, tekiliz işte

Bu memleket...
Gül cemalini sevdiğim
Bu memleket ki
Bana sanki çok uzak
Koynundayım bir adamın
Evim olsun elleri...
Evim benim neresi?

Bir adam sevdim diyorum
Elleri,
Hayrat gibi
Ve her şiirimin
Bil ki artık
Yek neşesi

Ve nefesi
Gök kubbem...
Hâlâ öldürecek miyiz birbirimizi
?
Gökyüzünde / Ayak izleri!
El uzatın göğe / Yutun dillerinizi...

ÖMER ERDEM

‘Şiir Hakkında Bazı Mülahazalar’ başlıklı manifesto yazısını bir kez okuyan kişi ondaki poetik cesaret yanında polemikçi ve alaycı dili keşfetmekle kalmaz, Türkçe düşüncenin felsefi dokunuşlarına da şahit olur.

AHMET HAŞİM MERDİVENLERİ

Ahmet Haşim’i çokça bir merdiven başında hayal ederim. İlkin ve sonuna kadar esaslı bir şair olan, elindeki kanlı mızrakla ufukları deşmekten geri dönen böyle bir suvari için kurgulanabilecek pek çok geri dönüş mitosu bulunduğuna inanırım. İşte o böyle bir yorgunluk deminde kamışlıklara bakarken varoluşun sonsuz huzursuzluğunu keşfetmiş, kendi kendisinin Hermes’i olmaya çoktan razı Şark’ın bir çıban gibi kanayan kayıtsızlığına bakmaktadır. Ama o merdiven olmasa, Fatih Sultan Mehmet’in fetih düşünden başka bir maskı kalmamış bu şehirde şiir söylemenin de hükmü kalmayacaktır. Ahmet Haşim, laik, batıcı ve unutulmaz ‘Gazi’ yazısı sebebiyle devletin fanusuyla değil çitiyle örtülmüş ve sonunda kendisinin dışında başka bir varlığa dönüştürülmüştür. Oysa o sonuna kadar muhalif ve savaşçıdır. Tam olarak kendisidir.

Haşim’i hep bir merdiven başında hayal edeceğim hep. Orada inmesiyle çıkması hep bir. Çünkü şair sadece kendisine çıkan adamdır.

Edebiyatımızın en pitoresk anlarının değil en politik duyuşların şahsiyetidir aslında. Onda politika aktüel olandan değil hayatın her anına yayılmış doğal ve vahşi yaşama kanunundan süzülüp gelir. Şiirleri, yazıları baştanbaşa bir karşı koyuş, dipli, esaslı ve çaplı eleştirilerdir. Bulgar kırlarını geçen, bir tren kompartımanında kara bir sinekle efsanevi cenk eden sonra da gece yarısı indiği Frankfurt şehrinde gökyüzüne bakan ve parayla ilgili kuramlar geliştiren yine odur. ‘Şiir Hakkında Bazı Mülahazalar’ başlıklı manifesto yazısını bir kez okuyan kişi ondaki poetik cesaret yanında polemikçi ve alaycı dili keşfetmekle kalmaz, Türkçe düşüncenin felsefi dokunuşlarına da şahit olur. Haşim, Çin kılıçları gibi kestiğini belli etmeyen kesme inceliği ve zarafetine sahiptir.

Arap dediler ona, bencil, sadece kendi dünyasına çekilmiş pısırık, afyon yutmuş aciz olarak da gördüler. Şimdi Bağdat, Haşim’a kadar fuzuli yere çıkmaz elbette ama vakti gelince de sessizce Çanakkale’de yerini alan yine odur. Bu şikemperver, çay düşkünü, dolma müptelası fakat asıl kuşların bile içli dostu, bir yere ait olmanın bağırıp çağırmakla değil yaratmakla mümkün olduğunu kanıtlar. ‘Çetin’ başıyla birleşen suçsuz bedeniyle alay edebilen, ‘yarı yol’ fikriyle sanatta kendisine çok özgü bir özel zaman gerilimi yaratabilen geçmişin değil daha çok geleceğin şairleri neslinden sayılır. Kompleksiz bir şarklı edasıyla, Çiçekçi sırtlarında aşkla tavla oynayan bu muzip adam yetmedi ‘Müslüman Saati’ yazısını yaşadığı cemiyetteki bütün uç Batıcılar ve ateşli Doğucular’ın suratına nazikçe çarpıverir. Hâlâ aşılmamıştır nitekim o yazı.

Kadınlar nedense hep gerisinde kalmıştır bu çapkın gözlü şairin. Ben bugüne kadar bu konuda yapılan yorumların hiçbirisinden tatmin olmadım. Ne Bağdat’tan beri onu bir varoluş efekti gibi takip eden ‘bir hasta kadın’ olan annesi, ne çirkinlik kompleksi ne şu ne bu? Dişiler, kadınlar hakkında yazdıklarına bakılırsa bir büyük açıklık var hep. Belki de bu yüzden Haşim’i hep bir merdiven başında hayal edeceğim hep. Orada inmesiyle çıkması hep bir. Çünkü şair sadece kendisine çıkan adamdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KAAN ÇAYDAMLI

Tencere üzerine yazmaya karar verdiğimde ilk fark ettiğim şey, tüm dünyanın tencerenin içinde kaynamakta olduğuydu.

KUTSAL TENCERENİN ARANIŞI - II

Şehrin karanlık ve yağmurlu günlerinde, siyah beyaz Rus filmlerini anımsatan eski bir binaydı, belli ki konut olarak yapılmıştı ama bulunduğu yer, 70'li yılların bir yerlerinde I. Boğaz Köprüsü'nün açılmasıyla şehrin en kalabalık merkezlerinden birine dönüşmüştü. Asansörü olmayan geniş merdivenli bu binanın beşinci katına on küsur sene boyunca, haftanın altı günü gittim. Birinci kat merdiveninin sahanlığından zayıf bir kiraz ağacının tepesi görünürdü, mevsimleri hep oradan takip ettim. Binadaki son konut da ofise dönüştüğünde artık şehrin en yoğun trafiğine sahip olan caddenin gürültüsünü kesmek için bulvara tepeden bakan eski ferah balkonlar sabit, çift camlı doğramalarla kapatıldı, 80'lerin ortası falandı. Balkonlardan geriye klimaların dış ünitelerini koymak için bırakılan, bir kişinin ancak ayakta durabileceği kadar dar, uzun, işlevsiz bir şerit kaldı ve açılmamak için yapılmış çift camlı, hava geçirmez kapı kapandı. Dışarda şehrin gürültüsü, mazot aromalı havası, klimaların dış ünitelerinden sızan yoğunlaşmış nemin yapışkan sıvısı ve artık ofisin içinde yer bulunamayan birkaç ofis bitkisinin saksısı kaldı; 96'daki o kar fırtınasına kadar yıllarca kimse o kapıdan çıkmadı. Beni o gün, yıllardır açılmamış pencere bozması kapıyla savaşarak balkona çıkmaya zorlayan neydi, bilmiyorum. Onlarca sebep söyleyebilirim ve hepsinin içinde romantik bir yan olur, biliyorum. Tabiatım böyle...

Diğer her şey gibi yazma eylemi de bir ilişki biçimi olarak tanımlanabilir.

Zaten;

Kar yağışı hemen hemen herkesi mutlu eder, bir huzur dalgası salgın gibi yayılıp herkesi kuşatır. Bunun oldukça mantıklı bir bilimsel açıklaması var; kar tanesinin boşluklu yapısı içine hapsettiği havanın yalıtıcı etkisiyle etraftaki tüm sesleri emerek bir dinginlik yaratır. Çevredeki tüm gereksiz detayları örten satensi yumuşaklığa eşlik eden bu huzurlu sessizlik özellikle kar lapa lapa yağdığı esnada iyice belirginleşir.

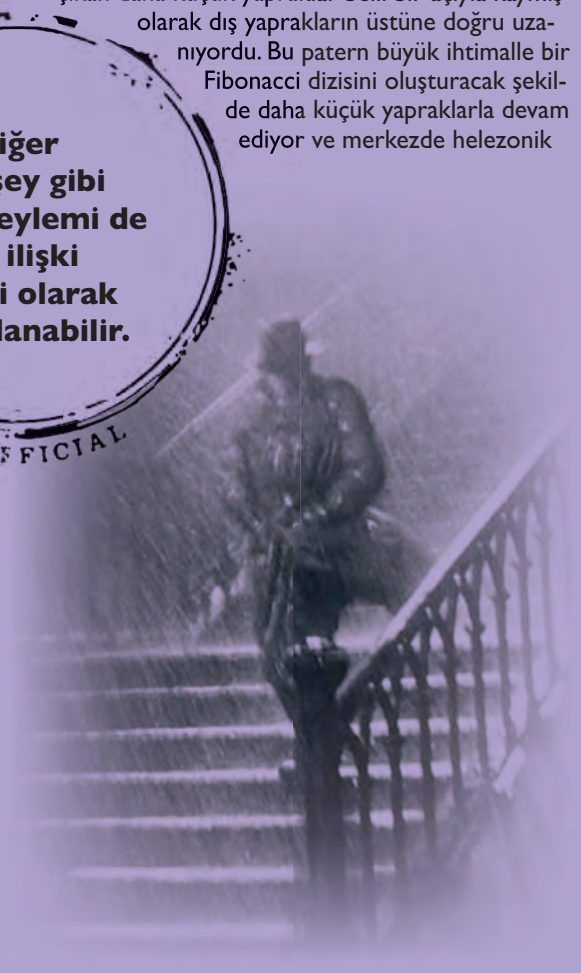
Bence;

Bu yüzden çıktım balkona ve hayatım değişmedi, sadece küçük bir kardan adam yapıp klima ünitelerinden birinin üstüne yerleştirdim, mutfakta havuç yerine geçebilecek bir şeyler aradım ve bulabildiğim tek şeyi, etine dolgun bir hamsinin cesedini burun yaparak heykelimi tamamladım. Sonra üst üste sigara içtim, bu esnada huzurlu bir şekilde üşütmüşüm; üç gün işe gidemedim. İşe geldiğim gün kar hemen hemen erimişti, sadece yol kenarlarında yetim gibi duran, şehrin tozu ve belediyenin tuzuyla karışarak pis bir bulamaca dönüşmüş bir miktar kar kalmıştı.

Bu esnada;

Kardan adamın burnu hafifçe yamulup aşağı kaymış ve cüzzama yakalanmıştı. Beni tekrar balkona çıkaran şey ise kaymış burnu ve delik deşik olmuş yumrularla kaplı bedeni değil tüm vücudunu kaplayan yer yer siyahlaşmış pis, dalgalı gri renkti. Kardan adamın bedeni üzerinde yaptığım araştırma bunun basit bir cilt sorunu olmadığını gösterdi, Faber marka 2B kalemle yaptığım endoskopi bu gri rengin arsız bir kanser gibi kardan adamın tüm bedenine yayıldığını gösterdi. Bunun üzerine çok düşünmedim çünkü başka bir olay ilgimi tamamen kendi üzerine çekti, şeritsi balkonda sorunlu bir doğum yaşanıyordu.

Eriyen karla birlikte balkona sürgün edilmiş saksılardan birinin içinde hâlâ hayatta olan bir bitki olduğunu fark ettim. Toprağı yarı yarıya dolu saksının içinden fışkıran, sert, muşambamsı yapraklarıyla toprak saksının kenarlarının izin verdiği tüm alana yayılmıştı ve doğum yapıyordu. Yaprakları koyu krema rengi bir çizgiyle sınırlanmıştı, bu ince şeridin içinde açıklı koyulu donuk yeşil çizgiler, bozuk bir tüplü televizyonun ekranı gibi titrek bir sıra oluşturarak yaprağın tüm yüzeyini kaplıyordu. En dıştaki yapraklar çok kenarlı bir yıldız gibi sıralanıyor, hemen üstlerinde aynı merkezden çıkan daha küçük yapraklar belli bir açıyla kaymış olarak dış yaprakların üstüne doğru uzanıyordu. Bu patern büyük ihtimalle bir Fibonacci dizisini oluşturacak şekilde daha küçük yapraklarla devam ediyor ve merkezde helezonik

bir delik, bir tür boru oluşturuyordu. Ortadaki helezonik borunun içi eriyen karın oluşturduğu küçük bir göl gibi suyla doluydu ve bu borunun ortasından bir penis uzanıyordu. Çiçek açmış bir penis. Yaprakların kenarını sınırlayan kremsi renkte bir uzantı, tıpkı içine kan hücum eden bir erkeklik organı gibi dokunsan patlayacak kadar gergin ve pürüzsüz yüzeyiyle büyüyerek saksının boyunu aşmak üzereydi ve ucunda narin bir çiçek gibi gözüken, bitkinin küçücük bir kopyasını, minyatürünü taşıyordu. Yıllarca yalnızlığa, tüm hava koşullarına, aşağıda bir nehir gibi akan bulvarın gürültüsüne ve kardan adamın içinde hapsettiği havanın tıpkı sesi filtre etmesi gibi şehrin havasının kurumlu pisliğini de filtre eden gövdesinin görünür kıldığı kirliliğe rağmen hayatta kalmıştı ve doğurmaya uğraşıyordu, üstelik başka bir şeyi değil kendini.

Saksının üstündeki erimekte olan karı tamamen temizlediğimde çok acıklı bir görüntüyle karşılaştım, daha önceki başarısız doğumlara ağıt yakar gibi eski penisimsi uzantılar uçlarındaki çiçekleriyle beraber kurumuş, renksiz, gri iplikler halinde saksının kenarından sarkıyordu. İyi bir insandım, en azından o yıllarda; hemen diğer boş saksılardan ikisinin toprağını birleştirip doğuma uygun bir hale getirdim ve bitkisel penisin altına yerleştirdim. Tek ihtiyacı topraktı ve bu yeterince garipti. Yaklaşık bir ay sonra balkonda iki bitki vardı; kendimi baba olmuş gibi hissediyordum. Bu ebelik işini kirazın çiçek dökme mevsiminin başlarında, eski bir ahşap tırabzan ustasının elini yıllar önce yaptığı bir tırabzanın ahşabından ayıramadan beş kat merdiveni çıkışını izledikten sonraki güne kadar devam ettirdim. Bu süre içinde balkonda tutulamayacak kadar çok bitkinin doğumuna eşlik ettim, zaten onları balkonda tutmanın da anlamı yoktu. İlk saksıyı anneme verdim, diğerlerini o günlerde hayatımda olan kadınlara. Bunu bitkileri takip edebilmek için yaptığımı biliyorum ama annemdeki dışında, diğerlerinin izlerini kaybettim.

Bu yersiz hikayeyi anlatmamın sebebi Deleuze ve Guattari beylerin pop üzerine sarf ettiği birkaç cümle:

Pop bir rizom olarak algılanabilir, zira krizler ve sıçramalarla, rafine, programlı ve teorik şekilde değil, dağınık, pratik ve doğaçlama bir şekilde gelişir, rizom mantığı, merkezi belirli bir kök etrafında bulunan, sürekli ve dikey olarak büyüyen hiyerarşik bir yapı olan ağacın tam tersidir.

Alıntıladığım metnin bendeki ilk etkisi yukarıda anlattığım anının beynimin neresine saklandıysa orasından çıkıp yüksek çözünürlüklü bir halde okumakta olduğum sayfanın üzerine yansıması oldu. Diğeri ise yazmakla ilgiliydi.

Öyle ki;

Diğer her şey gibi yazma eylemi de bir ilişki biçimi olarak tanımlanabilir. Bu, yazdığınız şeyin içeriğinden, türünden, üslubundan ve yazma biçiminizden bağımsız temel bir ilişkidir. Bu ilişki, yazı, kâğıda ya da her nereye yazılıyorsa oraya izi düştüğünde başlar ve aslında bir daha da bitmez. Bu metinle yazar arasındadır ve amansızdır çünkü METİN adı gibidir. Yazının izi düştükçe bu ilişki köklenir ve sonunda metin rizomik uzantılarla yazara müdahale etmeye başlar, çünkü çoğalmak ister. En sonunda, son iz düştüğünde ortaya çıkan şey ikisinin de istediği şey değildir, yazar kendine ait olmayan ama garip bir şekilde öyle olan bu yazının ondan daha zeki olduğunu fark ettiğinde şaşırır. İlişki denilen şey de zaten tam olarak budur.

Tencere üzerine yazmaya karar verdiğimde ilk fark ettiğim şey tüm dünyanın, tarihinden coğrafyasına, üstünde yaşayan canlılardan onların üstüne yağan yağmura kadar tencerenin içinde kaynamakta olduğuydu. Yazının izi düştüğü anda ise metnin tıpkı balkondaki bitki gibi güçlü ve direngen bir biçimde ve yüzlerce uzantıyla tencerenin dışına taşma, hatta kaçma isteğiyle yüzleştim. Bunun, direnmesi güç bir şey olduğunu anlayacağınızı umuyorum. Bu nedenle okuyacağınız metin 'krizler ve sıçramalarla, rafine, programlı ve teorik şekilde değil, dağınık, pratik ve doğaçlama bir şekilde gelişmek' zorunda kalacak.

İşte;

Önceki metinde "sakin olun, açıklayacağım" dediğim şey tam olarak budur.

Artık geçen sayıda verdiğim listeye dönebiliriz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Zaman tuhaf bir şey; bir şımarıklık çörekleniyor insanın üstüne, on aydır evin yandığı falan yok ya, bir daha hiç yanmaz zannediyorsun, havalara giriyorsun. Veriyorsun odunu, veriyorsun odunu...

GELENEKSEL EV YAKMA ŞENLİKLERİ

Ne gündü ama! Millette bir yeni yıl rehaveti, biz kalkmışız sabahın kör şafağında, üstümüzü başımızı yalayan alev dillerinden kurtulmaya çalışıyoruz.

1 Ocak günüydü...

Bi yandık biz, Allah etmeye, zor kurtardık paçayı. Ne ev kaldı, ne yatak yorgan, ne halı kilim...

Ee, korkuyorsun, lâğım basmamış ki evini, divanın üstüne çıkıp suyun çekilmesini bekleyesin; ateş sarmış, yanıyorsun, gel de korkma.

Doğalgaza geçtiydik, o korkuyla da kalan kış boyunca tir tir titrediydik. Battaniyeden kafa ve kol delikleri kesip keşiş urbaları icat ettik de eh işte, donmadan atlattık gene.

"Olmuyor böyle!" dedi Hülya.

"Ne yapalım?" dedim, "Sobaya mı geçelim yeni baştan?"

"Ama ondan da korkuyom o zaman."

"Ee? Ne diyon şimdi yani? Geçelim mi diyon, geçmeyelim mi diyon? Ne saçmalıyon?"

"Ne baarıyon be! Pis!"

Hep böyle bu. Bağırsan da böyle, bağırmasan da böyle. Keşke bağırsaymışım madem.

Bağırmıyorum ki falan demenin bir anlamı yok; doğrudan konuya girdim:

"İtfaiyeci Saim'i çağırırım ben, tamam mı, gelir bir bakar, tehlike yok derse kurarız sobamızı mis gibi."

"İyi de işte korkuyom ya ben şimdi..."

Deli olmak işten değil.

"Tamam Hülya..." dedim, "Tamam. Saim bi gelsin, bakarız."

"Korkuyom ama ben."

"Öff! Tamam."

"Sensin pis."

Allah'ım, ya bu kadının Türkçe'sini düzelt, ya beni bir güzel döv. Dayanamıyorum.

Dayandım neticede. Telefon edip İtfaiyeci Saim'i çağırdım, gelsin bir baksın. O da yangın işlerinde ciddidir, hemen kalktı geldi sağ olsun. Çatıya çıkıp bacayı kontrol etti, temizledi, yılbaşında itfaiyenin yıkıp döktüğü yerleri tamir etti, aşağı indi sonra, duvardaki küllüğü açıp boşaltttı, mutfak tavanındaki yangından kalan deliği alçıyla kapattı, "Kurun kurun. Bi şey olmaz yani" dedi. "Hem zaten bi telefon ettiniz mi geliriz gene. Sizin adresi biliyoz artık."

Hülya yarım gönüllüydü ama kurduk sobamızı gene de biz.

27 Ekim günüydü. Yangının üzerinden on ay geçmiş.

Zaman tuhaf bir şey; bir şımarıklık çörekleniyor insanın üstüne, on aydır evin yandığı falan yok ya, bir daha hiç yanmaz zannediyorsun, havalara giriyorsun. Veriyorsun odunu, veriyorsun odunu; şuraya ray döşe, alta da dört demir tekerlek koy, marşandiz gibi kalkıp gider koca ev, öyle bir yakıyorsun.

"Bak korkuyom diyorum, fazla odun atma şuna!" deyip duruyor Hülya.

Şımarmışım ya, "Bi şey olmaaaz!" diyorum, "Sen bana bi güven yaa!"

Güvenirmiş gibi yapıyor ama gözü hep kirişte, farkındayım. Yok bunun yanakları niye kızardı gene, yok geçen sefer bu kadar kuvvetli yanmadıydı, yok kıvılcım mıvılcım sıçrar da bi şey olursa, ha bire kasıyor beni, geriyor, baskı yapıyor. Vıdı vıdı vıdı, bezdim canımdan.

21 Aralık günüydü. Ekinoks vakti işte...

Dedim çivi çiviyi söker, şunu öyle bir harlayayım ki, sıcaktan oturamayalım, gürül gürül yansın yansın, Hülya da korkacağının hepsini korksun, bitsin bu eziyet, yoksa daha önümüzde çok kış var, bunun lâflarına dayanılmaz.

Harladım.

Yanakları kıpkırmızı oldu bizim kuzinenin; sıcaktan fırın kapağı genleşmiş, küt diye düştü. "Yavaş yaa!" diyor Hülya, "Gene kıpkırmızı oldu yaa, naapıyon sen yaa?" falan.

"Bi şey olmaz, bi şey olmaz..." diyorum, "Sen bana güven."

Şımarmışım ya, "Bi şey olmaaaz!" diyorum, "Sen bana bi güven yaa!" Güvenirmiş gibi yapıyor ama gözü hep kirişte,

Azmetmişim; öyle de öğreteceğim güvenmeyi, böyle de öğreteceğim. Veriyorum odunu. "Yaa bi yavaş yaa!" diyor, yazık, iyice korktu artık, elleri belinde doğum sancısı tutmuş gibi dolanıyor etrafımda, "Bak kapıları, pencereleri falan açtık hep, bu kadar harlamana lüzum yok!" diyor, "Olsun!" diyorum, "Gecenin ilerleyen saatleri daha soğuk olur. Ekinoks ya çünkü." Kuzinenin üstündeki güğümün suyu tükenmek üzere buharlaşmaktan, "Ekinoksuna sokturtma!" diyor suyu yeniden doldururken, "Ne alâkası var sanki?" Türkçe'ye bak. "Tamam!" diyorum nihâyet. Kucağımda hâlâ bir raflık odun var; üstüm başım talaş, "Şunları da atayım, yansın bi güzel, bi daha atmam artık." Kolumu tutuyor, "Atma yaa!" diye bağırıyor, "Deli misin yaa? Tamam, vallaha güveniyom yaa."

Yaa Hülya Hanım... Ne oldu? Hani pistim?

Pes etmiş, uzatmadım artık, gerisingeri kapattım sobanın kapağını, kucağımdaki odunları bahçeye götürüp istifin üstüne yıktım. Tam üstümü başımı çırpıyorum, kedilerin yarısı mutfak kapısından fırladı dışarı, ama nasıl telaşlılar, yarısı sokak kapısından. "Anam!" demişim. "Yanıyoruz gene!" Batan gemiyi ilk bu nankör hayvanlar terk ediyor, geçen yangından şahidim. O ara adım bağırıldı tabii.

Koştum.

Evet. Yanıyorduk.

Kuzineyle duvar arasına soktuğumuz alüminyum yüzeyli paneller var ya, soba yakanlar bilir, duvar ısınmasın, diye dayarsın oraya, onlar tutuşmuş, onlar tutuşunca da arkadaki duvar kâğıtları.

Baktım Hülya mutfakta kıç kadar çaydanlığa su doldurmaya çalışıyor, lan sobanın üstünde kocaman güğüm var su dolu, ne uğraşıyorsun mıncık mıncık, kaptığım gibi panelin üstüne boca ettim güğümü.

Köpekler korkudan donmuşlardı, yarısı da kızarmış sobaya dökülünce muazzam bir ses çıkaran suya diş gösterip havlamaya başladılar.

Hülya çaydanlığı doldurmuş, getirdi, onu da boca ettim, -"Cozzz!"- hayvanlar iyice dellendi bunun üzerine; evde göz gözü de görmüyor artık. "Uğraşma manyak gibi!" diyor, "İtfaiyeyi ara çabuk." O kadarını biz de düşünüyoruz ama rezil olacağız Ankara İtfaiyesi'ne, sırf bize çalışıyor adamlar; bir alay lâf söyleyecekler, azarlayacaklar falan. Bir taraftan ayıp da olsa arasam mı acaba diye düşünüyorum, bir taraftan da bakıyorum, panel sönmüş, tutuşan kâğıtlar da öyle, ama duman o kadar yoğun ki, görmediğimiz bir yerden yanmaya devam ediyoruz belki, anlamak mümkün değil. "Şu güğümü bi daha doldur da getirsene sen!" dedim o ara. "Sönüyo gibi sanki bu."

Aldı güğümü, koşturuyor banyoya, ama bir taraftan da saydırıyor: "Hay güğümünü sikiyim yaa! Yakacan bizi yaa! Ara yaa, ara işte yaa!"

Hâlbuki sen ara, değil mi? Niye hep ben arıyorum? Bir kere de sen ara.

O söve saya güğümü doldurup getirinceye kadar ben evde kapı pencere namına ne varsa açtım ki cereyan yapsın, duman dağılsın da görelim bakalım sahiden söndürebilmiş miyim. Gördüm.

Söndürmüşüm.

Gene de döktüm ikinci güğümü, ne olur ne olmaz. Duman seyreldikçe daha bir rahatladım; yanmaya devam ediyor olsak, o da tütmeye devam ediyor olur çünkü.

"Bak..." dedim, "Gördün mü? Bitti gitti. Bi de itfaiyeyi çağır diyodun. Rezil olacaktık adamlara."

Parkeden akıp halıyı basmış yağlıkara yangın bulaşığına bakıyordu Hülya, yazık, burundan kuyruğa o kapkara bulamaca bulanmış, daha fazla bulanmamak için kanepelerin üstünde telaşlı telaşlı gezinerek oraları da bulayan köpeklere bakıyordu. Sonra döndü bana baktı.

Çok pis bakıyordu.

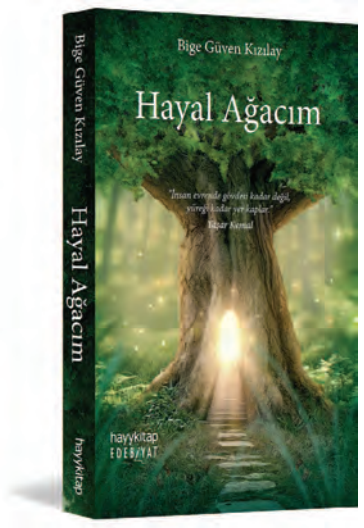
"Şey yapma yaa..." dedim önemli bir şey yokmuş gibi, "Şimdi hemen temizleriz beş dakkada."

"Her sene ille de bi kere yakacaz mı biz bu evi yaa?" dedi ağlayarak. "Yeter ama yaa!"

Sabaha kadar ev temizledik. Ekinoks ya bir de, bitmedi amına koduğumun gecesi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

hayykitap
EDEBİYAT

"İnsan evrende gövdesi kadar değil, yüreği kadar yer kaplar."

"Her duyguyu eskitebilirim, yalnızlığı asla."

"Kahramansız kaldık, anla..."

hayykitap
"herkesin iyiliği için"

www.hayykitap.com facebook.com/hayykitap twitter.com/hayykitap

EMİN YALÇINKAYA

KAYYIM GELİR, TİYATRO DEVAM EDER

Olağanüstü Hal ve Sur Belediyesi'ne atanan kayyımın marifetiyle, Emin Yalçınkaya bir tiyatrocunun başına gelebilecek en absürt durumla karşılaştı. Şöyle düşünün; 27 yıl boyunca onlarca tiyatro oyununda ve dizilerde rol almışsınız. Yaşadığınız şehirde insanlar sizi sahneden ve televizyon ekranından tanıyor. Bir gün zabıta elbisesiyle kovaladığınız işportacı bile inanmaz size. Ya da inanır, ama size ne diyeceğini bilemez.

Zabıta kıyafetini ancak sahnede giyebileceğini düşünen Yalçınkaya, istifasını basıp zabıta olmayı reddetti. En son Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosu'nun (DBŞT) sahnelediği 'Hamlet'te, Cladius rolünde izlemiştim Yalçınkaya'yı. Ben aradan çekileyim, kendisi anlatsın 27 yıl boyunca tiyatrocu ile zabıta kimlikleri arasında nasıl sıkıştığını.

'Küçük Emin' olamadım, tiyatrocu oldum

Küçük şarkıcılar furyası vardı, Küçük Emrah, Küçük İbo gibi. Ben de onlar gibi ünlü olmak istiyordum. Ama sesimin iyi olmadığını da biliyordum. Ortaokuldayken edebiyat hocamız bir tiyatro oyununda rol almamı istedi. Tiyatro nedir bilmiyordum, ama kabul ettim. 'Söğütlü Köyü'nün Öğretmeni' adlı bir oyundu. Başrollerden birini oynadım. Oyundan sonra alkışladılar, tebrik ettiler. Ünlü olmuştum.

Bu çok hoşuma gitti tabii. Tiyatro yapmaya devam ettim. Amatör gruplarda yer almaya başladım. Babam avukat olmamı istiyordu. Hâlâ söylenir, "İyi bir avukat olabilirdin, ama tiyatrocu oldun" diye. Ama ben tiyatroda huzur hissediyordum. Sonra Halk Eğitim Gençlik Merkezi'ne devam ettim. İyi hocalar vardı orada. Bir tiyatro grubu kurduk, bir iki oyun bile çıkardık.

Veysel Öngören ve Şehir Tiyatrosu

Şehir Tiyatrosu yeni kurulacaktı, sınavla oyuncu alıyorlardı. Sınava girdim ve ikinci seçildim. Veysel Öngören ile burada çalışma fırsatı buldum. Tiyatronun ne olduğundan disiplinli çalışmaya kadar, ondan çok şey öğrendim. Çok iyi oyunlar sahneledik.

Ama 1996'da belediye başkanı değişti. Refah Partili Ahmet Bilgin, tiyatroyu kapattı. Biz tiyatrocuları değişik birimlerde görevlendirdi. Birkaç tiyatrocu arkadaşlarımla beni zabıta olarak Sur Belediyesi'nde görevlendirdi. Zabıta kadrosundaydık, ama biz tiyatrocu olduğumuzu ısrarla dile getiriyorduk, zabıta elbisesini giymediğim için beni temizlik işlerine verdiler.

DBŞT'den edindiğimiz birikimle Tiyatro Anadolu'yu kurduk. Gündüz belediyede, akşamları provadaydık. Bu arada nasıl daha iyi tiyatro yapabiliriz, Kürtçe tiyatro yapmak mümkün mü gibi konularda kafa yoruyorduk.

HADEP'li Feridun Çelik belediye başkanı seçilinceye kadar böyle geçti zaman. Feridun Çelik başkan seçilince DBŞT yeniden açıldı ve biz de zamanımızın tamamını tiyatroya ayırmaya başladık.

DBŞT yeniden açılıyor

DBŞT'de geçici görevle çalışmaya başladık. 2010'dan başlayarak Kürtçe oyunlar da sahnelemeye başladık ve bir süre sonra sadece Kürtçe oyunlar sahneledik. Mem û Zîn'i mekan tiyatrosu konseptiyle sahneledik. Dünyaca ünlü Hamlet ve Antigone oyunlarını yorumlayarak Kürtçe sahneledik. Yanı sıra her hafta sonu çocuk oyunları sahneledik. DBŞT'nin yaptığı en önemli işlerden biri de Tiyatro Festivali ve tiyatro oyun metni yazarlığı yarışmaları oldu. Hem bizim için hem de bütün Türkiye için 2013-2015 yılları çok verimli geçti. Çatışma ve gerginlik yoktu, Kürt sorunu her alanda konuşuluyordu ve bir iyimserlik hali vardı. Sonraki süreç bizi bugünlere kadar getirdi.

Sonra kayyım geldi

Sur Belediyesi'ne atanan kayyımın keşfettiği ilk şey bizim zabıta olduğumuz oldu. DBŞT için yapılan görevlendirmeyi bitirip zabıta olarak çalışmamızı istedi. 10 gün rapor aldıktan sonra sadece beş gün çalıştım kayyımla. Nebi Cami'nin orada ayakkabı boyacıları vardır. Orada bir boyacı benim de rol aldığım televizyon dizisinden övgüyle söz etti. Adamın yanından ayrılınca istifa etmeye karar verdim. Zabıta üniformasıyla bu insanların karşısına çıkamazdım, ekmekleriyle oynayamazdım. Arkadaşlarım duygusal davrandığımı söylediler. Ama yarım saat sonra zabıtaları bir çocuğun tezgahını dağıtırken görünce kesin kararımı verdim ve istifa ettim.

'Mahkemeye git' dediler

Aslında emekli olabiliyorum. Bunu talep ettim. İçeride birikmiş ikramiyelerim de vardı, onu da istedim. Kabul etmediler. "Mahkemeye git" dediler. Şunu demek istediler, "Senin hakların var, ancak seni süründürmek istiyoruz." Mahkeme yoluyla haklarımı alacağımı biliyorlar yani. Ama mahkemenin en az bir yıl süreceğini de biliyorlar. Tiyatrodan uzaklaştırdılar, bir de ekonomik olarak zor durumda kalmamı istiyorlar.

Şimdi ne olacak?

Büyükşehir Belediyesi'ne atanan kayyım da Şehir Tiyatrosu'nda çalışan arkadaşlarımızın sözleşmesini yenilemedi ve 31 arkadaşımız işsiz kaldı. Ancak dağılmadık, hâlâ bir aradayız ve bir özel tiyatro kurma kararı aldık. Mekan arayışına başladık. Yakın zamanda, bizi arayıp desteğe hazır olduklarını bildiren tiyatro camiasından arkadaşların da katkısıyla, tekrar seyircinin karşısına çıkmayı umut ediyoruz. Şehre kayyım atanır, ülkede savaş çıkar ya da başka felaketler olur, ama sanat devam eder çünkü...

Röportaj: Vecdi Özbay

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ERTUĞRUL MAVİOĞLU

Ezilenler, itilenler, kakılanlar, hırpalananlar, yoksullar, yoksunlar, kaybedenler, muhalifler ve ötekileştirilenler kendi hafızalarını korumak, barışı, özgürlüğü, eşitliği gerçekleştirmek için dün ile bugün arasındaki köprüyü yeniden inşa etmek zorundalar.

KÖPRÜ

Hayır bilemediniz, masumların doğrudan ateşin önüne atıldığı, gırtlak kesilip insan kırbaçlanan, sonrasında da "Aslında ne oldu?" sorusunu soranların başına büyük kötülüklerin getirildiği o meşum köprüden söz etmeyeceğim. Mevzu çok daha vahim. Toplumun şizofrenik bir biçimde dünü ile günü, bugünü ile yarını arasındaki bağlarının nasıl koparıldığıyla ilgili olacak cümlelerim. Yıllar yılı, adım adım, parça parça toplumsal hafızanın yok edilişini, bizi dün ile besleyerek yarınlarımızı inşa etmemize yardımcı olan köprülerin birer birer yıkılışını anlatacağım.

12 Eylül 1980 cuntasının üzerinden epeyce bir zaman geçtikten sonra, o karanlık dönemin büyük bölümünü cezaevinde geçirmiş bir arkadaşım, özgürlüğüne kavuşunca neden kendisini sudan çıkmış balık gibi hissettiğine ilişkin uzun uzun düşünmüş ve derin bir iç geçirerek şunları söylemişti:

"Beni sorgulayan subaylardan biri 1981 yılında şöyle demişti: 'Öyle bir kuşak yaratacağız ki, sizi tanımayacaklar bile. Onlarla hiç ilişkiniz olamayacak.' Amasya'da da bir kontrgerilla subayı, başka bir arkadaşımıza benzer sözler söylemiş. Cezaevindeyken bu sözleri anlamanız kolay olmuyor. Yıllarca içeride yatarken öncelikle size yönelik saldırılarla boğuşuyorsunuz. Dışarıda ise Özalizm, toplumun hücrelerine kadar yayılıyor. Gerçekten de bu iki kuşak birbirlerini tanımıyor bile."

Bu durumu kimileri "kuşak farkı" ile izah etmeye çalıştı. 1980 öncesinde mücadele içinde olanlar, 1990'ların gençliğini anlamadı ki zaten onların da on yıl öncesinin gençleriyle hiçbir bağı kalmamıştı. 1990 kuşağı milenyum gençlerini hor görürken, milenyum gençliği de bir sonraki kuşağın yaptıklarına akıl sır erdiremeyecekti.

Kuşaklar arasındaki böylesi derin uçurumlara dair nedenleri tartışırken her vakit bize ipucu verecek zevzek bir kontrgerilla subayı bulamayız elbette. Ama öte yandan, tüm bu sosyal boşlukların organize bir toplum mühendisliği ürünü olduğunu kanıtlayacak verileri de yabana atmamakta fayda var.

Çoğu kez kendimizi, yaşadığımız kritik gelişmelerin, öncesi ya da sonrası yokmuşçasına değerlendirmeler yaparken yakalayabiliyoruz. Sanki ilk kez bizim başımıza gelmiş ve ardından da geçip gitmiş gibi... Oysa düşündüğümüzde, hiçbir olayın nedensiz ve durup dururken yaşanmadığını, yaşanamayacağını ve hayatımızda keskin bir iz bırakmadan da ayakaltından çekilip gitmeyeceğini keşfetmemiz zor değil.

Bunun için biraz tarih bilinci yeterli olabilir. Görürüz ki, başımıza gelen her kötülük, bir öncekinin daha sofistike, daha girift ve daha rızaya dayalı olarak gelişmesiyle farkını koyuyor. Geri kalan her şey; yani hayatımızda yarattığı maddi yıkım, duygusal tahribat gibi etkilerse neredeyse aynı kalıyor.

Tüm bunlar doğru lakin biz unutkan bir toplumuz. O yüzden "Hafıza-i beşer, nisyan ile malûldür" diye bir sözümüz var. Unutuyoruz çünkü unutmak dışında, genellikle pek bir çıkış yolu bulamıyoruz. Üstelik unuttukça iyileştiğimizi sanıyoruz. Hem maruz kaldığımız zorbalardan, onların uyguladığı canımızı çok yakan şiddetten, ensemizde boza pişiren haydutlardan, geçit vermez dağ gibi biriken kötülüklerden hızlıca kurtulmanın biricik yolu olarak gördüğümüz için; hem de kuşakların birbirlerine deneyimlerini doğru bir biçimde aktarması, asırlardır bir alışkanlık biçimine dönüşmediği için; en kestirme çıkış yolu olarak unutmayı tercih ediyoruz. "Unutursak kalbimiz kurusun" dediğimiz ve anımsamakta ısrar ettiklerimiz için koyduğumuz izler ise muktedirin şedit tavrı karşısında pek de dayanamayıp siliniyor.

Unutuyoruz çünkü unutmak dışında, genellikle pek bir çıkış yolu bulamıyoruz. Üstelik unuttukça iyileştiğimizi sanıyoruz.

Böylelikle dün olan, dünde kalıyor, bugün bilinmiyor, yarına da aktarılmıyor, bugün başımıza geleninse öncesi yok. Anlam bağı kopuk olduğu için de doğabilecek ihtimalleri öngörmek de mümkün olamıyor.

Süleyman Demirel'in "Dün dündür, bugün bugündür" diye özetlediği gibi her şey. Tıpkı Meclis'te Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idam kararlarının onaylanması amacıyla iki elini birden kaldırıp oy vermesinin üzerinden henüz çok da uzun bir süre geçmeden; 12 Eylül'ün politik yasaklarının kaldırılması için "Konuşan Türkiye" şiarıyla demokrasi mücadelesine soyunması ve peşinden milyonları sürükleyebilmesi gibi...

Ya da Kenan Evren'in, Zincirbozan'da kilit altına aldığı Demirel'in müsteşarı ve dahi IMF patentli 24 Ocak kararlarının mimarı Turgut Özal örneğinde olduğu gibi... Evren, her nasılsa patronunu hapse tıktığı Özal'ın büyük yeteneklerini keşfedecek ve küreselleşmenin büyük patronları adına yaptığı darbenin devamlılığı için, onu paşa emeklisi Bülent Ulusu'ya kurdurduğu hükümette ekonomiden sorumlu başbakan yardımcılığı koltuğuna oturtacaktı. Sonrasındaysa neo-liberallerin pompalamalarıyla "Özallı yıllar" diye sitayişle anılan bir sürecin kapıları açılacaktı. "Özallı yıllar" gerçekte Türkiye'nin ekonomisini, sosyolojisini, psikolojisini, sözün özü her şeyini küreselleşmeye ayak uydurmanın birebir pratiği olacaktı ama o, sihirbaz gibi hiç hak etmediği halde, "Demokrasi şampiyonu" olup milyonları peşine takmayı başaracaktı.

Yani, demokrasi bahsi geçtiğinde Demirel, Özal ve diğerleri hakkında olumlu cümleler kuran, dahası emekli olduktan sonra darbeci Kenan Evren'i ya hiç hatırlamayan ya da ressam sanan azımsanmayacak bir nüfusun bu ülkede yaşadığı gerçeği, tümüyle dün, bugün ve yarın arasındaki köprülerin devlet eliyle yıkılmasıyla; kuşaklar arasındaki zincirlerin koparılmasıyla, hafızaların silinmesiyle alakalı. Böylelikle kendi politik çıkarlarıyla kurduğu ilişkiler bütünüyle tahrip olan toplum, bir avuç zorba azınlığın çıkarlarının güdümüne tabi olabiliyor.

Sadece bu da değil, devlet adına işlenmiş suçların tarih boyunca üzerinin örtülmesi konusunda gös-

İllüstrasyon: Pınar Ergün

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

terilen, her zaman ve zemindeki ortak refleks bizim dikkatimizi başka bir yöne daha çekmeli. Azınlıklara yönelik 1955 yılındaki 6-7 Eylül talanının sıradan insanların kendiliğinden sokaklara dökülmesiyle gerçekleştiğine, Hrant Dink cinayetinin Trabzon'un Pelitli beldesinden çıkma sokak arası mafyoz faşist bir grup tarafından işlendiğine, Şeyh Said'in İngiliz ajanı olduğu için ölümü hak ettiğine, Dersim'de yaşanan isyanın ülkenin birliği adına bastırılmak zorunda kalındığına inandırılsak da onların hafızaları bizim gibi zayıf değil. Bizler Maraş, Çorum, Malatya, Sivas, Roboski, Suruç, Ankara gibi büyük katliamların ardındaki gerçekliği görmemekte ısrarlı davransak da onlar kendilerini yenilemeyi, kötülükleri bir virüs gibi bürokrasinin sonraki kuşaklarına aktarmayı iyi biliyorlar.

Saklanan fişlerle, tutulan çetelelerle, karanlık, bir o kadar da derin örgütlenmelerle, ince ince işlenen hafıza notlarıyla her dönem zulüm, bir sonraki döneme katlanarak devrediliyor. O yüzden bize ne derlerse desinler, olayları ters yüz ederek aklımızı karıştırsınlar, mesela 6-7 Eylül'ün muhteşem bir kontrgerilla operasyonu olduğunu günü geldiğinde itiraf edebiliyorlar. Hrant Dink cinayetinin milliyetçisinden cemaatçisine, sivil demokrasi oyuncusuna varıncaya dek geniş, çelişik ama her biri devletin kanatlarını oluşturan bir örgütlenme ağı içinde zorbalığı hayatımıza kazıya kazıya yerleştirmek isteyen, askeriyle, polisiyle, jandarması ve istihbaratçısıyla, yani kısacası bütün iktidar güçlerinin ortak çabasıyla işlendiği, arşivlerde saklı.

Şeyh Said'in Kürt olduğu için isyan ettiğini ve o nedenle mezarını bile belirsiz kıldıklarını; Dersim kendi halinde gündelik hayatını sürdürürken, devletin hâkimiyetinin tesisi adına oradaki halkın tepesine bindiklerini anımsayacak bir bellekleri var. Üstelik o bellek, yeni katliam ve yıkımlar için potansiyel tehlike olma özelliğini de koruyor.

İşte tam da bu nedenle ezilenler, itilenler, kakılanlar, hırpalananlar, yoksullar, yoksunlar, kaybedenler, muhalifler ve ötekileştirilenler kendi hafızalarını korumak, barışı, özgürlüğü, eşitliği gerçekleştirmek için dün ile bugün arasındaki köprüyü yeniden inşa etmek zorundalar. Daha da önemlisi, kurulacak bu köprüden geçerken, asla "ayıya dayı" dememeyi, eşyayı ismiyle çağırmayı da öğrenmeliler.

Çünkü William Shakespeare'in dediği gibi, "Bütün dünler bugünleri aydınlatan fenerlerdir." Yani yaşadığımız anı aydınlatacak fenerden yoksunsak, anlam bütünlüğünü her daim kaçırmaya devam edeceğiz demektir. Örneğin 1982 faşist cunta anayasasının kitlelere "demokrasiye geçiş" diye yutturulduğunu unutmuşsak, bugün göstermelik de olsa varlığını sürdüren parlamentoyu tasfiye edip açık diktatörlüğe geçişi "ileri demokrasi" diye servis etmeleri karşısında da sessizliğimizi korumamız pek mümkündür.

O zaman, maruz kaldığımız olayları sadece muktedirin yaptığı tanımlar üzerinden okumak zorunda kalırız ki, bu da sonsuza dek karanlığın ortasında debelenmek ya da başka bir ifadeyle, yolumuzu hep el yordamıyla bulmak demek. Böyle olmaması için, bilimsel kuşkuculuğu elden bırakmamak, yazmak, kayıt altına almak, bildiğimizi, duyduğumuzu, gördüğümüzü sonraki kuşaklara aktarmak gerek.

Bunu başarabilirsek, bir gün cellâtlar başımıza dikilip, "Öyle bir kuşak yaratacağız ki, sizi tanımayacaklar bile. Onlarla hiç ilişkiniz olamayacak" cümlesini söylemeye cesaret edemeyecek. İşte o zaman, yüzünü özgürlük ve eşitliğe dönen yarınları selamlamak için, doğacak güneş, açacak çiçek...

"Bu yönetimi ne umut, ne alışkanlık, ne de korku ayakta tutuyor. Kökleri çok eskiye dayanan ve süreduran bir düş kırıklığı yatıyor temelde. Sokağa çıkın ve gerçeği gözlerinizle görün! Son dönemeçteyiz artık! Ne tatlılıktan anlıyorlar ne sertlikten." GABRIEL GARCIA MARQUEZ

FIRTINADAN SONRA BİRİ OCAĞI YAKMALI

Bundan tam 10 yıl önce 'Hatırla Sevgili' adlı bir televizyon dizisinde oynuyordum. Türkiye'nin çalkantılı 40 yılına ışık tutmayı hedefliyordu bu dizi. Dün gibi hatırlıyorum, tüm ekip, "yankilerin" denize döküldüğü, tek suçu vatanlarını sevmek olan gençlerin kör kurşunlarla vurulduğu veya darağacına gönderildiği sahneleri çekerken buz keserdik. Bir film setinde olduğumuzu unutup birbirimizin gözlerinin içine bakacak cesareti bulamadığımız zamanlar olurdu.

"BUNLAR BİR DAHA YAŞANMASIN"

Kendi kendimize sorardık: Nasıl olup da bu ülkede böyle acılar yaşanmıştı? Niye sesini çıkaran herkes hapislerde çürümeye mahkum edilmişti?

Dizinin çekimlerinin devam ettiği iki yıl boyunca, bazı oyuncularla birlikte üniversitelerde söyleşilere katıldım. Sıkça şu dilekle karşılaştık: "Türkiye'de bir daha bunlar yaşanmasın!"

Sanıyorum 'Hatırla Sevgili'nin en naif yanı, farklı görüşlerde olsalar da yaşanan trajediler karşısında, karakterlerin birlik duygusunu bulma çabalarıydı. Ana fikrinde yardımseverlik, dostluk ve aşk her şeyden önde geliyordu. Kötüler kendi pisliklerinde çürüyor, taze nesiller yeni doğan günle umudun peşine düşüyordu.

ÇOK ESKİ BİR HAYAL KIRIKLIĞI

Ne de olsa usta yazar Marquez'in 'Başkan Babamızın Sonbaharı'nda anlattığı gibi bir ülke değildi bizimki. Oradakiler kadar sinik değildik ya!

Ne diyordu Marquez, "Bu yönetimi ne umut, ne alışkanlık ve hatta ne de korku ayakta tutuyor. Kökleri çok eskiye dayanan ve süreduran bir düş kırıklığı yatıyor temelde. Sokağa çıkın ve gerçeği gözlerinizle görün! Son dönemeçteyiz artık! Ne tatlılıktan anlıyorlar ne zorbalıktan. Sokağa adım atmıyorlar. Neden mi? Çünkü bizler bunun da niceleri gibi bir dümen olduğunu, başkanın yönetme ve diretme tutkusunu bu dümen aracılığıyla sonsuz boyutlara ulaştıracağını sanıyorduk.

Bir şey olsun da diyorduk kendi kedimize... Bir şey olsun!"

SUSAN SONTAG ABLA, BİR ŞEY Mİ DEDİNİZ?

Mucize beklemenin ne yararı var? Her birimiz başkasının ayakkabısının içinde bir mil yürümeden yaşamış sayılmayacağız. Yazar-aktivist Susan Sontag'ı burada anımsamak gerekir sanıyorum: "Direniş eylemlerinizin adaletsizliği durduramaması ihtimali, sizi toplumunuz için yapacağınız eylemlerden muaf tutmaz."

Balkanlarda şöyle bir söz vardır, "Fırtınadan sonra birinin geride kalıp ocağı yakması gerek." Belki çoğumuz bu günlerden sonra fırtınayı atlatamayacağız. Ocağı yakacak kadar şanslı olamayacağız. Yine de aramızdan birkaçı odunları kırıp sobanın yanına bırakacak cesarete sahip olmalı... Bizden sonrakiler ocağı yakabilsin diye... Popomuzu büyütmekten daha manalı bir eylem, değil mi?

İYİSİ Mİ ÖZGÜRLÜĞÜN PEŞİNDEN GİDELİM

Zekaya taparsak, insanları kandıran bir dalavereci olduğumuzun ortaya çıkması endişesiyle kavrulacağız.

İktidara taparsak daha fena, zayıf hissedip korkacak ve korkuyu yenmek için başkalarını ezmek ihtiyacı duyacağız.

İyisi mi biz, asıl özgürlüğün peşinden gidelim!

Başkalarını gönülden sevmenin ve onlar için fedakarlık yapmanın...

Gönülden sev ve fedakar ol. Bu kadar basit.

Az eseri olmasına rağmen Amerika'nın en özgün yazarlarından sayılan David Foster Wallace'ın bizde de yayımlanan 'Bu Su' metninde kulaklarımızı çektiği gibi; "etrafta olan biteni görmek ve ölmeden önce gerçekten yaşamak için, başkalarının da hayatının zor olabileceğini kavrayarak" başlayalım işe.

SUÇLAR VE ISTIRAPLAR

Yanı başımızda yılbaşını lanetleyen ve kutlayanları yakmakla tehdit eden arkadaşımız nasıl bir çocukluk geçirdi acaba? Metrobüste bizi iten ya da şemsiyeyle dürten bön bakışlı adam o gün işten kovulmuş da patronundan alamadığı hıncı bize omuz atarak alıyor olabilir mi? Hayır, Pollyanna olmaktan söz etmiyorum, biraz insanlık diyorum sadece. 'Hatırla Sevgili'nin o gözü pek gençlerinin, Ali Demir'lerin ve Yaşar'ların yaptığı gibi... Nasıl düşüneceğimizi öğrenmek aslında "neyi" ve "nasıl" düşüneceğimiz üzerinde denetim kurmak anlamına gelir.

Şimdi yanımızdakini dinleyip anlama ve bize nasıl düşüneceğimizi söyleyenleri hatalı çıkarma vakti.

FERİDE ÇETİN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ALTAY ÖKTEM

Çocukluğumda direne direne kazanacağımıza dair bir umut vardı içimizde. Bilmem size de tanıdık geliyor mu bu? Şimdi kafamda saç kalmadı, karaciğer yağlanması başladı, hâlâ direne direne kazanacağımı sanıyorum. Pes bana!

EN PİSİ, KILIFINA UYDURULMAMIŞ KÖTÜLÜKTÜR

Sahalara geri mi dönsem, dönmesem de ısınma turları mı yapsam diye düşünürken kendimi burada buldum. Öyleyse, kısaca bir merhaba deyip hemen konuya geçeyim. Dönmek kolay da hangi sahaya döneceğine karar vermek öldürüyor insanı. Halı sahaya alışkın değilim. Çocukluğumda toprak saha vardı, genelde tek kale yapardık maçları. Çim saha zaten hayaldi. Yokluk zamanıydı. Gerçi ne değişti bilmiyorum. Şimdi de varlık içinde yokluk zamanı.

Bizim işte sahalara dönmek "yazmak" anlamına geliyor. Bir dergide sürekli yazmayalı yedi, sekiz yıl olmuştur. Gerçi bu süre içinde gayet iyi öğrendim ki, hiç kimse yazarak kendini ifade edemez; olsa olsa kendini idare eder! Yine de kalemi tekrar elime almaya teşebbüs ettim diyeceğim ama bu kalem konusu yanlış anlaşılır diye korkuyorum: Kalem bildiğiniz kalem değil burada, sadece bir deyim. Yoksa kalemle yazacak kadar dinozor değilim herhalde bu klavye bolluğunda.

Kalemle yazmamam, hiç kalemim olmadığı anlamına gelmiyor. Elbette var. Hem de bir sürü. Üşenmedim saydım, hepsi şık kutularda olmak üzere toplam sekiz kalem seti var çekmecemde. Bir yerde jüri üyesi olmuşum, bir yerde konuşma yapmışım, hediye etmişler işte. Eli boş gönderseler laf olur. Adam yazar, en anlamlı hediye kalemdir herhalde diye düşünmüşler, sağ olsunlar. Daha birini bile kullanmadım. Ne yazılır ki kalemle? Bakkal borcu, kira, yorgancının taksiti diye alt alta sıralayıp aylık ödeme planı yazsam, gördüğünüz gibi üç satırda bitiyor. Borcum az olduğundan değil. Elden ödeme tarihe karıştığı için. Her şeyi kredi kartıyla ödüyoruz, onun da ekstresi geliyor affedersiniz kol gibi. Kaleme gerek kalmıyor.

Kalem verdikleri yetmezmiş gibi bir de kutuların üstüne adımı yazmışlar. Daha yaratıcı olanlar değerli şair, sayın yazarımız gibi hitaplar kondurmuş adımın önüne. Ziyan olmasın diye birine hediye etmeye kalksam, o da olmaz. Yaş gününde kayınbiradere verdim diyelim, adam şiirden ne anlar? Olsun, dursun bir kenarda, torunlara kalır desem, şerefsizim küfür yerim. Milletin dedesi Kandıra'da yüz dönüm arsa, Ataşehir'de iki apartman bıraktı, bizimki sekiz kutu ne idüğü belirsiz kalem deyip arkamdan hayır duası yerine küfür etmezler mi? Eller utansın.

Korkarım sizin yaşlılığınız da benimki gibi olacak. Topyekûn sıçtık yani.

Neyse, lafı uzatmayayım, sahalara dönmeye kalkan bu şahıs da kim diye merak edenler için kısaca kendimi tanıtayım:

Kötü bir çocukluk geçirdim. Sevinmeyin hemen, en az sizinki kadar kötü bir çocukluk geçirdim demek istiyorum. Gençliğim de aynı sizin gençliğiniz gibiydi. Korkarım sizin yaşlılığınız da benimki gibi olacak. Topyekûn sıçtık yani. Siyaset bilimciler, sosyologlar, Orta Doğu uzmanları falan bu konuda derinlemesine analizler yapabilir, mevzuyu ayrıntılı olarak açıklayabilirler. Beni aşar. Benim bildiğim, şemsiyenin hangi durumlarda açılmadığını deniyorlar üstümüzde.

Mesela benim çocukluğumda direne direne kazanacağımıza dair bir umut vardı içimizde. Bilmem size de tanıdık geliyor mu bu? Bahsettiğim seksenli yıllar... Ben o zamanlar başlamıştım direnmeye. Şimdi kafamda saç kalmadı, karaciğer yağlanması başladı, hâlâ direne direne kazanacağımı sanıyorum. Pes bana! Bunca zamandır bir kişi de çıkıp "Tamam, direnen kazanır ama sadece direnirken kazanır. O senin kazanmak sandığın direnmenin verdiği adrenalin" demedi. Yani biz hep direndik, hep direndiğimizle kaldık, gördüğünüz gibi şimdi de yazma konusunda direniyorum, bir kez daha pes bana!

Misal, bir keresinde evimizin etrafını bir cemse asker sarmıştı. Cemse diye bir şey vardı o zamanlar. Bir nevi kamyon. Kasasında askerler, tüfekleri bacaklarının arasına sıkıştırıp sıra sıra otururlardı. Evimin etrafını sarınca da tüfeklerini bizim balkonun demirine doğrultup "Teslim ol" diye bağırırlardı. Manyak mıydılar, neydiler? Ben içerde oturmuş Zagor okuyordum. 15-16 yaşlarındaydım. Ellerimi havaya kaldırıp dışarı çıktım. Onlar tüfeklerini bana doğrulttular. Hem korkudan altıma işemek üzereydim hem de gururdan götüm kalkmıştı. İnsan bu iki duyguyu bir arada yaşar mıydı? Yaşıyormuş meğer. O güne kadar hiç kimse bu kadar önemli biri olduğumu hissettirmemişti bana. Meğer darbe yapıyorlarmış. Bildiğimiz 12 Eylül. İyi de benden ne istiyorlardı? Onu hâlâ anlamadım.

Fark ettiğiniz gibi o esnada daha direnmeye başlamamıştım. Sonradan direndim. O gün direnseydim şu anda bu yazıyı yazamıyor olurdum. Öbür cenahtan seyrederdim sizi, bulutların tepesinden.

Kötülük aynı kötülüktü ama o günkü kötülerle bugünkü kötüler arasında yine de fark var. O zamanlar daha mı amatörlerdi, daha mı saftılar bilemiyorum, işi kılıfına uydurmak için çaba harcarlardı. Eskiden kılıf önemliydi. Mesela polisler evi bastı diyelim, bir tanesi cebinde bir tabanca saklar, arama sırasında çaktırmadan onu yastığın altına koyardı. Sonra diğeri yastığı kaldırır, "Aaa, ne varmış burada, bakın ne buldum!" diye bağırırdı. Tabancayı koyan da "Aaa, tabanca!" diye çığlık atardı. Sonra evinde tabanca bulduk diye seni alıp götürür, içeri atarlardı. Koca koca adamlar işi kılıfına uydurmak için bir müsamere hazırlarlardı yani. Kötülüğün kılıfı vardı o zamanlar. Şimdi yok.

Çocukluğumla ilgili söyleyeceklerim bu kadar. Gençliğimle ilgili söyleyecek bir şeyim yok. Çünkü gençlik nedir, emin değilim. Emin olduğum tek bir şey var: Kötülüğün en pisi, kılıfına uydurulmamış kötülüktür. Benden söylemesi...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yeryüzünde düşler kurmaya devam ediyoruz...

Su'yun Gölgesi

Özgür Turan

Roman, 116 sayfa

Mutlu olduğunu sandığı evliliği içinde arzularına engel olamayıp başka sulara yelken açan Su, gölgesinin karanlığında kaybolarak gerçek benliğiyle yüzleşiyor. Su'yun kendisini tanıma yolculuğu, annesiyle olan ilişkisini sorgulaması ve etrafındaki kadın dostlarının dertlerinin de iç içe geçmesiyle derinleşiyor. Su'yun Gölgesi, Londra'dan İstanbul'a uzanan, zaman zaman Marmaris'in bir köyünde sarpa saran bir hikâye. Şehir hayatının boşluklarında kaybolmuş kadınların hikâyesi. Yaraları kabuk bağlamış anneler ve kızlarının hikâyesi. Birbirinde gölgesini bulmuş bir adam ve kadının hikâyesi. Su gibi akabilecekken yolları tıkanan bir evliliğin hikâyesi...

yitiK ÚlkE yaYınLArı

yitikulke.com
facebook.com/yitikulkekitap
twitter.com/yitikulkeyayin

genel dağıtım
PUNT

Külhanbeyi adayının 11-15 yaş aralığında olması gerekirdi. Anasız babasız olması özellikle tercih sebebiydi.

KÜLHANBEYLERİ VE KALENDER LAYHAR'IN ŞARAP KÜPÜ

UĞUR AKTAŞ

Osmanlı döneminde esnaflık katı kurallara bağlıydı. Mesleğe girişin ilk aşaması "peştamal kuşanmak"tı: Çırak, ustasından mesleğin inceliklerini, meslekle ilgili araç gereci kullanmayı öğrendikten sonra lonca ileri gelenleri tarafından sınava tabi tutulur, başarılı olması halinde beline bir peştamal bağlanırdı. Çıraklık diploması yerine geçen ve "şed" denen bu peştamalı, dualar, törensel söz ve davranışlarla kuşanan çırak artık kalfa sayılırdı. Kalfa olan çırak, ustasıyla beraber aynı dükkânda çalışmaya devam edebileceği gibi, lonca uygun görürse ve boş bir gedik bulabilirse kendi dükkânına da geçebilirdi. Bu durumda "çırak çıkarma" denen, dua ve sınavdan oluşan ikinci bir tören yapılır, kalfa bu sınavı da verdikten sonra kendi dükkânında çalışmaya başlardı.

Diğer tüm esnaflar gibi hamamcı esnafı da katı kurallara bağlıydı. Ancak kendilerine seçtikleri pir ve mesleğe kabul şekilleri diğer esnaflardan hayli farklıydı. Külhanbeyi adayının 11-15 yaş aralığında olması gerekirdi. Anasız babasız olması özellikle tercih sebebiydi. Külhanbeyi olarak seçilen çocuk 10 sene kadar çalıştıktan sonra 23 yaşında külhandan ayrılırdı. Her hamam külhanında on külhanbeyi bulunur, bunların hepsine birden deste denir, ayrıca onlardan sorumlu bir destebaşı olurdu.

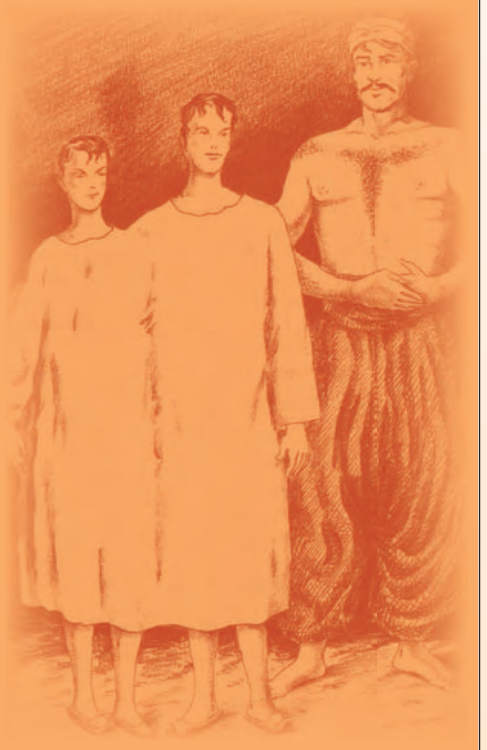
Destebaşı adaya, "Burada verilen her emre uyacaksın. Etini kesip şarabımıza kebap yapsak bile ağzını açmayacaksın, razı mısın?" diye sorardı. Külhanbeyi, razı gelirse adayı anadan doğma soyar, yırtık bir gömlekle yırtık bir don giydirerek mesleğe kabul törenini başlatırdı. İlk gece şerefine pilav ve helva ziyafeti verilir, ancak bunun için gerekli olan malzemeyi adayın dilenerek toplaması gerekirdi. Külhanbeyi adının kötü anlamlar kazanmasındaki en büyük pay bu âdetti, zira külhanbeyinin yılışık, ısrarcı, yüzsüz, sırnaşık, gerçekte olduğu gibi tavırları ve yaşantısıyla da "piç" olması beklenirdi.

Ziyafet için gerekli malzemeyi bulup getiren aday, ziyafet sırasında bir elinde testi, diğer elinde maşrapayla çıplak bir şekilde bekler ve dileyene su vererek sakilik ederdi. Mesleğe girişin sonraki adımı olarak üç kollu bir şamdan yakılır, bu üç mumun külhanbeylerinin piri Layhar'ın gözü, yüreği ve kalbi olduğuna inanılırdı.

Tüm mesleklerde olduğu gibi, külhanbeyliğe kabul kuralları da pirlerinin yaşantısı veya hakkında anlatılan efsaneye göre düzenlenirdi. Külhanbeylerinin piri Layhar'ın adı kabaca, çamur, balçık yiyen anlamına gelirdi. Efsaneye göre Layhar şarap küplerinin altında biriken tortudan başka bir şey yememiş, tüm vaktini külhanda geçirmiş ve bir gün muhteşem bir horoz şeklinde külhandan uçup gitmişti. Külhanbeyi argosu da yine Layhar'ın yaşantısından yola çıkarak şekillenmişti: Çamur, ziyafet; ezan, horoz sesi anlamına gelirdi. Tüm külhanilerin horoz sesiyle beraber uyanıp sokağa çıkmaları gerekirdi.

Üç kollu şamdan yakılıp "Hu çekelim Layhar aşkına huuu / yürekteki şulemiz ol nurdandır" diye biten gülbang de okunduktan sonra diğer külhanbeyleri destebaşının karşısına geçer ve sıra yeni külhanbeyine bir kardeş seçmeye gelirdi. Seçilen külhanbeyi de çırılçıplak soyunur, Layhar'ın kefeni denen iki kollu ve iki yakalı gömleği beraberce giyip kardeş olurlardı. Külhanbeyi mesleğine kabul, kardeşlikle ilgili son bir nutukla sona ererdi:

"Ey Layhar evlatları, aynı anadan doğan, aynı tohumdan olanlar bile birbirini boğazlar. Analarını babalarını bilmeyen Layhar'ın evlatları ise birbirini tekvücut bilirler. Başlarınız ikidir ama vücutlarınız birleşmiştir, biriniz sağa bakarsa, öbürü solu gözler. Sizi

birleştiren bu külhandır. Layhar horoz oldu uçtu gitti, ruhlar piri sultanımıza Fatiha."

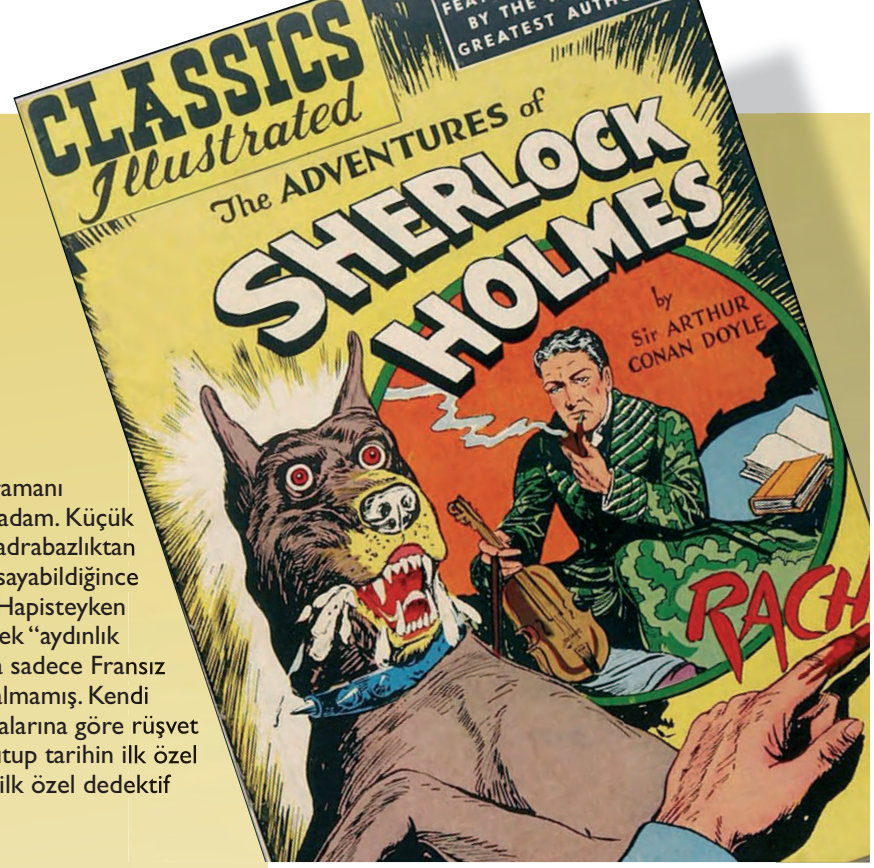
Kutsiyetleri, âdetleri diğer mesleklere nazaran biraz farklı olsa da külhanbeyliği 17. yüzyıla kadar nispeten bu şekilde devam eder. İstisnasız Arnavutların elinde olan külhanbeyliği bu devirde iyice zıvanadan çıkar ve nihayetinde kendisi de bir külhanbeyi olan Patrona Halil ve yanındaki 300 külhanbeyiyle zirvesini yapar.

Külhanbeyliğini "Patrona Halil" kitabında zengin ayrıntılarla anlatan Reşat Ekrem Koçu'dan bir alıntıyla bitirelim:

"Zamanımızda bile İstanbul, hâlâ kalender Layhar'ın şarap küpüdür, içindeki mütehammir (dayanıklı) mayaya her gün, renkli kokulu, şekerli salkım salkım çocuklar atılır ve onlar da Layhar'ın evlatları gibi, iffetleriyle beraber bütün beşeri cevherlerini kaybederler ve bizden ayrı zengin bir argoyla konuşurlar."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

NEREDEN ÇIKTI BU POLİSİYE?

Tüm dünyada, tüm dünya diyorum, en çok okunan edebiyat türü olmasına rağmen polisiyenin "ciddi" sanat çevrelerince hâlâ "hafif" görülmesini tartışmaya bile değer görmüyorum şahsen. Ernest Mandel gibi mühim bir ekonomist, polisiye üzerine Hoş Cinayet gibi koskoca bir eser yazdı be! Edebiyatın, sanatın iyi - kötüsü elbette olur ve polisiye de edebiyatın pek çok türünden biridir. O kadar.

KUTSAL KİTAPTA POLİSİYE VAKA

Peki, nereden ne zaman çıktı bu polisiye? Bakalım: Eski Âhit'in kitaplarından Daniel'in, Susanna adlı 13. Bölümü'nde bir kadın (Susanna elbette), orta yaşı geçmiş iki adamın, iki azgın tekenin de diyebiliriz, cinsel ilişki teklifini reddedince aynı ikili tarafından iffetsizlikle suçlanır. Kadıncağız o devrin cezası neyse ona çarptırılacakken Daniel işe karışır ve iki adamı çapraz sorguya alarak yalan söylediklerini kanıtlar. Kimi âlime göre tarihteki en eski polisiye örneği bu hikâyedir!

CİNAYET MASALI

Müteveffa Julian Symons "Kadim metinlerde polisiye aramayın; bulmaca demek, polisiye demek değildir," demiş. Fakat bu hikâyede en azından polisiyenin biri elzem (suç) diğeri keyfe keder (sorgulama) iki öğesinin kullanıldığını herhalde o da kabul ederdi. Aynısını Kral Oedipus'un birçok kimseyi sorgulayarak gerçeğe ulaştığı Sofokles'in Oedipus'u için de söyleyebiliriz. 1001 Gece Masalları'ndaki Üç Elma hikâyesi içinse düpedüz bir cinayet soruşturması olması ve polisiyenin elzem, olmazsa olmaz iki öğesini birden içermesi (Suç ve muamma / gizem) hasebiyle polisiyenin arketipi dememiz mümkündür. Gene kadim Çin'in Gongan adlı, kahramanlı, felsefeli, doğaüstü olaylı, bol karakterli, upuzun birer romanı andıran mahkeme kayıtlarını polisiyenin ilk örnekleri arasında gösterebiliyoruz.

Edebiyatın, sanatın iyi - kötüsü elbette olur ve polisiye de edebiyatın pek çok türünden biridir. O kadar.

SUÇ VE MUAMMA

Suç ve muamma barındıran, aha budur denebilecek polisiyeyse Avrupa'da 19. yüzyıl başlarında, İngiltere ve Fransa'da ilk örgütlü polis teşkilatlarının kurulmasının ardından ortaya çıkıyor. Alman yazar E.T.A. Hoffmann'ın Matmazel Scuderi adlı, 1819 novellası, suç ve muammanın yanı sıra dedektif, masum şüpheli ve şüphe uyandırmayan suçlu gibi öğeler içeriyor. Ve "ilk polisiye" sayılan Edgar Allan Poe'nun "Morg Sokağı Cinayeti"ni doğrudan etkilediği kabul ediliyor. Bihakkın polisiyenin babası sayılan Poe'nun üç polisiyesine Amerika'yı değil, Fransa'yı mekân seçmesinin altında yatan da gene polisiyeye giden yolu açan sebep: Amerika'da o yıllarda örgütlü polis teşkilatı yok! Poe hem Fransa'yı, Paris'i biliyor hem de Fransız Polis Teşkilatı La Sûreté'nin kurucusu, azgın suçlu eskisi ve azman kılık değiştirme üstadı Eugène François Vidocq'un, kimine göre fena palavra sıktığı anılarını okumuş ve herhalde resmi polisin bulunduğu bir mekânı hikâyelerine daha uygun görmüş.

İLK ÖZEL DEDEKTİF: VIDOCQ ABİMİZ

Vidocq (filmi de var; Gérard Dépardieu oynamıştı) gerçek değil de bir roman kahramanı zannedilecek ölçüde renkli bir adam. Küçük yaştan suç dünyasına dalmış, madrabazlıktan soygunculuğa, gaspa, darba say sayabildiğince suç işleyip nihayet enselenmiş. Hapisteyken yetkililere muhbirlik teklif ederek "aydınlık tarafa" geçmiş. Dahası, sonunda sadece Fransız Polis Teşkilatı'nı kurmakla da kalmamış. Kendi dediğine göre dalavereyle, başkalarına göre rüşvet yediği için teşkilattan atılınca tutup tarihin ilk özel dedektiflik şirketini kurmuş ve ilk özel dedektif olmuş.

ÜÇ ÇEŞİT DEDEKTİF

Polisiyenin olmazsa olmazı suç ve muamma ama bir de olsa iyi oluru var: dedektif. Agatha Christie'nin On Küçük Zenci'si misali, dedektifsiz polisiyeler elbette mevcuttur ama çoğunluk dedektiflidir. Polisiyelerde bolca kullanılan dedektifler üç tiptir: Suç ve adalet dünyasıyla bir yerden ilişkili ama esas meslekleri dedektiflik olmayan (avukat, gazeteci yahut polis dostu/akrabası olan) amatör dedektifler, özel dedektifler ve polisler.

SHERLOCK BABA

Bugün yüz elli beş bin sekiz yüz on dört (atıyorum) versiyonu bulunan dedektif karakterinin prototipi elbette yine Edgar Allan Poe'ya ait. Kahramanı C. Auguste Dupin, yalnız, acayip, usta bir suç çözme dehası. Dünyaca meşhur, adı Hamlet kadar bilinen büyük dedektif elbette Sherlock Holmes. Yaratıcısı Arthur Conan Doyle'dan çok daha meşhur olan Holmes, esasen Dupin'in geliştirilmişidir. Ve hatta Doyle, birkaç hikâyesinde Holmes'ün ağzından Dupin'i bizzat anar.

PİPO VE ŞAPKA

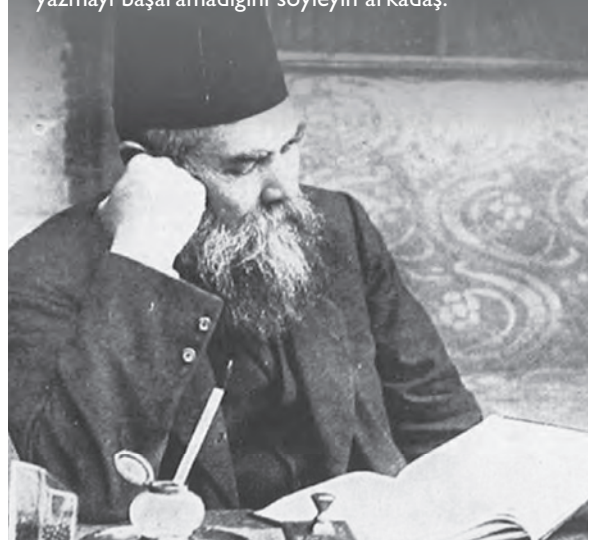
Sinema tarihinde en çok canlandırılan karakter olan Sherlock Holmes, polisiyenin ve dedektif figürünün doruğu kabul ediliyor. Onun kadar ünlüsü yok. Hatta polisiye dendiğinde akla gelen sembollerden büyüteç, pipo ve avcı şapkası tümüyle Holmes'ten. İşin hoş veya komik tarafıysa söz konusu pipo ve şapkanın, Holmes'ün yaratıcısı Arthur Conan Doyle'la hiçbir ilgisinin bulunmaması. Holmes'a kıvrık pipoyu içirip "deerstalker" denen avcı şapkasını giydiren, Victoria döneminde Strand dergisinde tefrika edilen hikâyeleri resimleyerek zenginleştiren ressam Sidney Paget. Doyle, çizimler pek tutulunca hikâyelere bu iki unsuru katmış. Holmes'ün meşhur cümlesi "Elementary, dear Watson" ("Çok basit, sevgili Watson") da Doyle'a ait değil ve hiçbir Holmes hikâyesinde geçmiyor. Bu meşhur deyiş, Holmes hikâyelerini tiyatroya uyarlayan aktör ve oyun yazarı William Gillette'e ait.

1884: ESRAR-I CİNAYAT

Polisiye edebiyat, az evvel bahsettiğim gibi, polis teşkilatlarının kurulmasını müteakip İngiltere ve Fransa'da filizlenip palazlanmış. Peki, bu iki ülkeden sonra ilk polisiye edebiyat eseri hangi ülkede yazılmış dersiniz? Yes, efendim: Bizde! Gazeteci ve yazar Ahmet Mithat Efendi'nin 1884'te yayınlanan Esrar-ı Cinayât adlı eseri, hem pek hoştur hem de edebiyatımızın ilk polisiye eseridir.

POLİSİYE YAZMIŞ ÜNLÜ EDEBİYATÇILAR

Polisiyeyi "hafif" zannedenlere gülüp geçiniz. Olmaz ya, illa savunmak durumunda kalırsanız polisiye yazmış büyük yazarlardan bahsedin. Misal, karşınızdaki inat mı ediyor, "Edebiyatı çok bilirim" mi diyor? Şu tuğlaları sıradan atmaya başlayabilirsiniz: Suç ve Ceza, Karamazof Kardeşler, Kasvetli Ev... Tamam, bu romanlar klasik anlamda polisiye sayılmıyorlar ama kabahat saymayanlarda! Başlamışken araya Voltaire'in Zadig'ini hatta Hugo'nun Sefiller'ini bile sıkıştırabilirsiniz. Katili belli, motivasyonu çözülmesi gereken bir muamma olan Suç ve Ceza, yahu adı zaten polisiye bu arada, halis muhlis bir 'tersine polisiye'dir (Tersine polisiyenin en bildik temsilcisi, ülkemizde bolca yayınlanmış meşhur TV dizisi Komiser Columbo'dur). Karamazof Kardeşler mi? E, suç var, muamma var; daha ne? Charles Dickens'ın Kasvetli Ev'i peki? Cinayet var, muamma var, üstüne üstlük bir de komiser var! Kesmedi mi? Peki: çocuk işinde daha iyi para var ya diyerek meşhur ayıcık Winnie The Pooh'yu yaratan A.A. Milne'in The Red House Mystery'sine ne buyrulacak bakalım? Olmadı mı? William Faulkner verelim ağabeyime veya ablama? Koca Faulkner'ın Sanctuary'si filme bile alındı yahu! Peki, Muhteşem Gatsby müellifi F. Scott Fitzgerald'ın ilk basılan eseri The Mystery of Raymond Mortage'i de mi duymamışlar? Tom Sawyer, Detective'i geç, Mark Twain'in The Thumbprint and What Became of it adlı öyküsüyle edebiyatta ilk defa parmak izini kullanan yazar olduğunu bilen yok mu yani? Gore Vidal'ın Edgar Box mahlasıyla üç polisiye roman yazmasına da mı ı-ıh? Peki, bizimkiler? Kemal Tahir? Peyami Safa? Hâlâ direten, "Ay polisiye mi, aman, hafif ayol" diyen varsa büyük düşünür Søren Kierkegaard'ın ıkınıp sıkınıp sonunda polisiye roman yazmayı başaramadığını söyleyin arkadaş.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ANIL MERT ÖZSOY

AYŞEN GRUDA: 'Gülen Gözler'de, 'Çöpçüler Kralı'nda fakir ama mutlu insanlar vardı. Şener Şen ile Kemal Sunal ile birbirimizi çok seviyorduk. Filmlerimizin hâlâ izlenmesinin sırrı buydu; sevgi ve samimiyet.

AYŞEN ABLALARI OLARAK 'DOKUNMAYIN!' DİYORUM

Alevi, Sünni, dindar, laik birçok farklı insandan oluşuyor Türkiye. Bence kutuplaşma diye bir şey yok. Herkes birbiriyle gayet güzel geçiniyor. Bir söz atılıyor ortaya, bir laf, "Bak bu böyle kutuplaştı, şöyle oldu, böyle oldu." Ben kimseyle kutuplaşmıyorum, neden? İnsan kafasını beş dakika çalıştırsa hiç kimseye düşmanlık beslemez. Ne münasebet düşmanlık?!

SOKAKTAKİ İNSAN ALEVİ MİDİR, SÜNNİ MİDİR? BANA NE!

Biri benim evimi yakarsa çok üzülürüm ve kızarım. Ama şimdi burada durakta adam otobüs bekliyor. Ben ona niye kızayım ki? Bana ne ki Sünni midir, Alevi midir, Arap mıdır, Suriyeli midir, bana ne?! Kimseye bir zararı olmayan insanlarız. Kutuplaşmamızı neden istiyorlar? Dövüşmek mi istiyorlar? Ben istemiyorum. Ben dövüşmekten yana değilim.

SANAT PARADAN DAHA KIYMETLİ

Yeşilçam filmlerinde zengini vardı, fakiri vardı, köylüsü vardı, şehirlisi vardı. Bana diyorlar ki, "Biz sizin filmlerinizle büyüdük." Her yaştan insan bunu söylüyor. Benden büyükler de öyle söylüyor.

Bir örnek vereyim: Bir şoför arkadaşımızın bana soracağı belli sorular vardır. "Abla o ev senin mi? Kaç oda?" Ee ne yapacaksın adam, tavlayacak mısın beni? Ne yapacaksın kaç oda? Buraya mı yerleşmeye karar verdin? Bunlara kızıyorum. Bu sevgisizliğe... Ben insanları sevmesem, 'Sevgi Müzikali' diye bir oyunu oynayamam. Benim oyunumun adı 'Sevgi Müzikali.' Tiyatro ve sevgi çok kıymetli... Sanat, paradan çok ama çok kıymetli!

'ÇOK SIKILIYORUM ŞEKERİM!'

Kadınlar düşünmüyor. Bu yüzden de konuşamıyorlar. "Haber dinlemiyorum şekerim" diyor. "Çok sıkılıyorum" diyor. Ama nerede bilmem ne markanın pembe üstüne mor fiyonklu donu çıkmış koşarak gider, "Onu ilk ben alayım" der. Hanım uyuma! Uyan! Balığa gidiyoruz!

SÖZÜM HEPİNİZE

Ben hepinizin Ayşen ablasıyım, biliyorum. Münir Özkul gibi adil bir babanız olsun istiyorsunuz. Adile Naşit gibi sevecen bir anne... Şener Şen gibi bir abi... Kemal Sunal gibi bir kardeşiniz olsun istiyorsunuz. Saf, temiz... Benim gibi bir ablanız olsun istiyorsunuz. Siz bir aile istiyorsunuz. Birbirinizi bu yüzden çok sevmelisiniz.

NEREDE BU SİBOP?

Geçenlerde bir tane şoför arkadaşı dinledim. Çok güzel şeyler söyledi. Tebrik ediyorum o arkadaşımı. Anayasa ile ilgili "Bunun bir sibobu olması lazım" diyor. Keşke herkes siyaset üzerine düşünse, konuşsa... Birincisi ben TBMM'de bu kavgaları istemiyorum. Yapmayın ağalar, etmeyin paşalar! Her kavgadan sonra mecliste iki tane kadına şiddet uygulanıyor. Hiç durmadan siyasetin içindeyiz. "Patlıcan kaça?" derken bile siyaset yapıyorsun. Bu şiddet niye?

Bir de Trump var... Amerika'da yaşamıyorum ama Trump ne yapacak, merak ediyorum. Çok tehlikeli olacağını düşünüyorum, inşallah yanılıyorumdur, çok isterim yanılmayı. Ecevit de hep böyle derdi eskiden.

GÜLMEK İÇİN ZENGİN OLMAYA GEREK YOK!

'Gülen Gözler'de, 'Çöpçüler Kralı'nda fakir ama mutlu insanlar vardı. Şener Şen ile Kemal Sunal ile birbirimizi çok seviyorduk. Filmlerimizin hâlâ izlenmesinin sırrı buydu; sevgi ve samimiyet. Bize yoksul insanlar gülüyordu, hüzünleniyordu. Ki yoksulluk gülmeye engel değil. Şimdi sen 50 tane arabanı düşüneceğine, kuşa baksan, ağaca baksan ne güzel bir hayatın olur.

"Ben kadınım, ben erkeğim" değil, "Ben insanım" diyebilmeliyiz. İnsan diyebildiğimiz zaman güzel oluyoruz. Güzelleşiyoruz.

Yoksulluk kötü bir şey değil. Ben insanları güldürmeyi seviyorum. Hadi gülelim. Gülmek biliyorsunuz tıbben de önemli bir şey. İnsana şifa veriyor. Müzik ve gülmek bağışıklık sistemini güçlendiriyor. Neden ben güldürmeyi seçtim sanıyorsunuz, ağlatmak kolay yavrum... Ama keşke eşit gelir dağılımı olsa. Ben eşit eğitim ve eşit sağlıktan yanayım. Parası olan hastalıktan kurtuluyor. Fakir ölüyor. Yok öyle bir dünya...

KADIN – ERKEK DEĞİL; İNSAN

Bence bir kadının güzelliği, ilk olarak su ve sabunla olur, kozmetikle değil. Su ve sabunla içli dışlı olursan ter kokmazsın. 21. yüzyılda insanların ter kokmasını kabul etmiyorum. İkincisi "Ben kadınım, ben erkeğim" değil, "Ben insanım" diyebilmeliyiz. İnsan diyebildiğimiz zaman güzel oluyoruz. Güzelleşiyoruz. Fazıl Say'a bakın, piyanonun başında başkalaşıyor. Güzel bir adam değil bana göre, güzellik görecelidir de. Ama piyanonun başında çok güzel bir insan oluyor. Dünyanın en en en yakışıklı erkeklerinden bile daha yakışıklı oluyor Fazıl Say.

MANİTA DEĞİL!

Flört, hayatın olmazsa olmazlarından... Başörtülü kızlar ve muhafazakâr erkekler görüyorum sokakta, birbirlerini öpüyorlar, sarılıyorlar. Bu iki karşı cinsin birbirlerini her anlamda tanıması demek. Hele ki iş evliliğe gidiyorsa. Günümüzde boşanmalar çok sık oluyor.

Manita kelimesi de hoş değil. Kız arkadaş kelimesi ne güne duruyor! Manita filan yok. Sevdiğiniz insanı hor görerek, argo kullanarak bir yere varamazsınız. Karşılıklı saygı önemli. Canım-cicim diye konuşun, hanım ya da bey diye... Ama kavga etmeyin. Kavga kötü bir şey. Arada münakaşa olur tabii ama kavgaya gerek yok.

GENÇLİK HATA DA YAPABİLİR

Gençliği çok beğeniyorum, çok seviyorum. Her şeye rağmen gençlik mükemmel ve gençlere sonsuz bir güvenim var. Hata yapa yapa öğrenecekler. Hata yapın. Hiç önemli değil. Yanlış yaptığınızı anlayın, doğruyu arayın.

ÖZGÜRLÜK...

Para kullanan hiç kimse özgür değildir. Ekmek, su almak için bile paraya mecbursun. Böyle bir şeyin tersi mümkün olmadığı için özgür müyüz, hayır değiliz. Bir şeye bağımlıyız.

TARIK AKAN, AİLEMİZİN GÜZEL GÖZLÜSÜ

Sinema denince benim aklıma Marlon Brando geliyor. Çünkü çok farklı bir oyunculuk anlayışı var. Haksızlığa uğramış halkların yanında... Dalga geçer gibi ama hep çok ciddi oynuyor. Müthiş bir felsefesi var.

Türkiye'ye bakınca da çok kıymetli sanatçılar var. Çok tıfıldım. Yılmaz Güney'le bir film çekiyorduk. Soğuktu. Bana paltosunu vermişti. Hiç unutmam... Sinemanın Çirkin Kralı diyorlardı ama ben onu çok yakışıklı buluyordum. Bir de Tarık Akan var ki, o bizim ailemizin güzel gözlüsüydü. Güzel bakanıydı. Tarık her zaman çok beyefendiydi. Nurlar içinde yatsın... Bir eğitimciydi, öğretimciydi. Torunumun ilk okuduğu kitap Tarık'ın yazdığı Anne Kafamda Bit Var...

SÖZÜM SANA HANIM!

Hanımlar bakabileceğiniz kadar çocuk doğurun. "Ben insanım" demeyi bilin. İnsan olmak ve insan kalmak çok değerli. Çok okuyun. Dünyaya bakın. Ülkenize bakın. Asla kimse size karışamasın. Ben istersem başımı açarım. İstersem başımı kaparım. Abim, kocam bana karışamaz. İşte özgürlük budur.

SÖZÜM SANA GENÇ!

Sanatla, sporla, bilimle, haşır neşir olun. Okuyun, bilin. Hz. Google her zaman doğruyu söylemez. Benim doğum günümü yanlış söylüyorlar. Kasım yazıyor ama ben Ağustos'ta doğdum.

SÖZÜM SİZE AĞALAR!

Basında duyduklarım okuduklarım insanın ruhunu karartıyor ve çok üzülüyorum. Ama ilk dört maddeye, laikliğe dokunamazlar, dokunamayacaklar. Ben onlara Ayşen Abla'ları olarak tavsiye ediyorum. Çünkü biliyorum onlar beni ablaları olarak görüyorlar, bana "Filmlerinle büyüdük" diyeceklerdir. Bunda ısrarcı olmayın ve üzmeyin beni.

İlk dört maddeye do- kun- ma- yın!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SELÇUK ORHAN

KIYAK BİR İŞ OLARAK SİYASET

Parlamentoyu izlemek şikeli bir maçı izlemek gibi: Yalandan paslar, göstermelik müdahaleler, kaza süsü verilmiş faulller... Herkesin derdi düdüğün çalıp maçın kararlaştırılan skorla tescil edilmesi.

Siyaset iş haline geldiğinde siyasetçiler de iş adamı oluyor. İş adamları arasında en fazla çıkar çekişmesi olur. Memlekete hizmet yarışına girmelerini beklemek abes kaçar. Üstelik iş adamları en keskin çekişmelerden sonra yazlıklarında karşılaşınca rakiplerini yatlarına davet eder. Ehlikeyif adamlardır. Yemeyi, yedirmeyi bilirler. Sofrada birbirlerinin akrabalarına torpil kararları alırlar.

MESLEKSİZ YETKİLİLER

Siyasetin iş haline gelmesi ne demek? Partilerin kadrolarına -özellikle de tepedeki isimlere- şöyle bir baksak göreceğiz. Siyasetçilerimizin çoğu neredeyse 20-30 yıldır siyasetten başka işle uğraşmamış. Kimileri bunu neredeyse kârlı bir memuriyet haline getirmiş. Kimileri -övünerek söylüyorlardır eminim- çekirdekten. Adam ya da kadın, başka işe el sürmemiş. Bravo doğrusu, ne marifet!

Yani aralarında eve ekmek götürmeye yarayacak herhangi bir meslek sahibi olmayanlar var. Beyefendiyi ya da hanımefendiyi partiden kapı dışarı etsen ofis boy bile olamaz. Lise çağlarından beri sadece siyasi teşkilatları ve siyasetin kendisini iş edinmişler. Kimileri de kağıt üstünde avukat, doktor ya da öğretim görevlisi... Araştırınca neredeyse 20 yıldır mesleğini hiç icra etmemiş olduğu anlaşılıyor. Ama sırası gelince çıkıp kürsüden haykırmayı biliyor.

İnsanlar yönetilmek istiyor. Enselerine şaplağı yiyince yürümek, alınlarını duvara vurunca durmak... Gece de mışıl mışıl uyumak.

Bir de siyaseti ticaretine uydurmuş, işine bakanlar var. Ya tutarsa hesabı bir partiye kapılanmış, çevireceği arsa için pusuya yatmış. Ne de olsa il/ilçe teşkilatları 'franchise' gibi dağıtılıyor... Hangisi daha kötü, bilemiyorum.

LİYAKATLİ VEKİLLER OLSA...

Bunlara bir de kontenjan vekilleri eklendi. Kısacık rollerini güç bela ezberlemiş acemi figüran gibiler. Hiç 'akletmeden' partisinin her dediğini evetleyen, bunu da marifet sayan beyefendiler ve hanımefendiler. Öyle zamanlar oluyor ki, uyur uyanık bir halde muhalefet partisinin yasa tasarısını da oylayıp geçiriveriyorlar. Bir insanın hiçbir konuda mı ayrı bir fikri olmaz? Böyle bir şey ancak herkesin patronun suyuna gitmeye çalıştığı şirket toplantılarında yaşanır. Orada bile birkaç çıkıntı olur. Sayelerinde birilerinin yüzü kızarır.

Dünyanın düzeni böyle denebilir. Halbuki siyasi partiler, mesleklerinde -yani hakiki mesleklerinde- ilerlemiş hatta zirveye varmış kişileri halka hizmete davet eden kuruluşlar olsa? Mesleğinde 40-50 yılı devirmiş bir öğretmen, uluslararası başarılara imza atmış bir cerrah, büyük deneylere öncülük etmiş bir fizikçi, halkın sevgisini kazanmış bir yönetmen, cemaatlerin gazlamasıyla değil dişiyle tırnağıyla mücadele edip omuzlara alınmış bir sporcu...

İTAAT EDİP RAHAT ETMEK VARKEN...

Ne de olsa böyle insanları meclise sokmak riskli. Çünkü deneyimli bir cerrah her şeye ezberden evet demeyecek, muayene edecek, testlere bakacak, ölçüp biçecek. Yıllarını memleketin çocuklarını yetiştirmek için geçirmiş bir öğretmen, eğitim sisteminin delik deşik edilmesine göz yummayacak. Bir fizik profesörü bilim ve teknoloji kurumlarına atananların özgeçmişini bir bir okumak isteyecek, bazı isimlerin üstünü çizip tatsızlık çıkaracak. Bir yönetmen meclise girdiğinde herkes kendine çekidüzen verecek, olur ya, filme döker asıl hikayemizi diye çekinecekler. Sırrı Süreyya var gerçi, onu da her fırsatta tekme tokat dışarı çıkarıyorlar.

Kısacası ciddi, bilgili ve deneyimli insanları, yani meslek sahibi insanları meclise sokmak, kimseye yaramayacak. Kanunları ve kararnameleri tashih etmekten katiplerin iflahı kesilecek. İtaat edip rahat etmek varken ne diye zahmete girilsin? Meclis, her istenenin şıkır şıkır çıktığı bir fabrika gibi işlerken bu kadar düşünce kalabalığına ne gerek var? Parlamentoyu izlemek şikeli bir maçı izlemek gibi. Yalandan paslar, göstermelik müdahaleler, kaza süsü verilmiş faulller... Aslında herkes topsuz alanda oynuyor. Herkesin derdi düdüğün çalıp maçın kararlaştırılan skorla tescil edilmesi.

TEMSİL EDİLMEK vs. YÖNETİLMEK

Galiba sıkıntı şurada: İnsanlar temsil edilmek ya da temsil etmek istemiyor. Zor iş... Milyonların sorumluluğunu üstleneceksin. Sıkıya geleceksin. Yükten belin bükülecek. Gece karnına ağrılar girerek uyanacaksın. Enayilik... İnsanlar yönetilmek istiyor. Enselerine şaplağı yiyince yürümek, alınlarını duvara vurunca durmak... Gece de mışıl mışıl uyumak. Aradıkları böyle bir şey. Boyun eğmenin kesinliği, rahatlığı. Parlamento halkın gözünde insansız siyaset aracı haline gelmiş. Kurulmuş, programlanmış ne çıkaracağı belli, ne söyleyeceği belli.

Haliyle anayasa ya da sistem değişikliğinin neye yarayacağını ya da neyi değiştireceğini kestiremiyorum. Yetkilerinden zaten gönüllü feragat etmiş bir parlamento kalabalıklaştırılıyor. Yükleri daha da azalıyor, keyifleri daha az kaçacak. Memleketlileri adına ricacılık etmekten başka işleri kalmıyor. Onu da gıdım gıdım yaparlar artık, ne de olsa nüfuz yerinde ağırdır. Fazla da şey yapmamak lazım...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TUNA KİREMİTÇİ

TOPUK YARALARI

Sivri topuklu kadınlar
insanın kalbine basarak yürür.
Kan revan içindeyken kalbin
Goethe gibi bağırırsın arkalarından:
Dur ey zaman, ne güzelsin!

Nick Cave sıkı çocuktur.
Tuz gibi basarsın şarkılarını
yürüyüşlerden kalma yaraya.
Ruhunda yankılanan
topuk sesleri sivrilir,
bestelenir,
isyanıyla Nick Cave'in
uluorta sevişir.

Derken uzaklaşır sivri topuklar,
yaralar bir şekilde iyileşir.
Ta ki bir kış gecesi
arabanı sarmışken
Rodop dağlarının sisi,
şarkısı o karanlık seslinin
bilinmez hangi istasyondan
mızrak gibi fırlayıp
yeni bir zalimin ayaklarına
serene dek kalbini.

babylon
turns you on

01.02 garanti caz yeşili: hindi zahra (paris)
02.02 garanti caz yeşili: hindi zahra (paris)
03.02 ayhan sicimoğlu & latin all stars
04.02 bob marley "doğum günü kutlaması"
09.02 nil karaibrahimgil
11.02 hey! douglas (live)
14.02 four in the pocket
16.02 garanti caz yeşili: jaga jazzist (oslo)
22.02 123
28.02 gevende
09.03 adamlar
14.03 gökçe kılınçer
15.03 jehan barbur
16.03 kaan tangöze
22.03 redd
29.03 can kazaz
06.04 sertab erener
03.05 kalben

pozitif #BabylonTurnsYouON biletix

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ÖMER LAÇİNER

HABİP USTA'NIN UTANCI

Karakola ilk geldiğim gün gördüm. Yetmişlerinde, hafif kamburlaşmış, topal ayağını sürüyerek yürüyen ihtiyar bir adamdı Habip Usta. Karşı köydendi. "Her gün gelir, mutlaka tamir edilecek, düzeltilecek bir şey bulup yapar. Nevalesini, çamaşır, eski ayakkabı gibi ihtiyaçlarını veririz" dediler.

"Jeneratörden bile anlıyor" dedi biri.

Beni göz ucuyla izlediğini fark ediyordum ama uzak duruyordu. Derken, çavuşa benim için "İyi adama benziyor" dediğini duydum.

Birkaç gün geçmişti ki karakolun az ilerisinde dürbünle, sınır hattındaki yamaca bakarken, Habip Usta'nın durmuş beni seyrettiğini gördüm. "Hayrola?" diye sordum. Hırıltılı bir sesle "Deli Halit Paşa da tam orada Gümrü'ye bakmış, ardından hücum emrini vermişti" dedi.

Sözlerinin ve sesindeki pürüzün merakıyla "Gel anlat" diye çağırdım yanıma. Yaklaştı, boğazını temizledi ve hiç beklemediğim heyecanlı bir sesle anlatmaya başladı: "...nci alay şu gerideki sırtın ardında, ...nci alay şu ilerde kuzeybatıya uzanan tepelerdeydi. Süvari birliği vadi boyunca Gümrü'ye saldırı için hazırdı. Paşa önce ...nci alaya hücum emri verdi..."

Şaşkınlıkla dinliyordum. 1921'deki Gümrü'nün zaptı harekatıyla ilgili bildiklerimden daha tafsilatlı, ama daha garibi, bir kurmay subay ağzına yakışır bir anlatı idi bu.

Birliklerin manevralarını anlatırken "Biz de bunun üzerine tepenin sol yamacında siperlendik" gibi sözler de ediyordu. Tam ordunun Gümrü'ye girişi faslına gelmişti ki "O sırada ön cephede miydin?" diye sordum.

Yüzü birden bulutlanmış gibi oldu ve adeta mırıldanarak "Sayılır" dedi, öksürdü ve "Bana müsaade" deyip topal bacağını zorlayan bir acelecilikle uzaklaştı.

Bahanenin çok olduğu zamanlarda yaptığın hata, senin cevherini karartır.

Ertesi gün gelmedi karakola. Daha ertesi gün de. Meraklandım. Köye birini gönderdim. Gönderdiğim adam, bakkal ve aynı zamanda muhtar olan Gıyas Efendi'yi -adı buydu galiba- getirdi. Gıyas Efendi "Habip Usta çok iyi kalpli, becerikli ve bu ücra köy için çok bilgili biridir. Ama çok da garip adamdır. Yıllardır köylünün tamir işlerini yapar lakin hemen hiç konuşmaz. Sadece odacığında kendi kendine konuştuğunu duyanlar var. Bazen böyle birkaç gün kendini odacığına kapatır, sesi soluğu da çıkmaz 'Gene derdi depreşmiş' deriz. Biraz bekleyin. Gelir birkaç güne" dedi. "Talan hikayesi hatırlatılınca böyle olur" diye ekledi. Afallamıştım. "Ne talanı, haberim bile yok?" dedim. "Olsun" dedi Gıyas Efendi "Gümrü'nün zaptını sormuşsun ya..."

Gene de anlamamıştım. Gıyas Efendi, o tarihte 17-18 yaşında olan Habip Usta'nın, Gümrü'ye giren birliklerin peşinden yaşıtlarıyla şehre gittiklerini ve orada yağmacılık yaptıkları için yakalanmaları sırasında kızgın bir askerin Habip'i bacağından vurduğunu, topallığının bu yüzden olduğunu söyledi. Yağmacının biri, yaşlı bir Ermeni kadının yüzüğünü almak için parmağını kesmeye kalkışmış, kadının feryatlarına koşan bir asker kaçanların ardından ateş edince, Habip bacağından vurulmuş. Bu yüzden parmak kesme hadisesi de adıyla anlatılır olmuş. "Ben yapmadım" dese de nafile...

Bir müddet sonra inzivadan çıktığını duyduk Habip Usta'nın. Ama karakola gelmiyordu. Sonunda Habip Usta'nın en yakınlaştığı kişi olan karakol çavuşu "Ben onu getirmesini bilirim" dedi; gitti ve gerçekten de getirdi. Çavuşa nasıl becerdiğini sordum. "Üzüldüğünüzü ve utandığınızı söyledim" dedi. "Üzüldüm de, utanmak nereden çıktı?!" diye itiraz ettim. Çavuş cevapladı: "Üzerinde durmayın. Öyle demem gerekirdi çünkü utanmak Habip Usta'nın kilididir, anahtarıdır da."

***

Karakol binasının gölgeli yanında Habip Usta'yla iki taburede karşılıklı oturuyoruz. Habip Usta, "Çavuş bana kimseye anlatamadığım derdimi size anlatabileceğimi söyledi" diye başladı söze. "Çavuş, iyi ve akıllı bir oğlan. Ama benim duyduğum utanmanın, başkalarından değil, kendimden utanma olduğunu anlayamıyor. Demem o ki..." diye devam etti: "Senin yaptığını başkalarının da bildiği bir şeyden utanmak, sahiden utanmak mıdır bilinmez. Hakiki utanç kendisi dışında kimsenin bilmediği bir sebepten dolayı olandır. Benimkisi böyle bir şey. Oysa etraftakiler Gümrü'deki parmak kesme hadisesinin üzerime yıkılmasından dolayı utandığımı sanıyor ve çok abarttığımı söylüyorlar. İlk yıllarda, evet, bu rezillik üstüme kaldı diye utanırdım. Ama yapmadığımı biliyordum. O yüzden zamanla neredeyse kayboldu ama yerini çok daha ağır bir utanmaya bırakarak... Seni askerlerin anlattıklarından tanıyorum. Çavuş çok üzüldüğünü söyleyince, 'Torunum yaşında ama bu delikanlıya belki anlatabilirim derdimi' dedim içimden. Şimdi sana hikayemi en başından anlatacağım.

Benim çocukluğumda buralar ta Sarıkamış ötesine kadar Rus idaresindeydi. Köyün yanındaki yazlık ordugahtaki askerlerin içinde Türkçe bilen Ermeni ve Azeri asker çoktu. Şu ilerdeki tren istasyonuna gelen lokomotifin nasıl çalıştığını öğrenmek, askerlerin yaptığı talim ve manevraların niçin ve nasılını bilmek için çok hevesliydim. Sorular sorar, aldığım cevaplardan diğer soruların cevabını bulmaya çalışırdım. Rusya ile Osmanlı'nın yeniden savaşacakları söylentilerinin arttığı zamanlardı. Bir gün yanına sokulduğum Azeri askere, hücum eğitimi yapan birliğin makineli tüfeği yanlış yere

İllüstrasyon: Hüseyin Sönmezay

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

mevzilendirdiklerini söyledim. Asker güldü ve 'Bacak kadar boyunla paşa gibi konuşma' deyip bana vurur gibi yaptı. O sırada sert bir ses duydum arkadan. Döndük, bir Rus subay. Hazıroldaki Azeri askerle bir süre konuştular. Sonra asker bana döndü. Albay 'Çocuk haklı' demiş ve beni çadırına getirmesini söylemiş. Gittik, Azeri askerin tercümanlığı ile bana sorular sordu, cevapladım. Ayrıldığımızda Azeri asker, Rus Albay'ın -adı Smeddanikov'du- 'Bu çocuk çok zeki, onu Rusya'ya okula göndereceğim, çok iyi kurmay, mühendis ya da bilgin olacak' dediğini söyledi. Azeri askeri de bana Rusça öğretmesi için görevlendirmiş.

O günden sonraki iki hafta boyunca, yükselip bulutların da üzerine çıkmış gibiydim. Tren makinisti olma hayalini bile kendime çok görürken koskoca bir albay 'Sende seni hayallerinin de ötesine, büyük mühendislerin, bilginlerin katına ulaştıracak bir cevher var' diyordu bana! Başımı okşayışıyla, sesinin tınısıyla, sıcak mavi gözlerinin şefkat pırıltılarıyla gitgide ben de inanıyordum buna.

Tam o sırada patladı savaş. Rus birlikleri Sarıkamış'a doğru hareket ederken Albay beni çağırdı. Öksüz olduğum için köy muhtarını da. Tercüman 'Bu çocuğa iyi bakın, koruyun, savaş biter bitmez sağ kalırsam gelip onu Rusya'ya en iyi okullarda okutmaya götüreceğim' diyor dedi.

Tercüme bitince Albay eğildi, yanaklarımı ve alnımı öptü. 'Da svidanya' (Hoşça kal) dedi ve gitti."

Habip Usta sözün burasında durdu, başını öne eğip derin bir soluk verdi ve tekrar "Gitti" dedi "ve onu bir daha göremedim."

"Ama tam dört sene umutla bekledim. İlk yıl cepheden yaralı asker taşıyan trenler gelirken istasyona koşardım. Sonra, Osmanlı toprağında Ermenilerin topluca katledildiği haberini bizden önce duyan bura Ermenileri köylerimizi bastı. Biz kan revan içinde dağlara, koyaklara sığındık. Günlerce ot, kök yiyerek yaşamaya çalıştık. Muhtar da öldürülmüştü, kimsesizdim. Derken, Rus askerinin, Ermeni çeteleri dağıtmak için Kızılçakçak'a geldiğini duyduk. Yanmış yıkılmış köyüme uğramadan üç saat uzaktaki nahiyeye koştum. Kurabildiğim yegane Rusça cümleyle, rastladığım her askere 'Albay Smeddanikov'u tanır mısınız?' diye sordum.

Sonra, Moskova'da ihtilal olduğu, çarın devrildiği ve Rus askerinin bir daha dönmemek üzere ülkesine döneceği haberi duyuldu. Dönen askerleri taşıyan son tren gidinceye kadar istasyonda vagon pencerelerindeki askerlere Albay Smeddanikov'u sordum.

Albay gelmeyecekti, belki de çoktan ölmüştü. Ama onun 'Sende büyük cevher var' dediğinde mavi gözlerindeki ışıltı, içimde kuşlar kanatlanmışçasına duyduğum heyecan hâlâ capcanlıydı.

Gümrü eteğinde vurulup düştüğümde ilk aklıma gelen o gözler, o bakıştı. 'Albay beni böyle, elimde çapulcu torbasıyla sürünürken görmemeli' dedim. Doğruldum, sağlam bacağıma dayanıp öbürünü çekerek hiçbir şey olmamışçasına yürümeye çalıştım. Ama tökezledikçe 'Ne yaptın çocuk, kendini nasıl harcarsın?!' diyen bir sesle beynim uğulduyor, tarifsiz bir utancın bütün vücuduma yayıldığını hissediyordum.

Düşmüşüm. Köye nasıl getirildiğimi, bacağımın sarılmasını bile hatırlamam. Uyandığımda ilk duyduğum yine o derin utançtı. Aklıma geldiğinde Albay'ın gözlerindeki o pırıltı sönmüş, yüzü mahzunlaşmış oluyordu. O pırıltının bütün o kıyım ve yokluk zamanlarında bile beynimde ve yüreğimde yaşattığı kanat çırpan, şakıyan kuşlar da susmuştu.

Açtık, yoksuldum ama çapula gitmek zorunda da değildim. Etraftakiler 'Tok ve varlıklı olanlar bile yaptı' der. Ama onlar kendilerinde hiçbir malla mülkle tartılamayacak bir cevherin olduğunu bilmeyen, dahası buna inanmayan insanlar. Ben ise bütün karanlığı içinde dört yıl boyunca o cevherin bende var olduğu inancıyla, cennetin eşiğindeymiş gibi yaşayabildim..."

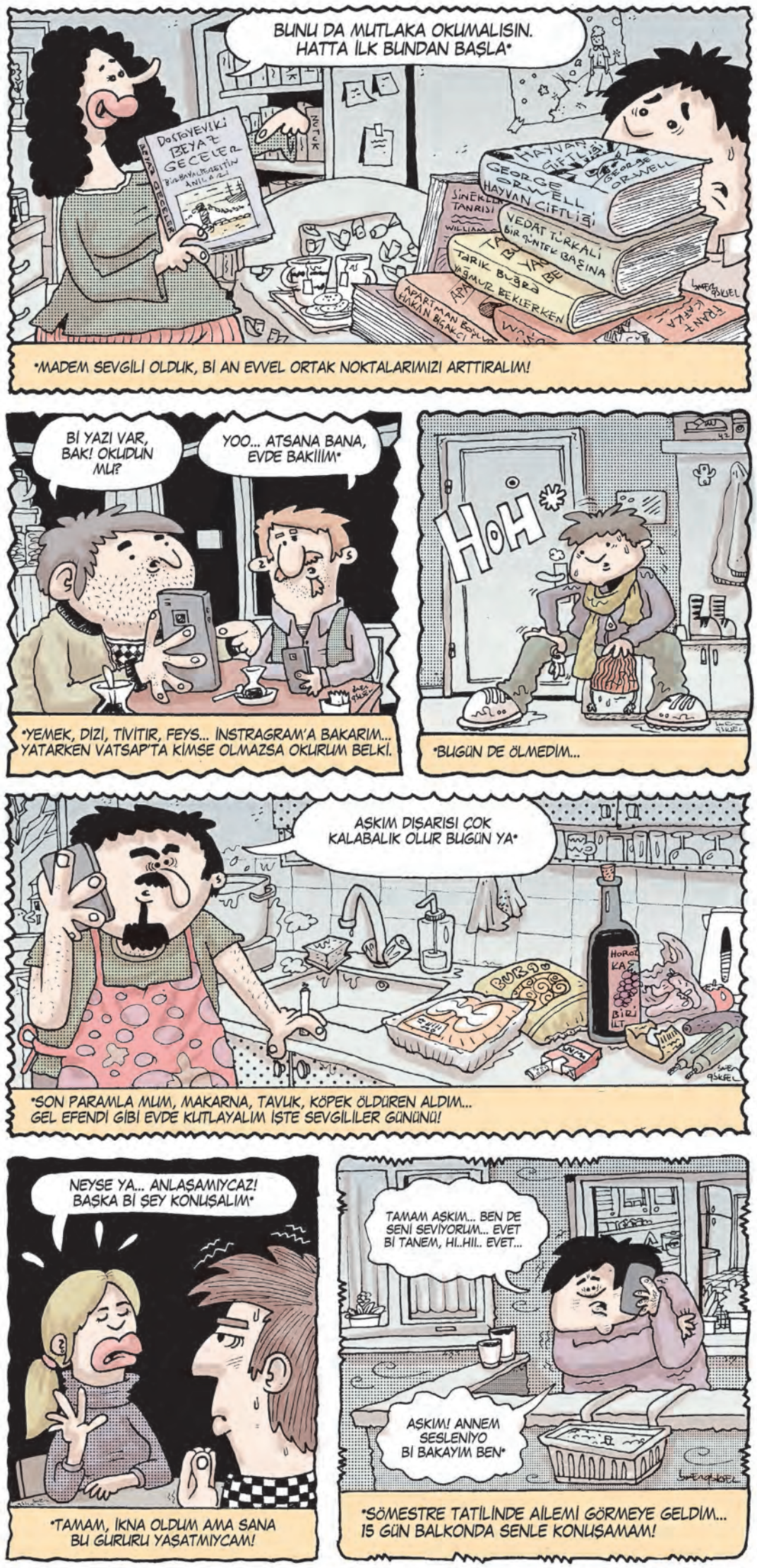
"İyi de, hata yapabilir insan" diyecek oldum. Hemen sözümü kesti: "Bak delikanlı" dedi. "Her şey suyunda giderken yaptığın hatadan utanmasan da olur. Ama mazeretin, bahanenin çok olduğu zamanlarda yapılan hata, en kıymetli yanını, cevherini az çok ama mutlaka karartır. Sendeki cevherle alelade yanının karşılaştığı imtihan gibi olur bunlar."

Sonra ayağa kalktı: "Habip Usta bu imtihanın mağlubudur. Giderilmez utancı da bundandır" dedi.

Ve topal ayağını sürüyerek uzaklaştı.

DİPNOT*

ÖMER GÖKSEL

BİROL TEZCAN

Polis dediğin, suçlunun gözüne baktı mı anlar. Ben daha seni gördüğüm anda anladım bir işler karıştırdığını. Adaletten kaçılmaz oğlum.

KİMSE KİMSEYİ TANIMAYACAK

Şimdi
"Bu çocuğu tanıyor musun sen?"
"Yo, nereden tanıyacağım ki?"
"Hani arkadaştınız lan siz?"
"..."

Başlangıç
Çok heyecanlıyım. Hayatımda yeni bir sayfa açıyorum. Bundan sonra boş beleş *biri olmak yok. Hayatımın bir gayesi olacak. E tanıyorum ben bu geleni.*
"Merhaba kardeş."
"Merhaba." *O niye beni tanımazdan geliyor?*
"Bundan sonra birlikteyiz."
"Sen beni..." *Niye bu kadar tedirgin?*
"Alfabeyi okudun mu?"
Dinlemedi mi o beni?
"Okumadın mı?"
"Okudum."
"Güzel. Notları?"
Bu neyin afra tafrası lan? "Yeni başladım."
"Çok güzel. Ben de yeni bitirdim. Adımı söylediler değil mi sana?"
"Zaten biliyorum, Hasan."
"Şşşş! O gerçek ismim yoldaş! Kod adımı söyleyeceksin. Süleyman!"
"Süleyman."
"Evet. Seninki de Cemal."
"İyi de, neden kod isim kullanıyoruz?"
"İllegaliz biz."
"Ama birbirimizin gerçek ismini biliyoruz. Şimdi sen bana Hamdi..."
"Sakın bir daha gerçek ismini söyleme! Hatta unutma, eğer bir gün yakalanırsak, kesinlikle birbirimizi tanımıyoruz. Anladın mı?"
Mahalle arkadaşıyız lan biz.
"Niye susuyorsun? Tanımıyoruz diyorum, tamam mı?"
"Tamam tamam."

Şimdi
"Sen niye polise arkadaşız dedin? Yakalanırsak birbirimizi tanımıyoruz, demedik mi?"
"Dedik de, bizi konuşurken görmüş uzaktan. O konuştuğun kimdi, diye sordu. Ben de arkadaşım dedim."
"Bir şey uydursaydın o zaman!"
"Ne konuşuyorsunuz lan siz kendi aranızda?"

Eğitim Çalışması
Kendi de bilmiyorsa demek, yoksa anlatırdı, neden okusun?
"İlkel komünal toplum, İnsanlık tarihindeki ilk sosyo-ekonomik yapıdır."
"Evet." *Niye bu kadar eskiden başladık acaba?*
"Bu yapının en önemli özelliğini biliyor musunuz?"
"Yani..." *Nereden bileyim? Ben tarih dersinden hep çakıyorum.*
"Sınıfsız bir toplum olmasıyla birlikte üretim araçlarının ortak mülkiyetidir."
"Doğru." *Cumhuriyete çok var daha ya.*
"Toplumsal çalışma faaliyetinin ilk evresidir. İnsanlık tarihinin evrelerine de bu açıdan bakmak gerekiyor. İnsan, yaşamını yeniden üretebilmek için gereksinimlerini sağlamaya çalışırken, kendini ve çevresini de yeniden üretmiştir."
(...)
"Anladın mı?"
"Tabii canım." *Nasıl hayır diyeyim ki şimdi? Baştan mı anlayacak?*
"Haftaya Cemal hazırlanıp gelecek, o anlatacak."
Bu senin hazırlanmış halin mi? "Yoldaş, biz buna niye bu kadar eskiden başlıyoruz?"
"İnsanlık tarihini bilmemiz lazım yoldaş."
"Evet."
"Bu arada yarın değil, öbür gün akşam bildiri dağıtacağız."
Ulan o gece Ceren gelecek anne babasıyla ya.
"Biz senle çıkacağız Cemal yoldaş."
"Önceki yerlere mi?"
"Yok, o konuda özeleştiri yaptık. Herkes kendi mahallesinde dağıtsın daha iyi. Bilmediğimiz mahallede işimiz yok artık."
"Komşular bizi görürse tanır?"
"Olsun, devlete karşı illegaliz biz, komşulara karşı değil."
"İhbar eden olursa?"
"O zaman komşu momşu dinlemez, icabına bakarız."
"Oha!"

İnsan, yaşamını yeniden üretebilmek için gereksinimlerini sağlamaya çalışırken, kendini ve çevresini de yeniden üretmiştir.

"Konuşmana dikkat et yoldaş. Uyarırız anlamında dedim. Aklına başka bir şey gelmesin."

Şimdi
"Yani şimdi sen bu adamı tanımıyorsun öyle mi?"
"Tanımıyorum."
"E bu seni tanıdığını söylüyor! Ne ayaksın lan sen?"
"Ağbi ben..."
"Ne ağbisi lan! Memur bey diyeceksin."
"Memur bey ben..."
"Sen ne? Sen ne? Öttürecem lan ben seni! Bana yalan söylemek neymiş göstereceğim! Demek adamı tanıyorum diye beni kandırıp kaçacaktın! Kolay mı lan öyle? Ben daha seni ilk gördüğümde suçlu olduğunu anladım."

Sıkı Dağıt
"Sen sağdaki evlere at, ben soldakilere atarım."
"Hep de soldaki evleri kendi alıyor."
"Bu sokak biterse işimiz tamam."
"Bende hâlâ bildiri var."
"Atarız onları. Fazla almışız demek ki. Bir dahakine ona göre alalım."
"Polis arabası mı lan o?"
"He. At at at!"
"Gördü mü acaba çöpe attığımızı?"
"Bilmiyorum, hemen ayrılalım."
"Sonra haberleşiriz."
Ulan adam ne güzel evine girdi hemen. En son onun sokağına dağıtmak da benim fikrimdi ha! E şimdi geri geri kaçamam. Mecburen üstüne üstüne *gideceğim bunların.*
"Delikanlı!"
"Efendim."
"Bin bakalım arabaya."
"Bir şey mi oldu?"
"Bin sen bin."
"Kesin biri bildiri dağıttığımızı ihbar etti."
"Az önce konuştuğun kimdi? Şu eve giren?"
Hadi be! Görmüş. "Arkadaşım."
"Arabada bekle sen, ben alıp geleyim bakalım arkadaşını."

Şimdi
"Polis dediğin, suçlunun gözüne baktı mı anlar. Ben daha seni gördüğüm anda anladım bir işler karıştırdığını. Adaletten kaçılmaz oğlum. Böyle suçüstü yaparım işte."
"Ağbi... Memur bey, valla ben bir şey yapmadım. Yani ne konuda ihbar aldınız bilmiyorum ama... O her neyse ben yapmadım."
"Oğlum, sen yalancısın yalancı! Bak adam seni tanımıyor! Sen arkadaşım dedin!"
"Ulan ne bok yiyeceğim ben şimdi?"
"Bir dakika bir dakika, nasıl tanımıyon lan sen? Siz konuşuyordunuz! Nasıl tanımıyorsun sen bu adamı? Ne ayaksınız lan siz?"
"İşte şimdi sıçtık. Hem de pis sıçtık."
"Adres sordu bana memur bey. Yoksa inanın tanımıyorum."
"Oha! Nasıl uydurdu lan onu? Nasıl geldi aklına? Yine göt altına gittim valla."
"Sen nereden geliyordun?"
"Bakkaldan memur bey. Sokağın başında karşılaştık, kahveleri sordu, ben de tarif ettim."
"Uydur Hasan uydur, beni düşünme."
"Sen burada mı oturuyorsun?"
"Evet memur bey, hemen bu ev. İşte eve geliyordum, bu arkadaş adres sorunca..."
"İyi tamam, in sen."
"Ben?"
"Sen kal ayı! Seni tanıyan yok! Adamın evi burada!"
"Memur bey, arkadaşı ne için alıyorsunuz? Yani yanlış anlamayın, bizim sokak ya, merak ettim. Bir şey mi olmuş?"
"Şu sizin bitişikteki eve hırsız girmiş, bir sürü şey almışlar."
"Ben almadım."
"Seni ben bir karakola götüreyim, şöyle bir ayrıntılı, şöyle bir ince ince konuşalım, hatta haydarla da tanıştırayım seni, bakalım aldın mı almadın mı o zaman belli olur? Böyle arabada herkes inkar ediyor. Ama karakola gidince, bülbül bülbül. Ne itiraflar aldık biz bir bilsen. Hırsız!"
Gözlerimle yalvarıyorum Hasan!.. Arabadan inme!.. Girme o eve Hasan!.. Duymuyor musun adamın söylediklerini?
Hırsızlıktan gidiyorum Hasan!

Önümüzdeki Ay
Geçer mi lan beş yıl? Yatarı kaç yıldı ki bunun? Şiir mi yazsam acaba? "Hırsız Şair" Günlüğü *vardı ama... Şiir de tutar belki...*

İllüstrasyon: Pınar Ergün

KENT REHBERİ

kentin selfie'si

TURGUT YÜKSEL

2004 yılında meydana gelen Hint Okyanusu depremi ve tsunamisi esnasında 14 ülkeden 230 binden fazla kişi hayatını kaybetti. Depremin büyüklüğü 9.3, dalgaların boyu 30 metreydi. Her nevi teknolojik olanaklara sahip bu ülkelerin önüne geçemedikleri bu ani ölümlerin haricinde, deprem alanının ortasında bulunan adalarda yaşayan ve modern beyaz insanın ilkel kabile olarak tanımladıkları insan topluluklarının hiçbir ferdi bu felakette hayatını kaybetmedi. Kuzey Sentinal Adası'nda yaşayan Oşi ile Andaman ve Nicobar adalarında yaşayan antik çağlardan kalma Büyük Andamanes kabilesinin üyeleri dev dalgaların gelişini sadece suya bakarak okudular ve adanın yüksek yerlerine çıkarak afetin geçmesini beklediler. 70 bin yıllık geçmişi olduğu tahmin edilen Büyük Andamanes, Jaravas, Shompens, Onges ve Sentinelese adlı bölgenin beş kabilesi de aynı yöntemle ölümden kurtuldu. Ayrı yerlerde, birbirleriyle iletişimleri olmasa da sadece doğru yere bakarak doğru okumayı yaptılar. Çünkü doğru yere bakmayı biliyorlardı.

Ortak özellikleri burada da bitmiyor, kendilerine yardıma gelen helikoptere ok attılar ve fotoğraflarının çekilmesine asla izin vermediler. Bu senenin bir haberine dönelim, Amazon ormanlarının derinliklerinde Peru'nun güney doğusundaki Manu Ulusal Parkı'nda yaşayan ve varlıkları yeni keşfedilen bir kabile uzaktan görüntülendi. Burada yaşadığı bilinen ancak görüntülenemeyen 100 kabileden birisi olduğu varsayılıyor. Bu arada "görüntülenemeyen" kelimesi çok önemli... Bu kabile de Hint Okyanusu'nun ortasında yaşayan diğer kabileler gibi ortak özellik gösterdi. Yaklaşan helikoptere ok attı ve kendi fotoğraflarının çekilmesine izin vermedi. Birbirinden haberi, iletişimi ve etkileşimi olmayan, aralarında binlerce kilometre mesafe bulunan iki insan topluluğunun da gerekçeleri aynıydı. "Fotoğraf ruhumuzu çalacak!" İlkel (!) insanın ilkeli bir davranışı.

Modern insana, network kabilesine dönelim, kadim toplulukların reddettiği ve çekindiği şeyin büyük bir şehvetle yapıldığı yere. İnsanlar uzun zamandan beri başkasının yapmasına gerek bırakmadan ekranda kendi yüzlerine bakıyorlar, çeki düzen veriyorlar, fotoğraflarını çekiyorlar ve bunu gün içerisinde defalarca yapıyorlar. (Günde kaç defa kendi fotoğrafını çekiyorsun sorusunu yönelttiğim öğrencim, '30-35 arası' cevabını vermişti. Bir başka gün tramvayda 25 dakikalık yolculuk boyunca karşımda oturan kadın 14 defa kendi fotoğrafını üç farklı açıyla ve iki farklı ifadeyle çekmişti. Örnekler çoğalır gider.)

Masallara dönelim. "Ayna ayna, söyle bana bu dünyada benden güzeli var mı?" cümlesi kayda geçmiş ilk selfie'dir. Fotoğraf makinasının işlevini ayna üstlenerek... Bunu söyleyen kadının kişiliğine bakalım; görüntüsünün tesirine esir olmuş, düzenli olarak bunun onaylanmasına ihtiyaç duyan ve güzelliğinin rakipsiz kalması için her şeyi yapmayı göze alan bir insan. Masaldaki davranışı günümüze sürükleyelim: Suretinin fotoğrafını çek, paylaş, "like" bekle ve bununla yetinmeyip masaldaki hali daha da ileriye götürüp gün içinde yeniden ve yeniden yap.

Dönelim kadim ilkel toplulukların söyledikleri cümleye: "Fotoğraf ruhumuzu çalacak ve hapsedecek." Suretini gösterme uğruna ruhu surete hapsolmuş bir karakter... Fakat ne yazık ki görünüş eskimeye mahkûm. Surete bağlı kalırsan, zamana da tutsak olursun. Onun ilerlediğini unutmak Ursula K. Le Guin'in dediği gibi "bilinçsizliktir."

Dönelim yine haberlere: Devasa felaketin ortasında sağ kalan kabileye karşın, selfie çekerken -düştü, elektrik akımına kapıldı, araba çarptı- öldü haberleriyle karşılaşıyoruz. Sadece kendisine bakmaya odaklanan birisinin çevresini, hatta hayatına bile mal olacak şeyi görememe körlüğüne işaret eder bu haberler: Bakmanın uzantısı olan körlük.

İçinde bulunduğumuz kabileye geri dönelim, kendisinden başka birine bakmak istemeyen, sürekli olarak kendi çehresini kayda alan ve sadece bunun için övgü bekleyen bir kişiye narsist denir.

Ayna içinde sır barındırır. Kendisine büyük bir arzuyla bakanların ruhlarını sır katmanına hapseder ama bunu ruhunu aldığı kişiye söylemez.

Mitolojiye geri dönelim, Narkissos'a, nehir kenarında su içmek için eğildiğinde, sudaki yansımasından yüzü ve vücudunun güzelliğini görür. Daha önce fark edemediği bu güzellik karşısında büyülenir ve yerinden kalkamaz zira kendine âşık olmuştur. O ana dek kimseyi sevmediği kadar sevmiştir kendi görüntüsünü. Gözlerini sudaki yansımasından alamadığı için ne su içebilir ne de yemek yiyebilir, aynı Ekho gibi kendisi de günden güne erimeye başlar ve orada sadece kendini seyrederek ölür. Tanrılar onu böyle cezalandırmıştır. İnsanın sureti bazen, kendisinden başka hiçbir şeyi görmeme suçunun cezası olur. Görmek; anlamak, sezmek, kavramak, idrak etmek, kendisinden başka insanların, nesnelerin, canlıların, tabiatın olduğunun farkına varmak ve onları anlamak demektir. Yani şuurdur.

Dönelim Anadolu esatirlerine: Ayna içinde sır barındırır. Buradaki sır kimyasal olduğu kadar semantiktir de. Kapalı yerlerde yapılan günahları içinde tutar, kimseye söylemez, bir başka açıdan da ona yani kendisine büyük bir arzuyla bakanların ruhlarını sır katmanına hapseder ama bunu ruhunu aldığı kişiye söylemez. Ayna kırılmasının hemen hemen her inanışta uğursuzluk sayılması, içinde sır olarak tuttuğu günahların, kötülüklerin ortaya saçılması, sırrın ifşa edilmesi anlamına geldiği içindir. O ana kadar içinde tuttuğu ruhların o mekândaki insanlara musallat olacağı içindir.

Aynadaki suret, benliğin fiziki varlığının onaylanmasıdır; "Ben buradayım, kendimi görüyorum ve kendimi düzeltiyorum" demektir. Kendi kendinin fotoğrafını çekmek de budur, benliğin gösteri dünyasına sokulmasıdır. Anadolu'da, (daha önce de yazdığım gibi) "Ben demek kör şeytana yaraşır" deyişi vardır. Benliğin öne çıkmasının ne kadar kötü ve korkunç bir şey olduğuna işaret eder ki bu sadece dilde uygulanan bir eylemken bile. Halen de ayıp bir davranıştır "benim" ile başlayan cümleler kurmak. "Benim arabam, benim evim, benim, benim..." Ben vurgusunu kaldırınca da cümle anlaşılırken bu vurgu yani birinci tekil şahsın iyelik ekinin gereğinden fazla dile yerleşmesi körlük vurgusu olur... Buna tarih boyunca söylenen benim halkım, benim milletim gibi kocaman cümleleri de ekleyebilirsiniz. Bir diktatör sonunda "Benim gezegenim" de diyebilir diğer canlıların sahibinin kendisi olduğunu düşünerek.

Türk ve Altay mitolojisinde Fesat Tanrısı olarak bilinen Ayna Han yeryüzünde kargaşa çıkarır, kötülüğe dair tüm nitelikleri bünyesinde barındırır. Yeraltında yaşar ve fırsat bulduğunda insanlara ve yeryüzüne zarar verir. Ona bağlı kötü ruhlar vardır ve onlar da "Aynalar" adıyla anılır. Yeryüzünde kötülük çıkarmak istediği zaman bu ruhları gönderir ve aynalar bu anlamda şeytan kavramı ile özdeşleşmişlerdir. İnsanların ruhlarını çalıp götürerek hastalık verirler. Orta Asya inanışıyla Pasifik ve Amazon kabilelerinin aynı görüşte olması ne büyük bir tesadüftür. (!)

"Aynaya çok bakan aklını yitirir", "Gece aynaya bakan içindeki şeytanı ve cini görür" gibi birçok cümle vardır. Buradaki bakma, günlük rutin bir bakışa işaret etmiyor, o görüntüden varlığı için medet umma haline işaret ediyor. Masaldaki kraliçeyi, günde 20 defa kendi yüzünün fotoğrafını çekeni...

Jeremy Bentham, "Panoptikon"u (bütünü gözlemlemek) 1785 yılında tasarlamıştı. Tek bir noktadan bütün hapishanenin gözetlenebileceği bir mimarı tasarımdı bu. Bu tanım zaman içinde sosyolojik bir anlam kazanarak gözetleme toplumu için de kullanıldı. Şimdi ise herkes, hem o hücrede bulunan bir mahkûm hem de gözetleme kulesindeki gardiyan oldu. Diğerini şehvetle izleyerek, kendisinin izlenmesini arzuyla kabul ederek... Ama en önemli gerçek unutuldu: Her ikisinin de hapishanede olduğu...

Ve tabii ki büyük bir göz (Önceden totaliter devletlerdi şimdi onlarla birlikte onların üstüne çıkan ve onları biçimlendiren şirketler) bizi izliyor, üstelik işi çok kolay, çünkü bir çaba sarf etmiyor, zira ihtiyacı olandan fazlasını tanrılarına kurban sunan insanlar gibi ona sunuyoruz. Sunduğumuz kurbanın kendimiz olduğunu unutarak.

STEPHEN KING: Eşim "Her gece yazacağına düzgün bir iş bul!" deseydi, dediğini yapardım.

CANAVARLAR GERÇEKTİR VE İÇİMİZDE YAŞARLAR

Nasıl yazılır?
Kelimeler cümleleri yaratır, cümleler paragrafları ve bazen paragraflar canlanıp nefes almaya başlar.

Bu işin zor bir yanı yok mu?
Yazmaya başlamadan önceki an, en korkunç andır.

Okurlarınızı korkutmaktan zevk alıyor musunuz?
Zevkten ziyade, benim işim bu.

Hortlaklar, hayaletler, canavarlar vs. hakkında yazmanızın nedeni ne?
Canavarlar da gerçektir, hayaletler de. İçimizde yaşarlar ve bazen de bizi yenerler.

Sıra dışı bir insansınız...
Hiç de bile. Ben küçük bir çocuğun kalbine sahibim. Odamda, masamın üstündeki kavanozda duruyor!

Kendinizi bildiniz bileli yazıyor musunuz?
Yazar olmak istiyorsanız iki şeyi her şeyden çok yapmak zorundasınız: Çok okumak ve çok yazmak! Bu işin benim bildiğim bir arka kapısı, kestirme yolu yok.

Neyi okuyalım?
Seçtiğiniz her kitabın size vereceği dersler vardır. Kötü kitaplar, iyi kitaplardan daha çok şey öğretir genellikle.

Tamam ne bulursak okuyalım, ama kimin okuru olalım?
Bazı kitaplar harika bir dille yazılmıştır, iyi hikaye sunmazlar. Bazen hikaye için okuyun, hikayeyi önemsemeyen züppelerden olmayın. Ama bazen de anlatım için okuyun. Yani kolaya kaçmayın. Hem öyküsü iyi hem de güzel yazılmış bir kitaba denk gelirseniz işte o kitabı öpüp başınıza koyun!

Siz obur bir okur musunuz?
Aklıma ne gelirse, elime ne geçerse okurum. Okumaya vaktiniz yoksa yazmaya da yok demektir, o kadar basit.

Büyük bir yazar olacağınızı hep biliyor muydunuz?
Bilmiyordum. İlk kitabımı yarıda bırakıp çöpe atmıştım. Eşim onu alıp getirdi ve "Bu iyi, devam etmelisin" dedi. Tüm ihtiyaç duyduğum buydu ve o durumun farkındaydı.

Bir yazarın deneyimleyebileceği en ideal evliliği tarif ediyor gibisiniz?
Zor yıllarımız oldu. İki çocuğumuz vardı ve tek kuruşumuz yoktu. Faturaları ödeyemiyorduk. Külüstür arabamızın parçalarını telle tutturuyordum. Eşim "Steve, her gece üç saat çamaşır odasına kapanıp paramızın yetmeyeceği kadar sigara ve bira içerek yazacağına düzgün bir iş bul!" deseydi, dediğini yapardım.

Eşiniz sizin hikayenize inanmış, siz de anlatmak istediklerinize böyle inanır mısınız?
Ben bir şeyler karalamaya başladığımda elimde sadece kendi sezgim, deneyimlerim ve okumalarım olur, ama bu da genellikle -her zaman değil ama genellikle- iş görür.

Tüm başarılarınıza rağmen size burun kıvıran büyük bir kalabalık var.
Popüler yazarlar ile edebi yazarlar arasında fazla ayrım yapılıyor. Halbuki benzerlikleri daha çok. Bu cepheleşme, manasız bir çatışma doğuruyor. Eh, ben de ödüllü yazarları hafiften kıskanıyorum.

Onlar da sizin kazandığınız parayı kıskanıyor, sizi para için yazmakla itham ediyorlar?
Size tür edebiyatı yapan yazarların bunu sadece para için yaptığını söyleyen pek çok yazar çıkacaktır. Yalan! Ama gene de böyle sataşmalar beni üzüyor. Söyleyeni de küçültüyor. Ben hayatım boyunca para için tek bir kelime dahi yazmadım. Gençliğimin sefil günlerinden senaryolarımın gala gecelerinde konuşmalar yaptığım bugünlere kadar, bir kez bile masama oturup "Bugün 100 bin Dolar kazanacağım" ya da "Bu hikayeden iyi film çıkar" demedim.

Sizi motive eden şey ne?
Yaptığım işe duyduğum aşk. Bir şeyler üreterek geçen saatler benim için kutsanmış saatlerdir.

Sahip olduğumuz en yüce güç merhamettir.

Yetenek hakkında ne düşünüyorsunuz?
Yetenek dediğiniz şey sofra tuzundan bile ucuzdur. Yetenekli biriyle başarılı birini birbirinden ayıran şey sıkı çalışmaktır.

Okurun sıkılıp kitabınızı bırakmasından korkar mısınız?
Okur bir kitabı sıkıcı diye bırakıyorsa, problem yazardadır. Kendi yazma becerisinden büyülenip asıl önceliği unutmuştur. Öncelik her zaman topu okura doğru yuvarlamaktır.

Yazmaya başladığınızda romandaki tüm olaylar zihninizde hazır olur mu?
Hayır. İyi bir hikaye anlatmaya bakarım. Er ya da geç her hikaye bir yere bağlanır zaten.

Bir nevi ilhamla mı yazıyorsunuz?
Yo, hayır. İlhamın gelmesini amatörler bekler. Ben sadece oturup işe girişirim.

Hikaye fikirlerini nederen buluyorsunuz?
İyi fikirler hiçliğin içinden gelir. Yazarın işi fikir bulmaktan ziyade, göründüğü zaman onu tanımaktır.

Bu kadar basit yani?
Pek değil aslında... Söylenmesi en zor olan, her zaman söylenmesi en lüzumlu olandır. En önemli şeyler genellikle kalbinizin gizli köşelerinde duranlardır. Ve siz, bunları yazarken neden ağlayacak gibi olduğunuzu anlamayan insanlara ifşa ediyorsunuz.

Yazar olarak saygınlık kazanmak nasıl bir his?
Immm... Doğrusu, insanların çoğu, yazmayı gereksiz bir uğraş olarak görüyor. Akarabalarımın bile yazarlığı zihinsel mastürbasyon olarak adlandırdığına çok kez şahit oldum.

Böyle düşünenlerden intikam almak istediniz mi?
Hayır. Sahip olduğumuz en yüce güç hiç kuşkusuz ki merhamettir.

Bir yazar kendini en iyi nasıl ifade eder?
İfade etmek yazarın aklında başlar ama okurunkinde sonlanmalıdır. Bunu hesaba katan yazar, iyi iş çıkarabilir.

Yazarın amacı nedir?
Yazmaya endişeyle de başlayabilirsiniz, merakla da, umutla da, hatta kederle de. Beğendiğiniz kızı tavlamak için de yazabilirsiniz, dünyayı değiştirmek için de. Yazmaya ne şekilde ve neden başlarsanız başlayın hafife alarak başlamayın. Tekrar ediyorum: Boş bir sayfaya onu hafife alarak bakmayın!

Okuyarak ve yazarak iyi yazar olunur, peki kötü yazar nasıl olunur?
Kötü yazarlık genellikle hatalı gözlemlerden

kaynaklanır. Örneğin bir katilin de yaşlı bir kadına yolu geçmesi için yardım edebileceğini kabullenmemekte inat eden yazarlar çuvallar.

Bir yazara verilebilecek en kötü tavsiye nedir?
"Eleştirmenleri dinlemeyin"dir. Bence eleştirmenlere gerçekten kulak kabartmak gerek. Çünkü iyi bir eleştirmen size hikayenizdeki problemi ve neyi düzeltmeniz gerektiğini söyleyebilir.

Bir yazarın tüm hikayelerini anlatması için ömür yeter mi?
Hayatın fani olduğunu hepimiz biliriz. Bu dünyaya çıplak ve zavallı geldik. Belki bir ara üstümüze bir şeyler geçirdik ama gene de çıplak ve zavallı gideceğiz. Bill Gates? O da zavallı gidecek. Donald Trump? Zavallı gidecek. Stephen King? Zavallı. Tom Hanks? Zavallı! Boşa zar atmayın, olacak olan belli. Peki, ne kadar süreniz var bu oyunda? Az olduğu kesin.

Gerçeğin içinde de kurgu görüyorsunuz sanki?
Üzerinde "UYUYAMIYORUM, UYURSAM PALYAÇOLAR BENİ YER" yazan bir rozetim var. Muhtemelen gerçek değil. Ama ya gerçekse? Ya sadece uyumamı bekliyorlarsa?

BİR KORKU HİKAYESİ: DONALD TRUMP

Sosyalleşmek yazmaya engel midir?

Hiçbir zaman münzevi olmadım. Ve bu, aklımı da, yaşamımı da korudu. Hem sosyalleştim hem yazdım. Ama bugün hâlâ okulda geçen zamanın en iyi zaman olduğunu söyleyen kimseye güvenmem.

Kitaplara güveniyorsunuz fakat?
Kitap dediğimiz şey sihrin ta kendisidir.

Kısa hikayeler de yazıyorsunuz...
Tabii ki. Kısa hikaye, karanlıktan çıkıp gelen bir yabancının ufak öpücüğüdür.

Peki ya korku hikayesi?
Korku hikayesi: Bir zamanlar karanlıktan çıkıp gelen Donald Trump diye bir adam vardı ve başkanlığa aday oldu. Kazanmasını isteyenler de vardı!

Sizin dünyanızla gerçek dünya içi içe geçse nasıl bir hikaye çıkar ortaya?
Hayatı darmadağın olduktan, ailesi öldürülüp evi yandıktan sonra John dizüstü çöktü ve kollarını göğe açarak Tanrı'ya yakardı: "Neden Tanrım? Neden ben?" Ve Tanrı gürleyen sesiyle göklerden cevap verdi; "Ne bileyim, sende sinirimi bozan bir şeyler var işte."

ŞUBAT SAYISI TÜM GAZETE BAYİLERİ
VE KİTAPÇILARDA!

www.socratesdergi.com

Abonelik için: www.abonelikmerkezi.com

@socratesdergi

SOCRATES

DÜŞÜNEN SPOR DERGİSİ

can

Replikler

EMİRHAN PERKER

DİYARBAKIR'DA YAŞAMAK

KEMAL VAROL

Diyarbakır'da yaşamak;

21 Şehri bir uçtan diğer uca en fazla yirmi dakikada geçmektir.

21 Yoksulla şatafatın aynı karede buluştuğunu görmektir.

21 Hem çok gülenlere, hem de çok ağlayanlara rastlamaktır.

21 Çoğu Bingöllü fırıncıların yaptığı pideye "açık ekmek" demektir.

21 Açık ekmeği sadece Ramazan'da değil sabah akşam aşırı yemektir.

21 Şehirde yeni bir gramerle karşılaşmaktır.

21 Kaçak çay içmeyene şüpheyle bakmaktır.

21 Kola yerine meyan şerbeti içmektir.

21 Yüksek Kahve demektir.

21 Surlarda ve yol ortasında yürümektir.

21 "Süreç" kelimesini hem cümle içinde hem de yalnız başına sık sık kullanmaktır.

21 Dışarıdan gelenlere Çorbacı Recep veya Zahid Usta, Gabo, Kaburgacı Selim Amca, Sülüklü Han, On Gözlü Köprü ve Ben u Sen Meyhanesini sırasıyla gezdirmektir.

21 Geceleri, Kurbağalı Dere ya da şehrin bilumum boş arsalarında sağa sola park etmiş arabalarda içenlere rastlamaktır.

21 Ulu Cami müezzininin Perşembe akşamları okuduğu içli salalara kulak dayamaktır.

21 Hasan Paşa Hanı'ndaki turistik halılara bakıp politik gündemi takip etmektir.

21 Her kimliğin dışlanmadan bir arada yaşaması demektir.

21 Her şeyi unuturmuş gibi yapıp unutmamak demektir.

21 Kenger'in çıkmasını dört gözle beklemektir.

21 Üniversiteye "Fakülte" demektir.

21 Arada bir soluklanmak için Mardin'e kaçmaktır.

21 Hazar Gölü'nü Elazığ'a değil de Diyarbakır'a bağlı zannetmek, gölü deniz sanmaktır.

21 Havaalanında Kadayıfçı Saim Usta poşetleri taşıyan yolcular görmektir.

21 Her köşe başında yapılan kimlik kontrolleri ve bariyerlere hazır olmaktır.

21 Mevsimler gelip geçmesine rağmen hep griye teslim olmuş bir şehir görmektir.

21 Gece ile gündüz arasındaki korkunç ısı farkına alışmaktır.

21 Derdi diline vurmuş insanlar görmek, taziyelerde bile şen şakrak hikâyeler dinlemektir.

21 Şiddet ve ölüme alışmak, ikisinin arasında sıkışmak demektir.

21 Susmak demektir.

21 Gidememek demektir.

21 Kader demektir.

ANGUTYUS

Umut bir hastalık. Umut insanın beynini oyan bir tornavida. Umut, insanın tecavüzcüsüne âşık olması gibi bir şey...

UMUT

Dünya üzerinde ne kadar boş beleş filozof, yazar, çizer, ressam, entel, kuntel varsa anlatmış umut denilen o iç yakan zehri. Çocukların isimlerinde, şarkı sözlerinde, güftelerde, şiirlerin mısralarında, bazen bolca Instagram filtresiyle bezenmiş bir martının kanadında, profesyonel bir fotoğrafçının siyah beyaz fotoğraf karesindeki bir kar tanesinde... Bazen de şarap içmekten beyni çürümüş bir şairin "umut kuşların kanadında" falan gibi dizelerinde...

Sikeyim ben umudu. Umut bir hastalık. Umut insanın beynini oyan bir tornavida. Umut "Beni öldürmeyen şey güçlendirir" değil; beni öldürmeyen şey beni siker atar, amıma koyar demekti açıkçası.

Umut çok kötü lan... Umut, kısaca, insanın tecavüzcüsüne aşık olması gibi bir şey.

Benim hayata dair umutlarım altı yaşında, bir kapıcı dairesinde başladı. Hiç umudumu yitirmedim. Baba ocağının kapısını çarpıp çıktığımda 16 bile değildim. Umut hiç bitmedi. Yakalarını kaldırıp, bir sigara yakıp, dumanını gökyüzüne üfürüp sırıtmaktı umut.

Bir ömür böyle geçti. Ben artık umutlarımı yitirmek istiyorum. Umudum olmasın istiyorum. Umut iyi bir şey aslında da çok kahpe; götü başı ayrı oynuyor.

İyi bir hayatım vardı benim. İyiydim... Bir ara İsveç, sonra İngiltere, sonra Amerika, sonra Meksika, sonra... Sonrasını hatırlamıyorum. Hep iyi bir hayatım oldu. Bir paket sigaram, üç kutu biram olsun, benim hayatım hep güzeldi. Bir de başımda bere olacak. Severim ben kafada bereyle tinerci gibi gezmeyi.

Umutlarım hiç bitmedi. Hep kafamda o soru "Daha iyisi ya da kötüsü ne olabilir?" Hep daha iyisi ve kötüsünü zorlamakla geçti hayatım.

Hiç sevmem ben delikanlı tipleri. Kadınların öldürüldüğü, çocukların tecavüze uğradığı, gençlerin sindirildiği bir ülkede delikanlı bol olur. Götümün kenarları!

Neredeyse bir sene oldu İstanbul'a geleli. Hep kaçtığım, götümle güldüğüm İstanbul... Daha dün gibi hatırlıyorum, Diyarbakır Turizm'den aldığım ucuz biletle Esenler Otogarı'na gelişimi. Elimde bir küçücük çanta, sırtımda bir laptop. Sırtına tek kişilik yatağını sarmış, kaytan bıyıklı, elinde bağlamasıyla eski Unkapanı'nda dolaşan gururlu, mağrur Anadolu delikanlıları gibi. Oysa hiç sevmem ben delikanlıları ve delikanlı tipleri. Bu kadar yalama bir ülkede, kadınların öldürüldüğü, çocukların tecavüze uğradığı, gençlerin sindirildiği bir ülkede delikanlı bol olur. Götümün kenarları! Kirli sakallı, dar paça pantolonlu, asık suratlı, yandan yemiş, gücü kadına, çocuğa, şişme Noel Baba'ya yeten, çakma Polat Alemdar kılıklı kaynıyor memleket. Neyse, konu nereden nereye geldi... "Elimde çanta, Esenler Otogarı'nda, yeni umutlar..." demiştik.

Sonuç.

İlk önce performans medikalde çalıştım. Maksat üç bira, bir sigara parası anasını satayım... Günde sadece 130 liraya, 250 kişiye kendimi ürolog, cinsel profesör, doçent olarak tanıtarak -kargo bizden- azdırıcı hap hediye vererek geçti. Performans medikal nedir diye sorarsanız; şimdi senin erken boşalma sorunun var, sertleşme sorunun var, cinsel isteksizlik var, bir de çükün pek küçük. Veriyorsun bana 130 lira, çükün bir ayda en az yedi santim uzuyor. Erken boşalmak ne kelime, en az 50 dakika! Cinsel isteksizlik de neymiş, tavşana dönüyorsun. Sadece 130 lira ve kargo bizden. Cinsel parfüm ya da kol saati de hediye.

Umut böyle göt işte. Hadi o salak, 130 liraya Süpermen olacağına inandırıyor da, ben de kişilik bölünmesi yaşadım bu bokları yerken. Ciddi ciddi kendimi profesör, ürolog falan sanarak kaptırdım işte.

Hani hep merak ederiz ya bu insanlar neden bu kadar kolay kanabiliyor? İşte bu performans olayında ben bunun cevabını buldum. Lan adamın biri bana dedi ki: "Yedi santim çok dohtur bey. Ben ilacı ortadan kırsam da sadece üç buçuk santim uzasa yeter mi?" Vallahi sordu lan. Ben bir sigara yaktım. Derin bir sessizlik oldu. "Olur abi" dedim, "Gönderelim, sen tabletleri kır." Bu kadar kolay işte. Umutları sikmek bu kadar kolay. Umut kutsal bir şey değil. Şairin anlattığı gibi hiç değil...

Benin de umutlarım vardı o sırada. Halkalı'daki o barakada bana kahve yapan Adile Abla'nın da... Adile Abla'nın hikâyesi ayrı bir film konusu. Biz satış yaptıkça bize çay kahve yapan, Beylikdüzü'nden gelen o apaçi kızın her kaprisini çeken, bizim bokumuzu yıkayan Adile Abla'nın da bir umudu vardı. Biz ne kadar satış yaparsak, Adile Abla Halkalı'daki evine o kadar ekmek götürürdü.

Sonra bizim mekan patladı. Bok gibi para kazanıyorduk. Ben, apaçi kızlar, Kürt Şivan ve onlarcası. Hepimiz ürolog, profesör vs, kendimizi iyi kaptırmıştık. Mekan kapandı, bizim umutlar göte geldi. Ortada ne bir ürolog, ne bir profesör kaldı. Hepimizin omzu düştü de mavi yakalı dediğimiz Adile Abla daha bir kötü oldu.

Umut böyle göt bir şey işte.

Sonra benim barmenlik kafası attı. Kararttım gözü, İstanbul'un çok isim yapmış bir gay club'ında barmen olarak işe başladım. Aga para bok! Her gece 300-400 çakıyoruz. Alkol bol. Kapıda beş tane pitbull kılıklı at hırsızı herif bekliyor. Daha ilk gecemde trans, gay, kıllı tüylü, birçok herif taciz etmiş mına koyum. Ellerim kesik içinde, bir taraftan şekilli şekilli kokteyl yapıyorum, bir taraftan bardak yıkıyorum. Bardak makinası yok; elde yıkıyorum. Bizim long, sizin votka bardağı dediğiniz bardaklar acayip ince olur, tık dediğinde kırılır, elde yıkanmaz. Biz elde yıkıyoruz. Bardaklar ellerimizde parçalanıyor.

Gece başladı. Alkol girdi devreye, sonra haplanmış DJ çıktı sahneye. Patronun akrabası bir gözü kör dayı kapattı ışıkları. Yüzler kayboldu, kimlikler kayboldu, bir sürü gölge kaldı geriye. Deli gibi çalan techno müzik ve göt kovalayan ağır abiler... Müşteri kovalayan trans ablalar. Götçü, oğlancı Araplar geldi, ceplerinde bol bol Dolar ile. Parlak çocuk aradılar. Anason koktu ortalık. Çakma bull ve ucuz votka ile sallandı benim bar. Kendime geldiğimde saat sabahın dördüydü. Bar şefi "Git bir sigara iç" dediğinde kapıya çıktım. Kapıdaki güvenlik içeri girmeye çalışan bir götçüyü dövüyordu. Yarım saat önce 12 tekila shot verdiğim trans İngiltere Konsolosluğu'ndaki bir abinin götünü sikmeye gidiyordu. İçtim sigaramı, döndüm bara. Gölgeler aydınlandı. Çirkin yüzler ortaya çıktı. Bir sürü de masum çocuk. Gölgeler dağıldı sonra. Ellerim kesik.

Gece bitti. Ortalık temizleniyor.

İş bitiminde hepimizin birer kadeh içme hakkı var. Kapıda bekleyen itin biri hemşerimmiş; oturdu bara, baktı yüzüme, "Bir rakı ver" dedi. "Su ister misin?" diye sordum. Tek kaşını kaldırdı, "İbne misin?" diye sordu. Bir şey söylemedim. Sek bir rakı verdim. Yanında da portakal. Ne alaka derseniz; mekanda meze olarak sadece portakal, bir de tekila shot dilim limon var. Tekrar göz göze geldik. "Niye merak ettin sikecek misin?" diye sordum. Rakıya baktı, su istedi. Verdim. "Pek ibneye benzemiyorsun" dedi. Suyu doldurdum, o sırada mekanın tuvaletinden sorumlu dayı yalvaran gözlerle yüzüme bakarak sek votka istedi. Dayının votkayı doldururken "İbnenin önde gideniyim" diye mırıldandım hemşerim olan korumaya. Başını salladı "İbne değilsin de burada ne işin var?" diye mırıldandı. "Ekmeğimi kim verirse en delikanlı o. Birbirini siken adamlar, senin iki metrelik boyuna rağmen bana daha çok delikanlı..." dedim.

Dayının sek votkasını verdim. Biraz da torpilli. İş bitti. DJ sustu. Barı kapattım. Çıktım dışarı. Yüzüme bir ayaz vurdu. Verdiğim torpilli votkanın hatrına tuvaletçi dayı selam verdi.

Taksim'de sabahın beşi. İbneler, pezevenkler, toplar, gavatlar, psikopatlar yollara düştü, mesaileri bitti. Umutları tükendi. Umutları tükenenler uyumaya giderken; beyaz yakalılar, memurlar, işçi ve işverenler, aile babaları nöbeti devralıyordu. Biz pezevenk, orospu ve puştların mesaisi dolunca sıra onlara geliyordu.

Taksim büfelerine girdim. Kafam bi dünya. Islak kalmamış. Tavuk döner istedim. Yağın dibinde yüzen parçacıklarından bir tost yaptı abi. Ellerim cebimde, ağzımdan dürüm yağları akıyor. Saat sabahın altısı. Bond çantalı, takım elbiseli, beyaz dişli, sırtlan gülüşlü bir sürü beyaz yakalı koşuyor bitki çayları eşliğinde birbirini sikmeye. Mutsuz ve umutsuz. Birkaç saat önce göt kovalayan kelli felli amcalardan farkları yok. Umut dünyası işte.

Sonra neler oldu. Çok sular aktı o geceden sonra... Sonrası tam bir hikaye, ama umut hep vardı. Dediğim gibi; umut tecavüzcüsüne âşık olmak gibi... Ben umutları yitirmedim henüz.

Umut kötü. Umut piç... Ama umutlarınız, umutlarımız hiç bitmesin.

DERS: EDEBİYAT

ŞENOL BEZCİ

KONU: Halet-i Ruhiye

KONU: Gulliver'in Seyahatleri

ALOOOO!

OT'tan arıyoruz

Alo, Ot'tan arıyoruz. Kiminle görüşüyoruz acaba?
Cin Ali'nin küçük ablası Nevin Apaydın; bir de büyük ablası var: Nesrin. Cin Ali bizim hiç büyümeyen kardeşimiz.

Cin Ali'yi yeniden yayına sürdüğünüzü duyduk...
2010 yılında, bir süredir başka bir yayınevinde olan telif hakkı aileye döndü. Ne yapsak nasıl yapsak diye düşünürken bir vakıf kurmaya karar verdik ve Cin Ali'nin 45. yılı, babamın ölümünün 25.yılı olduğu için tarih olarak 2013 yılını seçtik.

Neden ara vermişti?
2005 yılında MEB köklü bir müfredat değişikliğine gitti. 1948'den beri kullanılmakta olan tümdengelim yöntemi bırakılıp tümevarım yöntemi kullanılmaya başlandı. Yani eski uygulamanın tam tersi bir yol izleyendi. MEB bu değişikliği Cin Ali müfredattan çıkarıldı olarak duyurdu.

Tepkiler nasıl?
2015 Ankara Kitap Fuarı'nda ilk gün. Karşıdan gülümseyerek birisi geliyor. Kırk yıllık arkadaşını görmüş gibi. Ablamla birbirimize bakıyoruz: Senin arkadaşın mı? Yoo, senin arkadaşın mı? Yoo! Anlıyoruz ki Cin Ali'nin arkadaşıymış. Ağlayanlar, gözleri yaşaranlar, alıp koklayanlar... Doğmamış çocuğuna ya da gelecekteki torununa alanlar... Her yaştan, her kültürden, her görüşten insan "Benim Cin Ali'm, benim çocukluğum" diyerek geldi. Gördük ki Cin Ali birkaç kuşağın ortak noktası; en değerli çocukluk anısının kahramanı ve mutluluk kaynağı. Hangi yaştan olursa olsun Cin Ali'yi duyunca hemen bir gülümseme beliriyor ve anılar paylaşılıyor. Ne çok kişinin ne çok anısı var!

Eskiden nasıldı durum?
Cin Ali'nin 1968'den bugüne çok renkli bir yaşamı oldu. Korsan baskı deyiminin bile olmadığı yıllarda korsan baskısı yapılan ilk kitap; otuzdan fazla taklidi olan ilk kitap; Hakkâri'nin sınır köylerinde Türk televizyonunun izlenemediği yıllarda çocukların ellerinde olan tek kitap...

Yeni nesil sever mi Cin Ali'yi?
Ben çok seviyorum Cin Ali'yi ama çocuğum sever mi bilmiyorum, diyen anne babalarla tekrar konuştuğumuzda çocuklarının da onlar kadar Cin Ali'yi sevdiklerini öğrenmek bize mutluluk ve gurur veriyor. Cin Ali'nin bu kadar sevilmesinin ardında bir okurumuzun deyimiyle naif ve zarif karakterinin, yalın öykülerinin, doğru Türkçesinin ve en önemlisi okumayı söken çocuğa kitapların büyülü dünyasına bir köprü oluşturması yatmakta...

Sırada ne var?
Cin Ali sadece bize ait değil, o artık hepimizin. 2013 yılında işe başladığımızda hayallerimiz vardı:

Cin Ali Yayınları, Cin Ali Eğitim ve Kültür Vakfı, Cin Ali Kafe, Cin Ali Müzesi, Cin Ali Çocuk Kitaplığı Cin Ali Araştırma Kütüphanesi

İlk üçünü yaşama geçirdik. Sırada Cin Ali Müzesi var. 2017 yılında Ankara'da Bülten sok. No:32'de müzeyi açacağız. Müzede neler mi var? Söylemem sürpriz...

Alo, Yeryüzü Derneği Gönüllüsü Hüseyin Varış'la mı görüşüyoruz?
Evet, buyrun...

Repair Cafe nedir? Geçmişi ne?
2009'da Hollanda'da başlıyor. Tamir ve onarımdan anlayan ustalar ayın belli bir günü, insanların getirdiği bozuk eşyaları, sökülen giysileri, tamiri bekleyen elektronik cihazları yeniden kullanılır hâle getiriyor. Bu yolculuktaki sloganımız "Atma, dönüştür; onar, yeniden kullan" oldu. Repair Cafe aslında bir sürdürülebilirlik projesi olarak ortaya çıkıyor. Sonrasında giderek büyüyor ve 29 ülkede 1200 civarında Repair Cafe açılıyor.

Tamircileriniz nasıl seçiliyor? Çalışacak gönüllü ustalar bulabiliyor musunuz?
Üyelerimiz arasında tamirciler vardı. Repair Cafe koordinatörlüğünü yapan Cem Kolat, elektronik cihazların da tamirini yapıyor. Bir başka üyemiz, dikiş konusunda oldukça yetenekli. O da cafe'ye getirilen giysileri onarıyor. Örneğin geçtiğimiz Aralık ayında bir üyemiz, takı onarıcısı olarak bize katkıda bulunmaya başladı. Bu insanların hepsi yeteneğine ve iyiliğine güvendiğimiz insanlar.

Bir Repair Cafe etkinliğine kaç insan geliyor?
Şimdiye kadar üç etkinlik yaptık. Her ay düzenli olarak Yeryüzü Derneği'nde bu etkinlikleri yapmaya devam edeceğiz. En son etkinliğimize 30 kişi geldi.

İnsanlar genellikle hangi eşyalarının tamir edilmesini istiyorlar? Anısı olan eşyalar da geliyor mu size?
Evet, geliyor. Örneğin geçtiğimiz etkinlikte bir kar küresi geldi. Kırılan çok fazla parçası vardı. Epey uğraş verdik. Sonuçta başardık. Sahipleri de çok mutlu oldu. Bir başka etkinliğimizde ise anneleriyle iki çocuk geldi. Yanlarında da oyuncak trenleri vardı. Biz onarım için kullanılacak yedek parçaları katılımcıların kendilerinin bulmasını talep ediyoruz. Tek ricamız bu. O aile de treninin yeniden hareket etmesi için gerekli pili getirdi ve bir sonraki ay trenlerini teslim aldılar. İnsanlar, Repair Cafe etkinliklerinden mutlu dönüyorlar. Getirdikleri eşya ne olursa olsun onlar için değerli olmasa buraya gelmezler. Biz bunu biliyoruz.

Bu etkinliklerle başka neyi amaçlıyorsunuz?
Özellikle elektronik eşyaların tüketimini körüklemek için 100 lira olan cihazı 40 liraya tamir ediyorlar. Doğal olarak da insanlar "Bu kadar parayı buna vereceğime yenisini alırım" diyor. Amaç da bu zaten. Biz buna engel olmaya çalışıyoruz. Onarım yapmak için ücretsiz mekan öngörülüyor. Biz de derneğimizi kullanıyoruz. Böylece paylaşım ekonomisine de katkıda bulunuyoruz.

EDİTÖR NOTU / Sinem Sal

Merhaba Ot Okurları, okuduğum bin mektuptan sonra kalan gözlerimle bilgisayarın ekranına bakıyorum. Harfinizi bile kaçırmamaya gayret gösterdim. Geceleri eve gelip koyu kahvemi fincana koyduktan sonra müziğimi açıp okudum yazdıklarınızı. Şu iki sayfaya sığdıramadığım yüzlercesi var daha. Küçük bir sürprizle onları da paylaşacağımı şimdiden söyleyeyim. Canım Ot Okurları, bu ülkede yaşlanmaya karar verdim sayenizde, raflardan kitaplarınızı kendi ellerimle almak için. Aynı coğrafyanın tepesinde yıldız rendeliyoruz ya... Hepimize kolay gelsin. İyi ki yazdınız.

PAZAR / Can Doğantay

Otobüs beklediğim sırada gördüm Yusuf Amca'yı. Üstündeki tişört bütün evrenin hissiyatını hissizleştirebilirdi. Kızı Yaren'in fotoğrafını bastırmıştı üzerindeki tişörte. Elinde "Kayıp aranıyor" yazılı bir broşür, broşürün üzerinde Yaren. Yaklaşık iki aydır kayıptı. Arkadaşı Ayşe'ye ödev yapmak için evden çıkan Yaren, bir daha görülmemişti. Ben bu tarz olayların artık yaşanmadığını, birçok şey gibi eskide kaldığını düşünüyordum. Çocukların artık kaçırılmasına gerek kalmadan zaten yolda yürürken dahi öldüklerini bildiğimden. Yaren 12 yaşlarındaydı. Kaybolmuştu ya da kaçırılmıştı veyahut kaçmıştı. Yusuf Amca, 43 yaşındaydı. Yok olmuştu. Kafasının üstünde tek tel saç kalmamış, gözlerinin altı uykunun sözlükteki anlamını yitirmiş gibiydi. O yaştaki çocuğun kaçması bile olağandı. Bu devirde gelecek kaygısının nasıl aşılandığını bir bilseniz, hak verirsiniz. Beni tanımadı, ben tanıdım Yusuf Amca'yı. "Anlat ya da sus" der gibi baktı bana.

"Anlat ya da sus" der gibi baktı bana.

SÜPERMEN'İN ANNESİNİN ADI ADALET / İbrahim Tekpınar

Üstüne serdiği topraktan yorgan değil de baş ucundaki taşın soğukluğuyla yandığımız Mizgin'in yanındayız her ne kadar lügatlarda/ferhengde isminin anlamı "Müjde" olsa da müjdelere pek inanmıyoruz.

Elimizdeki sigaralar, Kızılderililerin Amerikalılara olan öfkesinden icat ettiği sigara gibi, sırf kederden çekip soluyoruz. Kederimiz, yine bir ölüme zaten. Mizgin kızamık aşısı olup o aşıyla ölen biri ve kederimiz Kızılderili bir kabilenin katledilmesinden farksız. Kederimizi salıyoruz her gün büyüyen o kara deliğe, birden Süpermen kıyafetli bir çocuk beliriyor. İçimizden biri "Süpermen Süpermen, uçabiliyor musun?" dedi. Çocuk başını sağa sola sallayıp koştu. Yine içimizden biri, "Salak lan bu, kesin altına da yapıyordur" dedi. Süpermen'i bir adam takip etti; sevgisini göstermemenin maharet olduğunu sanan tüm babalar gibi kibirli ve az biraz da telaşlı bir şekilde. Geçerken "Selam gençler" dedi. Hep bir ağızdan selamına karşılık verdik. Onlar kısa bir süre sonra terk etti mezarlığı. Süpermen'in annesini ziyaret ettik. Annesi miydi? Bilmiyoruz ama öyle hayal ettik. Mezar başında oturup hikaye dinledik/uydurduk. Çünkü en iyi hikayeleri ölüler anlatır.

"Annesi ölmüş lan Süpermen'in."

"Niye lan?"

"Ölüm denen şey hep kocaman insanların içini yakacak değil ya!"

"Olabilir."

"Bir çocuğun da özlemden içi gidebilir veya Süpermen de özleyebilir."

Bambaşka bir hikayeyle Süpermen'in Süpermen olma hikayesi uydurduk. Aslında annesine duyduğu özlemden Süpermen kıyafeti giydiğini... Çünkü; o mesafeleri ancak Süpermen olunca aşabileceğini... Kardeşini devletin ihmalinden kaybeden arkadaşımız, "Keşke teknoloji gelişse de özlemler kısalsa, keşke küçük çocuklar Süpermen de olabilse hatta kocaman çocuklar da özlem denen içine işleyen şeyi, tenine işlediği dövme gibi sildirebilse..." dedi. Sustuk.

Bir mezarın başında, onca genç, ne saçmaladık? Çünkü insanın hayatında karşılaşacağı tek gerçek, ölüm. Onunla karşılaşınca bol bol yalanlar ve hikayeler uyduruyor ve inanmak istiyor bir peygambere, cennete, en çok da cennete... Karşılaştık ve hikayeler uydurduk. Ama uydurmadığımız bir şey, bu ülkede adaletin olmadığı ve Süpermen'in annesinin adının "Adalet" olduğudur.

KENDİNE AİT BİR ODA BİR SALON / Okşan Mağara

Kendinde en çok neyi seviyorsun deseler, unutmak derdi. Öyle tatlı unutuyordu ki her şeyi, herkes her şeye rağmen sevilebilir, hayatı katlanılabilir oluveriyordu. Yine unutacaktı, bugün aklından geçirdiği tüm nefreti, korkunç bir rüyayla uyandığı sabahı, yolda yürürken aklından geçirdiği ulaşılmaz isteklerini, heveslerini... Yalnızca sen yalnız değilsin diyen diğer arkadaşlarıyla unutmaya buluşacaklardı bu akşam. Unuttukça daha sesli olacaktı kahkahaları, her buluşmaları gibi bu da en mutlu kaybeden olma yarışıydı.

27. YAŞ / Rabia Yılmaz

Tutunduğu dalın bir ağaca ait olmadığını görmesi 27 yılını almıştı. Bu acısını sokağa adımını atar atmaz genzini yakan kurum kokusu hatırlattı. Zaten hep böyle olurdu, bir soba dumanı yeterdi acıların peşi sıra ruhunu karartmasına. Oysa en büyük mutluluğu bile en fazla dudağının kenarında kıvrım yaratacak tesire sahipti. Hem insanın bir yeri acıyınca daha önce acıyan yerleri yeniden acıyordu. İnsan mutluyken sadece dudağı tepki veriyordu; hafif yukarı kalkarak. Allah'ım bu ne büyük adaletsizlikti!

OLASILIKLA / Hasan Ozan Elma

İnsanın dünyaya gelişinde iki etken vardır: Anne ve baba.

Benim dünyaya gelişimde dört etken vardı:

Annem, babam, kendim ve bir doktor.

Şöyle ki, annem bana hamile olduğunu fark ettiğinde bunu babama söylemiş ve hastaneye gitmişler kürtaj için. İki ablam ve bir abim olduğundan -haklı da olarak- dördüncü çocuğu istemiyorlarmış. Doktor anne karnındaki bebeğin dört aylık olduğunu görünce kürtaj yapmayı reddedip artık geç olduğunu, bu saatten sonra kürtajın cinayete gireceğini, kıyamayacağını falan söylemiş.

Annem "İyi ki doğurmuşum" diyor.

O ayrı...

Yani, iyi kamufle olmuşum anne karnında.

Bu dünyada yaşamış biri olduğuma en büyük kanıt olarak, geride bir iskelet bırakma şansım hâlâ var.

Daha erken fark edilsem, ne tuhaf, şu anda yaşamıyor olacaktım. Büyük ihtimalle çöpe atılacak ve martılara ya da bir şekilde balıklara yem olacaktım. Şanslıymışım ki yakılmayı vasiyet etmezsem, ölünce kurtçuklara ve bakterilere yem olacağım. Ve bu dünyada yaşamış biri olduğuma en büyük kanıt olarak, geride bir iskelet bırakma şansım hâlâ var.

Doktora gelince...

Ona bazen teşekkür ederim, bazen küfrederim.

Arada sırada merak edip de beni düşünüyorsa,

O da böyle tahmin ediyordur zaten.

Mart sayısının OT Okur sayfa editörü; yazarımız ERDEM AKSAKAL erdemaksakal@otdergi.com adresine yazını gönder önümüzdeki ay OT'ta yerini al.

DIŞINDA OLMAK / İzem Erbıyık

Herkesin yaşayacağı, herhangi bir şey gibi, bir şey oldu ve kendi içimi daha da farz saymaya başladım. İnsan, içinde olup bitenleri, kafasında süregelenleri anlamlandıramadan dış dünyaya bir ağ attığı zaman, en kısa zamanda parçalanıp, yok olup gidiyor o şey. Daha bir şeyin farkına varamadan, başka bir şeyin boşluğu ile başa çıkmaya çalışıyor. Ve ardı arkası kesilmeyen bir kısır döngü! Mevcut durum ihlalleri, kayıtsız kalmalar, kahraman aramalar, şaşkınlıklar, farkındalıklar, hayra yormalar, avunmalar ve dahası... Geçiş süreçlerinin en büyük tepkileri ve sonuçları olarak şekil alıyor insanın içinde ya da insan şekil alıyor böyle boşluğun içinde. Halbuki insan sigara içerken bile doğru pozisyonu arıyor. Ve bunca ayrıntıya rağmen, genel hatlarıyla hayatını başkalarına endeksleyerek, en güzel insanı bile zehir ediyor kendine. Yolda yürürken kafamda dönen şeyler imzalarını "çat" diye tam da beynimin ortasına atarken, kahkahaları, bardak seslerini, hayretleri duyuyorum. Sanki hayatımda hiç öyle gülmemiş gibi hissedip, şaşırıyorum. Hiç yenmemiş bir yemeğin tadını merak etmek gibi, tahmini zor; şimdilik ulaşması imkansız geliyor. Bir takvim arasında, güldüğümü biliyorum; ama nasıl hissettiğim tam bir muamma! Aslında kavga ederken değil de, en çok gülerken güven duymak istiyor insan. Bir suçu paylaşmak kadar önemli. Bizi güldüren şeyler, bazen de yokluğuyla dank etmiyor mu kalbimize? Ve çoğu zaman bunu bizden çalanlar, çokça zaman beraber gülüp eğlendiklerimiz olmadı mı? Üstelik suçunu işleyen herkes kaçmak istiyor bir an önce. Hayatın acımasız yanının, parçası olduğu kelebek etkisiyle beslendiğini bilmiyormuşçasına... Herkes kaçsa zahmete girmeyecek insanlardanım. Durup yine, dönüş yolu hikayelerine büyük bir alayla kulak kabartırım. Dokuz kadının kullanıp memnun kaldığı o deterjanı kabullenmeyen, o bir kadın kadar dışlanırım. Ama farklılıklar çoğu zaman marjinalliği gerektirmez. Olanın aksine, uç sınırlarda değil de, bazen hiçbir şey yapmadan öylece oturmak; her şeyin en dışında kalıyor. Ve ben; "mutlu insanın on özelliği, zeki insanın beş güzelliği" mottoları altında kendinden bir parça bulan herkese sanki Almanyadalarmışçasına, buradan el sallamak istiyorum!

ŞİİR/ Mürsel Çiçek

*Şiir sevmezler ama ölülerinin arkasından yaktıkları ağıtlar dünya edebiyatını kıskandıracak güçtedir.

*Mezarlıktan geçerken ıslık çalarlar, yalnızken bile gururlu görünmeyi severler...

GELİNCİK ÇILGIN AŞKIM / Didem Eylem Veral

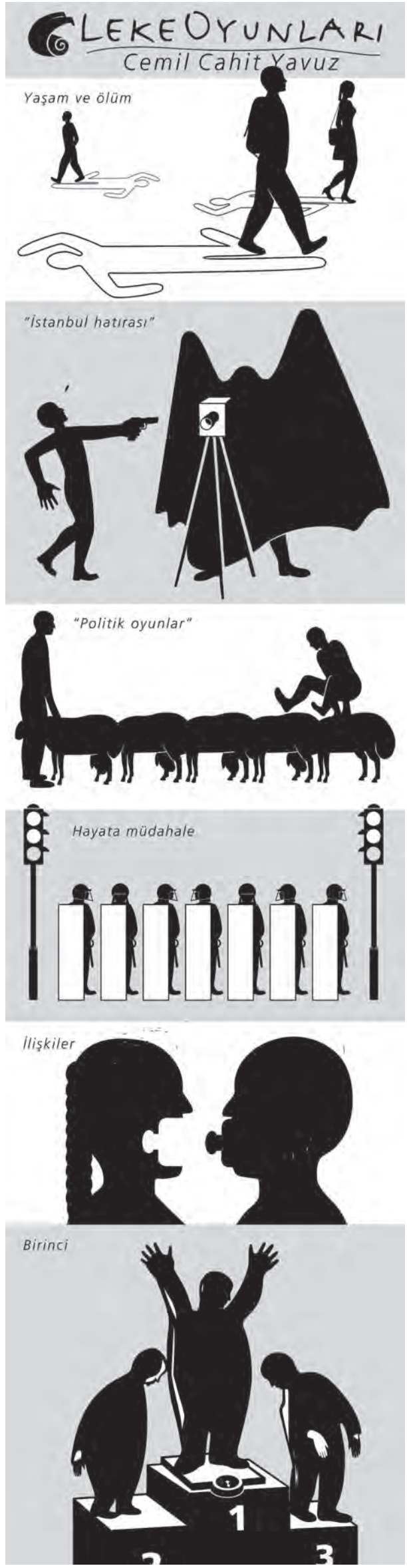
Konu dönüp dolaşıp içine etmeye geliyor. "Keşke dolaşmasaydın, sahil açık, ordan ferah feza gelirdiniz" diyecek oluyor iç sesim. Uzaya feza diyenlerin isim listesi NASA'nın "çok naif bilgiler kasası"nda tutuluyormuş gibi göneniyorum.

Keşke Gönenli bir arkadaşım olsaydı. Balıkesir maçında, diyaframımıza varı yoku satıp Erdek'e yerleşmeyi düşündürene kadar bağırıp Karşıyakalılardan dayak yeseydik, oradan Erdek'e kadar koşup, "Boyoz diye büyüklendiğiniz şey abartılmış bir hamur topu ve ilk biz icat etseydik, 'Olmadı bu' diye çöpe atardık" deyip, dayak yemelere doymasaydık diyorum. Uzun yol yapıp ilk mola yerinde iniyorum.

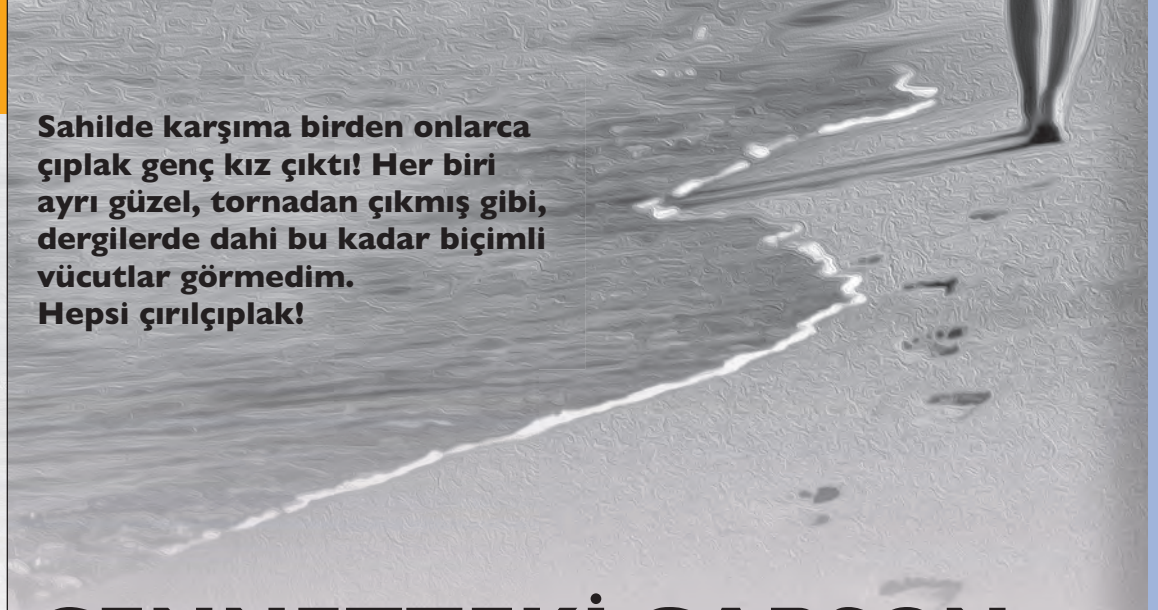
Mola yerleri uzam ve zamanın dışına itilmişliğiyle ve en çok da terk edilmişliğiyle çok yaşlı birine benziyor. Hiçbir mola yeri diğerine benzemiyor fakat duygusu hep aynı oluyor. Oradaki çiçeklerin güzelliği ve anlamsızlığı bir parça içime dokunuyor. Gelincik, kusura bakma ama açtığın yer münasebetiyle sürekli terk edileceksin. Bu düğün hiç olmayacak. Bu lanete alışsan iyi edersin.

"Ateşinizi alabilir miyim?" isimli bir eser dinliyorum sonra Zekai Tunca'dan. Dönüp sesin sahibiyle göz göze geliyoruz. Günümüz teknolojisinin neden anı kaydetmeyi bu kadar ayaklar altına aldığına kızıyorum, bazı gözlerin göz altında yasal süreyi doldurana kadar izlenmesi gerektiğini düşünüyorum. "Zekai Abi, senin derin bu kadar şeffaf mıydı? Dudaklarının üç kez bakınca hakkımı yitirecekmişim korkusu yaratmasını da adilane bulmuyorum" diyecek oluyorum. "Ateşin yoksa sigaran da yoktur" diyor şeffaf derili. Atalarının soyu, narsisimden tükenmiş. Gölde akislerini izlerken çulu çaputu kızıllara kaptırmışlar. İçinin böyle görünmesinin korkularını nasıl yendi merak ediyorum. Kanının su moleküllerini sırtlayıp hücrelerine nüfuzuna bile şahitlik ettiriyorsun, rakıya haddinden fazla su koymuşlar, homoseksüel bir nalburdan biraz yaldız alıp tenini boyamışlar ve tüm bunlar olurken bir nesil gereğinden fazla göz ardı edilmiş, o ırka insanlar Hintli demiş.

"Bir ırkın güzelliğini çalmanın diyetini nasıl ödüyorsun?" diyorum. Yerden iki taş alıp birbirine vuruyorum. Bir filmde görmüştüm, aktörün kolunda saat unutulan dönem filmlerinden, arkadan tarifeli uçak geçiyor, içinde hostesler 'meslek seksüel ama üniforma köfte kokuyor' adlı bir oturum düzenliyorlar kendi aralarında. Uzatmıyorum, taşlarla evreni yakıyorum. Yüzündeki göz izlerini görünce duraksıyorum üzülerek. Göz izlerinden ürkerim, yaşanmış hikayeler boynumu sancıtır ve annem bir bardak çekme mesafesinde. Bir isim veriyorum sonra aramızdaki şeye. İlk kez çıktığım ayda, kocaman ayak izi var. Hoşça kal gelincik, lanetli her şey gibi çok güzelsin, incinirsin yine de sen bilirsin.

NİHAT GENÇ

Sahilde karşıma birden onlarca çıplak genç kız çıktı! Her biri ayrı güzel, tornadan çıkmış gibi, dergilerde dahi bu kadar biçimli vücutlar görmedim. Hepsi çırılçıplak!

CENNETTEKİ GARSON

Canlı bomba kendini patlatıyor ve oracıkta cennetteki hurilere kavuşacağına inanıyor.

Kendini öldürmek ve huri!

Bu ikisi yan yana nasıl geliyor?!

Ortaçağda Kudüs'te haçlı seferlerini anlatan yazar, şöyle diyor: "Her iki taraf da ölünce cennete gireceklerine inanıyor.

Bu yüzden her iki taraf da ölümden korkmuyor, savaş alanına gözü kara bir cesaretle giriyorlar, çünkü işin ucunda cennet var.

Savaş bir nevi bahane. Cennete girmek için her iki taraf aralarında gizli bir anlaşma yapmış sanki."

Din savaşı böyle bir savaş. "Gelin savaşalım, bizimkiler de sizinkiler de hem kahraman olsun hem cennete girsinler!"

Ve savaş alanından, hurilere doğru, her iki ordunun şimşek hızıyla geçişi. Dünya nimetlerini, öte âlemlerde arayanların kanlı, kaotik mücadelesi.

***

30 yıl kadar önce, Marmaris sahilinde, kumsalda yürüyorum.

Deniz ile otellerin arasında sıkışıp kaldım. Sahil boyunca oteller yan yana dizilmiş. Çıkış bulamıyorum, mecburen kumsaldan yürüyorum. İleride bir çıkış vardır herhalde.

Sahilde karşıma birden onlarca çıplak genç kız çıktı! Her biri ayrı güzel, tornadan çıkmış gibi, dergilerde dahi bu kadar biçimli vücutlar görmedim.

Hepsi çırılçıplak!

Bu bir masal mı, rüya mı? Burası hamam mı, saltanat haremi mi? İnsan bu kadar memenin ortasına düşünce beyni kamaşıyor. Üstelik çok gencim. Aklımı oynatmak üzereyim!

Şaşkınlık, utanç, panik... Hayatta görmediğin bir şey, her şey karıştı ve rahatsız etmeden geçmelisin, önce ayağınla yeri yokluyorsun, sonra ucuna ucuna basıyorsun ayağını.

Nereye düştüm Allah'ım, çıkış bulamıyorum?!

Çaresizce gözüm yol gösterecek birini arıyor. Yahu biri çıkış göstersin, otelin içine girip ön kapısından mı çıksam?

Birden bir garson çocuk belirdi önümde, "Hadi hadi iyisin, cennete düşmüşsün" diyerek alaycı bir sırıtışla, suçüstü yakalamış gibi yüzüme baktı.

Sanki bu kadınların memelerine bakmak için buraya gelmeyi ben planlamışım, yüzüme bakıp hınzırca gülüyor. Garson çocuk bir nevi, hurilerle dolu cennetin kapısını bekleyen zebani gibi.

Beni iş üstünde yakalayan alaycı gülüş psikolojimi çok sarstı.

Nereye düştüm Allah'ım, çıkış bulamıyorum?!

Hemen savunmaya geçtim: "Yahu otuz kızı ne yapayım? Ayağımı basacak yer bulamıyorum, suç benim mi?!"

Garson: "Bunlar, Hollanda kız voleybol takımı, uluslararası turnuva var, burayı geç, az ötede de Rusya kız voleybol takımı uzanmış yatıyor" dedi.

Öldüm öldüm, memenin, kadının, bacağın, erotik manzaranın her türü.

Utancımdan mı ölüyorum, gözlerimi açmaktan da utanıyorum, bilmiyorum, öldüm öldüm.

Bir adım atıp birini geçtim, öldüm.

Diğer adımı atıp diğerini geçtim, öldüm.

Mayın tarlası!

Her adımda 'patlayacak' korkusu.

30 yıl önce o gün yaşadığım karışık duygular aklıma geldikçe...

Bugün kendini patlatıp hurilerine kavuşan canlı bombaları, az da olsa anlıyorum.

Aslında sorun cennet manzarasında değil, iç dünyamdaki karmaşıklıktaydı. Ve garson çocuk cennette karşıma çıkıp bütün duygularımı, utangaçlığımı, heyecanımı yok etti. Olayı basitleştirdi, gerçeği yüzüme vurdu.

Şimdi hurilere kavuşmak için ben kendimi patlatsam, cennetin kapısında o garsonun alaycı suratıyla karşılaşacağımdan eminim.

Benimle dalgasını geçerek "Hadi hadi iyisin" deyip hayallerimi, heyecanlarımı gerçeğin zeminine çekecek.

Büyük sorun burada. Örgüt üyesi militan gençler bombaları kuşanıp güle oynaya hurilere koşarken, yanlarında şu bizim garson çocuk gibi normal bir insan olmalı. "Hadi hadi iyisin" diye alay etmeli.

O kendini patlatan çocukların önüne onlarla alay edecek, normal biri hiç çıkmıyor.

OtLaRkEn®

- **Alo, Türkiye'nin en çok atkı savuran dergisinden arıyoruz!**
- Tüm kitaplar romana çıkar!
- **Teleskopla mikrop incelenmez şampiyon, şimdi yavaşça elindekini yere bırak!**
- Önümüzdeki sayı, katlanınca A4 olan A3 kağıt verelim bence!
- **Hayat bir dürümdür, sofranızda bulunsun!**
- Merhaba tavuk popoları!
- **Şiirleri yana yatıra yatıra yazın oolum, öyle daha havalı oluyor!**
- Bu çocuk zeki ve saçlı bir çocuk, bana güvenin!
- **Alo, ayfon yediden arıyorum, yeni aldım!**
- Con Burger ve dürümü niye yan yana koydunuz, karnınız mı aç!
- **18 yaşından gıcıkları dergiye almıyoruz!**
- Şarlo'yla şalga mı ayırsaydınız bari!
- **Ben çıtayı yükseğe koymuyorum, çıtayı direkt kafanda kırıyorum!**
- Bu entel her şeyden etkileniyo, bunu dikkate alırsak dergi yapamayız!
- **Türkiye'de kitaptan çok, ayraç okunduğunu biliyor muydunuz a dostlar!**
- En büyük rakibimiz Barbi dergisi, geceleri uyuyamıyorum!
- **Beni şu an en çok hüzünlendiren, tiviksin içinden sadece bi tanesinin çıkması!**
- Bu nusretlik canıma yetti gayrı, her yemeğe tuz attınız durduk yere!
- **Bize sormadan sen nasıl kahve yapabilirsin ki kendine, insanda azcık etik denen bi şey olur!**
- Niçe Türk gibi zaten, bıyığı mıyığı var, o yüzden seviyor bence halkımız!
- **Ulan oraya polis giremiyo, YaySat nasıl girsin!**
- Buraya gelip sürekli Türk filmi izliyorsun, internetimizi bitirdin!
- **Türk sinemasında gerçek yağmur yağması beklenerek çekilen ilk filmdir oolum, o yüzden sus ve izle!**
- Yine köylü metaforuyla örneklendirmeyi başardın konuyu, vallaha bravo dost!
- **Ya Çin yemeği yiyoruz ya dürüm, arası yok mu bu işin!**
- Zamansız yapılan her şey, çayı bozar!
- **Ohh bi dergi daha bitti, hayat gerçekten ne tuhaf!**

ŞUBAT 2017 Sayı: 48 - Aylık Edebiyat Mizah Dergisi
Aylık Yaygın Süreli Yayın - **İmtiyaz Sahibi ve Yayıncı:**
MEDU YAYINCILIK TİC. LTD. ŞTİ.
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Selda Hızal
Satış ve Pazarlama: Ömer İlerigit
editor@otdergi.com - bilgi@otdergi.com - reklam@otdergi.com

www.otdergi.com
Adres: Bereketzade Mah. Banker Sok. No: 6 A-B Beyoğlu İSTANBUL
Tel: (0212) 232 33 09 **Baskı:** Uygun Basım, Merkez Mah. Çınar Cad. Kavak Sok. No:34 Yenibosna-Bahçelievler İSTANBUL Tel: (0212) 451 60 90
Genel Dağıtım: DPP (0212) 622 22 22 - **ISSN:** 1308-450X

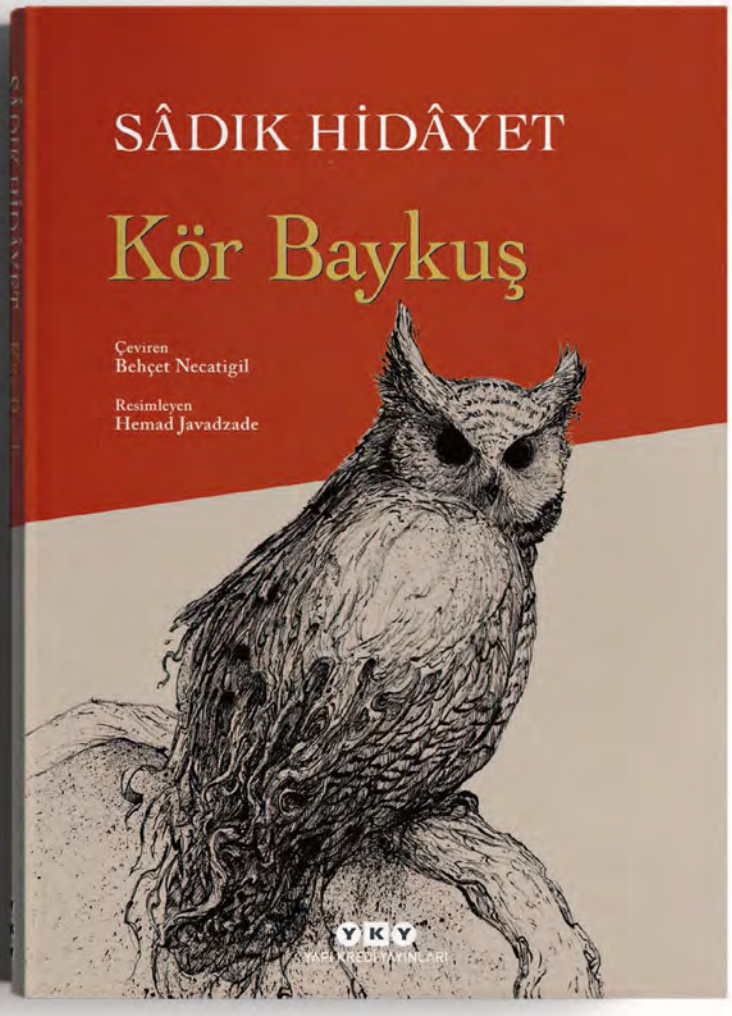
OT'ta yayımlanan tüm yazı, çizim, espri ve karakterlerin yayın hakları saklıdır. Yayınevi, yazar ve çizerin yazılı izni alınmaksızın hiçbir yazılı, basılı ve görsel yayın organında ve sanal ortamda kullanılamaz.

Kitap hayattır...

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

“Yaralar vardır hayatta, ruhu cüzam gibi yavaş yavaş ve yalnızlıkta yiyen, kemiren yaralar.”

Behçet Necatigil’in unutulmaz çevirisi ve
Hemad Javadzade’nin çizimleri Sâdık Hidâyet’in
“her sayfası bir partisyon gibi düzenlenmiş” başyapıtında bir araya geliyor.

Kör Baykuş
Sâdık Hidâyet
Çeviren: Behçet Necatigil
Resimleyen: Hemad Javadzade
Özel Dizi, 120 s.

YapıKredi
Kültür Sanat Yayıncılık

“

Benimki dün gece de gelmedi.
Nasıl da bekledim be,
10 senelik bekledim.

Sevildiğin kadar zenginsin,
sevdiğin kadar cömert.

Öpüşecek birilerini aramadık hani...
Bizim için ölsün de demedik.

Hani biraz sevse,
üstünü biz tamamlardık.

İkinci bir şans verilse, seven yine
sever, vuracak olan yine vururdu.

Ama kabahat bende değil.
Şarkılardaki o kızda.

***

Seni öyle bir severim ki,
dengeni kaybedersin. Kiliseye gider,
“Selamün aleyküm’ dersin.

Canımsın be, yüreğimsin,
ötesi var mı?

***

İyi insan olmanın da,
hoşgörünün de, sevmenin de
sermayesi bedava.

Sevin lan birbirinizi!

”

